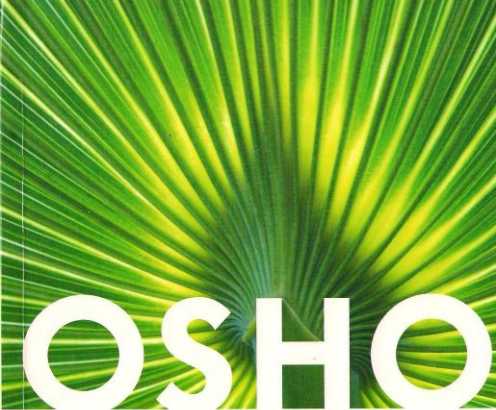
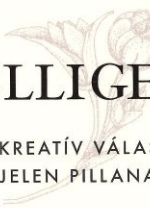

OSHO

INTELLIGENCIA

KREATÍV VÁLASZ
A JELEN PILLANATRA

ÉDESVÍZ KIADÓ

A szerzőnek az Édesvíz Kiadónál megjelent művei

Intimitás, 2004

Bátorság, 2004

Osho mindennapra, 2004

Kreativitás, 2005

Éberség, 2005

Szexügyek, 2005

Intuíció, 2006

Test és elme kiegyensúlyozása, 2006

A megértés könyve, 2006

Öröm, 2006

Szabadság, 2007

Érzelmi jól-lét, 2007

OSHO

Intelligencia

ÉDESVÍZ KIADÓ
BUDAPEST, 2008

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Osho / *Intelligence – The Creative Response to Now*
St. Martin's Griffin, 2004

Fordította KOVÁCS IVETT

Szerkesztette ZSOLNAI MARGIT

Copyright © Osho International Foundation, Svájc, 2004
Hungarian translation © Kovács Ivett, 2008
Hungarian edition © Neemtree Corporation AG., 2008
Cover design © Neemtree Corporation AG., 2008

www.osho.com

OSHO az Osho International Foundation által bejegyzett védjegy, használata engedélyezve.

A könyv tartalma Osho előadás-sorozatának szerkesztett változata. Osho minden előadása teljes egészében kiadásra került könyv formájában, s az eredeti audiofelvételek is elérhetők. A hangfelvételek és a teljes írásos archívum elérhető az Osho Library internetes oldalán: www.osho.com

Minden jog fenntartva.

A könyv – a kiadó írásos jóváhagyása nélkül – sem egészében, sem részleteiben nem sokszorosítható vagy közölhető, semmilyen formában és értelemben, elektronikus vagy mechanikus módon, beleértve a nyilvános előadást vagy tanfolyamot, a hangoskönyvet, bármilyen internetes közlést, a fénymásolást, a rögzítést vagy az információ rögzítés bármely formáját.

ÉDESVÍZ KIADÓ, BUDAPEST

Felelős kiadó NOVÁK ANDRÁS igazgató

Főszerkesztő MOLNÁR ESZTER

Műszaki vezető ERDÉLYI ANNA

Tipográfia TYPOSTÚDIÓ KFT.

Borítót készítette EL GRECO KFT.

Nyomta és kötötte az ALFÖLDI NYOMDA ZRT., Debrecen

Felelős vezető: GYÖRGY GÉZA vezérigazgató

ISBN 978 963 528 989 9

TARTALOM

Előszó: az intelligencia nem az, aminek gondolod 7

Intelligencia – a természet ajándéka 8

A szív költészete 21

A létezés nyitottsága 24

Mitől lesznek az emberek ostobák? 27

A legerősebb a túlélő 28

Küzdelem a hatékonyságért 33

Elfojtás és manipulálás 37

Az engedetlenség bűne 40

Egyszerű parancskövetés 44

Az elme – Pandóra szelencéje 49

Lépj ki a piramisból! 65

Az elmétől az elmenélküliségig 72

A gondolkodástól a megértésig 77

A reakciótól a válaszig 81

A hiedelemtől a hitig 83

A résztvételtől az együttérzésig 84

A kommunikációtól az érintkezésig 85

Az úr és a szolga 86

Ismert, ismeretlen, megismerhetetlen 88

Ki a dobozból! – Törj ki a neveltetésből! 101

Másfajta engedetlenség 104

Az ártatlanság intelligenciája 🐉 112
Az elevenesség adománya 🐉 121
A „kikapcsoló” gomb felfedezése 🐉 123
Légy egyszerű! 🐉 126
Fény önmagadnak 🐉 135

Tünetek, ugródeszkák és buktatók 🐉 138

Kérdések és válaszok 🐉 138

Át tudják venni a számítógépek az emberi lények munkáját? 🐉 138
Miért tűnik úgy, hogy az emberiség kifejezetten készségesen halad előre a globális öngyilkosság felé vezető úton? 🐉 144
Képtelen vagyok elboldogulni sok társasági helyzetben. Pszichiáter segítségére van szükségem? 🐉 150
Úgy érzem, elegendem van önmagamból, nem érzem a kapcsolatot a belső világom és a külvilág között. Valaha sok minden érdekelt, de már nem kötődöm semmihez sem. 🐉 152
A munkám során mindig attól félek, hogy elveszítem a magabiztosságomat. 🐉 154
Látom, hogy az elmém még mindig gyerekes. Mit tehetek? 🐉 158
Néha tökkellütöttek érzem magam, mintha elveszíteném a memóriámat. 🐉 163
Hogyan viselkedhetnek intelligensebben a szerelmesek? 🐉 167
Néha kételkedem az intelligenciámban. 🐉 170
Hogyan tudom elősegíteni az intelligenciám fejlődését? 🐉 171

Utószó: az intelligencia újrafelfedezése meditáció segítségével 🐉 175

A szerzőről 🐉 183

OSHO® Meditációs Központ 🐉 184

ELŐSZÓ

Az intelligencia nem az, aminek gondolod

Először is, jól jegyezd meg: az intellektualitás nem intelligencia. Intellektuálisnak lenni egyet jelent a hamissággal, az intelligencia színleléssel. Nem valódi, hiszen nem a tiéd; kölcsönzött.

Az intelligencia a belső tudatosságod kifejlődése. Semmi köze a tudáshoz – a meditativsághoz van köze. Az intelligens ember nem a múltbéli élményei alapján cselekszik, hanem a jelenben működik. Nem reagál, hanem válaszol. Éppen ezért mindig kiszámíthatatlan; senki sem tudhatja biztosan, mit fog tenni.

Egy katolikus, egy protestáns és egy zsidó ember beszélgetett egy közös baráttal, aki elmondta nekik, hogy már csak hat hónap van hátra az életéből.

– Mit tennél – kérdezte a férfi a katolikust –, ha az orvosod szerint már csak hat hónapod lenne?

– Ó! – sóhajtott a katolikus ember. – Az összes vagyonomat az egyháznak adnám, úrvacsorát vennék minden vasárnap, és rendszeresen elmondanám az Üdvözlégyet.

– És te? – kérdezte a protestánst.

– Eladnék mindent, körbchajóznám a Földet, és nagyszerűen ézném magam!

– Hát te? – fordult a zsidóhoz.

– Én? Felkeresnék egy másik orvost.

Ez az intelligencia!

Intelligencia – a természet ajándéka

Az intelligencia az élet szerves része. Az élet egyik természetes minősége. Éppúgy, ahogy a tűz forró, a levegő láthatatlan, a víz pedig lefelé áramlik – az élet intelligens.

Az intelligencia nem egy eredmény. Velünk születik. A fák is intelligensek a maguk módján, rendelkeznek a saját életükhöz szükséges mennyiséggel. A madarak is intelligensek, az állatok is. Valójában az, amit a

vallások Isten alatt értenek, mindössze ezt takarja: a világegyetem intelligens, az intelligencia mindenütt ott rejtőzik. Természetesen, ha van szemed, hogy lásd, ott látod mindenhol. Az élet intelligens.

Csupán az ember vált unintelligenssé. Tönkretette az élet természetes áramlását. Az emberen kívül semmiben nincs unintelligencia. Láttál-e már olyan madarat, amelyet hülyének nevezhettél? Láttál-e már olyan állatot, amelyet idiótának nevezhettél? Nem, ilyen dolgok csupán az emberrel történnek. Valami elromlott. Tönkretették az ember intelligenciáját, megromlották, megnyomorították.

A meditáció pedig nem más, mint ennek a rombolásnak a helyreállítása. Egyáltalán nem lesz szükség meditációra, ha békén hagyják az embereket. Ha a pap és a politikus nem avatkozik bele az emberek intelligenciájába, egyáltalán nem lesz szükség rá. Ha nincs ott a betegség, a meditáció is felesleges. Nem véletlen, hogy a *meditáció* és a *medicina* szavak ugyanabból a tövből származnak. Hiszen gyógyító hatásúak.

Minden gyermek intelligensnek születik, de abban a pillanatban, hogy világra jön, mi ráugrunk, és nekilátunk tönkretenni az intelligenciáját, mert veszélyt jelent a politikai berendezkedésre, a társadalmi berendezkedésre, a vallási berendezkedésre. Veszélyt jelent a pápának, a papnak, a vezetőnek. Veszélyt jelent a fennálló helyzetre, a felépítményre. Az intelligencia természeténél fogva lázadó. Nem lehet ráerőltetni semmiféle szolgaságot. Nagyon öntudatos, nagyon egyéni. Az intelligenciát nem lehet gépies utánzásra kényszeríteni.

Az embereket indigomászatokká kell formálni; el kell pusztítani az eredetiségüket, máskéülben ellehetetlenül a földön létező összes képtelenség. Azért lett szükség vezetőre, mert unintelligenssé tettek – máskéülben egyáltalán nem lenne szükség vezetőkre. Miért követnél bárkit is? Az intelligenciát fogod követni. Ha valaki vezető akar lenni, egyetlen dolgot kell tennie: elpusztítani valahogyan az intelligenciát. Fel kell forgatnia lényed legmélyéig, félelmet kell ébresztenie benned. Szét kell zúznia magabiztosságodat – ez feltétlen szükséglet. Csupán akkor léphet be a vezető.

Ha intelligens vagy, saját magad oldod meg a problémáidat. Az intelligencia elegendő minden probléma megoldásához. Tulajdonképpen bármennyi probléma teremődik az életben, mindig több intelligenciád lesz, mint problémád. Nagy a készlet, a természet ajándéka. De akadnak nagyraágyó emberek, akik kormányozni akarnak, uralkodni; akadnak ambíciós örültek – ők félelmet ébresztenek benned. A félelem olyan, mint a rozsda: tönkreteszi az intelligenciát. Ha el akarod pusztítani valakinek az intelligenciáját, első lépésként félelmet kell ébresztened benne: teremts poklot, és ültess félelmet az emberekbe. Ha félnek az emberek a pokoltól, elmennek, és meghajolnak a papok előtt. Hallgatnak a papokra. Ha nem hallgatnának rájuk, a pokol tüzével kellene szembenézniük – persze hogy félnek. Meg kell óvniuk magukat a pokol tüzétől, amihez papokra van szükségük. A pap feltétlen szükségletté válik.

Ha el akarod pusztítani valakinek az intelligenciáját, első lépésként félelmet kell ébresztened benne: teremts poklot, és ültess félelmet az emberekbe.

Hallottam két férfiről, akik üzlettársak voltak. Nagyon egyedi üzlettel foglalkoztak, és körbe-körbe utaztak az országban. Egyikük elment egy városba, kátrányt szórt az emberek ablakára, majd reggelre eltűnt. Két-három nap múlva megérkezett a másik férfi. Felajánlotta, hogy letisztítja a kátrányt az ablakokról. És az emberek természetesen fizettek – kénytelenek voltak. Ugyanabban az üzletben utaztak. Az egyik kárt okozott, a másik jött, hogy helyrehozza.

Félelmet kell teremteni, és mohóságot. Az intelligencia nem mohó. Meglepődsz, ha megtudod, hogy az intelligens ember sohasem mohó. A mohóság az unintelligencia része. Felhalmozol a holnapnak, mert nem bízol benne, hogy holnap is megállod majd a helyed az életedben, máskülönben minek gyűjtögetnél? Fösvénnyé válsz, mohóvá, mert nem tudod, hogy az intelligenciád vajon holnap is képes lesz-e megbirkózni az élettel? Ki tudja? Nem bízol az intelligenciádban, ezért felhalmozol, mohó leszel. Az intelligens ember nem fél, nem mohó.

A mohóság és a félelem együtt járnak – ezért jár együtt a mennyország és a pokol. A pokol a félelem, a mennyország a mohóság. Teremts félelmet az emberekben, és teremts bennük mohóságot – tedd olyan mohóvá őket, amennyire csak lehetséges. Tedd annyira mohóvá őket, hogy ne elégedjenek meg az élettel, akkor elmennek majd a papokhoz és a vezetőkhez. Akkor fantáziálni kezdenek valami eljövendő életről, ahol beteljesülnék a bolond vágyaik és ostoba képzelgéseik. Figyeld meg – aki a lehetetlent kívánja, unintelligens.

Az intelligens ember tökéletesen elégedett a lehetőséggel. A valószínűért dolgozik; sohasem a lehetetlenért és a valószínűtlenért. Az életet nézi, és annak korlátait. Nem maximalista. A maximalista ember neurotikus. Ha maximalista vagy, neurotikussá fogsz válni.

Például, ha szeretsz egy nőt, és abszolút hűséget kérsz, meg fogsz örülni, ahogy a nő is. Mert az lehetetlenség. Az abszolút hűség azt jelenti, hogy még csak nem is gondolsz, még csak nem is álmodsz más férfiről – ami nem lehetséges. Ki vagy te? Miért szeretted beléd? Mert férfi vagy. Ha beléd tudott szeretni, miért ne gondolhatna másokra? Ez a lehetőség nyitott marad. Mi történik, ha egy gyönyörű ember halad el mellette, és vágy ébred benne? Csupán annyit mondani: „Ez az ember gyönyörű”

– azt jelenti, hogy belépett a vágy. Akkor nevezd gyönyörűnek valakit, ha úgy érzed, érdemes arra, hogy birtokold és kiélvezd. Amikor nem maradsz közönyös.

Ha pedig abszolút hűséget kérsz – ahogy az emberek általában tesznek –, akkor elkerülhetetlenül konfliktus támad, és gyanakvó maradsz. Gyanakvó fogsz maradni, mert ismered a saját elmédet – szoktál más nőkre gondolni, hogyan bízhatnál abban, hogy az asszonyod nem gondol más férfiakra? Ismered a saját gondolataidat, ezért tisztában vagy azszal, hogy ő is ugyanolyan dolgokon gondolkodik. Ebből bizalmatlanság, konfliktus, szenvedés születik. A lehetségesnek tűnő szerelem lehetetlenné válik egy lehetetlen vágy miatt.

Arra vágyunk az emberek, amit nem lehet megtenni. Be akarod biztosítani a jövőt, ami képtelenség. Tökéletes biztonságot akarsz a jövőben – amit nem lehet garantálni; nem jellemző az élet természetére. Az intelligens ember tudja, hogy ez nem jellemző az élet természetére. A jövő nyitott marad – csődbe mehet a bank, elszökhet a feleséged valaki mással, meghalhat a férjed, hitványnak bizonyulhatnak a gyerekeid. Ki ismeri a jövőt? Talán megbetegszel, talán nyomorékká válsz. Ki ismeri a jövőt?

Ha be akarod biztosítani a jövőt, akkor állandó félelemben fogsz élni. A biztonság nem lehetséges, tehát ha félsz a bizonytalanságtól, elpusztíthatatlan lesz a félelmed. Mindig ott marad, mindig reszketni fogsz – és közben elszalasztod a jelen pillanatot. A jövőbeli biztonság vágyával elpusztítod a jelent, ami az egyetlen hozzáférhető élet. És egyre erősebb lesz benned a reszketés, a félelem, a mohóság.

Megszületik a gyermek; egy gyermek nagyon-nagyon nyitott alkat, végtelenül intelligens. De mi ráugrunk, nekilátunk tönkretenni az intelligenciáját. Félelmet teremtünk benne. Ugyanakkor ezt te tanításnak nevezed: azt mondod, alkalmassá teszed arra, hogy megállja a helyét az életben. Félelem nélkül születik, te viszont félelmet teremtesz benne.

És az iskolák, az egyetemek egyre unintelligensebbé teszik. Ostobaságokat követelnek tőle. Ostoba dolgokat kell memorizálnia, olyan dolgokat, amelyeknek a gyermek és természetes intelligenciája nem látja értelmét. Minek? A gyerek nem látja értelmét. Miért kell teletömnie velük a fejét? De az egyetem, a főiskola, az otthon, a család, a jóakarók mind

azt mondják: „Tanulj! Most nem érted, de később majd megérted, miért volt szükség rá.”

Beletömöd a történelmet, az összes ostobaságot, amit az emberek más emberekkel tettek – az összes örültséget – megtanítottod! És a gyerek nem érti, minck. Mit számít, hogy egy bizonyos király mettől meddig uralkodott Angliában? De memorizálnia kell ezeket az ostobaságokat. Az intelligenciája közben egyre jobban leterhelődik, megbénul. Egyre több por rakódik rá. Mire kijön az egyetemről, unintelligens – az egyetem elvégezte a dolgát. Nagy ritkaság, hogy egy egyetemet végzett ember intelligens marad. Nagyon keveseknek sikerül megmenekülni az egyetemtől, kitérni előle; elvégezni és mégis megőrizni az intelligenciát – nagy ritkaság. Kirtűnő gépezet, ami ellened dolgozik.

Abban a pillanatban, hogy iskolázottá válsz, unintelligenssé is váltál.

Miért nem veszed észre? Az iskolázott ember nagyon unintelligensen viselkedik. Menj el a primitív népekhez, akik sosem jártak iskolába, és azt fogod látni, hogy tiszta intelligencia működik bennük.

Hallottam...

Egy nő egy konzervdobozt próbált kinyitni, de sehogy sem sikerült rájönnie, hogyan működik. Odament hát, hogy megnézze a szakácskönyvben. Mire megnézte a könyvben, a szakács már kinyitotta a dobozt. A nő visszatérve nagyon meglepődött. Megkérdezte a szakácsot:

– Hogyan csinálta?

– Hölgyem, aki nem tud olvasni, kénytelen az intelligenciáját használni!

Igen, igaza van. Ha nem tudsz olvasni, az intelligenciádat kell használnod. Mi mást tehetsz? Abban a pillanatban, hogy olvasni kezdesz, akkor, amikor jártassá válsz az olvasásban – megjelenik a három veszélyes „R”^{*} – nincs szükség rá, hogy intelligens légy, majd a könyvek megoldják.

* A három R: Reading, Riting, Rithmatic = olvasás, írás, számítás.

Megfigyelted már? Amikor gépelni kezd valaki, elvész a kézírása; nem tud szépen írni többé. Nincs szüksége rá: az írógép megoldja. Ha számológépet hordasz a zsebedben, el fogsz felejteni minden matematikát – feleslegessé válik. Előbb-utóbb mindenki apró számológépet hord majd magával. Rendelkezni fognak a nagylexikon összes információjával, és semmi szükség nem lesz az intelligenciára; a számítógép mindent megold.

Menj el a primitív emberekhez, az iskolázatlanokhoz, a falvak lakóihoz, és egyfajta finom intelligenciára bukkanasz. Igen, nem túl tájékozottak, ez igaz. Nincs nagy tudásuk, ez is igaz – de mérhetetlenül intelligensek. Olyan az intelligenciájuk, akár a láng, amelyet nem övez füst.

A társadalom elrontott valamit az emberekben – meghatározott okokból. Azt akarja, hogy rabszolga légy, hogy félcemben élj. Azt akarja, hogy mindig mohó légy, nagyravágyó, versengő. Azt akarja, hogy ne legyen benned szeretet, hogy harag és gyűlölet töltsön el. Azt akarja, hogy gyenge maradj, utánzó – egy indigómasolat. Nem akarja, hogy eredeti légy, egyedi és lázadó... nem. Ezért pusztítja el az intelligenciádat.

Meditációra mindössze azért van szükség, hogy helyrehozzuk a társadalom rombolását. A meditáció jól hat: egyszerűen semlegesíti a kórt, elpusztítja a betegséget. Amint pedig eltűnik a betegség, létrejön jó közérzeted.

Az előző évszázad már túl messzire ment: sorscapássá vált az egyetemes oktatás. Ne feledd: én nem ellenzem az oktatást, én ezt az oktatást ellenzem. Fennáll a lehetősége egy másfajta oktatásnak, ami az intelligenciád élesítésében fog segíteni, nem a pusztításában; ami nem fog felesleges tényekkel terhelni, ami nem fog felesleges tudással terhelni, ami egyáltalán nem terhel majd semmivel, inkább abban segít, hogy sugárzóbbá, frissebbé, fiatalabbá válj.

Ez az oktatás csupán memorizálni tanít meg. Az az oktatás tisztánlátásra tanít. Ez el-

Meditációra
mindössze azért
van szükség, hogy
helyrehozzuk
a társadalom
rombolását.
A meditáció jól
hat: egyszerűen
semlegesíti
a kórt, elpusztítja
a betegséget. Amint
pedig eltűnik
a betegség, létrejön
jó közérzeted.

pusztítja a találékonyágodat. Az abban segít, hogy még találékonyabbá válj.

Példának okáért, az az oktatás, amit szeretnék, ha elterjedne a világon, nem azt követeli majd a gyerektől, hogy a régi, sablonos módon válaszoljon. Nem az ismétlést, a papagájságot ösztönzi majd, hanem a találékonyágot. Még ha a kiötölt felelet nem is lesz olyan helyes, mint a lemásolt, akkor is a gyerek becsületére válik, hiszen új választ hozott egy régi problémára. Az ő válasza természetesen sosem lehet olyan tökéletes, mint Szókratészé – egy gyerek válasza nyilvánvalóan nem lehet olyan pontos, mint Albert Einsteiné. De ostobaság is ezt várni. Ha találékony a gyerek, a helyes irányba fog haladni, és egy nap lehet belőle Albert Einstein. Ha valami újat próbál létrehozni, természetesen meglesznek a korlátai, de már az igyekezetét is méltányolni, becsülni kell, amivel valami újat igyekszik teremteni.

Az oktatásnak nem lenne szabad versengőnek lennie. Nem lenne szabad egymáshoz képest megítélni az embereket. A versengés nagyon erőszakos és nagyon romboló. Valaki nem jó a matematikában, ezért középszerűnek nevezed. Talán ácsként nagyon jó, de azt senki nem nézi. Valaki nem jó az irodalomban, ezért hülyének nevezed – pedig jó a zenében, a táncban.

Az igazi oktatás segít majd az embereknek megtalálni a *saját* életüket, ahol valóban elevenek lehetnek. Ha egy gyerek ácsnak születik, akkor az a helyes, ha azzal foglalkozik. Senkinek nem lenne szabad mást ráerőltetnie. Lehetne ez egy nagyszerű, intelligens világ, ha engednék a gyerekek, hogy önmaga legyen, ha minden módon segítenék, támogatnák, és senki semmiben nem akadályozná, ha senki nem manipulálná. Ha a gyerek táncos akar lenni, akkor az a jó – szükség van táncosokra –, több táncra van szükség a világban. Ha költő akar lenni, jó – több költészetre van szükség; abból sosincs elég. Ha a gyerek ács akar lenni, vagy halász, teljesen rendben van. Ha favágó – teljesen rendben van. Szükségtelen elnökké vagy miniszterelnökké válnia. Ugyanakkor kevesebben érdeklődnek majd az ilyen célok iránt: nagy áldás lesz.

Jelen pillanatban minden a feje tetejére fordult. Aki ácsnak akart menni, orvos lett; aki orvos akart lenni, ács lett. Mindenki valaki másnak a helyén van, ebből ered a nagymértékű unintelligencia – mindenki más-

nak a munkáját végzi. Ha egyszer észreveszed, megérted, miért viselkednek unintelligensen az emberek.

Mi, Indiában, mélyen meditálunk, és megtaláltunk egy szót: *svadharma*: én-természet. Ez bír a legnagyobb jelentőséggel az eljövendő világra nézve. Krisna azt mondta: *Svadharme nidhana sreya...* – „Az a jó, ha a saját én-természetedben halsz meg, a saját én-természetedet követve.” *Per dharmo bavaa baha* – „Valaki más természete nagyon veszélyes.” Ne válj utánozóvá. Egyszerűen légy önmagad.

Hallottam...

Bill mindig is szeretett volna jávorszarvas-vadászatra menni, ezért megtakarította a kellő összeget, és felutazott az északi erdőszögbe. Ott felszerelkezett a szükséges kellékekkel, majd az üzlet tulajdonosa azt tanácsolta neki, bérelje fel Pierre-t, a vidék legjobb jávorszarvas-hívóját.

– Az igaz – jelentette ki a boltos –, hogy Pierre drága, de van valami érzéki jelleg a hívásában, aminek egyetlen szarvas sem tud ellenállni.

– Hogyan zajlik a dolog? – kérdezte Bill.

– Nos – válaszolta a boltos –, Pierre észrevesz egy jávorszarvast háromszáz méterről, akkor tölcseért formál a kezeiből, és leadja az első hívást. Amikor az állat ezt meghallja, eltölti a közelgő vágy izgalmával, és előmerészkedik kétszáz méterre. Akkor Pierre újra hívja, egy kicsivel több csáberővel telítve, mire a szarvas boldog szökelléssel már száz méterre közelít. Ekkor Pierre erőteljes érzékiséggel túlfűtött hívást ad le, elnyújtja egy kissé, ami arra készíti az állatot, hogy a nemi vágytól sarkallva huszonöt méterre közelítsen. És ez az a pillanat, barátom, amikor magának céloznia és lőnie kell.

– És ha elvétem? – vetette fel Bill.

– Ó, az rettenetes lenne! – hangzott a felelet.

– De miért? – érdeklődött Bill.

– Mert akkor szegény Pierre-t meghágják...

Ez történik az emberrel – utánoz, utánoz. Teljesen elvesztette a képét a saját valóságáról. A zen emberek azt mondják: keresd meg az eredeti arcodat. Találd meg, miképpen vagy hiteles. Ki vagy? Ha nem tudod, ki vagy, mindig valamilyen véletlenbe kerülés – mindig. Az életed véletlenek hosszú sorozata lesz, és bármi történik, sosem lesz kielégítő. Az elégedetlenség lesz az életed egyetlen íze.

De hiszen ezt láthatod is magad körül. Miért tűnik annyi ember rettenetesen tompának, unottnak, éppen csak átvészeli valahogyan a napokat... Múlatják a mérhetetlenül értékes időt, amit sosem fognak tudni visszahozni – és akkora tompasággal múlatják, mintha csak a halált várnák. Mi történt ezzel a rengeteg emberrel? Miért nincs meg bennük ugyanaz a frissesség, mint a fáknak? Miért nincs meg ugyanaz a daluk, mint a madaraknak? Mi történt az emberi lényekkel? Egyetlen dolog történt: az ember utánoz. Valaki más próbál lenni. Senki nincs a helyén. Mindenki valaki másnak az ajtaján kopogtat; ebből ered az elégedetlenség, a tompaság, az unalom, a szenvedés.

Az intelligens ember csak önmaga igyekszik lenni, bármi legyen is az ára. Az intelligens ember sohasem másol, sohasem utánoz. Sohasem lesz

papagáj. Az intelligens ember a saját belső hívására hallgat. Érti a saját lényét, és annak megfelelően mozog, bármilyen kockázattal is jár.

Mert van kockázat! Amikor a többieket másolod, kisebb a kockázat. Ha nem másolsz senkit, és egyedül vagy – az veszélyes! Az élet azonban csak azokkal történik meg, akik veszélyesen élnek. Az élet csak azokkal történik meg, akik kalandvágyóak, akik bátrak, szinte vakmerőek – csak azokkal! Az élet nem történik meg a lanygos emberekkel.

Az intelligencia azt jelenti, hogy bízol a saját lényedben. Az intelligencia kaland, borzongás, öröm. Azt jelenti, hogy a jelen pillanatban élsz, nem a jövő után sóvárogsz. Nem gondolkodol a múlton, és nem aggódsz a jövő miatt – a múlt

Az intelligencia azt jelenti, hogy nem gondolkodol a múlton, és nem aggódsz a jövő miatt – a múlt pedig még nem jött el. A lehető legteljesebben kihasználod a jelen pillanatot, amely hozzáférhető.

nincs többé, a jövő pedig még nem jött el. A lehető legteljesebben kihasználod a jelen pillanatot, amely hozzáférhető. A jövő abból születik. Ha ezt a pillanatot gyönyörűségben és örömben élted, a következő abból fog megszületni. Természetesen még több örömet fog hozni, de felesleges aggodalmaskodni miatta. Ha a mai napom arany volt, a holnapom még inkább arany lesz. A holnap honnan érkezik? A mából nő ki.

Ha ez az élet áldás volt, a következő életed még nagyobb áldás lesz. Honnan jön? Belőlem nő ki, az én *megélt* élménycimből. Tehát az intelligens ember nem foglalkozik mennyországgal és pokollal, nem foglalkozik a túlvilági élettel, még Istennel sem, sőt a lélekkel sem. Egyszerűen intelligensen él, és akkor Isten, a lélek, a mennyország és a nirvána mind természetesen követi majd.

Te hiedelmekben élsz; a hiedelem unintelligens. Él a megismerésen keresztül; a megismerés intelligencia. Az intelligencia pedig meditáció.

Unintelligens emberek is meditálnak, de persze unintelligens módon. Azt gondolják, hogy el kell menned a templomba minden vasárnap egy órára – azt az órát a vallásra kell szánni. Ez a valláshoz kapcsolódás unintelligens módja. Hogy jön ide a templom? A valódi életed a hat napban van. A vasárnap nem valódi napod. Vallás nélkül élsz hat napon át, aztán elmész a templomba alig egy-két órára? Kit próbálsz becsapni? Megpróbálsz elhíttetni Istennel, hogy templomba járó ember vagy...

Vagy – ha egy kicsit keményebben próbálsz – transzcendentális meditációt végzel mindennap húsz percig reggel, húsz percig este. Ülsz lehunyva szemmel, és nagyon ostoba módon egy mantrát ismételsz – „Óm, Óm, Óm” – ami még jobban eltompítja az elmét. A mantra mechanikus ismételtetése elveszi az intelligenciádat. Nem ad intelligenciát, olyan, akár egy altatódal. Sok-sok évszázada tudják ezt az anyák. Ha nyugtalan a gyerek, és nem akar elaludni, jön az anya, és altatódalt énekel neki. A gyerek unatkozik, nem tud elmenekülni. Hová mehetne? Az anya bent tartja az ágyban. Az egyetlen menekülési út az alvás. Így hát elalszik; egyszerűen megadja magát. Azt gondolja: „Bolondság ébren maradni most, mert anya annyira unalmas dolgot csinál, egyetlen sort ismételtet.”

Léteznek történetek, amiket akkor mesélnek az anyák és a nagymamák a gyerekeknek, ha azok nem alszanak el. Ha megnézed ezeket a tör-

téneteket, a szüntelen ismétlések egy meghatározott sémájára épülnek. Épp a minap olvastam egyet, amit egy nagymama mesélt egy kisgyermeknek, aki nem akart elaludni, mert abban a pillanatban *nem volt hozzá kedve*. Az intelligenciája azt mondja, hogy tökéletesen éber, de a nagymama kényszeríti. Neki más tennivalói vannak – a gyerek nem fontos.

Teljesen összezavarodnak a gyerekek, annyira abszurdnak látszanak a dolgok. Amikor reggel aludni szeretnének, mindenki fel akarja ébreszteni őket. Amikor nem akarnak lefeküdni, mindenki ágyba kényszeríti őket. Egészen összezavarodnak. Mi a baj ezekkel az emberekkel? Amikor jön az alvás, jó – ez az intelligencia. Amikor nem jön, tökéletesen rendben van, ha ébren maradsz.

Tehát a nagymama mesél egy történetet. Elcinte érdeklődik a gyerek, de lassan-lassan... hiszen minden intelligens gyerek elunná magát, csak az ostobák nem unják meg.

Így hangzik a történet:

Elalszik egy ember, és azt álmodja, hogy egy hatalmas palota előtt áll. A palotában ezeregy szoba van. Végigjárja egyik szobát a másik után – mind az ezret –, végül elérkezik az utolsóhoz. Áll benne egy gyönyörű ágy, le is fekszik rá, elalszik, és azt álmodja... hogy egy nagy palota kapuja előtt áll, amelynek ezeregy szobája van. Végigjárja mind az ezer szobát, majd elérkezik az ezeregyedikhez. Megint ott egy gyönyörű ágy, ő pedig belefekszik... és azt álmodja, hogy egy palota előtt áll... És így tovább!

Nos, meddig tud éber maradni a gyerek? Pusztán unalomból alszik el. Azt mondja: „Na, ebből elég!”

A mantra ugyanezt teszi. Ismételteted: „Ram, Ram... Óm, Óm... Allah, Allah” – vagy valami mást. Egyre csak ismételteted, ismételteted. Ezzel két munkát végzel: egyszerre a nagymamáét és a gyerekéét. Az intelligenciád olyan, mint a gyereké, a mantrahasználatod viszont a nagymamára hasonlít. A gyerek próbál leállítani, más dolgok keltik fel az érdeklődését, gyönyörű dolgokra gondol – gyönyörű nőkre, jelenetekre. De te rajtakapod, és visszatereled: „Óm, Óm, Óm”. A benned rejlő gyerek lassan úgy érzi, értelmetlen a harc; elalszik a belső gyermek.

Igen, a mantra egyfajta alvást biztosít: önhipnotikus alvást. Nincs vele semmi baj, ha problémát okoz az elalvás – ha álmatlanságtól szenvedsz,

nagyon jó. De semmi köze a spiritualitáshoz; ez a meditáció nagyon unintelligens módja.

Akkor hát, kérdezheted, mi a meditáció intelligens módja? Ha intelligenciát viszel mindenbe, amit teszel. Ha sétálsz, sétálj intelligensen, éberséggel. Ha eszel, egyél intelligensen, éberséggel. Emlékszel egyetlen olyan esetre, amikor intelligensen ettél? Gondoltál egyszer is arra, mit eszel? Hogy tápláló-e? Van valami tápértéke – vagy csak tömőd magad anélkül, hogy bármiféle tápanyaghoz jutnál?

Megfigyelted valaha is, mit csinálsz? Szünet nélkül dohányzol. Ekkor van szükség az intelligenciára – mit teszel? Beszívod a füstöt, aztán kdfújod, és közben rombold a tüdődet. Tehát mit is teszel valójában? Elvesztegeted a pénzed, elvesztegeted az egészséged. Alkalmazd az intelligenciát, amikor dohányzol, amikor eszel. Alkalmazd az intelligenciát, amikor mérsz, hogy szerettezz a partnereddel. Mit is teszel? Valóban van benned szeretet? Néha megszokásból szerettezzel, ami csúnya, erkölcstelen. A szerelemnek nagyon tudatosnak kell lennie, csupán akkor válik imádsággá.

Amikor szerettezzel a nőddel, pontosan mit csinálsz? A nő testét használod, hogy eldobj némi energiát, ami számodra már túl sok? Vagy figyelemmel, szeretettel fordulsz a nő felé, és becsülöd őt?

Én nem ezt látom. A férjek nem tisztelik a feleségüket, csak használják. A feleségek használják a férjüket, nem tisztelik őket. Ha a szeretetből nem születik megbecsülés, akkor valahol hiányzik az intelligencia. Máskülönben mérhetetlen hálát érzel a másik iránt, és a szeretkezésed egyszerű meditációvá válik.

Bármit teszel, vidd bele az intelligencia minőségét. Mindent intelligensen végezz: ez a meditáció.

Az intelligenciának az egész életedre ki kell terjednie. Ez nem egy vasárnapi dolog, és nem

Bármit teszel – apró dolgot, nagyot, bármit, feltakarítod a padlót –, végezheted intelligensen vagy unintelligensen. És tudod, hogy amikor unintelligensen teszed, akkor nincs benne öröm – kötelesség, amelyet elvégzel; cipeled valahogyan a terhet.

lehet húsz percig végezni, azután megfedkezni róla. Olyanná kell válnia, akár a légzés. Bármit teszel – apró dolgot, nagyot, bármit, feltakarítod a padlót –, végezheted intelligensen vagy unintelligensen. És tudod, hogy amikor unintelligensen teszed, akkor nincs benne öröm – kötelesség, amelyet elvégzel; cipeled valahogyan a terhét.

Egy vasárnapi iskolában történt, a kilencedikes lányosztályban. A keresztényi szeretetről tanultak – mit jelenthet az ő számukra, az ő életükben. Végül úgy döntöttek, hogy a keresztényi szeretet annyit jelent: „szeretetteljes dolgot tenni olyasvalakivel, akit nem szeretünk”. A gyerekek nagyon intelligensek. A következtetésük tökéletesen helyes. Hallgasd meg még egyszer: végül úgy döntöttek, hogy a keresztényi szeretet annyit jelent: „szeretetteljes dolgot tenni olyasvalakivel, akit nem szeretünk”.

A tanár azt javasolta, hogy a hét során ellenőrizzék az elméletüket. Amikor visszatértek a következő héten, a tanár várta a beszámolókat. Egy lány felemelte a kezét és így szólt: – Én tettem valamit!

A tanár bólintott: – Kitűnő! Mit tettél?

– Nos – kezdte a lány –, az iskolában, a matematikacsoportomban van egy nyomott gyerek.

– Nyomott?

– Igen, tudja... nyomott. Négy feje van, kétbalkezes, három bal lába van, és amikor végigmegy az iskola folyosóján, mindenki azt mondja: „Már megint itt jön ez a nyomott csaj.” Egyetlen barátja sincs, senki nem hívja el a bulikra, és úgy gondolom, hogy olyan nyomott.

A tanár azt felelte: – Azt hiszem, tudom, mire gondolsz. Szóval mit tettél?

– Nos, ez a nyomott lány az én matematikacsoportomba jár, és nehezen boldogul. Én elég jó vagyok matekból, ezért felajánlottam neki, hogy segítsek a házi feladatában.

– Nagyszerű – dicsérte a tanár. – És mi történt?

– Hát, segítettem neki, jópofa volt, azt sem tudta, hogy köszönje meg – újabban viszont nem tudok megszabadulni tőle!

Ha pusztán kötelességből teszel valamit – nem szereted, egyszerűen kötelességgként végzed –, előbb-utóbb a foglyává válsz, és nagy problémát jelent majd, hogyan szabadulhatnál meg tőle. Csak figyeld meg a huszonnégy órás napodat, mennyi olyan dolgot teszel, amiből nem származik semmi örömd, ami nem segíti a fejlődésed. Valójában, szeretnél megszabadulni tőlük. Ha túl sok olyan dolgot teszel az életedben, amitől tulajdonképpen szabadulni szeretnél, unintelligensen élsz.

Egy intelligens ember úgy alakítja az életét, hogy a spontaneitás, az öröm, a szeretet költészete jellemezze. A te életed a te életed, és ha te nem vagy elég kedves magadhoz, vajon ki lesz elég kedves hozzád? Ha te elfecsérled az életed, azért nem felelős senki más.

Én azt tanítom, hogy vállalj a felelősséged önmagadért – ez az első számú feladatod. Minden más csak azután következik.

Te vagy a világod, a létezésed legbenső középpontja. Éppen ezért, légy intelligens, és hozd be az intelligencia minőségét. Azután majd – hiszen egyre intelligensebbé válsz – képes leszel egyre több intelligenciát az életedbe hozni. Minden egyes pillanat olyan erősen ragyoghat tőle... Akkor nincs szükség semmilyen vallásra, semmilyen meditációra; felesleges templomba, szentélybe járni, nincs szükség semmi extra dologra. Az élet lényegénél fogva intelligens. Egyszerűen élj totálisan, harmonikusan, éberségben – és minden más kellemes dolog csodálatosan bekövetkezik majd helyes utad miatt. Az ünneplés élete követi az intelligencia ragyogását.

A szív költészete

Az agy intelligenciája egyáltalán nem intelligencia; hanem jólértesültség. A szív intelligenciája az intelligencia, méghozzá az egyetlen létező fajta. Az elme egyszerűen csak egy akkumulátor. Mindig régi, sosem új, sosem eredeti. Bizonyos célokra megfelel: kartotékozásra tökéletes, meg amire szükség van az életben – sok dolgot kell észben tartani. Az elme, a fej egy biokomputer. Felhalmozhatod benne a tudást, és mindannyiszor, ha szükséged van rá, előveheted. Jó a matematikához, a számoláshoz, jó a mindennapi élethez, a piachoz. Ám ha azt gondold, hogy ennyi az

Az agy intelligenciája
egyáltalán nem
intelligencia; hanem
jólértesültség.
A szív intelligenciája
az intelligencia,
még hozzá az
egyetlen létező fajta.

egész élet, akkor ostoba maradsz. Sosem fogod megismerni az érzés szépségét, és sosem fogod megismerni a szív áldásait. Sosem fogod megismerni azt a kecsességet, ami kizárólag a szíven keresztül ereszkedik le rád, az isteniséget, ami csupán a szíven keresztül lép be. Sosem fogod megismerni az imádságot, a költészetet, a szeretetet.

A szív intelligenciája teremt költészetet az életedben, ad táncot a lépéseidnek, teszi örömmé, ünnepléssé, ünnepséggé, nevetéssé az életedet. Humorérzéklet ad. Képessé tesz a szeretetre, a megosztásra. Az az igazi élet. Az elméből, a fejből irányított élet gépies. Robottá válsz – talán igen hatékonyra. A robotok nagyon hatékonyak, hatékonyabbak, mint az emberek. Sokat kereshetsz a fejen keresztül, de nem fogsz sokat *élni*. Talán jobb életszínvonalhoz jutsz, de semmi életed nem lesz.

Az élet a szívé. Csak a szíven keresztül tud fejlődni. A szív termőföldjében növekszik a szeretet, az élet, a szellem. Minden, ami csodálatos, minden, ami igazán értékes, aminek jelentősége, értelme van, a szíven keresztül érkezik. Az a legbenső középpontod, az elme csak a felszín. Az agyban élni azt jelenti: a felszínen élsz anélkül, hogy valaha is tudomást szereznél a középpont szépségeiről és kincseiről. A felszínen élni ostobaság.

A fejen élni ostobaság. A szívben élni, és szükség esetén használni a fejet – intelligencia. De a középpont – az úr – a lényed legbenső magjában található.

A szív az úr, az elme csupán egy cseléd – ez az intelligencia. Amikor az elme válik úrrá, és teljesen megfedkedezik a szívről, az bizony hatalmas ostobaság.

Rajtad múlik, hogy mit választasz. Ne feledd, cselédként a fej nagyszerű, hasznos segítség. De úrként veszélyes, tönkreteszi, megmérgezi az egész életed. Nézz körül! Az emberek életét teljesen megmérgezte az elme. Nem tudnak érezni, nem érzékenyek többé, semmi sem borzongatja meg őket. A Nap felkel, de bennük nem kel fel semmi; üres tekintettel néznek a Napra. Az ég megtelik csillagokkal – csoda, rejtély! –, de az ő szívükben

semmi nem mozdul meg, nem születik dal. A madarak énekelnek – az ember elfelejtett énekelni. Felhők jelennek meg az égen, táncolnak a pávák, de az ember nem tud táncolni – nyomorékká vált. A fák virágoznak – az ember gondolkodik, de soha nem érez, érzés nélkül pedig lehetetlen a virágzás.

Figyelj, kutass, vizsgálódj, elemezd alaposan újra az életedet. Senki nem fog segíteni. Nagyon régóta másoktól függsz; ezért hülyültél el. Ám mostantól figyelj oda; a te életed a te felelősséged. Tartozol magadnak azal, hogy mély, átható tekintettel megfigyeled, mit tegyél az életeddel. Van legalább valamennyi költészet a szívedben? Ha nincs, akkor ne vesztegesd az idődet. Segíts a szívednek költészetet szőni-fonni. Van romantika az életedben, vagy nincsen? Ha nincsen, akkor már a sírodban fekszel.

Gyere ki belőle! Engedd, hogy legyen némi romantika az életedben, valami kalandféle. Indulj felfedezőútra! Sok millió szépség és gyönyörűség vár rád. Körbe-körbe haladsz, sosem lépsz be az élet templomába. A szív az ajtó.

Az igazi intelligencia a szívé. Nem intellektuális, hanem emocionális intelligencia. Nem a gondolkodásra hasonlít, hanem az érzésre. Nem logika, hanem szeretet.

A szeretet csupán azok számára elérhető, akik szüntelenül élesítik az intelligenciájukat. A szeretet nem a közepszerűeké... a szeretet nem az unintelligenseké. Az unintelligens ember nagyszerű intellektuallé válhat. Az unintelligens emberek valójában intellektuelekké próbálnak válni; ezzel igyekeznek leplezni az unintelligenciájukat. A szeretet nem az intellektuelekké. Egészen másfajta tehetséget igényel – tehetséges szívet, nem tehetséges agyat.

A szívnek megvan a saját intelligenciája, sajátos módja a látásra, az érzékelésre, a saját útja az élet megértéséhez, a létezés rejtélyeinek megfigyeltetéséhez. A költő sokkal közelebb áll hozzá, mint a filozófus. A misztikus pedig pontosan a templom belsejében áll. A költő feljut a lépcsőkre, a filozófus kívül reked. A legtöbb, ahová eljuthat, az a bejárat, a lépcsőkre esélye sincsen. Körbe-körbe jár. A templom körül járkál, a külső falakat tanulmányozza, amelyek annyira lenyűgözik, hogy egészen elfelejti: a külső fal nem az igazi templom, és az istenség belül van.

 Az intelligencia
 önmagában
 intellektualitássá
 válik, a szeretet
 önmagában
 szentimentalizmussá
 válik, a szerető
 intelligencia
 azonban sosem válik
 intellektualitássá
 vagy
 szentimentalizmussá.
 Újfajta integritást
 ad, egy új
 kikristályosodást.

A költő eljut az ajtóig, de az ajtó annyira gyönyörű, hogy hipnózisba esik tőle. Azt gondolja, hogy megérkezett – mi több lehetne még? A filozófus belevész a találgatásba, mi rejtőzhet belül. Sosem megy be, mindössze gondolkodik, filozofál. A költő megpróbál behatolni a rejtélybe, de elakad az ajtó közelében. A misztikus belép a templom legbelső szentélyébe.

Az út a szeretet, az út a szerető intelligencia. Amikor a szeretet és az intelligencia találkozik, létrehozod a teret, amelyben az emberi lények számára lehetséges dolgok mindegyike megvalósul. Ehhez szerető intelligencia szükséges. Az intelligencia önmagában intellektualitássá válik, a szeretet önmagában szentimentalizmussá válik, a szerető intelligencia azonban sosem válik intellektualitássá vagy szentimentalizmussá. Újfajta integritást ad, egy új kikristályosodást.

A létezés nyitottsága

Az intelligencia egyszerűen a létezés nyitottsága – képesség arra, hogy előítéletek nélkül láss, hogy közbeavatkozás nélkül figyelj, hogy úgy légy együtt a dolgokkal, hogy nem táplálsz kétségbevonható elméleteket róluk – ez az intelligencia. Az intelligencia a létezés nyitottsága.

Ezért különbözik olyan nagy mértékben az intellektualitástól. Az intellektualitás egyszerűen az intelligencia ellentéte. Az intellektuális ember szüntelenül előítéleteket, információkat, megfellebbezhetetlen hiedelmeket, tudást hordoz magával. Képtelen figyelni; mielőtt megszólaltatna, már levonta a következtetést. Bármit mondasz, annyi mindenben keresztül kell haladnia az elméjében, hogy mire eljut hozzá, már egészen átalakult.

Hatalmas torzulás megy végbe benne, és rendkívül zárt, szinte vak és süket. Minden szakértő, minden nagy tudású ember vak.

Ismered a régi történetet az öt vakról, akik elmentek elefántnézőbe?

Egy tanár elmesélte ezt a régi mesét a diákjainak: kislányoknak és kishűeknek. Elmondta az egész történetet, majd megkérdezte az egyik kishűt:

– Meg tudod mondani, kik voltak ezek az emberek, akik elmentek megnézni az elefántot, azután vitatkozni kezdtek?

Azt akarta megtudni, hogy figyelt-e a gyerek, miközben ő a történetet tanította.

A fiú felállt, és így felelt:

– Igen. Szakértők voltak.

A tanár úgy gondolta, azt fogja válaszolni a gyerek: „Öt vak ember.” De a kishű így felelt: „Szakértők voltak.” Teljesen igaza van; igen, szakértők voltak. Minden szakértő vak. A szakértelem azt jelenti, hogy vaklá válsz minden más iránt. Egyre többet és többet tudsz egyre kevesebb és kevesebb dologról, azután egy nap eljutsz a legvégső célhoz: mindent tudsz a semmiről. Akkor egészen bezárulsz, egyetlen ablak sem marad nyitva; ablaktalanná válsz.

Ez az unintelligencia. Az intelligencia azt jelenti, hogy nyitott vagy a szél, az eső és a Nap felé, nyitott vagy minden iránt. Az az intelligencia, ha nem cipeled magaddal a múltat, ha minden pillanatban meghalsz a múltnak, ha friss és ártatlan maradsz.

Donald a sugárúton haladt a sportautójával, amikor hirtelen egy villogó piros fényre lett figyelmes a visszapillantó tükörben. Egy rendőrautó volt.

Donald gyorsan félreállt. – Biztos úr – hadarta –, mindössze negyvennel mentem ott, ahol ötven a megengedett sebesség.

– Uram – felelte a tiszt –, én csupán...

– Azonkívül – vágott közbe Donald felháborodottan –, állampolgárként rossz néven veszem, hogy így rám ijesszenek.

– Kérem – folytatta a rendőr –, nyugodjon meg, lazítson...

– Lazítsak?! – üvöltötte Donald idegesen. – Meg akar bírásolni, és azt kéri, hogy lazítsak?!
– Uram – könyörgött a rendőr –, engedjen szóhoz jutni. *Nem* akarom megbírásolni.

– Nem? – kérdezte Donald meglepetten.

– Csupán tájékoztatni szerettem volna, hogy vigyázzon, mert lapos a jobb hátsó gumija.

De senki sem hajlandó odafigyelni arra, mit mond a másik. Odafigyel-tél-e már valaha arra, amit a másik mond? Mielőtt egyetlen szó elhangzik, már levonod a következtetést. A következtetéseid rögzülnek; nem vagy képlékeny, nem vagy rugalmas többé.

Ha fagyottá válsz, ostobává válsz, ha folyékony és rugalmas maradsz, akkor intelligens maradsz. Az intelligencia mindig áramlik, akár egy folyó. Az unintelligencia mindig következetes, mivel fagyott. Körülhatárolt, pontosan definiálható. Az intelligencia következtelen, áramló. Nincs rá meghatározás, a helyzetnek megfelelően mozog. Vállalja a felelősséget, de nem következetes.

Csupán az ostoba emberek következetesek. Minél intelligensebb vagy, annál következtelenebbé válsz – hiszen mit tudsz a holnapról? A holnap elhozza majd a maga tapasztalatait. Hogyan lehetnél következetes a tegnapijaiddal? Ha halott leszel, következetes leszel. Ha eleven vagy, *muszáj* következtelennek lenned – fejlődsz, változik a világ, új vidékekre áramlik a folyó.

Tegnap egy sivatagon haladt át a folyó, ma pedig egy erdőn; ami egészen más. A tegnapi tapasztalata nem válhat örökre a meghatározásoddá; máskülönben meghaltál tegnap. Képesnek kell lenned együtt haladni az idővel. Folyamattá kell válni, sosem szabad dologgá szilárdulni. Ez az intelligencia.

Mitől lesznek az emberek ostobák?

A misztikusok létrához hasonlítják az embert. A létrát két dologra lehet használni: mehetsz rajta felfelé vagy lefelé. Használhatod ugyanazt a létrát mindkét célra, csak az irányod változik. A létra ugyanaz, az eredmény azonban egészen más lesz.

Az ember létra mennyország és pokol között. Ezért történik, hogy csupán az ember az, aki elfojt, aki manipulál, aki gyilkol, aki megpróbálja legyőzni a természet öntörvényű áramlását. Csupán az emberi lények ostobák – mégpedig azért, mert buddhává lehetnek. Az emberi lényeknek intelligenciájuk van, azért lehetnek ostobák. Az ostobaság nem azt jelenti, hogy hiányzik az intelligencia, mindössze azt, hogy nem használod. Ha nem lenne intelligencia, nem nevezhetné ostobának az emberi lényeket. Nem nevezhetsz hülyének egy sziklát – a szikla az szikla, esetében nem merül fel az ostobaság kérdése. Az embereket viszont ostobának nevezheted, mert az ő esetükben ott a remény, a csodálatos fény egy sugara. Az ő esetükben nyílik egy ajtó a túlra felé. Az ember túlléphet önmagán, mégsem teszi – ebben rejlik ostobasága. Fejlődhetne, de nem fejlődik, ragaszkodik az éretlenség minden fajtájához – ebben rejlik ostobasága. Egyre csak a múltban él, amely nincs többé – ebben rejlik ostobasága. Vagy kivetíti a jövőbe, amely még nincs – akkor ebben rejlik ostobasága.

A jelenben kell élni, mély szenvedéllyel, hatalmas szeretettel, intenzitással, ébérséggel, az válik majd az intelligenciáddá. Ugyanaz az energia, ami fejjel lefelé ostobaság, azt rendezd át, használd jól, és intelligenciává válik.

Az intelligencia és az ostobaság nem két különböző energia. A harmóniában működő energia intelligencia, az ellentétekben működő ostobaság. Az ember lehet ostoba – de ezt ne tekintsd balszerencsének. A felszínen balszerencsének látszik, de mögötte hatalmas dicsőség, csodálatos ragyogás rejtőzik, ami felfedezhető.

A társadalom azonban – az úgynevezett vallások, az állam, a tömeg – azt akarja, hogy ostoba légy. Senki sem akarja, hogy intelligens legyél. Arra kondicionálnak, hogy ostoba maradj egész életedben, egyszerűen azért, mert az ostobák engedelmesek. Az intelligens ember a saját feje szerint gondolkodik; elkezd egyénné válni. Saját életet kezd élni, saját életmódja lesz, a maga sajátos módján kezd látni, létezni, fejlődni. Nem része többé a tömegnek – nem tud része lenni. Maga mögött kell hagyania a tömeget, csak akkor képes a fejlődésre. A tömeg pedig megsértődik; nem akarja, hogy bárki több legyen az „átlagembernél” – intelligensebb, egyénibb, éberebb, kivonja magát a tömegpszichológiából.

Nem kényszeríthetsz egy buddhát arra, hogy az ostobákat kövesse, az ostobák viszont sokan vannak – a többség: 99,9 százalék. Óriási hatalmuk van, az erőszak hatalma – amit be is vetnek, ha szükséges.

A legerősebb a túlélő

Az emberi lény nehéz helyzetben van, azon egyszerű oknál fogva, hogy

Az emberi lény nehéz helyzetben van, azon egyszerű oknál fogva, hogy nem csupán intelligens, de tisztában is van ezzel. Ez az ő előjoga, kiváltsága, dicsősége – de nagyon könnyen a szenvedését is okozhatja.

nem csupán intelligens, de tisztában is van ezzel. Ez egyedi dolog az embernél – az ő előjoga, kiváltsága, dicsősége –, de nagyon könnyen a szenvedését is okozhatja. Az ember tudatában van az intelligenciájának. Ez a tudatosság elhozza a maga problémáit. Az első probléma, hogy egót teremt.

Ego nem létezik csupán az emberi lényekben, és növekedésnek indul a gyerek növekedésével együtt. A szülők, az iskolák, a főiskolák, az egyetemek mind elősegítik az ego erősödését, egyszerűen azért, mert az embernek évszázadokon át küzdenie kellett a túlélésért, és rögzült ez az elv; mély, öntudatlan kondicionálássá vált, hogy az élet harcában kizárólag az erős ego maradhat fenn. A tudósok pedig még meggyőzőbb-

bé tették mindezt a „legalkalmasabb fennmaradásának” elméletével. A mi korlátoltságunk éppen abban rejlik, hogy minden gyerekek segítettünk egyre erősebbé és erősebbé tenni az egóját – ebből ered a probléma.

Ahogy megerősödik az ego, lassanként körbeveszi az intelligenciát, akár egy sűrű, sötét réteg. Az intelligencia fény, az ego viszont sötétség. Az intelligencia nagyon finom, az ego nagyon kemény. Az intelligencia olyan, mint a rózsza, az ego olyan, mint a szikla. És ha életben akarsz maradni, azt mondják – az úgynevezett tekintélyek –, hogy sziklakeménnyé kell válnod, erőssé, sebezhetetlenné. Fellegvállra kell lenned, zárt fellegvállra, hogy ne támadhassanak meg kívülről. Áthatolhatatlanná kell válnod.

De akkor bezárlasz. Haldokolni kezdesz, legalábbis, ami az intelligenciát illeti, mert annak nyílt égre van szüksége, szélre, levegőre és Napra ahhoz, hogy fejlődjön, terjeszkedjen és áramoljon. Szüntelen áramlást igényel az életben maradása; ha megáll, lassanként halott jelenséggé válik.

Mi, felnőttek vagyunk azok, akik nem engedjük a gyerekeknek, hogy intelligensek maradjanak. Először is azért, mert ha intelligensek maradnak, sebezhetőek lesznek, finomak, nyitottak. Észreveszik a számtalan hamisságot a társadalomban – az államban, az egyházban, az oktatási rendszerben. Lázadóvá válnak. Egyének lesznek; nem lesz könnyű korlátok közé kényszeríteni őket. Összetörheted őket, de nem tudsz rabszolgát csinálni belőlük. Elpusztíthatod őket, de kompromisszumot nem kényszeríthetsz ki belőlük.

Az intelligencia bizonyos értelemben egészen lágy, olyan, akár a rózsza, másrészt azonban megvan a maga ereje. De ez az erő finom, nem durva. Mert a lázadás, a meg nem alkuvás ereje. Az egyén készen áll a halálra, készen áll a szenvedésre, de nem hajlandó eladni a lelkét.

A társadalom azonban rabszolgákat igényel; robotként, gépként működő emberekre van szüksége. Nem embereket akar, hanem gépeket. Ezért irányul az egész neveltetés az ego megerősítésére. Kettős célt valósít meg: először is, azt az érzést biztosítja, hogy az illető most már helyt tud állni az élet harcában; másodszor pedig az összes befektetett érdekeltség célját szolgálja. Kizsákmányolhatják az embert; felhasználhatják a saját céljaik eszközeként.

Ezért forog az egész oktatási rendszer az „ambíció” elmélete körül; ambíciózusságot teremt. Az ambíciózusság nem más, mint ego. „Légy az

első, légy a leghíresebb. Légy miniszterelnök vagy elnök. Szerezz világhírnevet, hagyj nyomot a történelemben.” Nem arra tanít, hogy élj totálisan. Nem arra tanít, hogy szeress totálisan. Nem arra tanít, hogy elegánsan élj, hanem arra: hogyan zsákmányolj ki másokat a saját céljaid elérése miatt. És azt gondoljuk, hogy azok járnak sikerrel, akik „okosak”. Pedig csupán számítóak, de mi okosnak nevezzük őket. Nem intelligens emberek.

Az intelligens ember sosem használ eszközként egy másik embert; sokkal inkább tiszteli embertársait. Képes meglátni, hogy minden egyenlő. Igen, látja a különbségeket is, de a különbségek nem számítanak az egyenlőség tekintetében. Mérheterlen tiszteletet érez mások szabadsága iránt – képtelen arra, hogy kizsákmányolja, tárgyakká alacsonyítsa, netán ugródeszkának használja őket az elsőbbség abszurd vágyának beteljesítése céljából. Ezért dolgozunk a gyerekek kondicionálásán.

Ám mielőtt megindul a kondicionálásuk – mérheterlenül intelligensnek a gyerekek. Ezt mondja a Buddha, Lao-ce, Jézus és az összes megvilágosodott. Jézus így beszél: Hacsak nem vagy olyan, akár egy kisgyermek, nincs számodra remény. És azt is mondja: Hacsak nem válsz olyaná, mint a kicsi gyermekek, nem léphetsz be isteni királyságomba. Újra és újra elismétli egyik leghíresebb kijelentését: Áldottak azok, akik utolsók ebben a világban, mert ők lesznek az elsők az én isteni királyságomban. Ambíció nélküliséget tanít – légy az utolsó. Azt mondja: Áldottak a szelídek, mert övék az Isten országa – a szelídek, az alázatosak, azok, akik a sor végén állnak. Természetes volt, teljesen természetes, hogy a társadalom, amelyben született, ellene fordult, hiszen éppen az ambíciózusságuk gyökereit rombolta.

Tudnivaló, hogy a zsidók nagyon ambiciózus emberek voltak, olyan-nyira, hogy évszázadokon át – minden veszély ellenére – megőrizték azt a hitüket az elméjükben, hogy ők Isten kiválasztottjai. Ezeregy sorscsapás érte őket eme ostoba eszme miatt; ha el tudják dobni, jobban elfogadják őket a világban. De nem tudják eldobni – az egész egójuk ebben gyökerezik. Az ő egójuk egy nagyon ősi ego, legalább háromezer éves. Mózes óta hordják magukban az eszmét, hogy ők Isten kiválasztottjai. Erre itt jön ez az ember, aki azt mondja: „Légy az utolsó!” Elsőknek kellene lenniük, erre ő: „Légy alázatos és szelíd!” De hát mi vagyunk a kiválasztottak! Ha

alázatosak és szelídek vagyunk, akkor a nem kiválasztottak lesznek az elsők! Mert a zsidók e világi emberek; nem sokat törődnek a másvilággal. „Ki ismeri a másvilágot? Azt mondja ez az ember: »Ha itt te vagy az utolsó, az első leszel isteni királyságomban.« De hol van az isteni királyságod? Talán csak egy fikció, talán csak egy álom.”

Jézus álmodozónak tűnik, leginkább egy költőnek. De a zsidóság alapjait rombolja. Nem tudnak megbocsátani neki; még mindig nem bocsátották meg. Még mindig magukban hordják az eszmét: „mi vagyunk a kiválasztottak”. Sokat szenvedtek miatta; minél többet szenvednek érte, annál erősebbé válik az eszme – mert ha szenvedéssel kerülsz szembe, egyre egoistábbá, sziklaszerűbbé kell válnod, hogy harcolni, küzdeni tudj, hogy senki ne pusztíthasson el. De egyúttal nagyon be is zárultak.

Jézus egy rést teremtett számukra; ők visszautasították. Azt mondta nekik, hogy jöjjenek ki a nyílt ég felé. Azt mondta, legyenek hétköznapiak: „Dobjátok el ezt a képtelenséget, hogy különlegesnek kell lenni.” Ha hallgattak volna Jézusra, az egész történelmük más lett volna, de nem tehettek.

A hinduk ugyanilyen okból nem hallgattak a Buddhára – a hinduk is azt az eszmét hordozzák magukban, hogy ők a legszentebb emberek a világon, és az ő földjük a legszentebb föld. Még az istenek is az után sóvárognak, hogy Indiában szülessenek! Egyetlen más ország sem annyira szent. És a Buddha azt mondta: „Ez mind badarság!” El kellett utasítaniuk. Kihajították a buddhizmust Indiából. Egyetlen társadalom sem tudja tolerálni az olyan embereket, akik megmondják az igazságot, mert olyanok, mintha a dolgok legalapvetőbb szerkezetét sabotálnák.

Ám ma már ott tartunk, hogy ki kell mondani: eleget szenvedtünk. Szerte a világon a legkülönbözőbb módokon sokat szenvedtek az emberek, ezért itt az idő vetni egy pillantást a történelemre, annak minden ostobaságára és nevetségességére, azután eldobni ezeknek az egoista sé máknak még a gondolatát is.

Figyeld a kisgyerekeket, és látni fogod intelligenciájukat. Az igaz, hogy nincs nagy tudásuk. Ha nagy tudást vársz tőlük, akkor nem fogod intelligensnek gondolni őket. Ha információfüggő kérdéseket teszel fel ne-

kik, nem fognak intelligensnek tűnni. De kérdezz tőlük *igazi* kérdéseket, amelyeknek semmi közük az információkhoz, amelyek természetes választ kívánnak, és akkor látni fogod, hogy sokkal intelligensebbek nálad. Persze az egód nem engedi, hogy ezt a tényt elfogadd, de ha el tudod fogadni, az hatalmas segítséget jelent. Segíteni fog neked, és segíteni fog a gyermekeidnek, mert ha képes vagy meglátni az intelligenciájukat, sokat tanulhatsz tőlük.

Bár a társadalom lerombolja az intelligenciádat, nem tudja teljesen elpusztítani; csupán számtalan információréteggel fedi el. A meditáció pedig úgy működik, hogy mélyebbre visz önmagadban. A meditáció egy módszer arra, hogy leáss a saját lényedben addig a pontig, amikor eljutsz a saját intelligenciád élő vizéhez, amikor felfedezed a saját intelligenciád forrásait. Amikor újra felfedezed a gyermekedet, amikor újjászületsz, akkor – csupán akkor fogod megérteni, miért hangsúlyozták a buddhák újra meg újra, hogy a gyermekek igazán intelligensek.

Kezdd el figyelni a gyerekeket, a mondanivalójukat – ne a feleleteiket, hanem a mondanivalójukat. Ne tegyél fel nekik ostoba kérdéseket, közvetlen dolgokat kérdezz, amelyek nem információktól függenek, és figyelj meg, mi a mondanivalójuk arról.

Az anya a kis Pedrót öltöztette, aki egy zsúrra készült. Amikor végzett a fésüléssel, kiegyenesítette az inggallérját és így szólt: – Menj, kisfiam! Érezd jól magad... és viselkedj rendesen!

– Ugyan már, mama! – legyintett Pedro. – Döntsd el, kérek, mielőtt elmegyek, hogy melyiket akarod igazán!

Érted a lényegét? A gyerek válasza mérhetetlenül értékes. Azt mondja: „Döntsd el, kérek, mielőtt elmegyek, hogy melyiket akarod igazán! Ha megengeded, hogy jól érezzem magam, nem tudok viselkedni; ha azt akarod, hogy viselkedjek, akkor nem tudom jól érezni magam.” A gyerek nagyon tisztán látja az ellentmondást; ami az anya számára talán nem volt nyilvánvaló.

Egy járóelő megkérdez egy kisleányt: – Fiam, meg tudnád mondani, mennyi az idő?

– Igen, persze – feleli a leány –, de minek az önnek? Úgyis folyton változik!

Új közlekedési táblát helyeznek el az iskola előtt. Az áll rajta: „Vezessen lassan! Ne öljön diákokat!”

A következő nap új felirat kerül alá, gyerekirással odafirkálva: „Várja meg a tanárt!”

A kis Pierino hatalmas mosollyal az arcán érkezik haza az iskolából.

– Ó, drágám, nagyon boldognak látszol. Ezek szerint szereted az iskolát, igaz?

– Ne beszélj butaságokat, anya – feleli a leány. – Ne keverd össze az odamenést a hazajövetellel!

Az apa történeteket mesél a fiainak a nappaliban vacsora után:

– A dédnagyapám küzdött a Rosák ellen Brazíliában, a bácsikám részt vett a német császár elleni háborúban, a nagyapám harcolt a spanyol polgárháborúban a köztársaságiak ellen, az apám pedig a második világháborúban a németek ellen.

Mire a legkisebb fiú megjegyzi:

– Valami baj lehet ezzel a családdal. Senkivel nem tudnak együtt élni!

Küzdelem a hatékonyságért

Meg fogsz lepődni, ha megtudod: az iskoláid, a főiskoláid, az egyetemeid valójában nem azért léteznek, hogy segítsenek intelligenssé válnod – nem, egyáltalán nem. Én tagja voltam egyetemeknek diákként, majd később professzorként sok éven át. Ismerem az oktatási rendszerek legbelső szerkezetét. Nem arra törekszik, hogy intelligenciát teremtsen az emberekben. Persze hatékonyságot szeretne teremteni – de a hatékonyság

nem intelligencia, mert gépies dolog. Egy számítógép lehet nagyon hatékony, de intelligens nem.

Sohase gondold, hogy az intelligencia és a hatékonyság egymás szinonimája. Az intelligencia egészen más jelenség. A hatékonyság nem intelligencia, hanem gépies szakértelem. Az egyetemek arra törekszenek, hogy hatékonyságot teremtsenek, amelynek révén jobb hivatalnok lehetsz, jobb bürokrata, jobb menedzser. Az intelligencia teremtése nem érdekli őket – valójában egyenesen ellenzik. Az oktatási rendszerek egész felépítménye – szerte a világon – arra irányul, hogy egyre alkalmasabbá tegyen különböző információk memorizálására.

A memória egy „biokomputer”. Az intelligencia egészen más jelenség. Meditációból születik, lázadásból, nem a memóriából. A vizsgáid azonban kizárólag a memóriával foglalkoznak. Akinek jobb a memóriája, azt tekintik intelligensebbnek. De számtalanszor megesik, hogy ostoba emberek kitűnő memóriával rendelkeznek, intelligens emberek pedig nem olyan jók e téren.

Thomas Edison nem volt túl kiváló e téren. Több száz tudományos szerkezetet talált fel; senki előtte nem talált fel annyi mindent. Csupán a találmányainak száma önmagában, már az is óriási, szinte hihetetlen. Talán nem is vagy tudatában, hogy Edison találmányait használod nap mint nap: a gramofonlemez, a rádiót, az elektromos izzólámpát, a hangbeszélőt – mindezek a dolgok egyetlen személy, Edison kreativitásának eredményei. A memóriája azonban gyatra volt, nagyon hiányos, olyannyira, hogy egyszer még a saját nevét is elfelejtette, ami aztán igazán nehéz dolog! A saját nevedet elfelejteni szinte lehetetlen. Ha el tudod felejteni a nevedet, akkor bármit elfelejthetsz. Sikerült véghezvinnie a legvalószínűtlenebb tettet.

Az első világháborúban először vezették be a jegyrendszert Amerikában, és ő sorban állt, hogy megkapja az élelmiszerjegyet. Lassanként egyre közelebb jutott az ablakhoz. Végül az előtte lévő is távozott, és az ő nevét szólították: „Thomas Alva Edison!” Ő pedig körülnézett, mintha valaki mást szólítanának; ide-oda nézett a sorban...

Valaki felismerte, és odaszólt neki:

– Amennyire én tudom, *őn* Thomas Alva Edison. Miért tekinget ide-oda?

Edison felkiáltott:

– Igaza van! Teljesen elfelejtettem! Ezer köszönet, hogy emlékeztetett. Igen, én vagyok Thomas Alva Edison.

A feleségének kellett mindent rendben tartania, mert a szobájában örökké hatalmas volt a zűrzavar – több ezer papír, kutatási feljegyzés –, és ha meg akart találni valamit, napokba telt, mire rájött, hol van. Mindig mindent elfelejtett. Megesett, hogy feltalált valamit, majd újra nekilátott ugyanazon dolgozni. A felesége figyelmeztette: – Már megtetted! Már kint van a piacon!

Papírcetliket tartott mindenfelé, és leírta, ami eszébe jutott. Azután azok a cetlik is elkallódtak. A felesége azt mondogatta:

– Jobban tennéd, ha jegyzetfüzetet használnál.

Bólintott:

– Milyen nagyszerű ötlet! Miért nem gondoltam rá soha?

Akkor meg elvesztette az egész jegyzetfüzetet!

– Nézd meg, mi történt, amikor megfogadtam a tanácsodat! A papírcetlikben legalább egy jó volt – nem az összes veszett el, csak néha egy-két jegyzet. Most minden feljegyzésem odavan!

Albert Einstein nem volt jó memóriájú ember. Sok vizsgán megbukott egyszerűen azért, mert semmit nem tudott megjegyezni. Minden eddigi és eljövendő kor legnagyobb matematikusa volt, de nem tudott megbirkózni kis pénzösszegek összeszámolásával. Újra és újra kellett számolnia. Egyszer buszon utazott. Adott valamennyi pénzt a kalauznak; megkapta a visszajárót. Megszámolta egyszer, kétszer, háromszor, és minden alkalommal más eredményt kapott, ezért nekilátott negyedszer is megszámlolni.

A kalauz nézte, majd megszólította:

– Mi a gond? Nem ismeri a számokat? Háromszor megszámlolta, és most negyedszer is nekilát! Nem tud pénzt számolni?

Einstein azt felelte:

– Igen, egy kicsit gyenge vagyok számtanból.

Ez az ember, aki kidolgozta a lehető legnagyobb matematikát, képtelen volt kis pénzösszeget megszámolni. Bement a fürdőszobájába, és órákig nem jött ki, mert elfelejtette, hol van, és hogy ki kellene jönnie. Az egyik barátom, dr. Ram Manohar Lohia elment hozzá látogatóba. Azt mesélte:

– Hat órát kellett várnom, mert bent volt a fürdőszobában! A feleség egyre csak mentegetőzött: „A fürdőszobában van, még mindig a fürdőszobában.” Megkérdeztem: „De mit csinál ott?” A felesége azt mondta: „Ki tudja...? De ha megzavarjuk, nagyon megharagszik – dobálni kezd! Folyton elfelejti; ha bemeleg, mindig ki is kellene jönni. Most meg kell várunk, amíg előkerül. Ha megéhezik, megszomjazik vagy ilyesmi, majd eszébe jut.”

Dr. Lohia megkérdezte:

– De hát mit csinál odabent?

A felesége azt felelte:

– Erre én is kíváncsi vagyok már sok-sok éve. Eleinte lecselkedtem a kulcslyukon át: mit művel? Üldögélt a kádban, és szappanbuborékokkal játszott! Amikor megkérdeztem tőle: „Mit csinálsz?“, azt válaszolta: „Ne zavarj, sose zavarj meg, mert a szappanbuborékokkal játszva fedeztem fel a relativitáselméletet. A szappanbuborékokkal játszva értettem meg, hogyan tágul a Világegyetem, éppúgy, ahogy a buborék. Folyamatosan tágul, és egy nap szétrobban – akárcsak a szappanbuborék!”

A memória és az intelligencia különböző forrásból erednek. A memória az elme része – az intelligencia az elmenélküliség része. Az intelligencia a tudatosságod része, a memória az agyadé.

Ha végignézel az évszázadokon, több ezer zsenit fogsz találni rossz memóriával, és több ezer csodálatos memóriájú embert szemernyi intelligencia nélkül – mert a memória és az intelligencia különböző forrásból erednek. A memória az elme része – az intelligencia az elmenélküliség része. Az intelligencia a tudatosságod része, a memória az agyadé. Az agyat lehet edzeni – ezt teszik az egyetemek. Minden vizsgád a memóriádat teszteli, nem az intelli-

genciádat. Az egyetemek téves hatást keltenek benned – mintha a memória lenne az intelligencia. Pedig nem.

Ez az egész oktatási rendszer azért létezik, hogy elpusztítsa az intelligenciádat, vagy eltérítsen tőle a memória felé. A memória hasznos, praktikus. Az intelligencia veszélyes; nem használ a *status quó*nak, nem használ a befektetett érdekeknek. Az intelligens emberek mindig problémáknak bizonyultak, pusztán az intelligenciájuk miatt. Képtelenek fejet hajtani bármilyen ostobaság előtt. A mi társadalmunk azonban tele van babonákkal, ostobaságokkal – mindenféle képtelenség uralkodik a vallás nevében, a politika nevében, az irodalom, a művészetek nevében.

Elfojtás és manipulálás

Minden gyereket megzavarnak, eltérítenek. Ezért annyi az ostobaság. Valóságos csoda, hogy néhány ember ki tudott menekülni ebből a börtönből – a Buddha, Zarathusztra, Lao-ce, Jézus, Püthagorasz... nagyon kevesen. Csaknem lehetetlen kimenekülni ebből a börtönből, mert mindenütt ott van körülöttünk, és már nagyon korán elkezdődik. Már gyermekkorodtól arra nevelnek, hogy fogoly légy – keresztény, hindu, mohamedán fogoly. És ha egyházak, nemzetek, fajok foglya vagy, akkor természetes az erőszak megjelenése.

Egyetlen állat sem olyan erőszakos, mint az ember. Az állatok is ölnek, de csupán akkor, amikor éhesek, máskülönben nem. Az ember az egyetlen állat, aki élvezi a minden ok nélküli gyilkolást, mintha az ölés önmagában üdvös tevékenység lenne.

Egy nap egy oroszlán és egy nyúl lépett be egy étterembe. Az igazgató megdöbbszent; nem hitt a szemének. Hatalmas csend ereszkedett az étteremre. Sokan ettek, beszélgettek, csevegtek benn előtte; most mindenki teljesen elnémult. Mi történik itt? Az igazgató odarohant az új vendégekhez. Valahogyan sikerült odanyögnie a nyúlnak: – Mit óhaj, uram?

A nyúl kávét kért. Az igazgató megkérdezte: – És a barátja mit enne?

A nyúl elnevette magát, és így felelt: – Gondolja, ha éhes lenne, én itt lennék? Nem üres a gyomra; máskülönben már megette volna a reggelijét, és én sehol sem lennék! Csak akkor lehetünk együtt, amikor nem éhes.

Az oroszán nem öl, ha nem üres a gyomra. Csupán az ember gyilkol minden ok nélkül, ostoba eszmékért. Érthető – ha valaki éhes, akkor érthető. De Hiroshima és Nagaszaki nem érthető – százezer embert megölni három perc alatt mindössze a gyilkolás pusztá örömeért.

Azért történik ez, mert nem engedjük kivirágozni az ember intelligenciáját. És mindannyiszor, ha megesett, hogy egy társadalomban némi szabadságot engedtek az intelligenciának, az a társadalom gyengébb lett, mint a többi. India kétezzer évig maradt rabszolga különböző okokból. Az egyik ok a nagy forradalom volt, amit Krisna, Patandzsali, Szaraha, Mahávira, a Buddha hozott el. Ezek az emberek olyan hatalmas forradalmat hoztak, olyan radikális változást India tudatosságában, hogy sok ember kiszabadult az ostobaság béklyóiból; hatalmas intelligencia szabadult fel. Ez pedig azt eredményezte, hogy az intelligens emberek felhagytak a gyilkolással, erőszakmentessé váltak; nem voltak hajlandók bevonulni a hadseregbe. A buddhisták, dzsainák, brahminok nem vonultak be a seregbe. Ez volt a krém, a krém pedig nem volt hajlandó harcolni. Akkor nagyon ostoba országok és nagyon közönséges emberek – hunok, törökök, mogulok, akik minden lehetséges szempontból elmaradottabbak voltak – lerohanták az országot. És mivel a fiatalabb generáció legintelligensebbjeit nem érdekelte többé a gyilkolás és az erőszak, nem volt ellenállás, nem volt harc. Ezek az emberek meghódították az országot – egy nagy országot hódítottak meg nagyon kicsi országok. Kétezzer évig maradt rabszolgaságban India...

Ugyanez történt Athénban. Szókratész, Platon, Arisztotelész, Püthagorasz, Hérakleitosz... ezek az emberek hatalmas intelligenciát szabadítottak fel, megteremtődött a szabadság, a szabad gondolkodás légköre. Ez volt az egyik legcsodálatosabb jelenség, ami valaha megesett a Földön, de

ostoba és korlátolt emberek – barbárok – elpusztították. Eltűnt az egész görög civilizáció.

Meglátásom szerint, hacsak nem hozunk létre egy világkormányt, nem kaphat teret az intelligencia. Eljött a világkormány ideje. Nincs szükség többé nemzeti kormányokra: azok a múlt dolgai, az ostoba múltunk részei. Nincs szükség többé nemzetekre, csupán egy világkormányra. És ha létrejön, teljesen más minőségű lesz a világ.

Csökkenteni kell a hadseregeket, hiszen fel sem merül a mások elleni harc kérdése. Ma a világ pénzének, vagyonának, forrásainak 70 százaléka a harcászatra, a fegyverkezésbe kerül bele – 70 százalék!

Csupán 30 százalék marad más célokra. Ez azt jelenti, hogy az energiánk 70 százalékát arra fordítjuk, hogy gyilkoljunk, erőszakosak legyünk, pusztítsunk.

A világkormány feltétlen szükséglet az emberiség megmentéséhez. És a világkormány minősége teljesen más lesz, nem lesz szüksége óriási hadseregekre; kis rendőri egységek is elegendőek lesznek. Azok gondoskodnak mindenről, például a postáról, a vasútról, a repülőgépekről stb. – de nem rombolnak; az embereket szolgálják. És amint egyszer eltűnnek a hadseregek a világból, hatalmas intelligencia szabadul fel – mert a hadsereg pusztítja az intelligenciát. Besorozza a legegészségesebb embereket, és elpusztítja az elméjüket, hiszen az igazi katona csak akkor születhet meg, ha az egyén tökéletesen gépiessé válik.

Az ember ok nélkül öl. Inkább elfojtani próbál, mint megérteni, inkább manipulálni, mint kapcsolódni, mert kapcsolódni valakihez hatalmas megértést igényel.

A manipuláció nem igényel megértést. Elfojtani könnyű, nagyon könnyű – bármelyik bolond képes rá. Ezért van, hogy ha elmész a kolostorokba, mindenféle elfojtást és mindenféle bolondot megtalálsz ott összegyűlve. Még sosem találkoztam intelligens szerzetessel vagy apácával; ha intelligensek, akkor nem lesznek többé szerzetesek és apácák. Felhagynak ezzel az ostobasággal, és kilépnek az úgynevezett vallásos börtönükből. Az elfojtáshoz azonban nincs szükség bölcsességre; csupán erős egót igényel, akkor lenyomhatsz mindent a tudattalanba. De bármit nyomsz el, azt később újra és újra el kell nyomnod – és még akkor sem tudod soha

kitörölni. Egyre erősebb és erősebb lesz, ahogy öregszel, mivel te egyre gyengébb leszel. Az elnyomó gyengül, az elnyomott viszont friss és fiatal marad, mert sosem használták.

A valódi probléma időskorban jelentkezik, amikor lassanként feltör az elfojtás, és mindenféle csúnyaságot hoz létre. Az ötezer évnyi elfojtás teremti az összes neurózisunkat, az összes perverziókat. Fojtsd el a szexet, és még szexuálisabbá válsz; az egész életedet szex színezi majd. Mindenről a szexualitás jut majd eszedbe, semmi más. Fojtsd el a szexet, és megszületik a prostitúció csúnya intézménye, kénytelen megszületni. Minél több az elfojtás egy társadalomban, annál több prostituáltat találsz benne; az arány mindig ugyanaz. Megszámolhatod az apácákat és szerzeteseket, és a számuk alapján megtudod, hány férfi és nő prostituált található az országban. Pontosan azonos lesz a számuk, mert a természet megőrzi az egyensúlyt. És a perverziók... mivel a szexuális energia utat talál magának, megtalálja a maga útját. Vagy neurózist, vagy álszentséget teremti. Mindkettő beteg állapot. A szegény neurotikussá válik, a gazdag pedig álszentté.

Azt mondják, hogy amikor Mózes haragjában összetörte a Tízparancsolat kőtábláit, mindenki rohant, hogy szerezzen belőle egy darabot.

Természetesen a gazdagok és a politikusok jártak az élen. Megkapartintották az összes jó darabot, ilyen feliratokkal: „légy házasságtörő”, „hazudj”, „lopj”. A szegényeknek és a többieknek csak ilyen darabok maradtak: „ne legyél...”, „ne tégy...”.

Az elfojtás számítást szül. Elvész belőled a hitelesség, elvész a természetesség, a spontaneitás. Elvész az igazság. Hazudni kezdesz másoknak, önmagadnak. Utat találsz a hazugságoknak, és folyamatosan hazudsz. Mert egyetlen hazugságot ezer másiknak kell védelmeznie, támogatnia.

Az engedetlenség bűne

Úgy tartják, hogy amikor Henry Thoreau befejezte az egyetemet, Emerson nagy estélyt rendezett az esemény megünneplésére. Azt mondta a résztvevőknek: „Nem azért rendeztem ezt az estélyt, mert Thoreau nagy

tudást szerzett az egyetemen, hanem azért, mert vissza tudott jönni az egyetemről úgy, hogy még mindig intelligens maradt. Nem sikerült az egyetemnek elpusztítani az intelligenciáját. Megbukott az egyetem, ezért adom ezt az estélyt! Tisztelem ezt a fiatalembert azon egyszerű ok miatt, hogy ki tudta vonni magát az oktatásunk számító stratégiája alól.”

Az intelligencia egyszerűen a válaszolás képességét jelenti, mivel az élet áramlás. Ébernek kell lenned, látni, mit követel tőled, mi jelenti a kihívást a szituációban. Az intelligens ember a szituációnak megfelelően cselekszik, az ostoba pedig előre gyártott válaszok alapján. Jöhetnek azok a válaszok a Buddhától, Krisztustól vagy Krisnától, ő mindig „szent iratokat” cipel maga körül. Fél attól, hogy saját magára támaszkodik. Az intelligens ember a saját megérzéseire támaszkodik. Bízik a saját lényében. Szereti és tiszteli önmagát. Az unintelligens ember másokat tisztel.

Látod a lényegét – miért célja a befektetett érdekeknek ostobaságot teremteni? Mert kizárólag ezen a módon juthatnak tisztelethez. Egyetlen szülő sem akarja igazán, hogy intelligens legyen a gyereke, mert akkor lázadó lesz és engedetlen. Az engedelmisséget hatalmas érényként erőltetik rád – pedig nem az. Éppen az intelligenciát elpusztító alapvető okok egyike.

Én nem azt mondom, hogy légy engedetlen. Egyszerűen azt mondom, hogy amikor engedelmisséghez van kedved, légy engedelmes; amikor engedetlenséghez, légy igaz önmagadhoz. Csupán saját magadnak tartozol számadással, senki másnak.

Az intelligens ember vállalja a kockázatot. Inkább készen áll a halálra, minthogy kompromisszumot kössön. Ugyanakkor felesleges, lényegtelen dolgokért nem harcol – de a lényegi dolgok tekintetében nem fog engedelmeskedni.

Te azonban még a lényegi kérdésekben is engedelmeskedsz. Mi a te Istenhited? Egyszerűen másoknak engedelmeskedsz. Mit tudsz te Isten-

Az intelligens ember a szituációnak megfelelően cselekszik, az ostoba pedig előre gyártott válaszok alapján. Ő mindig „szent iratokat” cipel maga körül. Az intelligens ember a saját megérzéseire támaszkodik. Bízik a saját lényében.

ről? Egyszerűen engedelmeskedsz; a szüleidet követed, akik az ő szüleiket követték. A szülők örülnek az unintelligens gyerekeknek, mert hallgatnak rájuk – *kénytelenek* hallgatni. A gyerekek egyvalamit gyorsan megértének: bármit tesznek, az elkerülhetetlenül rossz lesz, ezért jobban teszik, ha hallgatnak a szüleik tanácsára.

Évezredek óta minden társadalom azt mondogatja a gyerekeknek: „tiszteld a szüleidet”, mert félnek a gyerekektől – előfordulhat, hogy nem tisztelik őket. Én nem azt mondom, hogy légy tiszteletlen a szüleiddel. Egyszerűen azt mondom, hogy először önmagadat kell tisztelned. Abból születhet meg a szüleid, a tanáraid – a mindenki más iránti érzés. De ha nem tiszteled önmagad, a mások iránti tiszteleted is hamis lesz; mélyen alatta ott rejtőzik a gyűlölet. Minden gyerek gyűlöli a szüleit... mélyen belül azt érzik: „a szüleim az ellenségeim”. Látják, hogyan nyomorítják meg az intelligenciájukat.

Egy este, miután két gyermekét lefektette, a fiatal anya átöltözött, elnyűtt pólót és régi nadrágot húzott, majd nekilátott haját mosni. A samponozás alatt hallotta, hogy a gyerekek egyre vadabbak és hangosabbak. Befejezte a hajmosást, amilyen gyorsan csak tudta, egy nagy törülközőt tekert a fejére, beviharzott a szobájukba, visszaterelte őket az ágyba, és szigorúan megparancsolta, hogy maradjanak ott. Ahogy kilépett az ajtón, hallotta, ahogy a kétéves remegő hangon megkérdezi a nővérét:

– Ki volt ez?

Ez az intelligencia!

De a társadalom nem érdeklődik az intelligens emberek iránt. Nem érdeklődik a keresők, csak a katonák. Katonákat akar teremteni. Ugyanakkor, ha nem vagy ostoba, nem lehetsz jó katona. Minél jobban belesüllyedsz az ostobaságodba, annál jobb, legalábbis a katonaság szempontjából.

Az utolsó katona készült kiugrani a repülőgépből, de pánikba esett, megragadta az őrmesterét, és így szólt:

– Mi történik, ha a második ejtőernyőm sem nyílik ki?

– Ne aggódjon – felelte mosolyogva az őrmester. – Jöjjön vissza, és adok egy másikat!

Az élet egy csodálatos utazás, mert a szüntelen tanulás és felfedezés folyamata. Minden pillanat izgalmas, mert minden pillanatban egy új ajtót nyitasz ki, egy új rejtéllyel kerülsz kapcsolatba.

A szavak értelmezése megváltozott: a *nevelés* eredetileg a tanulás folyamatát jelentette. De prostituálódott a szó. Ma a *nevelés* szó fegyelmezést, engedelmisséget jelent. Az egész világot cserkész táborra alakították. Magasan fent van valaki, aki mindent tud – neked nem kell tanulnod, mindössze engedelmeskedned. A *nevelés* szó jelentését épp az ellentétére módosították.

A tanulás automatikusan magában foglalja a kételkedést, a kérdezést, a szkeptikusságot, a kíváncsiságot – de a hitet semmiképpen sem, a hívő sosem tanul. Mégis több ezer éve így használják a szót. És nem csupán egy szót prostituáltak, hanem sokat. Gyönyörű szavak csúnyultak meg a befektetett érdekek kezében annyira, hogy már el sem tudod képzelni eredeti jelentésüket több ezer évnyi téves használat után.

Azt akarják, hogy olyan fegyelmezett legyen mindenki, mint a hadseregben. Parancsot kapsz, és meg kell tenned bármit anélkül, hogy rákérdeznél a miéltre. Ez nem a tanulás útja! És már a kezdetektől történeteket erőltetnek az emberek elméjére – például azt, hogy az első elkövetett bűn az engedetlenség volt. Ádámot és Évát az engedetlenségük miatt üzték ki az Édenkertből.

Többezerféleképpen néztem már a dolgot, de nem látom, hogy Ádám és Éva bármilyen bűnt vagy büntetett elkövetett volna. Egyszerűen csak felfedezték a környezetüket. Ott állsz egy kertben, és nekilátsz felfedezni a gyümölcsöket és a virágokat, mi ehető és mi nem.

Istené a felelősség, mert ő tiltotta el őket a két fától. Rájuk mutatott: „Ne közelítsetek ehhez a két fához. Az egyik a bölcsesség fája, a másik az örök életé.” Csak gondold bele, ha te lennél Ádám és Éva – nem éppen Isten kísértette őket, hogy odamenjenek? Ráadásul a bölcsesség és az örök élet fái voltak – miért ellenezné őket Isten? Ha valóban atya volna, aki szeret téged, rámutathatott volna, és azt mondná: „Ez a fa mérgező,

ne egyél róla.” Vagy: „Ez a halál fája; ha eszel róla, meghalsz.” Ez a két fa azonban tökéletesen rendben van! Egyél róluk, amennyit csak tudsz, mert bölcsnek lenni és örök élettel bírni, tökéletesen rendben van.

Minden atya bölcsességet és örök életet akarna a gyermekének. Ebben az atyában, mintha semmi szeretet nem lenne. Nem csupán szeretet nincs benne, de ahogy az ördög mondja Évának: „Eltolt benneteket ettől a két fától. Tudod, miért? Azért, mert ha esztek róluk, egyenlőek lesztek vele, ő pedig féltékeny. Nem akarja, hogy istenivé váljatok. Nem akarja, hogy istenné váljatok, tele bölcsességgel és örök élettel.”

Én nem látok az ördög érvelésében semmi hibát. Tökéletesen igaza van. Valójában ő az emberiség első jótevője. Nélküle talán nem lett volna emberiség – nem lett volna Gautama Buddha, sem Kabír*, sem Krisztus, sem Zarathusztra, sem Lao-ce... csupán bölények és szamarak, mind füvet ennének, elégedetten rágcsálnák a gyomot. És Isten rendkívül boldog lenne: nagyon engedelmesek a gyermekei!

De ez az engedelmeség mérge, tiszta mérge. Az ördögöt kellene a világ első forradalmáraként számon tartani; az evolúció, a bölcsesség, az örök élet tekintetében pedig az első emberként.

Egyszerű parancskövetés

Szerte a világon minden hadseregben emberek millióiból formálnak gépet – persze olyan módszerrel, hogy nem látod át, mi történik. Nagyon követett a metodikájuk.

Mi értelme annak, hogy több ezer ember menetel minden reggel parancsokat követve: „Jobbra át, balra át, előre, hátra!” Minek zajlik ez az egész cirkusz? Rádásul éveken át.

Az a célja, hogy elpusztítsa az intelligenciádat. Éveken át folyamatosan engedelmeskedsz mindenféle ostoba, értelmetlen parancsoknak, minden reggel és minden este – és nem szabad megkérdezned, miért. Egyszerűen

* Kabír az egyik legnagyobb középkori indiai misztikus és költő, verseit a Nobel-díjas Rabindranáth Tagore fordította angolra. Magyarul is olvasható: a Filosz Kiadónál jelent meg 2007-ben – a Szerk.

meg kell tenned, megtenni a lehető legtokéletesebben; szükségtelen megértened, miért. És ha valaki keresztülmegy egy ilyen többéves kiképzésen, természetes következmény, hogy nem kérdezi többé az okokat.

A kérdező hozzáállás minden intelligencia alapköve. Abban a pillanatban, hogy felhagysz az okok kérdésével, felhagysz a fejlődéssel is, legalábbis az intelligencia tekintetében.

A második világháborúban történt...

Egy nyugalmazott katona harcolt az első világháborúban, és kitüntették; bátor ember volt. Azóta csaknem huszonöt év telt el. Egy kis tanyán gazdálkodott, csendesen élt.

Épp a városba tartott a tanyájáról egy kosár tojással, amikor néhány ember egy étteremből, merő viccből tréfát űzött a szegény öreg katonával. Az egyik férfi elkiáltotta magát:

– Vigyázz! – mire az öreg eldobta a kosarat, és vigyázállásba merevedett.

Huszonöt év telt el a kiképzése óta. De beleivódott a csontjába, a vérébe, a zsigereibe; a tudattalanjának részévé vált. Teljesen elfelejtette, mivel foglalatosskódott éppen – szinte automatikusan, gépiesen történt.

Nagyon megharagudott. Az étteremben ülők azonban így szóltak:

– Nincs igazad, ha haragszol, mert jogunk van olyan szavakat kiabálni, amilyeneket akarunk. Ki mondta, hogy engedelmeskedj?

Azt felelte a katona:

– Már túl késő, nem tudok dönteni arról, hogy engedelmeskedjem-e vagy sem. Az elmém úgy működik, mint egy gép. Egyszerűen eltűnt az a huszonöt év. A vigyázz csupán a vigyázállást jelenti. Eltörtétek a tojásaimat, pedig szegény ember vagyok...

A kérdező hozzáállás minden intelligencia alapköve. Abban a pillanatban, hogy felhagysz az okok kérdésével, felhagysz a fejlődéssel is, legalábbis az intelligencia tekintetében.

De ezt teszik mindenütt a világon. És nem csupán ma; már a kezdetektől arra képezik ki a hadseregeket, hogy ne használják az intelligenciájukat, hanem parancsokat kövessenek.

Egyvalamit nagyon tisztán kell látnod: parancsot teljesíteni és megérteni valamit szöges ellentétben áll egymással. Ha a megértés révén kielégül az intelligenciád, és ennek eredményeként teszel valamit, nem külső parancsot követsz; a saját intelligenciádat követed.

Eszembe jut egy másik eset az első világháborúból. Berlinben besoroztak a seregbe egy német logikaprofesszort. Szükében voltak a katonának, ezért mindenkit felkértek önkéntesnek, aki fizikailag alkalmas volt rá. Ha ellenkeztek, kényszerítették őket, hogy bevonuljanak. Minden társadalom, minden nemzet, minden kultúra természetesnek veszi, hogy az egyén létezik érte, és nem fordítva.

Az én szememben épp az ellenkezője a helyzet: a társadalom, a kultúra, a nemzet létezik az egyénért. Minden más feláldozható, csak az egyént nem lehet feláldozni semmiért. Maga az egyéniség a létezés kivirágzása – nincs nála magasabb rendű. De egyetlen kultúra, egyetlen társadalom vagy civilizáció sem hajlandó elfogadni ezt az egyszerű igazságot.

Kényszerítették a professzort, hogy önként jelentkezzen a seregbe. Azt mondta: – Nem vagyok az az ember, aki harcolni tud. Én vitázni tudok, logikatanár vagyok. Ha szükségük van valakire, aki vitázik az ellenséggel, készen állok rá, de a harc nem az én asztalom. Harcolni barbár dolog.

De senki sem hallgatott rá, és végül kivitték a gyakorlótérre. Megkezdődött a kiképzés, azt kiáltotta a parancsnok:

– Balra át!

Mindenki balra fordult, a professzor azonban mozdulatlan maradt.

A parancsnokor kicsit nyugtalanította a dolog:

– Mi a gond? Talán süket ez az ember.

Hangosabban kiáltott:

– Most megint balra át!

Mindenki ismét balra fordult, a professzor azonban nem mozdult, mintha semmit sem hallott volna. Előre, hátra – elhangzott minden parancs, és az emberek engedelmeskedtek. Ő azonban mozdulatlanul állt a helyén.

Híres professzor volt; még a parancsnok is ismerte. Nem lehetett úgy bánni vele, mint egy közönséges katonával, megkövetelt egy bizonyos tiszteletet. Amikor véget ért a gyakorlás, és mindenki visszatért a kiindulási helyére, odament hozzá a parancsnok, és megkérdezte:

– Van valami probléma a fülével? Nem hall jól?

– Jól hallok – hangzott a felelet.

– De hát akkor – értetlenkedett a felettes – miért nem mozdult? Miért nem követte az utasításokat?

– Mi értelme lett volna? Ha csután a rengeteg előre-hátra, jobbra-balra mozgás után végül mindenkinek vissza kell tértie ugyanarra a helyre, mit nyerne vele?

A parancsnok azt felelte:

– Ez nem nyereség kérdése, ez a kiképzés!

A professzor nem hagyta magát:

– Nekem nincs szükségem semmilyen kiképzésre. Visszajutnak ugyanarra a helyre, miután elvégeztek mindenféle butaságot, aminek nem látom értelmét. Meg tudná magyarázni nekem, miért forduljak balra, és miért ne jobbra?

A parancsnok csodálkozott:

– Különös, egyetlen katona sem tesz fel ilyen kérdéseket.

A professzor bólintott:

– Én nem katona vagyok, hanem professzor. Kényszerítették rá, hogy itt legyek, de ön nem kényszeríthet arra, hogy az intelligenciámmal ellenkező dolgokat tegyek.

A parancsnok odament a feletteseihez:

– Mit tegyek ezzel az emberrel? Megfertőzheti a többieket is, mert mindenki nevet rajtam, és azt mondogatják: „Professzor, nagyszerű volt!” Nem tudok mit kezdeni ezzel az emberrel. Kérdéseket tesz fel, minden egyes dolgot meg kell magyaráznom: „Ha nem értem, ha az intelligenciám nem támogatja, nem fogom megtenni.”

A főparancsnok így szólt:

– Ismerem őt. Nagyszerű logikatanár. Egész életében azon dolgozott, hogy mindent megkérdőjelezzen. Majd én beszélek vele, ne nyugtalanodjon.

Behívatta a tanárt az irodájába:

– Sajnálom, de semmit sem teherünk. Önt besorozták; az országnak katonákra van szüksége. Majd én adok magának munkát, amivel nem lesznek nehézségei, és másoknak sem okoz vele gondot. Jöjjön velem a legénységi kázinba.

Odavitte a professzort, és rámutatott egy nagy halom zöldborsóra.

– Üljön le ide. Válogassa a nagy borsószemeket az egyik oldalra és a kis szemeket a másikra. Egy óra múlva visszajövök, és megnézem, hogy halad.

Egy óra múlva visszajött. Ott ült a professzor, és ott voltak a borsószemek is ugyanazon a helyen. Megkérdezte tőle:

– Mi a gond? Neki sem kezdett.

A professzor azt felelte:

– Először és utoljára mondom el, azt akarom, hogy mindannyian megértsek: ha nem magyarázzák el nekem, akkor minek válogassam szét a borsókat? Ön megsérti az intelligenciámat. Idióta vagyok én, hogy ezeket a borsókat válogassam? Mi szükség rá? Azonkívül más problémák is vannak. Itt üldögélve arra gondoltam, esetleg szükség lehet a szétválogatásukra, de akkor más kérdéseket is el kell dönteni: vannak nagy borsószemek és vannak kicsik, de akad számos más méretű is. Azok hova kerülnek? Nem adott erre vonatkozó eligazítást.

Parancsok, fegyelem, útmutatás – ezeket használják azok, akik uralni akarnak fölötted, akik a saját szabályaikat akarják diktálni, hogy ráerőltessék az eszméiket mások életére. Én az összes ilyen embert súlyos bűnözőnek hívom. Ráerőltetni az eszméiket valakire, másokra kényszeríteni valami ideált, valami sablont – erőszak, merő erőszak. Rombolás...

Az elme – Pandóra szelencéje

Az ember elméje Pandóra szelencéje.

Magában foglalja az egész evolúciót a legalacsonyabb rendű teremtménytől a legmagasabb rendűig. Mind együtt élnek egy időben az ember elméjében, mind kortársak. Szó sincs róla, hogy valami múlt lenne, valami jelen, valami jövő: az elme tekintetében minden egy időben van.

Ezt nagyon világosan kell látni, mert ennek megértése nélkül a megosztó hitrendszerek és a fanatizmus kérdése megválaszolatlan marad. Ott van benned az idióta és a zseni is. Persze az idióta sokkal erősebb, mert hosszabb történelme van, a zseni viszont nagyon csendes, halk hang.

Piramisként képzelj el az ember elméjét. Az alap Homeinikból épül fel, sok millió homeinista, és ahogy felfelé haladsz, egyre kevesebb az ember. A tetején nincsenek milliók, nincsenek milliárdok, csak néhány tucat – a csúcson pedig talán csak egyetlen ember van.

De ne feledd, hogy Homeini és Einstein között nem minőségi különbség van, csupán mennyiségi, mivel Homeininek része Albert Einstein – és Albert Einstein túlnyomó része is Homeini.

Nemrégiben kiadták az eredményét annak a vizsgálatnak, melyet Albert Einstein agyán végeztek három éven át. Három évig tartott csupán megszámlálni az agysejtjeit. Sok millió sejt található minden agyban, melyek különféle speciális munkákat végeznek: rendkívül csodálatos világ ez.

Ott van benned az idióta és a zseni is. Persze az idióta sokkal erősebb, mert hosszabb történelme van, a zseni viszont nagyon csendes, halk hang.

Máig nem ismert, miként működnek bizonyos sejtek bizonyos helyzetekben. Egy bizonyos sejt gondolkodik, egy másik álmodik, egy másik versel, egy másik fest. Mi a különbség ezek között a sejtcsoportok között? A kémia és a fiziológia tekintetében mind hasonlóak; semmi különbség nem látszik közöttük. Mégis vannak, amelyek gondolkodnak, amelyek fantáziálnak, vannak matematikusok és vannak filozófikusak. Egy egész világ.

Három évig tartott Albert Einstein agysejtjeinek megszámlálása – az eredmény nagyon jelentős. Találtak egy bizonyos sejtet az agyában – amelyből 27 százalékkal több volt, mint egy átlagos agyban. Annak a sejtnek egyetlen feladata van: etetni, táplálni a gondolkodó sejteket. Nincs közvetlen funkciója, a gondolkodó sejtek tápanyaga. És ebből a tápláló sejtől 27 százalékkal nagyobb mennyiséget találtak, mint egy hétköznapi átlagemberben.

Nos, a különbség mennyiségi, nem minőségi: az a 27 százalékkal több sejt benned is kifejlődhet. És miért csak 27? 270 százalékkal több is kifejlődhet, hiszen jól ismert, elfogadott tény, hogyan alakulnak ki.

A fehér egerekben mindenféle sejtet kifejlesztettek. Ha több játékok adnak a fehér egérnek, növeszteni kezdi azokat a tápláló sejteket, mivel gondolkodnia kell. Ha beteszted egy labirintusba, és meg kell találnia a kiutat – ha beteszted egy dobozba, amiben el van rejtve valahol az étel, és mindenféle útvesszőn át kell megtalálnia az ételhez vezető utat, sőt emlékeznie kell, milyen úton haladt végig –, persze hogy megindul egyfajta gondolkodás. És minél többet gondolkodik, annál nagyobb szüksége lesz a tápláló sejtekre.

A természet biztosítja számodra azt, amire szükséged van. Bármivel rendelkezél, azt nem valamilyen isten vagy sors adta; a szükségletered teremtetted. De akad egy dolog ebben az egész kutatásban, ami nagyon megdöbbentő és megrázó: Einstein és Homeini között csupán mennyiségi különbség van. És az a mennyiség sem valami különlegesség, létre lehet hozni: az öreg Homeininek csak el kell kezdenie sakkozni, kártyázni... Persze nem fogja megtenni, de ha elkezdene sakkozni, kártyázni meg egyebeket, gondolkodnia kellene hozzá.

A vallások megölik ezt a tápláló sejtet, mert azt mondják, hogy higgy. A hit azt jelenti: ne gondolkodj, ne játssz eszmékkel. Ne próbáld saját ma-

gad kitalálni. Jézus már megtalálta, a Buddha már elmondta – miért törnéd magad feleslegesen? Akkor persze nem fejlődik ki az a rész, ami Einsteiné teszi az embert: átlagos maradsz. Az átlagosság pedig az emberiség alagsorát jelenti.

Ezért nevezem én az ember elméjét Pandóra szelencéjének. És más okból is – mert bármi történt az evolúcióban, nyomot hagyott benned. Még mindig félsz a sötétségtől – ez a félelem feltehetően több millió éves; semmi köze a modern világhoz. Tulajdonképpen egy olyan helyen, mint New York, nehéz egy sötét sarkot találni, mindent annyira kivilágítanak. Az emberek talán nincsenek megvilágosodva, de a helyek igen!

Miért félünk a sötétségtől? Hiszen a modern életben nem találkozol szembe ijesztő módon a sötétséggel. Ha egyáltalán találkozol vele, mindig nyugtató, ellazító, megfiatalító. Ahelyett hogy félnél tőle, inkább egyfajta szeretetet kellene érezned iránta. De már a sötétség szeretetének gondolata is abszurdnak tűnik. Valahol mélyen a szívedben még mindig ott a barlanglakó, aki félt a sötétől. A sötétségtől való félelem azokból az időkől ered, amikor még nem fedezték fel a tűzgyújtás módszereit. Azok a sötétség napjai voltak, és a sötét szinte a gonosz szinonimájává vált. Mindenütt sötétnek, feketének ábrázolják a gonoszt. A sötétség a halál szinonimájává vált. A halált mindenütt feketének ábrázolják.

Az ok nagyon egyértelmű: mielőtt az ember megtanulta, hogyan gyújthat tüzet, az éjszaka volt a legveszélyesebb időszak. Ha túlélte egy éjjelt, valami nagy dolgot cselekedtél, mert éjszaka minden vadállat készen állt, hogy rád támadjon. Nem alhattál, ébren kellett maradnod – a vadállatoktól való félelem már önmagában elegendő volt ahhoz, hogy ébren tartsd. A sötétben támadtak, és az ember tehetetlen volt.

Igy vált a sötétség gonosszá, rosszá, a halál szinonimájává. És a félelem olyan mélyen beleivódott a szívbe, hogy máig ott maradt, amikor a sötétség már teljes átalakuláson ment keresztül... Nem támadnak benne vadállatok, nem hoz semmilyen gonoszt, sem halált. Csupán nyugtató alvást

A hit azt jelenti:
ne gondolkodj, ne
játssz eszmékkel. Ne
próbáld saját magad
kitalálni. Jézus
már megtalálta,
a Buddha már
elmondta – miért
törnéd magad
feleslegesen?

hoz, elviszi a nap minden fáradságát; megint fiatallá, elevenné tesz, feltölt energiával, felkészít a másnap felkelő Nappal való találkozásra. Ám a félelmünk mégis ugyanaz maradt. És ugyanez a helyzet minden mással is.

A múltban – az egész evolúció folyamán – az embernek valamilyen csoporthoz, szervezethez, társadalomhoz, törzshöz kellett tartoznia, egyszerűen azért, mert egyedül annyira teheretlen volt. Egyedül az egész vadonban – nehéz lehetett szembenézni vele. Együtt egy tömeggel, nagyobb védelemben, nagyobb biztonságban érezted magad.

Nem szabad elfelejtened, hogy az ember a leggyengébb és legteherlenebb állat a világon, és éppen a tehetetlensége, a gyengesége miatt fejlődött ki az egész civilizáció és kultúra. Tehát ne tekintsd átoknak; nagyszerűnek bizonyult, a legnagyobbá válnak, áldásosnak. Az oroszlánok nem tudnak társadalmat létrehozni, az oroszlánok nem tudnak kultúrát teremteni, mert nincs szükségük csoportra. Egyedül is elég erősek. A juhok csoportban mozognak; az oroszlánok nem. Minden egyes oroszlánnak megvan a maga területe. Sajátos módszerrel rendelkeznek a területük megjelölésére. Minden állatnak van ilyen területe – megjelölnek egy bizonyos részt, aminek a szaga figyelmezteti a többieket, hogy ez a határvonal, a kerítés. Azon kívül minden rendben; de egyetlen lépés a terület belscjébe, és ott a veszély.

Az oroszlánok szeretnek egyedül lenni, mégpedig egyszerűen azért, mert bármilyen ellenséggel szemben megállják a helyüket. Na mármint, ha az emberre gondolsz... a teste nem olyan erős, mint egy állaté. A körmei nem olyan erősek, hogy mindössze azokkal meg tudjon ölni bármilyen állatot. A fogai nem olyan erősek, hogy meg tudja enni a saját kezével megölt állat nyers húsát. A kezével sem tud ölni, és a nyers húst sem tudja megenni közvetlenül a fogával. A lábai is gyengébbek, mint a többi állaté. Nem tud úgy szaladni, mint egy ló vagy kutya, vagy bika, farkas, szarvas – egy nagy senki! Jó, hogy ezek az állatok nem vesznek részt az olimpiai versenyeken; akkor a nagy futóid igen bután festenek. Nem tudsz fáról fára ugrálni, mint a majmok. Ők egyik fáról a másikra ugrálnak mérföldeken át; nem kell közben érinteniük a földet. Még egy majommal sem tudsz megküzdeni.

El kell fogadni, hogy az ember a leggyengébb állat a Földön. Ezen alapszik az egész viselkedése, elkötelezettsége, csoportosulása. Részévé kell válnia valami nála nagyobbak; csak akkor éri biztonságban magát.

Fel kellett találnia mindenféle fegyvereket. Egyetlen állat sem bajlódott fegyverek feltalálásával. Felesleges: elegendő a kezük, a mancsuk, a foguk, a körmük. Az embernek a legkorábbi idők óta fegyvereket kellett feltalálnia – először kőből készültek, sziklából, majd lassan fémekből. Azután be kellett ismernie, hogy még fegyverrel a kezében sem harcolhat egy oroszlánnal vagy más állattal közvetlen közélről. Ki kellett találnia a nyílat – ami távolból lö – mert a közelség veszélyt rejtett. Lehet fegyvered, de nem sok hasznát veszed egy elefánttal szemben. Felkap a fegyverreddel együtt, és elhajít egy kilométerre. Szükségessé vált, hogy valamilyen módon a távolból lehessen löni.

Így jutottunk el az atomfegyverekig. Most már teljesen kimarad belőle az ember; csak megnyomsz egy gombot, és a rakéta lö. Azt sem kell tudnod, hol a rakéta; beprogramozott pályáján halad. Eléri a Kremlt vagy a Fehér Házat; bele van építve a programba. Nem számít, ki nyomja meg a gombot; kilométerekre lehet tőle. Kilométerekre kell lennie tőle, hiszen végső soron az ember nem a pápa, tévedhet: visszaüthetnek a dolgok. A rakéták talán valahol Texasban vannak, a gombok pedig, a kapcsolók talán valahol a Fehér Házban.

Az ember távolságot teremtett önmaga és az ellensége között, majd végül távolságot kellett teremtenie önmaga és a fegyver között is, mert túl veszélyessé vált a fegyver. Közélen tartani felesleges kockázattal.

De minden nagyon logikus módon fejlődött. Az ember lett a győztes minden állat felett. Csak ebben az értelemben mondható: „Áldottak a szelídek, mert ők öröklék a földi királyságot.” Csupán ebben az értelemben öröklék, semmilyen más, spirituális értelemben nem. Bebizonyította az erejét az emberi gyengeség.

Gondolkodnia kellett, megoldania dolgokat. Rengeteg probléma volt, és nem akadt természetes útja a megoldás keresésének – ezért jött a gondolkodás. A gondolkodás egyszerűen azt jelenti, hogy szembekerültél egy problémával, de a természet nem adta meg hozzá a kulcsot. Minden állat rendelkezik kulcsokkal. Sosem kerülnek szembe semmilyen problémával.

Mindannyiszor,
ha az állatoknak
szembe kell
szállniuk valamivel,
pontosan tudják,
mit kell tenniük;
ezért nem fejlődik
ki bennük
a gondolkodás. Az
ember ott maradt
megoldások nélkül,
miközben hatalmas
problémák vették
körül – kénytelen
volt gondolkodni.

Mindannyiszor, ha szembe kell szállniuk valamivel, pontosan tudják, mit kell tenniük; ezért nem fejlődik ki bennük a gondolkodás. Az ember ott maradt megoldások nélkül, miközben hatalmas problémák vették körül – *kénytelen volt gondolkodni.*

Gondolkodó sejtei az évmilliók alatt egyre hatékonyabbá és hatékonyabbá váltak. De az út során mindenféle port, mindenféle félelmet gyűjtött össze.

Szükséges volt, nem lehetett elkerülni; a baj csak az, hogy az az idő már elmúlt, végigmentél azon az úton, a por azonban ott marad rád tapadva.

Ma már lehetne egyedül az ember. Ma már nincs szüksége rá, hogy fanatikus elkötelezettje legyen valamilyen vallási csoportnak, valamilyen politikai ideológiának, kereszténységnek,

hinduizmusnak, mohamedanizmusnak, kommunizmusnak, fasizmusnak – felesleges. De a többséget idióták alkotják. Folyamatosan újra- és újraélik a múltjukat. Úgy tartják, hogy a történelem ismétli önmagát – ez igaz az emberiség 99 százalékát illetően; nem lehet másként. Ismételnie kell önmagát, mert ezek az emberek ragaszkodnak a múltjukhoz, ugyanazokat a dolgokat teszik újra és újra.

Csoportokba gyűlnek – amit elkötelezetten kell tenniük, máskülönben miért vállalná a csoport a részvétele terhére? Fizetned kell valamit cserében. Miért bajlódna a csoport a te biztonságoddal? Ténned kell valamit értük – ez a te elkötelezettséged. Azt mondod: „Készen állok meghalni értetek. Ha ti készen álltok meghalni értem, én is meghalok értetek.” Egyszerű alku.

És miért lesznek fanatikusnak elkötelezettek? Fanatikusnak kell lenniük, mert ha tudatossá, éberré válnának, látnák, micsoda ostobaság az egész.

Nem szükséges Adolf Hitler náci pártjához tartozni. Mégis egy olyan ország, mint a német – az egyik legiskolázottabb, legkulturáltabb, leg-

fejlettebb nép; az az ország, amelyik a leghosszabb listát adta a világnak gondolkodókból és filozófusokból – egy abszolút idióta áldozatául esik. És egy olyan ember, mint Martin Heidegger, kora egyik legfontosabb filozófusa, talán a legfontosabb, Adolf Hitler követője volt. Egészen hihetetlen. Egyszerűen felfoghatatlan, hogy egy olyan ember, mint Martin Heidegger, akinek nem akad párja schol a világon... minden kortársa eltölpül mellette. Heidegger gondolkodása olyan összetett volt, hogy soha nem tudta egyetlen könyvét sem befejezni. Elkezdte, megírta az első részt, azután az egész világ a második rész megjelenését várta. Ami soha nem jelent meg, egyszerűen azért, mert az első rész végére annyi problémát teremtett önmagának, hogy már nem tudta, merre mozduljon, merre menjen, mit tegyen, hogyan oldja meg mindet. Egyszerűen csendben maradt, és egy új könyvbe kezdett!

Ezt tette egész életében. Megjelenik az első rész, aztán a második, harmadik rész hiányzik, egy könyvet sem fejezett be. De még azok a befejezetlen darabok is egyértelműen az elme csodái. A logikája finomsága, a megközelítése mélysége... És még ez az ember sem vette észre, hogy Adolf Hitler örült. Ő is fanatikus elkötelezettje lett Hitlernek.

Honnan jön ez a készlet a fanatikus elkötelezettségre?

A kétségeidből jön. Nem tudod igazán meggyőzni magad, hogy helyes, amit teszel, ezért túlzásba kell vinned. Hangozan kell kiabálnod, hogy hallhasd; meg kell győznöd másokat, hogy cserében te is meggyőződhes. Meg kell térítened másokat, mert azt látva, hogy több ezer embert megtérítettél, megnyugszol: kell lennie valami igazságnak a szavaidban; máskülönben hogyan győzött volna meg olyan sokakat? Te bolond lehetsz, de annyi ember már nem.

Csak gondolj Adolf Hitlerre: önmagát bolondnak gondolhatja, de Martin Heidegger? Meggyőzte Heidegger; már nincs szükség más bizonyítékra. Ez az ember elég bizonyíték arra, hogy helyes, amit mond. Oda-vissza folyamat ez, ördögi kör. Erősödik a meggyőződésed, ha több, fanatikusnak elkötelezett ember vesz körül, és mivel erősebb a meggyőződésed, egyre többen gyűlnek köréd.

Adolf Hitler azt mondja az önéletrajzában, hogy nem számít, mit mondasz – lehet helyes vagy helytelen, igaz vagy hamis –, csak ismét-

gesd meggyőződéssel. Senki sem törődik a racionalitással vagy a logikusságával. Hányan értik a világon, mi a logika, mi a racionalitás? Csak ismételd meg magad erővel, lelkesedéssel. Ezek az emberek meggyőződést keresnek, nem igazságot. Olyan embert keresnek, aki ismeri az igazságot. És hogyan érezhetnék, hogy ismered, ha azt mondod: *ha, de, talán...*?

Ezért nem tudott sok követőt gyűjteni maga köré Indiában a dzsaina misztikus, Mahávira – mert minden egyes kijelentését úgy kezdte: *talán*. Igaza volt, tökéletesen helyesen beszélt –, de ezzel a módszerrel nem talál sz követőket. Még a néhány követője is eltűnt lassanként: „Talán... ez az ember azt mondja, hogy *talán*? Talán van Isten?” Gyűjthetsz olyan követőket, akik a *talán*od elkötelezettjei. Ők bizonyosságot akarnak, garanciát. Mahávira túl bölcs volt ezekhez az idiótákhoz. Úgy viselkedett az emberekkel, mintha a megértés ugyanazon szintjére lennének képesek, mint ő.

Albert Einstein megértette volna a szavait, mert amit Einstein mondott, az is *talán*nal kezdődött. Erről szól az egész relativitáselmélet: semmit sem lehet bizonyossággal állítani, mert minden relatív, semmi sem biztos. Mondhatod, hogy ez fény? Csak viszonylagos. Ragyogóbb fénnel összehasonlítva talán egészen tompának tűnik. Milliószer erősebb fénnel összehasonlítva talán csak fekete lyuknak látszik, sötétségnek. Mi a sötétség? Kevesebb fény. Vannak állatok, macskák, amik tökéletesen jól mozognak a házban éjszaka. A te házában még valaki másnak a macskája is jobban mozog a sötétben, mint te. Te botorkálsz, a macskának azonban olyan a szeme, ami a homályosabb fénysugarakat is érzékeli.

A bagoly csak éjszaka lát; a nappal túl fényes. A bagolynak napszemüveg van szüksége; anélkül nem lát, a nappal túl világos. Ami neked reggel, az a bagolynak este. Akkor hát mi micsoda? Gondolj a bagolyra, akkor megérted a *talán* jelentését – talán este van; a bagoly szempontjából talán reggel. Minél sötétebb az éjjel, annál jobban lát a bagoly. A legsötétebb éjszaka a bagoly számára a legvilágosabb nappal.

Relatívák a dolgok; tehát ha bizonyossággal állítasz valamit, az ostobaságot mutatod ki vele. Ezért használt Mahávira egy furcsa megközelítést az ember történetében először, kétezeröttszáz évvel Albert Einstein előtt. A *szat* szó az ő *talán*ja. Filozófiája *szatvad* néven vált ismertté: „a ta-

lán filozófiája”. Feltehetsz bármilyen kérdést; sosem válaszol bizonyossággal. Talán némi határozottsággal érkezel hozzá; mire távozol tőle, sokkal bizonytalanabbá válsz. Ki akar egy ilyen embert követni?

Adolf Hitlert követik, mert ő megragadja a sebként benned élő bizonytalanságot, és kiemeli. Remegsz belül; nem tudod, miről szól az élet. De *valaki* tudja, te pedig mehetsz utána. Megszabadulsz a bizonytalanság hatalmas terhétől. A te részedről mindössze fanatikus hitre van szükség.

A fanatikus hit mindkét oldalt szolgálja. Szüksége van rá a vezetőnek, mert éppen olyan, mint te vagy, mélyen belül remeg; nem tud semmit. Mindössze annyit tud, hogy jobban kiabál nálad, jobban ki tudja fejezni magát, vagy legalábbis úgy tud tenni, mintha ismerné az igazságot – jó *szat*ész, nagyon kifinomult álszent. De mélyen belül érzi, hogy remeg. Rengeteg követőre van szüksége, az segít megszabadulni a félelmétől, az győzi meg arról, hogy ismeri az igazságot.

Történt egyszer, hogy meghalt egy újságíró, és eljutott a mennyország kapujához. Az újságírók többnyire nem kerülnek oda; nem tudom, hogyan történhetett. Ránézett a kapuőr, és megkérdezte:

– Maga újságíró?

– Persze – hangzott a felelet –, és a sajtó képviselőjeként mindenhová bemehetek. Engedjen be!

A kapuőr azt mondta:

– Van egy kis probléma. Először is itt, a mennyországban nincsenek újságjaink, mert nincsenek hírek – nincs bűntény, nincsenek alkoholizálók, nincs erőszak. Csak szentek vannak, kiszáradva, megfagyva örökkön-örökké. Milyen hírek lehetnének? Ennek ellenére van egy tízfős újságírókeretünk, de az már a kezdet kezdetén betelt. Át kell mennie a másik kapuhoz, az út túloldalára.

Az újságíró tovább próbálkozott:

– Megtenne nekem egy apró szívességet? Huszonnégy órán belül elmegyek, de adjon legalább egy esélyt, hadd nézzek körül. Ha nem adhat állandó tartózkodási kártyát, hadd tegyek egy huszonnégy órás látogatást. Nem túl nagy kérés. Olyan messziről jövök, könyörüljön rajtam. És ígérem meg valamit: ha meg tudom győzni a tíz újságíró egyikét, hogy menjen le helyettem a pokolba, akkor megengedi, hogy maradjak!

A kapuőr belement:

– Nem probléma. Ha meg tud győzni valakit, hogy menjen át, itt maradhat a helyén. Nekünk mindegy; tíz fő a keret.

A férfi bólintott:

– Akkor adjon nekem huszonnégy órát.

Bement, és beszédbe elegyedett mindenkivel, akivel találkozott.

– Hallott róla, hogy a pokolban egy új napilapot indítanak, a legnagyobbat, ami valaha létezett? És szükségük van főszerkesztőre, szerkesztőre, mindenféle újságíróra. Heti szerkesztőkre, olvasószerkesztőkre... nem hallott róla?

Azt felelték:

– Nem hallottunk semmit, de nagyszerű hír! Ezen a rohadt helyen csupán egyetlen szám jelent meg, még az idők kezdetén, azóta semmi sem történt. Ezért azt az első kiadványt olvassuk újra és újra, mi más tehetnénk? Ez a hír nagyszerűen hangzik!

Mind a tíz újságíró fellelkesült. Másnap, a huszonnégy óra leteltével az újságíró visszament a kapuhoz. A kapuőr azonnal becsukta az ajtót, és rákiáltott:

– Maradjon bent!

– Miért?

– Maga nagyon trükkös fickó. Az a tíz mind átmenekült a másik helyre, ezért nem engedhetem ki. Legalább egy újságírónak itt kell maradnia.

A férfi kétségbeesett:

– De én nem maradhatok itt! El kell engednie!

A kapuőr nem értette:

– Elment az esze? Elterjesztette azt a hírt, ami szemenszedett hazugság. A fejükbe vették, hogy nagyszerű munkát kapnak a pokolban, és fellelkesültek – de maga miért akar menni?

Az újságíró így felelt:

– Ki tudja, talán van benne valami. Nem maradhatok itt, hogy elszalasszam. Maga semmiképpen sem állíthat meg, mert nem is kellene itt lennem; csupán turista vagyok huszonnégy órára. Ne feledje, ez volt a

kezdeti megállapodásunk – huszonnégy órára bemegyek, aztán kijövök. Nem állíthat meg – nem fordulhat szembe a saját szavával.

De a kapuőr nem hagyta magát:

– Elterjesztette a hírt, ami szemenszedett hazugság. És ne hozzon rám bajt, mert a hierarchia, a bürokrácia meg fogja kérdezni tőlem: „Hol van a tíz újságíró?” Időnként összeírást végeznek, és akkor majd megkérdezik: „Egyetlen újságíró sincs? Az egész keret hiányzik? Hová lettek?” Legalább meg tudom mutatni azt a férfit a hierarchiának, aki rábeszélte őket; ők meg elszöktek. Mivel sosem történt ilyesmi azelőtt – senki nem szökött még át a mennyországból a pokolba –, belülről nem tartjuk zárva a kaput. Soha nem szökök meg senki; bárki kinyithatja, és kinézhet, nincs belőle probléma. Ki akarna a pokolba menni? Más hely pedig nincsen. Tehát az ajtó nyitva volt, mint mindig, ők meg kiszöktek. Egyszerűen azt mondták: „Viszlát, nem jövünk vissza többé.” Magát nem engedhetem el.

De az újságíró makacs ember volt:

– Akkor most azonnal elmegyek a főnökökhöz, és eléjük tárom az egész dolgot: hogy nekem nem kellene itt lennem, nincs is kártyám – csak turista vagyok –, de a kapuőr nem enged elmenni. Ön két bünt követett el: először, hogy beengedett; másodszor, hogy nem engedett ki.

A kapuőr megértette, hogy a férfinak teljesen igaza volt. Azt felelte:

– Oké, mehet. Az összeírás örökké fog tartani – itt minden örökké tart. Közben talán felbukkannak más újságírók. De ez furcsa, hogy meggyőződésévé vált egy olyan híresztelés, amit saját maga talált ki. Ha tíz újságíró elhiszi, kell, hogy legyen benne valami. Legalább egy részének igaznak kell lennie; máskülönben hogyan vehetne rá tíz újságírót arra, hogy a mennyországból átmenjen a pokolba? Kell, hogy legyen benne valami igazság.

A vezetőnek muszáj újra és újra meggyőződnie arról, hogy amit mond, az helyes. Ehhez pedig egyre növekvő számú elkötelezett követőre van szüksége. Minél fanatikusabban elköteleztettek, annál meggyőzőbbek számára. Ha készek meghalni vagy gyilkolni, keresztes hadjáratra, *dzsidákba*, szent háborúba menni – az bizonyosságot ad neki.

És a kör bezárul, az ő bizonyossága meggyőzi a követőket – mert hangozóbbá válik, makacsabbá; teljesen bizonyossá. Minden *ha* és *de* eltűnik

Egyetlen tulajdonságra van szüksége a vezetőnek: hogy mindig a tömeg előtt legyen. Mindig figyelnie kell arra, merre megy a tömeg, hogy előtte járjon. Ez adja az embereknek azt az érzést, hogy vezeti őket.

a beszédéből – bármit mond, az az *igazság*. És az ördögi kör forog tovább. Fanatikussá teszi a vezetőt és a követőket is. Ez mindkettőnek pszichológiai szüksége; mindketten ugyanabban a csónakban eveznek.

Az embereknek pszichológiai szükségletük, hogy biztonságban érezzék magukat. Ha folyamatosan futóhomok van a lábuk alatt, az megnehezíti az életüket. Már önmagában is nehéz – és akkor mindenütt kétségek és bizonytalanság vesz körül, problémák válaszok nélkül. Ez teremti lehetőséget a számító embereknek, akik el tudják játszani, hogy pontosan azzal az árucikkkel kereskednek, ami a te szükségletered. Egyetlen tulajdonságra van szüksége a vezetőnek: hogy mindig a tömeg előtt legyen. Mindig

figyelnie kell arra, merre megy a tömeg, hogy előtte járjon. Ez adja az embereknek azt az érzést, hogy vezeti őket.

A vezetőnek mindössze ennyire kell okosnak lennie, hogy folyamatosan figyeli az emberek hangulatát, mozgásának irányát. Bármikor kel fel a szél, az igazi vezető sosem szalasztja el a lehetőséget: mindig a tömeg előtt jár.

Gondolkodókra nincs szükség, mert azok eltöprengenek rajta, vajon a tömeg útja-e a helyes ösvény, vagy amerre ő indult, az a jó út. Ha elgondolkodik ezen, nem lesz vezető többé, egyedül marad. A tömeg továbbhalad valami idiótával, aki nem bajlódik azzal, hogy végiggondolja, hová mennek. Talán a pokolba mentek, de ő a vezető – előtted jár. Egyetlen tulajdonságra van szüksége a vezetőnek: a tömeghangulat megítélésének a képességére. Ez nem túl nehéz, mert mindig hangosan kiabálják, mit akarnak, hová akarnak menni, mire van szükségük. Mindössze ébernek kell lenni egy kissé, és összerakni ezeket a hangokat; akkor nem lesz probléma, ott leszel a tömeg előtt.

És mindent ígérj meg, amit kérnek – senki sem várja tőled, hogy teljesítsd őket, csak azt kérik, hogy ígérd meg. Ki kérte, hogy teljesítsd

az ígéreteidet? Csak ígérj tovább, és ne aggódj amiatt, hogy egy nap elkapnak majd, és számon kérik. Sosem fogják megtenni, mert ha elkapnak, nagyobb ígéretet adhatsz nekik.

Az emberek memóriája nagyon rövid. Ki emlékszik arra, mit ígértél öt éve? Öt év alatt annyi víz lefolyt a Gangeszen, kit érdekel? Öt év alatt annyi minden megváltozott. Ne aggódj, csak tégy egyre nagyobb és nagyobb ígéreteket.

Az emberek hisznek bennük, hinni akarnak. Nincs semmi másuk, csupán a remény. Ezért a vezetők ópiumot adnak, reményt, az emberek pedig függőségbe kerülnek tőle.

A fanatikus elkötelezettség csoportokhoz, szervezetekhez – legyen az politikai, vallási vagy bármilyen más típusú –, egyfajta függőséget ad, mint bármilyen más kábítószer. Egy keresztény otthon érzi magát a keresztények között. Ez függőség, pszichológiai drog. Ha látnak valakit a csoportjukon kívül; valami azonnal remegni kezd az emberek pszichéjében: egy kérdőjel bukkan fel. Van egy ember, aki nem hisz Krisztusban: „Lehet nem hinni Krisztusban? Életben lehet maradni Krisztusban való hit nélkül?” Gyanakvás, kétségek...

Miért gerjednek haragra? Nem dühösek, valójában félnek. A félelem elrejtésére kell kivetíteniük a haragjukat. A harag mindig a félelmet rejt el.

Különböző stratégiákat használnak az emberek. Vannak, akik nevetnek, csak hogy megállítsák a könnyeiket. A nevetésben felejtessz, felejtenelek... és a könnyek rejtve maradhatnak. A haragban rejtve marad a félelmük.

Nagyon fanatikusak, védekezőek... tudják, hogy a hitük nem a saját tapasztalatuk, és félnek, hogy egy kívülálló megkapargathatja, mélyre áshat, kihozhatja a sebet a szemük elé. Valahogyan sikerült elfedniük – keresztények és Krisztus a megmentő, az egyetlen, az igazi megmentő, és ott van nekik a Szent Könyv, Isten velük van, mitől félnének? Létrehoztak egy lakályos pszichológiai otthont, és váratlanul, mint egy elefánt a porcelánboltba, belép egy idegen, aki nem hisz úgy, ahogy ők!

A fanatikus elkötelezettség csoportokhoz, szervezetekhez – legyen az politikai, vallási vagy bármilyen más típusú –, egyfajta függőséget ad, mint bármilyen más kábítószer.

Az egyik tanárom nagyon szeretett engem. A középiskolában ő volt az egyetlen tanár, akivel meghitt viszonyban kerültem. Amikor elmentem az egyetemre, és a szünidőkben visszatértem a szülővárosomba, rendszerint elmentem meglátogatni.

Egy nap azt mondta:

– Várlak. Nagyon furcsa, hogy várlak; tudom, hogy itt a szünidő, és el fogsz jönni. És az érkezésed olyan, mint egy friss szellő. Öregségemben megint felidézed bennem a fiatalságomat, a fiatalkori álmaimat. Mégis, amikor megjössz, félni kezdek, és imádkozom Istenhez: „Küldd el, amilyen hamar csak lehetséges!” Mert gyanakvást keltesz bennem; te vagy a legnagyobb kétségem. Elég, ha meglátlak, és felébred bennem az összes kétség. Valahogyan lent tartom őket, de veled már nehéz.

Azt mondta:

– Furcsa, hogy elég, ha belépsz a házamba, és elbukik minden kísértetem az elfojtásra, minden kétségem előbukkan. Tudom, hogy nem ismerem Istent, és tudom, hogy az imáim haszontalanok – nincs senki, aki meghallgatná őket. Mégis végzem őket naponta háromszor: reggel, délután, este. Ám akkor, amikor itt vagy, nem tudom olyan békésen mondani őket, mint más napokon.

Ellenkeztem:

– De hát én soha nem zavarom meg az imádkozásodat!

– Nem arról van szó, hogy megzavarod – magyarázta. – De ha csak ülsz itt, miközben én imádkozom... lehetetlenség. Hirtelen tudom, hogy ostobaság, amit teszek, és tudom, mit gondolsz. Biztosan azt gondolod, hogy ez az öreg bolond még mindig ugyanazt csinálja... Tudom, hogy a te szemedben nem intelligens, amit teszek. És a gond az, hogy mélyen belül egyetértek veled. De most már túl öreg vagyok, és nem tudok változtatni. Feltámad a félelem. Nem tudom abbahagyni. Sokszor gondoltam rá: miért nem hagyom abba az imádkozást? De már hetvenöt éve csinálom...

Akkoriban kilencvenkét éves lehetett.

– Nagyon hosszú ideje imádkozom már. Most, a halál idejében hagyjam abba? És ki tudja?... Ha itt ez a fiú, és Isten valóban létezik, akkor nagy pácban leszek: felnézni sem merek majd Isten színe előtt, hogy az

utolsó pillanatban felhagytam az imákkal. Ezért úgy gondolom, most, hogy már egész életemben csináltam, hadd folytassam, akár helyes, akár helytelen. Ha helytelen, nem veszítek semmit. Egyébként is, nyugdíjas-ként az egész napom szabad. Ha meg van Isten, akkor minden a legnagyobb rendben – sikerrel járnak az imáim.

Azt feleltem:

– Ez nem segít. Még ha van is Isten, ez a fajta imádság haszontalan. Azt hiszed, átverheted Istent? Nem fog rákérdezni? Azzal az elmélettel imádkoztál, hogy ha nem létezik, nem baj, ha létezik, akkor mondhatod, hogy legalább könyörögtél hozzá. Azt hiszed, átverheted Istent?

Bólintott:

– Ez a gond. Ezért mondom neked, hogy kérlek, ne gyere többet! Nem tudom abbahagyni, és őszintén sem tudom végezni. Most pedig egy harmadik problémát is felvetettél: ha folytatom őket, az is felesleges! Hiszen igazad van, ha van Isten, tudni fogja ezt az egyszerű dolgot: ez az öregember megpróbálja átverni.

Egyetértettem vele:

– Ez sokkal rosszabb, mintha nem imádkoznál. Legalább légy őszinte. Nem hiszem, hogy az őszinteség ellenkezik a vallással. Egyszerűen légy őszinte; ha nincs kedved hozzá, hagyd abba!

Azt mondta:

– Veled újra fiatalnak, erősnek érzem magam. Igen ám, de ha nem vagy itt, megint öreg vagyok – a halál küszöbén –, és ez nem a megfelelő idő csónakot váltani. Könnyen beleeshetek a vízbe. Jobb folytatni azt, amit már egy ideje végez az ember... bármi történjék, legyen. Inkább folytatom. És nem vagyok egyedül; kétszázmillió hindu áll mellettem. Ez a lényeg: kétszázmillió hindu áll mellettem.

Így feleltem:

– Igen, ez igaz. Kétszázmillió hindu áll melletted, én pedig egyedül vagyok. De egyetlen ember lerombolhatja kétszázmillió hindu támogatását, ha az hazugságon alapszik. Tettél egy rossz lépést – sosem kellett volna hallgatnod rám!

Ez a fanatizmus: ne hallgass semmire, ami veled szemben halad. Mielőtt bárki mondhatna valamit, kezdj olyan hangosan kiabálni, hogy csak

a saját hangodat halld. Csak a saját könyvedet olvasd, csak a saját egyházadra, a saját templomodra, a saját zsinagógádra hallgass.

A fanatizmus egyszerűen egy stratégia, ami megvéd a kétségektől. Csakhogy – bár a kétségek ellen lehet védekezni – elpusztítani nem tudod őket. Ma már felesleges is lenne. Már átesett az ember azokon a fázisokon, ahol tömegre volt szüksége. Ez nem azt jelenti, hogy nincsenek klubjaid, társadalmaid, de nincs szükség fanatikus elkötelezettségre.

Lehetsz rotaryánus; az nem jelent fanatikus elkötelezettséget, nem fogsz meghalni a Rotary Clubért. Igazán nagyszerű mártíromság lenne – meghalni a Rotary Clubért! Nem kell életedet adnod sem a Rotary, sem a Lion's Clubért... nem kell az életedet adnod a kereszténységért, a

Igen, fennmaradhat
a nemzet, de
felesleges túl sokat
gyártani azokból
a határokból,
amelyeket a térképre
festettetek.
Csak a térképen
léteznek, ne vedd
észre őket a földön.
Az vakít meg.

mohamedanizmusért, a hinduizmusért, a kommunizmusért, a szocializmusért. Létesíthetsz viszonyt emberekkel, létesíthetsz dialógust emberekkel. Találkozhatasz velük, összejárhatsz azokkal, akik ugyanolyan gondolkodásúak, de nem kell nagy ügyet csinálni belőle. Semmi keresztresztes hadjárat, semmi szent háború...

Igen, fennmaradhat a nemzet, de felesleges túl sokat gyártani azokból a határokból, amelyeket a térképre festettetek. Csak a térképen léteznek, ne vedd észre őket a földön. Az vakít meg.

Tökéletesen rendben van, legyen annyi nemzet, de nincs szükség annyi örültségre. Tökéletesen rendben van, hódolhatnak, imádkozhatnak

az emberek a saját módjukon, legyen saját könyvük, szeressék a saját messiásukat, nincs azzal semmi baj. De ne jelentsen problémát más emberi lények számára. Ez maradjon a te személyes ügyed. Kedvelsz valamit, előnyben részesítesz egy bizonyos parfümöt – tökéletesen rendben van; ha valakinek nem tetszik, attól nem lesz az ellenséged. Ezek preferenciák – másnál különbözhetnek. És az a különbség nem jelent ellenségességet, egyszerűen azt jelzi, hogy az illető másként nézi, másként érzi a dolgokat.

Nincs szükség semmilyen fanatizmusra, semmilyen elkötelezettségre. Ha elkötelezettség, fanatizmus nélkül létezhetnének szervezetek, gyönyörö-

rú lenne ez a világ. A szervezetek önmagukban nem rosszak. Az elkötelezettség, fanatikus hozzáállás nélküli szervezetek egyszerűen rendezték a világot. Rendre pedig feltétlenül szükség van. Ahol sok millió ember van, nem lehet rend nélkül élni.

Én úgy nevezem azt a rendet: „kommuna”. Csak azért nevezem így, hogy elkülönítsem a szervezetektől, politikai pártoktól, vallásos kultúszoktól. Egyszerűen úgy hívom: „kommuna”, ahol a hasonló látásmódú emberek élnek barátságos viszonyban minden különbözőségükkel együtt.

Nem kell eltörölni a különbözőségeiket ahhoz, hogy a kommuna részévé válhassanak, abból elkötelezettség lenne. A különbözőségeik elfogadottak, azok adják az egyének minőségeit.

Valójában éppen az teszi gazdaggá a kommunát, amikor sok ember sok különböző tulajdonsággal, tehetséggel, kreativitással, érzékenységgel csatlakozik egymáshoz anélkül, hogy megnyomorítanak, megbénítanak a másikat. Éppen hogy ellenkezőleg, segítik egymást abban, hogy egyedi és tökéletes egyénné váljanak...

Lépj ki a piramisból!

Egy kérdés: Megdöbbsztem, amikor hallottam, hogy azt mondod: az emberi-ség piramisa Homeini ajatollabból és Albert Einsteinból áll, és nincs minőségi különbség kettejük között. Nem létezik harmadik alternatíva?

Engem is megdöbbsztem, de az ember tehetetlen a valósággal szemben. Az igazság az, hogy nincs minőségi különbség Homeini ajatollah és Albert Einstein között; a legnagyobb örömmel jelentettem volna be, ha legalább egy csekély esély lenne némi minőségi különbségre. Ez nem jelenti azt, hogy mindkettő ugyanolyan típusú ember.

Homeini ajatollah örült. Albert Einstein zseni, a legkiválóbb intelligencia, akit az emberiség valaha produkált. Tehát nem azt mondom, hogy egyforma emberek, de mit tehetek? Ugyanahhoz a skálához tartoznak. Homeini ajatollah a legalsó a sorban, Albert Einstein a legfelső, de a különbség csak fokok kérdése; a piramis ugyanaz.

Homeini ajatollah, Adolf Hitler, Joszif Visszarionovics Sztálin, Benito Mussolini, Mao Ce-tung – éppen olyan emberek, mint Albert Einstein, Bertrand Russell, Jean-Paul Sartre, Karl Jaspers; egy emberiséghez tartoznak, egy elméhez. De Homeini ajatollah és a társai betegek. Ugyanaz az elme, csak éppen beteg, fejfelé fordult. Albert Einstein és Bertrand Russell egészséges. Ugyanaz az elme, de jó formában; olyan, amilyennek lennie kell.

Azt azonban nem mondhatom, hogy két különböző kategóriához tartoznak; hazugság lenne. Vigaszt jelentene – nem lennél megdöbbenve, én sem lennék megdöbbenve, mindenki boldog lehetne. Csakhogy elpusztítani az igazságot egy ilyen ostoba vigaszért nem segítene senkinek.

De miért csak az egyik oldalról nézed a dolgot? Számtalan aspektus van, amelyet tekintetbe kell venni. Miért nem tekinted hatalmas felfedezésnek? Csak egy dologra gondoltál, azért döbbsz meg. Én is megdöbbsz meg, de eksztatikusan izgott is lettem.

Te csak egy dologra gondoltál, hogy Albert Einstein lesüllyedt Homeini ajatollah szintjére. Ugyanakkor miért nem veszed észre a többi lehetőséget – hogy Homeini ajatollahot fel lehet emelni Albert Einstein szintjére?

Óriási lehetőséget nyitok meg ezeknek az örülteknek. És ezek az örültek uralják az emberiséget; valamit tenni kell. Az emberiség alapvetően nem rossz, nem gonosz, de egyetlen Homeini ajatollah egy egész országot meg tud őrjíteni, bolondítani.

A nevek, a szavak, az elvek, amelyek mögé az örültségüket, az ostobaságukat rejtik ezek az emberek – gyönyörűek. Homeini ajatollah felmondja a szent Koránt mindennap. Nem kell olvasnia, megtanulta – az egész szent Koránt. Minduntalan a szent Koránból idéz, és azok, akik hallgatják, akik követik, prófétának hiszik, Isten küldöttének, aki azért jött, hogy segítse az iszlám győzelmét. Ebben hisz minden vallás: ha győzedelmeskednek, csupán akkor van jövője az emberiségnek; más-
különben nincs jövő, az embernek vége. És amit tesz, az annyira barbár, annyira csúnya, embertelen... Lemészárolják, lefejezik az embereket. Halálra vernek az utcán embereket több ezer báméskodó előtt – és azok a báméskodók örvendeznek, mert ez az iszlám győzelme.

Homeini ajatollah azt mondja, hogy minden helyes, ami az iszlám elveinek megfelelően történik. Nincs más mód, nincs más ismerv a helyes és a helytelen elkülönítésére. A lefejezés az iszlám szerint való. Ha valaki nem hajlandó mohamedánná válni, jobb, ha meghal. Nem mohamedánként élni rosszabb a halálnál, mert a halál megváltoztathatja az életsémáját. Talán ebben a testben, ebben az elmében képtelen mohamedánná válni, tehát ezt a testet és elmét el kell pusztítani. Akadályozzák a megváltását. Iszlám katonák keze által meghalni pedig kifejezetten dicsőség. Büszkének kell lenned: nagyszerű halált értél el. Nagyszerű életet nem sikerült elérned, nagyszerű halált azonban igen. Tehát szerencsés az az ember, akit iszlám gyilkosok ölnek meg. És a gyilkosok is nagy érdemre tesznek szert, mert nincs más motivációjuk – segítenek az illetőnek átalakítani a lényét. Tisztává és akadálytalanává teszik az istenhez vezető utat az illető számára. Isten munkáját végzik: szentként fognak megszületni a mennyországban. Ilyenformán mindketten nyernek vele. Hogyan lehetne valami rossz és gonosz, ha mindkét fél spirituális nyereséget könyvelhet el általa?

Látod, milyen számítóak az emberek? Ennek az ajatollahnak ugyanolyan az elméje, mint a tiéd, csak az övé megbolondult. De meg lehet javítani.

Ez történik mindenütt a világon... Nemrégiben a Vatikánban leugrott egy nő a Szent Péter-bazilikáról – a kereszténység legmagasabb templomáról –, és megölte magát. Senki sem tudja, miért, és talán soha nem is fogja senki megtudni. Amikor meghallottam, azonnal az jutott eszembe, hogy ez a nő valami nagyon fontosat közölt. Az egész emberiség meg fog halni a Vatikánban – leugrik a Szent Péter-bazilikáról. Ez a nő úttörő. Egyszerűen közölte, hogy ez fog történni az egész emberiséggel. Ők pedig mindent megtesznek – a pápa, a bíborosok, a püspökök, a papok –, hogy elősegítsék ennek a bekövetkeztét.

Egy nagy tiszteletnek örvendő humanitáriust, a katolikus apácát, Judith Vaughan nővért kizárták a katolikus egyházból. Menhelyet tartott fenn szegény, elhagyott, elkergetett nők számára Kaliforniában. Nők ezreinek segített. Ám mindez – egész élete munkája – semmit sem ért; elkövetett egy apró hibát a keresztény bürokrácia ellenében: aláírt egy újsághirdetést az abortuszhoz való jog mellett. Az újság azt kérte, aki helyesli

a dolgot, írja alá, és küldje vissza, így kijelenthetik, hogy nem minden keresztény ellenzi az abortuszhoz való jogot. Judith nővér aláírta – ami hatalmas bűn.

A nővér végigdolgozta az egész életét, több ezer nőnek segített, tisztelték egész Kaliforniában, és sokkal jobban értette a nők problémáit – abortusz, gyermekek, árvák –, mint azok az idióták, akik kizárták az egyházból. Nem csupán az egyházból zárták ki, de megtiltották, hogy belépjen a menhelyre, amit ő hozott létre a szerencsétlen, szenvedő nők számára. Nem léphetett be a templomba, sem a menhelyre, és apáca sem lehetett többé. Senkit sem érdekel, hogy amit tett, azt az emberiségért tette.

A nagyobb népesség több problémát jelent – te a már jelenlegi problémákat sem tudod megoldani. Minden gyerek sok ezer problémát hoz magával. Már így is több ember született a Földre, mint amennyit az el tud látni. Még az olyan országok is, mint Amerika, küzdenek olyan problémákkal, amelyeknek már jó ideje el kellett volna tűnniük a világból – akkor mit mondhatunk a szegény harmadik világról? Afrika, Latin-Amerika, Ázsia – mit mondhatunk az ott található az országokról?

Amerikában sok-sok millió írástudatlan felnőtt él. A világ leggazdagabb országában – technológiai, tudományos, kulturális és minden szempontból a legkiválóbb országban – felnőttek milliói iskolázatlanok, nem tudják elolvasni az újságot. Te pedig még több embert hozol? Egyszerű dolgokat sem tudsz megoldani – és közben érkeznek a bonyolultabb problémák.

Bhopálban egy gázrobbanásban több ezer ember halt meg. Az összes terhes nőnél, aki életben maradt, megindult a szülés. Több ezer gyerek bújt ki a méhből holtan, nyomorékon, vakon vagy értelmi fogyatékossgal. Az a néhány, aki élve született, hat héten belül meghalt. Az orvosok és a tudósok nem gondolták, hogy ilyen komoly hatással lesz a gáz a magzatokra. És ez csak egy kis robbanás volt. Amikor nukleáris fegyverek és atombombák lépnek működésbe, elképzelhetetlen, milyen hatást gyakorolnak majd. És nem csupán rád hatnak; hanem egyúttal az összes utánad következő generációra is. Az emberiség egész jövőjére kihatnak.

Ki teremti ezeket a problémákat? Az elme. Ugyanakkor az elme tudja megoldani őket.

Tehát amikor azt mondom, hogy Homeini ajatollah és Albert Einstein ugyanahhoz a vonalhoz tartoznak... ha arra gondolsz, hogy Einstein is olyan, mint Homeini, csupán megdöbbenesz. De ha arra is gondolsz, hogy Homeininak megvan ugyanaz a képessége, mint Einsteinnek, akkor izgatott leszel, mint én.

Én azonban csak az elme piramisáról beszéltem. Nem beszéltem azokról az emberekről, akik kivonultak az elméből, nem beszéltem a meditálóról. Ők minőségileg különböznek mindkettőtől.

A meditáció embere távol van Homeini ajatollahtól, ahogy távol van Albert Einsteintól is, mert magától az elmétől jutott távol.

A piramis csupán az elmében élő emberekről szól, ne keseredj el. Ki tudsz ugrani belőle; senki sem kényszerít rá, hogy benne maradj. Te döntöd el, hogy benne leszel-e, vagy rajta kívül. Lehetsz megfigyelő is. A piramison kívül állsz, és figyeled a benne zajló, ostoba játékot.

Én nem vagyok része a piramisnak. Azért tudom elmondani, lefesteni minden részletében és minden aspektusából, mert megfigyelő vagyok. Körbe tudom járni, megnézhetem minden oldalát. Láthatom a legalsó mélységeit és a legmagasabb csúcsait – mert nem vagyok benne.

Ha benne vagy, képtelen vagy megfigyelni a maga totalitásában; kívülre kell kerülnöd. Akadtak emberek az évszázadok során ilyenek – nagyon kevés, de az nem számít: ha mindössze egyetlen ember tud kimenekülni belőle, az is elegendő a lehetőség bizonyítására. De sokan menekültek ki belőle.

Csupán egy kis erőfeszítés a részedről, egy kis éberség, és kicsusszanhatsz az elméből – mert a piramis nem szilárd anyagból áll; gondolatokból készültek a téglák. Gondolatok fala ölel körül. Nagyon könnyű kilépni belőle. Még csak lyukat sem kell fúrni bele, ajtót sem kell nyitni rá. Mindössze csendesen kell állnod, és megnézni, vajon valóban létezik-e a fal, vagy csak úgy tűnik.

Gondolatok fala
ölel körül. Nagyon
könnyű kilépni
belőle. Még csak
lyukat sem kell fúrni
bele, ajtót sem
kell nyitni rá.
Mindössze
csendesen kell
állnod, és megnézni,
vajon valóban
létezik-e a fal, vagy
csak úgy tűnik.

Keleten kápráztatnak nevezik; csak valódinak látszik. Minél közelebb érsz hozzá, minél jobban megnéznéd, annál kevésbé észlelhető. A gondolatok a legtartalmatlanabb dolgok a világon; nincs bennük semmi materiális.

Olyanok a gondolataid, akár a szellemek. Egyszerűen hiszel bennük, sosem próbáltál szembenézni velük, sosem fordultál feléjük. Meg fogsz lepődni: bármelyik gondolat, amire rámeredsz, egyszerűen elolvad. Nem állja ki a figyelmedet.

Tehát létezik harmadik alternatíva. Sem Homeini ajatollahnak, sem Albert Einsteinnek nem kell lenned. Albert Einstein jó ember, de jó és rossz ugyanannak az érmének a két oldala. Szent és bűnös, mennyország és pokol, isten és ördög – ugyanannak az érmének a két oldala. Egyik sem létezhet a másik nélkül.

De van egy harmadik alternatíva – egyikké sem kell lenned, csupán valóban önmagaddá.

Ha kilépsz az elme piramisából, azzal belépsz lényed templomába.

A piramis a halottaknak való. Alapvetően az egyiptomi királyok és királynők sírjául épültek: sírboltok. Amikor az elmére a *piramis* szót használtam, tudatosan tettem. Az elme is a halott dolgok, múltbeli emlékek, élmények, árnyak sírboltja... minden árnyé. De fokozatosan besűrűsödnek, annyira, hogy sötét függőnyt alkotnak körülötted.

Ha el akarsz menekülni az árnyékaidtól, mit gondolsz, mit kell tenned? Futni? Az árnyék követni fog, bárhová mész, veled marad; a tiéd. Az árnyék nem létező – szellem. Egyetlen módon szabadulhatsz meg tőle, ha hátrafordulsz, ránézel, és megpróbálsz kitalálni, vajon van-e benne valami tartalom? Semmi! Tiszta negativitás. Mivel a napsugarak útjában állsz, nem tudnak áthaladni rajtad a sugarak; a Nap hiánya teremti az árnyékot.

Pontosan ugyanez a helyzet a gondolataiddal is. Mivel nem figyelsz, nem vagy csendes, nem látod tisztán a dolgokat a zavaró körülmények nélkül, a gondolatok helyettesítik az éberséget. Mindaddig, amíg nem válsz éberré, folytatódnak a gondolatok.

Az elme nem te vagy; az valaki más: te csupán megfigyelő vagy. Mindössze néhány pillantás a figyelem felé, és ez máris felkészít arra, hogy ki-

juss a piramisból bármiféle harc, küzdelem, gyakorlás nélkül. Egyszerűen felállsz és kilépsz.

Az emberek hisznek bármiben, ami vigaszt nyújt. A szellemeik, isteneik, mennyországuk és pokluk – mind vigasz. A szentjeik, bölcseik – mind vigasz. Az igazi embernek bátorságra van szüksége ahhoz, hogy kilépjen ebből a szörnyű zűrzavarból. És a kilépés egyetlen módja, ha tanúvá válsz a saját gondolkodási folyamatod előtt. Ami könnyű, a legkönnyebb a világon. Mindössze egyszer kell megtenned; de még egyetlenegyszer sem próbáltad, és azt gondolod, hogy mennyire nehéz lehet...

Régebben én is azt gondoltam, hogy nagyon nehéz, mert mindenki ezt mondta, ezt olvastam minden könyvben – hogy annyira hatalmas és problematikus jelenség; több egymást követő életet igényel, hogy egy ember eljusson az elmenélküliség állapotába. Amikor mindenki ezt mondja, és nincs egyetlen kivétel sem, nagyon természetes, hogy hinni kezdesz benne.

Én azonban egy kicsit külön vagyok. Az én logikám nem a megszokott utat követi, cicakokban halad. Egyszer ráébredtem, hogy mivel mindenki azt mondja, milyen nehéz, az összes szentirat nehéznek írja le, elsőként az jutott eszembe: lehet, hogy senki sem próbálta. Máskülönben eltérnének a vélemények. Valaki azt állítaná, hogy nehéz; valaki azt jelentené, hogy annál is nehezebb; másvalaki azt, hogy nem is annyira. Lehetetlen, hogy egyhangúlag mindenki ugyanazt állítja szerzte a világon. Egyetlen lehetőség van: senki sem próbálta – de senki sem meri bevallani a tudatlanságát. A legjobb módszer egyetérteni a kollektív megegyezéssel, hogy nagyon-nagyon nehéz; több életet igényel.

Én eldobtam ezt az elméletet. Azt mondtam: „ebben az életben kell megtörténnie; máskülönben egyetlen életben sem hagyom majd bekövetkezni, harcolni fogok ellene. Vagy ebben az életben, vagy soha. Most vagy soha” – ez lett a szilárd megközelítésem, és aznap, amikor eldöntöttem: „most vagy soha” – akkor megtörtént. Azóta ámultan nézem, mennyire lóvá tették az embereket.

A legegyszerűbb dolgot a leghetetlenebbé tették – pedig a legegyszerűbb dolog nyitja meg az ajtót a harmadik alternatívához.

Kiemel a piramisból: nem vagy elme többé. Csupán akkor tudod meg, ki vagy. Azzal a tudással pedig elértél mindent, amit elérni érdemes.

Az elmétől az elmenéküliségig

Amikor azonosul valaki az intellektussal, megszületik az intellektualitás; amikor úr marad valaki, nem azonosul az elmével, megszületik az intelligencia. Az intellektus ugyanaz. Az egész dolog attól függ, hogy azonosulsz-e vele, vagy inkább túllépsz rajta. Ha azonosulsz, az intellektualitás; ha nem, az intelligencia.

Az intelligencia mérhetetlenül nagy jelentőségű; az intellektualitás akadály. Még a tudomány világában is akadály. Az intellektualitás legfeljebb tudósokat adhat, világi embereket, akik haladnak tovább, fonják szövik a gondolatrendszereiket minden tartalom nélkül.

A tudományos igyekezetben az intelligenciának az objektív világra kell összpontosulnia; a spirituális felfedezésben befelé kell indulnia. Ugyanaz az intelligencia, csak az irány változik. A tudományban a tárgy, a külső tárgy a kutatás célja; a spirituális tartományban a szubjektivitásod, a belsőd a kaland. Az intelligencia ugyanaz.

Ha intellektuellté válsz, akkor nem leszel tudós. Tudománytörténetet vagy tudományfilozófiát fogsz írni, de te magad nem leszel tudós, felfedező, feltaláló, kutató. Egyszerűen információkat gyűjtesz. Igen, annak is van bizonyos haszna; a külső világ tekintetében még az információnak is van bizonyos korlátozott haszna. A belső világban azonban semmi haszna nincs. Ott akadály; negatív hatást gyakorol a belső élményre.

Az intellektus se nem akadály, se nem híd – semleges. Azonosulj vele, akadályvá válik; ne azonosulj, híd lesz. Meditáció nélkül azonban nem ismered meg transzcendens természetedet.

A tudományban elég a koncentráció; legfeljebb kontemplációra lehet szükség. A belső világban a meditáció az egyetlen út. Koncentrációra nincs szükség – nem segít, pozitív gát. A kontempláció sem segít; csupán

a meditativitás hiányáért kárpótol, gyatra pótszer. A meditáció – kizárólag a meditáció – hozhatja el a belső forradalmat.

A meditáció azt jelenti, hogy kilépsz az elméből, kívülről tekintesz rá. Pontosan ez az *eksztázis* szó jelentése: kívül állni. Az elmen kívül állás ekstazikussá tesz, üdvösséget hoz. És hatalmas intelligencia szabadul fel. Ha azonosulsz az elmével, nem lehetsz nagyon intelligens, mert egy eszközzel azonosulsz: az eszköz a maga korlátaival börtönbe zár. Pedig te korlátlan vagy – tudatosság vagy.

Használd az elmét, de ne azonosulj vele. Használd, ahogy más gépeket. Az elme egyszerű gépezet. Ha tudod használni, szolgálni fog; ha nem tudod, az fog használni téged, ami romboló, veszélyes. Elkerülhetetlenül bajba, balszerencsébe, szenvedésbe és gyötrelmebe sodor, mert minden gép vak. Nincs szeme, nincsenek megfigyelései.

Az elme nem lát; csak azt tudja ismételtetni, amit beletápláltak. Olyan, akár egy számítógép: először meg kell töltened. Ez az úgynevezett oktatásod, a betáplálás. Hatalmas emlékezettraktárrá válik benned, így ha valamire emlékezned kell, elő tudja adni. De fontos, hogy te maradj az úr, hogy te használhasd; máskülönben elkezd irányítani.

Ne az autó irányítson, maradj te a sofőr. Neked kell megválasztanod az irányt, a célt. Neked kell megválasztanod a sebességet, mikor indulj, mikor állj meg. Ha elveszíted az irányítást, átveszi az autó, és a saját feje után megy, neked befelegett.

Én nem ellenzem teljes mértékben az információt. Az információ jó, ha az emlékezetben tárolod, és szükség esetén könnyen meg tudod találni. Csupán akkor veszélyes, ha nincs

Használd az elmét,
de ne azonosulj
vele. Használd,
ahogy más gépeket.
Az elme egyszerű
gépezet. Ha tudod
használni, szolgálni
fog; ha nem tudod,
az fog használni
téged, ami romboló,
veszélyes.

Az információ jó,
ha az emlékezetben
tárolod, és szükség
esetén könnyen
meg tudod találni.
Csupán akkor
veszélyes, ha nincs rá
szükséged, és mégis
rád erőlteti magát.

rá szükséged, és mégis rád erőlteti magát. Ha kényszerít valaminek az elkövetésére, ha te csupán áldozat vagy, akkor veszélyes. Máskülönben csodálatos. Csodálatos eszköz, de nem végcél.

Az egyházi iskolában a tanár kérdéseket tett fel az osztálynak. Odafordult Jenkinshez: – Ki rombolta le Jerikó falait?

– Kérem, uram... – felelte Jenkins –, nem én voltam!

A tanárt nagyon felzaklatta a dolog. Odament az iskolaigazgatóhoz: – Az előbb megkérdeztem Jenkinstől, hogy ki rombolta le Jerikó falait, mire azt válaszolta, hogy nem ő. Mit gondolsz erről?

Az igazgató így felelt: – Évek óta ismerem a Jenkins családot, ha azt mondja, nem ő volt, akkor nem ő volt.

Ez még jobban felzaklatta a tanárt. Felhívta az oktatási minisztert: – Megkérdeztem egy fiút az osztályban: – Ki rombolta le Jerikó falait? – mire azt felelte, hogy nem ő. Akkor elmentem az igazgatóhoz, hogy bepanaszoljam a fiút. Közölte, hogy évek óta ismeri a családot, és ha a fiú azt állítja, akkor *nem ő volt*. Mit gondol erről?

A miniszter egy pillanatig hallgatott, majd így szólt: – Ide figyeljen, elegendő van az iskolájukból érkező panaszokból. Javítsák meg a falakat, és ha további panaszok érkeznek, bezáratom az egész iskolát!

Az információ önmagában nem rossz – tudnod kell, ki rombolta le Jerikó falait! De ha az információ olyan erőssé válik az elmédben, hogy folyamatosan jár benne, és nem tudod kikapcsolni, nem tudod ellazult állapotba tenni az elmédet, akkor elgyötörtté válik, fáradttá, unottá, kimerültté. Abban az állapotban hogyan lehetnél intelligens? Szétszóródnak az energiáid. Az intelligenciának túlradó energiára van szüksége. Az intelligenciának egészségre, egységességre van szüksége.

A meditáló intelligensebb lesz mindenkinél. És a meditáló képes lesz objektíven és szubjektíven is használni az elméjét. Képes lesz épp olyan könnyedén haladni befelé, ahogy kifelé tud haladni. Rugalmasabb lesz. Ő az úr. Vezetheti előre az autót, és vezetheti hátrafelé is.

Amikor Ford elkészítette az első autóját, nem volt benne hátramenet. Nagy problémát jelentett hazajönni. Körbe kellett menni, a hosszabb

utat választani ahhoz, hogy hazamenj. Még ha mindössze néhány méterre távolodtál a garázsodtól, akkor sem tudtál visszagurulni – hiányzott a hátramenet. Később építették be.

A meditáció megadja a hátramenetet. Normálisan nem rendelkezél vele, körbe kell járnod a világot újra meg újra, és mégsem tudod megtalálni az otthonodat. Nem tudsz visszajönni, nem tudsz bemenni; csak azt tudod, hogy lépj ki. A meditáló folyékonyabbá válik, rugalmasabbá. Gazdagabbá válik az élete.

Én nem kedvelem azokat az embereket, akik a múlt vagy a vallás nevében megrögzötten befelé fordulnak; az egy másik szélsőség. Néhányan megrögzött kifelé fordulóok – erre adott reakcióként mások a befelé fordulás megrögzöttjei. Mindkettő halálhoz vezet. Az élet a rugalmassághoz tartozik, ahhoz, aki könnyen tud a befelé fordulásból a kifelé fordulásba lépni – és fordítva: ahogy a házadból jársz ki-be. Amikor túl hideg van bent, kijössz a napra, amikor túl nagy a forróság, bejössz a fedél alá, a ház hűvösébe, és nincs probléma. Ilyen egyszerű ez.

A meditáció nem azt jelenti, hogy a külvilággal szemben haladsz. A múltban úgy volt. Ezért bukott meg a vallás, nem juthatott sikerre; semmiképpen nem lehetett sikeres. Az élet a képlékenyhez tartozik, az áramlóhoz. Mindannyiszor, ha rögzültté válsz, dolog lesz belőled.

A szerzetesek befelé fordulóok, behunyják a szemüket a külvilág felé. Ezért nem tudtunk tudományt kifejleszteni Keleten, bár a tudomány első lépéseit itt tették meg. A matematikát Indiában dolgozták ki. A technológia első lépéseit Kínában tették meg. De megálltak, mégpedig egyszerűen azért, mert a Kelet legnagyobb emberei megrögzött befelé fordulóokká váltak; elvesztették az objektív világ iránti érdeklődésüket, tökéletesen bezárkóztak az objektív előtt. Ez azt jelenti, hogy az összes lehetőségednek csupán a felét éled.

A Nyugat épp az ellenkezőjét tette: teljesen kifelé fordult, nem tudja, hogyan induljon befelé. Nem hisz abban, hogy létezik egyáltalán „bent”,

Az élet
a rugalmassághoz
tartozik, ahhoz, aki
könnyen tud a befelé
fordulásból a kifelé
fordulásba lépni
– és fordítva: ahogy
a házadból jársz
ki-be.

nem hisz semmiféle lélekben. Az emberi viselkedésben hisz, nem az ember belső létezésében. A viselkedést tanulmányozza, és azt mondja, hogy teljesen mechanikus, belül nincs senki. Robottá vált az ember. Ha nem ismered a lelket, robot az ember. Úgy tartják, hogy csupán egy csodálatos gépezet, mely sok millió év alatt fejlődött ki – az evolúció hosszú-hosszú utazása során –, és egy bonyolult gép csupán.

Meg lenne a magyarázat arra, hogyan sikerült Adolf Hitlernek rettenetesen sok embert olyan könnyen megölnie – egyszerűen azért, mert ha gép az ember, nem számít a meggyilkolásuk? Ha tönkreteszed a karórát, nem érzel büntudatot; bármilyen bonyolult szerkezet volt, mégis csak egy karóra. Ha úgy döntöttél, hogy tönkreteszed, a te döntésed; senki sem ellenkezhet. Nem vonszolhatnak a bíróság elé gyilkosságért.

Sztálin emberek millióit ölhetette meg anélkül, hogy a legkisebb folt esett volna a lelkiismeretén – egyszerűen azért, mert a marxizmus abban hisz, hogy nincs lélek. Az ember nem más, mint anyag; a tudatosság mindössze az anyag mellékterméke. Ez az egyik szélsőség.

Nyugaton kifejlődött a tudomány, de eltűnt a spiritualitás. Keleten a spiritualitás fejlődött ki, és a tudomány tűnt el. Mindkét esetben szegény marad az ember, és a lehetőségeinek csak a felét éli meg. Én arra töreksem, hogy létrehozzam a teljes emberi lényt, aki képes lesz arra, hogy egyszerre legyen tudományos és spirituális.

Egy nagy, rühes kutya fenyegetően közelített egy anyamacskához és kölykeihez. Beszorította őket a pajta sarkába, amikor a macska hirtelen felágaskodott a hátsó lábaira, és hangosan ugatni meg morogni kezdett. A meglepett és megzavarodott kutya megfordult, és lába közé húzott farokkal kirohant a pajtából.

Az anyamacska a kölykeihez fordult, felemelte a mancsát, és azt mondta nekik: – Na, látjátok a kétnyelvűség előnyeit?

Én azt akarom, hogy kétnyelvűek legyenek az emberi lények. Olyan nagyon, olyan mélyen kellene ismerniük a tudományt, mint amennyire a meditációt. Épp annyira ismerniük kellene az elmét, mint amennyire a meditációt. Ismerniük kellene az objektív világ nyelvét – ami a tudo-

mány –, és ismerniük kellene a szubjektív világ nyelvét is – ami a spiritualitás.

Csupán az az ember lehet teljes egész, aki hidat tud alkotni objektív és szubjektív között, Kelet és Nyugat között, materiális és spirituális között. A világ a teljes emberi lényre vár. Ha nem érkezik meg hamarosan, akkor nincs jövője az emberiségnek. És a teljes emberi lény csupán valóban mély intelligencián keresztül érkezhetsz el.

Én nem ellenzem az intellektust, nem ellenzem az intelligenciát; az intellektualitást ellenzem. Ne azonosulj az elmével. Mindig maradj a hegyen álló megfigyelő. Maradj tanú a test és az elme előtt, tanú a külső és a belső előtt, akkor lépheted túl mindkettőt, és fedezheted fel, hogy egyik sem vagy – te rajtuk túl létezel.

A gondolkodástól a megértésig

A gondolkodás a megértés hiánya. Azért gondolkozol, mert nem értesz. Amikor megszületik a megértés, eltűnik a gondolkodás. Ahogyan a vak kitapogatja az utat; ha van szemed, nem tapogatsz az utat, látod. A megértés olyan, mint amikor szereid vannak; látsz, nem tapogatsz. A gondolkodás tapogatózás – nem tudod, mi micsoda, egyre csak töprengsz, találgatsz.

A gondolkodás nem adhatja meg a helyes választ, mert csak azt tudja ismételtetni, ami már ismert. Nem lát rá az ismeretlenre. Próbáltál már valaha az ismeretlenen gondolkodni? Hogyan töprengsz rajta? Csak arról tudsz gondolkodni, amit már ismersz; azt ismételteted. Újra és újra átrágathatsz, új kombinációkba rendezheted a régi gondolatokat, de nincs bennük semmi új.

A megértés friss, új. Semmi köze a múlthoz. A megértés itt és most van. Bepillantás a valóságba.

A gondolkodással kérdések és kérdések vannak, de válaszok nincsenek. Még ha úgy is érzed, hogy rátaláltál egy válaszra, csak azért van, mert

Azért gondolkozol,
mert nem értesz.
Amikor megszületik
a megértés, eltűnik
a gondolkodás.

valahogyan döntened kell. Valójában nem az a válasz, de döntened kell ahhoz, hogy cselekedni tudj, tehát ragaszkodnod kell valamilyen felelethez. Ha mélyen belenézel a válaszdobba, ezeregy kérdést látsz kiemelkedni belőle.

A megértésnek nincsenek kérdései, csak válaszai, mert szeme van.

A gondolkodás kölcsönzött dolog. Minden gondolatodat másoktól

Figyelj – tudsz találni egyetlen gondolatot, amelyik a tiéd, hitelesen a tiéd, amelynek te adtál életet? Mind kölcsönzött. Talán ismert a forrás, talán nem, de mind kölcsönzött.

kaptad. Figyelj – tudsz találni egyetlen gondolatot, amelyik a tiéd, hitelesen a tiéd, amelynek te adtál életet? Mind kölcsönzött. Talán ismert a forrás, talán nem, de mind kölcsönzött. Úgy működik az elme, mint egy számítógép, de mielőtt feleletet ad, előbb bele kell táplálnod az adatokat. Neked kell ellátnod az összes szükséges információval; akkor megadja majd a feleletet. Ezt teszi az elme.

Az elme egy biokomputer. Te összegyűjtöd az adatokat, tudást, információt, és amikor felmerül egy bizonyos kérdés, az elme kiválasztja belőle a feleletet. Nem valódi válasz ez, mind-

össze a halott múltból ered.

Mi a megértés? A megértés tiszta intelligencia. Az a tiszta intelligencia eredetileg a tiéd; veled született. Senki sem tud intelligenciát adni neked. Tudást kaphatsz, intelligenciát nem.

Tudást kaphatsz, intelligenciát nem. Az intelligencia a saját kiélesített lényed.

Az intelligencia a saját kiélesített lényed. Mély meditáción keresztül élesítheted a lényedet; meditáción keresztül dobhatod el a kölcsönzött gondolatokat, követelheted vissza a saját lényedet, követelheted vissza az eredetiségedet – a gyermekkorodat, az ártatlanságodat, a frissességedet. Az a frissesség, ami elárasztja a cselekvés

közben, az a megértésből táplálkozik. És akkor a válasz totális, itt és most van; ezt a kihívás eredményezi, nem a múlt.

Mondjuk, valaki feltesz neked egy kérdést – mit teszel? Azonnal belépsz az elmébe, és megtalálod a feleletet. Azonnal lemész az elme alag-

korába, ahol összegyűjtötted minden tudásodat, és ott rátalálsz a feleletre. Ez a gondolkodás.

Valaki feltesz egy kérdést, te pedig elcsendesülsz; belenézel a kérdésbe átható tekintettel; nem a memóriába, hanem a kérdésbe. Szembenézel a kérdéssel, megmérkőzöl vele. Ha nem tudod, azt mondd, hogy nem tudod. Például: megkérdezi valaki, hogy létezik-e Isten? Azonnal rávágod: „Igen, Isten létezik.” Honnan érkezik ez a felelet? A memóriádból? A keresztény memóriádból, a hindu, a muzulmán memóriádból? Akkor szinte teljesen haszontalan, értelmetlen. Ha kommunista emlékeztet van, azt fogod mondani: „Nem, nincs Isten.” Ha katolikus a memóriád, azt mondd: Igen, van Isten.” Ha buddhista: „Nincs Isten.” De ezek a feleletek a memóriából jönnek. Ha a megértés embere vagy, egyszerűen meghallgatod a kérdést, azután mélyen belehatolsz. Egyszerűen figyelsz. Ha nem tudod, azt mondd: „Nem tudom.” Ha tudod, csak akkor mondd, hogy tudod. És amikor úgy fogalmazok: „ha tudod”, úgy értem: ha felismerted.

A megértés embere igaz. Még ha azt feleli is: „nem tudom”, sokkal értékesebb a tudatlansága, mint az elme tudása, mert az ő tudatlansága, a tudatlanságának elfogadása legalább közelebb van az igazsághoz. Legalább nem próbál színlelni, nem álszent.

Figyelj, és látni fogod, hogy minden feleleted a memóriádból érkezik. Akkor próbáld megtalálni azt a helyet, ahol nem működik a memória, ahol a tiszta tudatosság működik. Az a megértés.

Hallottam...

Belépett az orvos a beteg szobájába. Öt perccel később kijött, kért egy dugóhúzót, majd visszament a pácienséhez. Újabb öt perc múlva megint kint volt, ekkor egy vésőt és egy kalapácsot keresett.

A zaklatott férj nem bírta tovább. Könnyögőre fogta: – Az isten szerelmére, doktor úr, mi baja a feleségemnek?

– Még nem tudom – felelte az orvos. – Képtelen vagyok kinyitni a táskámat.

Amikor néha azt mondod: „nem tudom”, az nem feltétlenül megértésből ered. Talán egyszerűen csak képtelen vagy kinyitni a táskádat. Talán képtelen vagy kinyitni a memóriádat, vagy nem találsz meg benne valamit; időre van szükséged. Azt mondod: „Nem tudom. Adj időt, hadd gondolkozzam rajta.” Mire mész a gondolkodással? Ha tudod, akkor tudod; ha nem tudod, nem tudod. Min fogsz gondolkozni? De te azt mondod: „Adj időt, gondolkodni fogok rajta.” Mit mondasz? Azt mondod: „Le kell mennem az elmém alagsorába, hogy felkutassam. Annyi szemét halmozódott ott fel az évek során, hogy nehéz lesz megtalálni, de megteszek minden tőlem telhetőt.”

Meditálj, és szabadulj meg ettől az alagsortól. Nem azért, mintha nem lenne hasznos; hasznosítani lehet. De nem szabad, hogy a megértésed pótszerévé váljon.

A megértés embere közvetlenül belenéz a dolgokba. Közvetlen a bepillantása. De fel tudja használni minden felhalmozott tudását, hogy segítsen a bepillantásnak elérnie téged. Fel tud használni mindent, amit összegyűjtött arra, hogy világossá tegye előtted azt, amit el szeretne juttatni hozzád. Az azonban, amit eljuttatni igyekszik, a sajátja. A szavak lehetnek kölcsönzöttek, a nyelv is lehet kölcsönzött – annak kell lennie –, a fogalmak is, csak az nem, amit eljuttatni kíván. A tartály a memóriából érkezik, de a tartalom a saját bepillantása lesz.

Ugyanakkor, akiből hiányzik a megértés, az a sok-sok gondolat áldozatául esik, mert egyetlen bepillantása sincs, ami középpontot adna neki. Csak egy gondolattömege van, aminek a tagjai nem kapcsolódnak egymáshoz, sőt akár homlokegyenest ellenkeznek egymással – ellentmondásban állnak, kibékíthetetlen ellenségek. Egy egész tömeg van benne – még csak nem is csoport, nem is társadalom, hanem egy tömeg – gondolatokból, melyek ott zizegnek az elme belsejében. Ilyenformán, ha túl sokáig folytatod a gondolkodást, egy nap megőrülsz. A túl sok gondolat elmeháborodottsághoz vezethet.

A primitív társadalmakban ritka az elmebaj. Minél civilizáltabb egy társadalom, annál több ember örül meg. A civilizált társadalmakon belül is több ember háborodik meg azok között, akik az intellektusukkal dolgoznak. Ez szerencsétlen dolog, de tény: minden foglalkozás közül a

pszichoanalitikusok között háborodnak meg a legtöbben. Miért? Túl sokat gondolkodnak. Nagyon nehéz egybetartani annyi ellentmondó gondolatot. Ha megpróbálsz közben tartani őket, zűrzavar támad az egész lényedben.

A megértés egyetlen, a megértés középponti. Egyszerű – a gondolatok viszont nagyon összetettek.

Egy papucsférj felkeres egy pszichiátert, és közli, hogy van egy visszatérő rémálma.

– Minden éjjel azt álmodom – meséli –, hogy hajótörést szenvedek tizenkét gyönyörű nővel.

– Mi olyan szörnyű ebben? – kérdezi a pszichiáter.

– Próbált már tizenkét nőt kényeztetni egyszerre?

Ez volt a problémája: hogyan kényeztessen egyszerre tizenkét nőt? Még egyet is nehéz.

A gondolkodás olyan, mint sok-sok ezer nőt kényeztetni egyszerre. Persze hogy beleőrülsz. A megértés nagyon egyszerű: összeházasodsz egy bepillantással, de az a bepillantás úgy működik, mint egy fénysugár, fáklya. Bárhová irányítod a fáklyádat, rejtélyek tárulnak fel. Bárhová irányítod a fáklyádat, eltűnik a sötétség.

Próbáld megtalálni önmagadban az elrejtett megértést. Ezt úgy teheted meg, hogy eldobod a gondolkodást. A gondolkodás eldobására pedig két lehetőség nyílik: a meditáció vagy a szeretet.

A reakciótól a válaszig

A reakció a gondolatokból jön, a válasz megértés. A reakció a múltból érkezik; a válasz mindig a jelenben van. Rendszerint azonban reagálunk – belül minden készen áll már. Valaki tesz valamit, mi pedig reagálunk, mintha egy gombot nyomtak volna meg. Valaki megsért, te haragra gerjedsz – már korábban is megesett, és most pontosan ugyanúgy zajlik az egész. Szinte olyan már, mint egy gomb: valaki megnyomja, te megha-

ragyszol. Nincs egyetlen pillanat várakozási idő sem, egyetlen pillanat sincs arra, hogy megvizsgáld a szituációt, nem változott-e. Talán igaza van annak, aki megsértett. Talán egyszerűen az igazságot tárta fel előtted, ezért érzed sértve magad. Vagy esetleg teljes tévedésben van, talán csak egy gonosz ember. De bele kell nézned az illetőbe – ha igaza van, köszönetet kell mondanod neki, mert mutatott neked valamit. Együttérzést mutatott irántad, baráti módon elhozott egy igazságot a szívedhez. Lehet, hogy fájdalmas, de az nem az ő hibája.

Lehet, hogy egyszerűen ostoba, tudatlan ember. Semmit sem tud rólad, és kibukott belőle valami. Akkor felesleges haragudni; egyszerűen téved az illető. Senki sem nyugtalankodik olyasmi miatt, ami teljes tévedés. Ha nincs benne semmi igazság, sosem bosszankodnál miatta. Nevetsz rajta, a képtelen abszurditásán. Nevetséges.

Vagy talán csak egy gonosz ember, ilyen a stílusa. Mindenkit megsért. Vagyis: semmit sem tesz személy szerint veled; csak önmagát adja – ennyi az egész. Tulajdonképpen semmit sem kell tenned. Csak ilyen típusú ember.

Valaki megsértette a Buddhát. A tanítványa, Ananda azt mondta: – Én nagyon megharagudtam, de te hallgattál. Engedned kellett volna, hogy legalább mondjak valamit; helyre tettem volna.

A Buddha így felelt: – Meglepsz. Először ő lepett meg, most pedig te. Bármit mond, az egyszerűen irreleváns. Nincs kapcsolatban velünk, miért mennénk bele? De te még jobban meglepsz: nagyon felbosszantottad magad, dühösnek látszol. Ez ostobaság. Megbüntetni valakit más hibája miatt, ostobaság. Önmagadat bünteted. Higgadj le. Felesleges haragudni – mert a harag tűz. Miért égeted a saját lelkedet? Ha ő követett el valamilyen hibát, miért önmagadat bünteted? Ostobaság. – De mi reagálunk.

Hallottam...

Egy ember azt mondta az egyik barátjának: – A feleségem kedvéért abbahagytam a dohányzást, az ivást és a kártyázást.

– Ez biztosan nagyon boldoggá tette – vélekedett a barátja.

– Egyáltalán nem. Most, ha mondani akar valamit, semmi sem jut az eszébe.

Az emberek gépies, robotszerű életet élnek. Ha a feleséged folyamatosan azzal nyaggat, hogy szokj le a dohányzásról, és azt gondolod, hogy boldoggá tenné a leszokásod, nagyon tévedsz. Ha dohányzol, boldogtalan, és ha abbahagyod, akkor is boldogtalan leszel, mert semmi okot nem talál majd arra, hogy nyaggasson.

Egyszer azt mondta nekem egy nő, hogy nem akarja, hogy a férje tökéletes legyen. Megkérdeztem tőle: „Miért?” Azt felelte: „Mert szeretem nyaggatni.” Ha tökéletes lesz a férj, mihez kezdesz? Teljesen elveszett leszel.

Figyeld önmagad, figyelj másokat, és vedd észre, milyen gépiesen viselkednek – tudattalanul, mint a holdkórosok, mint az alvajárók.

A reakció az elméhez tartozik; a válasz az elmenélküliséghez.

A hiedelemtől a hitig

A hiedelem az elméhez tartozik, a gondolkodáshoz; a hit az elmenélküliséghez, az éberséghez, a megértéshez.

Egy hegyi faluban történt: azt mondta a vadász a vezetőjének: – Ez nagyon veszélyes sziklának tűnik. Nem értem, miért nem tesznek rá figyelmeztető jelzést.

– Állt rajta jelzés két éven át – ismerte be a helyi vezető –, de senki sem esett le, ezért levették.

A hiedelem vak – hiszel, mert arra tanítottak, de sosem jut nagyon mélyre, mert hiányzik belőle a szituáció megértése. Csupán egy hiábavaló céldula, valami, amit rád aggattak. Nem belőled nőtt ki, nem a megértésedből nőtt. Csupán kölcsönzött, ezért sosem hatol le a lényedbe. Néhány napig cipeled, aztán látod, hogy haszontalan, és nem történik semmi, akkor félreteszed. Vannak keresztények, akik nem keresztények; vannak hinduk, akik nem hinduk. Csak azok miatt a hiedelmek miatt hinduk, amiket sosem használtak, amiket sosem tiszteltek. Azt gondolják, hogy keresztények, hinduk, mohamedánok, de hogyan lehetnél mohamedán, ha nem éled meg a hiedelmeidet?

Az igazság azonban az, hogy a hiedelmeket *nem lehet* megélni. Ha elkezdesz éberebbé válni, figyeled az életet, válaszolsz, akkor lassan-lassan megszületik a hit. A hit a tiéd; a hiedelem valaki másé. Dobd el a hiedelmeket, hogy megszülethessen a hit. És ne elégedj meg hiedelmekkel, máskülönben sosem jelenik meg a hit.

A részvétől az együttérzésig

A részvét az elméhez tartozik: érzed, hogy valaki bajban van, szenved; azt gondolod, hogy valaki szenved, és segítened kell. Arra tanítottak, hogy segíts, légy készséges, gondoskodó, jó emberi lény; jó polgár, ez meg az. Megtanítottak rá, ezért részvétet érzel.

Az együttérzésnek semmi köze ahhoz, mire tanítottak. Az együttérzés empátiaként születik, nem részvétként. Együttérzés akkor születik, amikor olyan látod a másik embert, amilyen valójában, amikor olyan totálisan látod, hogy érezni kezded. Ugyanabban a szituációban érzed magad.

Megesett: Ramakrishna a Gangesz egyik partjáról a másikra kelt át Dakshineshwar közelében. A másik parton néhány ember körülvett egy halászt, és ütlegette. Ramakrishna a folyó közepén járt. Sírni kezdett, könnyezni, és azt kiabálta: – Hagyjátok abba, ne üssetek! – Aki mellett ülték a csónakban, a tanítványai, nem értették, mi történik: – Ki üt téged? – kérdezték. – Mit beszélsz, megőrültél? – Azt felelte: – Nézzétek! Ott ütnek engem, a másik parton.

Odanéztek, látták, hogy verik a férfit az emberek. Ramakrishna azt mondta: – Nézzétek meg a hátamat! – Felfedte a hátát: sebek voltak rajta, vérzett. Hihetetlen volt. A tanítványok kirohantak a másik partra, megragadták az összevert férfit, és felfedték a hátát: pontosan ugyanazokat a sebeket lárták.

Ez az együttérzés – olyan totálisan belehelyezkedni valaki másnak a helyébe, hogy a vele történő dolgok veled is történnek. Akkor születik meg az együttérzés. De ezek az állapotok mind az elmenélküliséghez tartoznak.

A kommunikációtól az érintkezésig

A kommunikáció az elméhez tartozik – verbális, intellektuális, fogalmi. Az érintkezés az elmenélküliséghez tartozik, a mély csendhez; energiaátvitel, nem verbális; ugrás egyik szívtől a másikhoz – azonnali, nem igényel közvetítést.

A legalapvetőbb, legfontosabb dolog azt megjegyezni – mert megosztja az életedet, az egész világot két részre vágja –, hogy ha gondolatok képernyőjén keresztül nézel, akkor egyetlen világban élsz. A gondolatok világa a hiedelmek, gondolkodás, részvét világa. Ha tiszta, felhőden szemmel nézel, kristálytisza az érzékelésed. Olyannak látod a dolgokat, amilyenek, nem vetítesz semmit rájuk. Akkor van benned megértés, meditáció. Akkor az egész világ megváltozik. A probléma az, hogy az elme rá tud szedni. Részvétet terem. Hamis pénzeket gyárt: együttérzés helyett részvétet. A részvét hamis pénz. Érintkezés helyett csak kommunikációja van, ami hamis pénz. Hit helyett hiedelmei vannak, ami hamis pénz.

Ne feledd – az elme megpróbál helyettesíteni. Hiányzik valamid? Az elme megpróbál pótszert találni rá. Légy nagyon éber, mert bármit tesz az elme, mind hamis lesz. Az elme nagy hamisító, a létező legnagyobb csaló. Segít, megpróbál megvigasztalni, ad valami hamisat, hogy ne sóvárogi többé a valódi után.

Például ha a nap folyamán böjtöltél, éjjel ételről fogsz álmodni, egyszerű étteremben ebédelesz, vagy meghívnak a királyok palotáiba, és csodálatos fogásokat eszel. Miért? Egész nap éhes voltál, most nehéz elaludni az éhség miatt; az elme pótszert terem, egy álmot. Nem figyelted még? Éjjel tele van a hólyagod, szeretnél kimenni a fürdőszobába, de azzal megzavarnád az alvást – az elme azonnal gyárt egy álmot, amiben a fürdőszobában vagy. Akkor tovább alhatsz. Pótszert ad. A pótszer vigasztalás. Nem valódi, de egy ideig segít.

Mindemellett légy óvatos az elme vigaszai-
val. Keresd a valóságot, mert csak a valóság tel-

Légy óvatos az
elme vigaszaival.
Keresd a valóságot,
mert csak a valóság
teljesíthet ki.
A vigaszok
sosem hozhatnak
kiteljesedést.

jesíthet ki. A vigaszok sosem hozhatnak kiteljesedést. Ehetsz az álmodban, amennyit csak akarsz, élvezheted az illatát, az ízét, a színét, mindent – de nem lesz tápláló. A hiedelem megadhatja a hit illatát, ízét, színét. Élvezheted, de nem fog táplálni. Csak a hit táplálhat.

Sose feledd: ami táplál, az a valódi, ami pedig egyszerűen vigaszt nyújt, az nagyon veszélyes. E vigasz miatt nem fogod keresni a valódi táplálékot. Ha elkezdesz álmokban élni, és nem eszel valódi ételt, akkor lassan-lassan szétfoszlasz, eltűnsz, kiszáradsz, és halott leszel.

Tehát cselekedj azonnal: mindannyiszor, ha az elme megpróbál pót-szert adni, ne hallgass rá. Nagy üzletember, nagy csábító. Meggyőz, azt mondja: „Ezek olcsó dolgok. A hitre rendkívül nehéz rátalálni, mert az életedet kell kockára tenned; a hiedelem könnyű, nagyon olcsó. Semmiért megkaphatod.” Valójában igen sokan készen állnak rá – ha elfogadod a hiedelmüket, készen állnak adni vele valamit: válj kereszténnyé, hinduvá, mohamedánná. Készen állnak az emberek meleg fogadtatást, tiszteletet, elismertséget nyújtani. Minden elérhető; csak fogadd el a hiedelmüket. Nem csupán olcsó, ráadásul egy halom dolgot hoz magával.

A hit veszélyes, sosem olcsó. A megértés veszélyes, sosem olcsó. A valódi veszélyes. Kockára kell tenned az egész életedet. Bátorságot igényel.

Az úr és a szolga

Hallottam egy régi történetet:

Egy király nagyon elégedett volt az egyik szolgájával. Nagyon elhivatott volt, abszolút elkötelezettje a királynak; bármikor készen állt feláldozni érte az életét. A király rendkívül boldog volt, az alattvaló sokszor megmentette a saját élete kockázatásával. Ő volt a testőre.

Egy nap annyira boldoggá tette a királyt, hogy az így szólt:

– Ha van valami kívánságod, ha bármit kívánsz, csak mondd meg, és én teljesítem. Annyi mindent tettél értem, hogy sosem hálálhatom meg, sosem fogom tudni visszafizetni, de ma szeretném teljesíteni bármelyik kívánságodat, akármi legyen is.

A szolga így felelt:

– Már így is túl sokat adtál nekem. Hatalmas áldás számomra, hogy mindig veled lehetek, nincs szükségem semmire.

De a király ragaszkodott a dologhoz. Minél jobban hangsúlyozta a szolga: „Nincs szükségem semmire”, annál jobban erősködött a király. Végül azt mondta az alattvaló:

– Hát, rendben van. Tegyel engem királlyá huszonnégy órára, és légy te a testőröm.

A király kissé félt, tartott a dologtól, de szavatartó ember volt, teljesítenie kellett a kívánságot. Így hát huszonnégy órára őr lett, az őr pedig király. És tudod, mit tett az őr? Első cselekedete az volt, hogy megparancsolta, öljék meg a királyt. Halálra ítélte!

A király nem értette:

– Mit művelsz?

Azt felelte:

– Maradj csendben! Te mindössze egy őr vagy, semmi több. Ez a kívánságom, és én vagyok a király!

A királyt megölték, és örökre az őr lett a király.

A cselédeknek megvannak a maguk körmönfont módszerei arra, hogy úrrá váljanak.

Az elme az egyik legcsodálatosabb, legbonyolultabb, legfejlettebb gépezet. Jól szolgált eddig, és továbbra is jól szolgál. Az ő szolgálatai miatt ismételtetted ugyanazt a történetet egész életedben – mindenki ugyanazt a történetet ismétli. Úrrá tetted az elmét, és most ő bánik veled cselédként.

Ez a probléma – nem mintha ki kellene dobni az elmét. Ha kidobod az elmét, meg fogsz háborodni. Elme nélkül csak egy szakma marad, amellyel foglalkozhatsz: a politika!

Hallottam, hogy egy ember – valamikor a jövőben kell történnie – bement a kórházba, mert autóbalesetben megsérült az agya, és újat

Az elme az egyik legcsodálatosabb, legbonyolultabb, legfejlettebb gépezet. Jól szolgált eddig, és továbbra is jól szolgál. De szolgálatai miatt úrrá tetted az elmét, és most ő bánik veled cselédként.

akart helyette. Megkérte a sebészt, mutassa meg az összes szóba jöhető agyat. A sebész körbevezette, nagy volt a választék. Az első egy professzorhoz tartozott, egy matematikushoz. Megkérdezte az árat – ötven dollár. Meglepett a férfi: híres matematikus, Nobel-díjas, csak ötven dollár! Aztán következett egy zenész, az övé csak harminc dollárba került. Majd egy üzletember, amiért csak húsz dollárt kértek. És így tovább. Végül eljutottak egy politikus agyához – ötezer dollár volt az ára! A férfi nem értette:

– Miért kerül olyan sokba?

A sebész így felelt:

– Mert sosem használták.

Szükséged lesz minden elmére, amid van – de te uralkodj felette. Használd, ne az használjon téged.

Ez a meditáció lényege: az elmétől való eltávolodás művészete, fölé kerülés, túllépés rajta azzal a tudattal: „Nem elme vagyok.” Ez nem azt jelenti, hogy ki kell dobni. Az a tudat, hogy nem vagy az elme, megint úrrá tesz. Akkor használni tudod. E pillanatban nincs a markodban.

Ismert, ismeretlen, megismerhetetlen

Az intelligencia bepillantás azokba a dolgokba, amelyekről nincs semmilyen információ. A memória csak azokkal a dolgokkal tud működni, amelyek ismertek a számodra – de az élet magában foglalja az ismert, az ismeretlen és a megismerhetetlent. Az ismert tekintetében elegendő a memória.

Ezt teszi minden egyetem és minden oktatási rendszer: egyszerűen a memóriát táplálja egyre több és több információval, és ha ismert valami a memóriarendszer előtt, azonnal meg tudod adni a feleletet. Az a felelet azonban nem bizonyítja, hogy intelligens vagy.

Az intelligenciáról csak akkor szerzel tudomást, amikor az ismeretlennel találkozol, amiről előzőleg nincsen semmilyen emléked, semmilyen tudásod, semmilyen információ. Amikor az ismeretlennel találkozol, az a döntő pont. Hogyan válaszolsz?

Az intelligencia az új szituációkra válaszolás képességét jelenti. A lényedből ered – az elme csupán jármű –, egyfajta tudatosság az elme valóságáról anélkül, hogy hozzátartozna. A tanú minősége; figyeli az elmét, és irányt mutat neki.

Egy történet:

A diák, Doko, eljött a mesterhez, és megkérdezte tőle:

– Milyen elmeállapotban keressem az igazságot?

A mester azt felelte:

– Nincs elme, tehát semmilyen állapotba nem tudod tenni, és nincs igazság, tehát nem tudod keresni.

Doko nem hagyta magát:

– Ha nincs elme és nincs igazság, miért gyűlök össze előttem tanulni mindennap ez a sok diák?

A mester körülnézett, és azt mondta:

– Én senkit sem látok.

– Akkor kit tanítasz?

– Nincs nyelvem, hogyan taníthatnék? – hangzott a felelet.

Akkor Doko szomorúan így szólt:

– Nem tudlak követni; nem értem.

A mester bólintott:

– Magam sem értem.

Az élet akkora rejtély, senki sem értheti, és aki azt állítja, hogy érti, egyszerűen tudatlan. Nincs tisztában azzal, mit beszél, milyen képtelenséget mond. Ha bölcs vagy, ez lesz az első felismerés: az életet nem lehet megérteni. Lehetetlen a megértése. Mindössze ennyit lehet megérteni – hogy lehetetlen a megértés. Erről beszél ez a gyönyörű zen anekdota.

A mester azt mondja: „Magam sem értem.” Ha elmész, és megkérded a megvilágosodottakat, ezt fogják válaszolni. De ha elmész, és meg-

Amikor az ismeretlennel találkozol, az a döntő pont. Hogyan válaszolsz? Az intelligencia az új szituációkra válaszolás képességét jelenti. A lényedből ered – az elme csupán jármű.

világosulatlanokat kérdezel, sok-sok választ fognak adni, számtalan elmével állnak elő; megpróbálják megoldani a rejtélyt, amit nem lehet megoldani. Ez nem rejtvény. A rejtvényt meg lehet fejteni, a rejtély természeténél fogva megoldhatatlan – nincs megoldáshoz vezető út. Szókratész azt mondja: „Amikor fiatal voltam, azt gondoltam, sokat tudok. Amikor megöregedtem, bölcsőbbé váltam, megértettem, hogy nem tudok semmit.”

Az egyik szúfi mesterről, Dzsunnaidról mesélték, hogy egy új fiatal emberrel dolgozott együtt. A fiatalember nem volt tisztában Dzsunnaid belső bölcsességével, a mester olyan hétköznapi életet élt, hogy nagyon átható tekintetre volt szükség a Buddha közelségének felismeréséhez. Úgy dolgozott, mint egy közönséges munkás, és csak akinek szeme van, az ismerhette fel. A Buddhát felismerni nagyon könnyű volt – egy bódhifa alatt üldögélt; Dzsunnaidot felismerni nagyon nehéz volt – úgy dolgozott, mint egy munkás, nem üldögélt bódhifa alatt. Minden szempontból teljesen hétköznapi ember volt.

Egy fiatalember dolgozott vele, aki folyton a tudását fitogtatta, bármit tett Dzsunnaid, mindenre azt mondta:

– Ez rossz. Így kellene csinálni, akkor jobb lenne.

Mindent tudott. Végül Dzsunnaid elnevette magát, és így szólt:

– Fiatalember, én nem vagyok elég fiatal ahhoz, hogy ennyi mindent tudjak.

Ez már valami. Azt mondta: „Nem vagyok elég fiatal ahhoz, hogy ennyi mindent tudjak.” Csúpn egy fiatal lehet ennyire ostoba, ennyire tapasztalatlan. Szókratésznek igaza volt: „Amikor fiatal voltam, túl sokat tudtam. Amikor érettebbé, tapasztaltabbá váltam, egyvalamit felismertem – teljesen tudatlan voltam.”

Az élet rejtély; ami azt jelenti, hogy nem lehet megoldani. És amikor minden megoldási kísérlet haszontalannak bizonyul, derengeni kezd előtted. Akkor kinyílnak az ajtók; beléphetsz. Nagy tudással senki sem léphet be az istenibe; gyermekként, tudatlanként, semmit sem tudva, magához ölel a rejtély. Nagy tudású elmével okos vagy, nem ártatlan. Az ártatlanság az ajtó.

Ennek a zen mesternek igaza volt, amikor azt mondta: „Magam sem írtam.” Nagyon mély volt, igazán mély, a lehető legmélyebb válasz. De ez az utolsó része az anekdotának. Kezdjük a legelejéről...

Eljött a tanítvány a zen mesterhez, és megkérdezte:

– Milyen elmeállapotban keressem az igazságot?

A mester azt felelte:

– Nincs elme, ilyenformán nem lehetnek elmeállapotok sem.

Az elme az illúzió, ami nincs, de létezőnek látszik, mégpedig annyira létezőnek, hogy azt gondold, te vagy az elme. Az elme *mája*, csak egy álmom, csak egy kivetítés... folyón úszó szappanbuborék. A Nap épp most kel fel, a sugara áthatol a buborékon; szivárvány keletkezik, pedig nincs benne semmi. Ha megérinted a buborékot, elpattan, és eltűnik minden – a szivárvány, a szépség – semmi sem marad. Csúpn az üresség válik eggyé a végtelen ürességgel. Csak egy fal volt, buborékfal. Az elméd is csak egy buborékfal – belül az ürességed van; kívül az én ürességem. Egy buborék, pöcköld meg, és eltűnik az elme.

A mester azt kérdezte: „Nincs elme, miféle állapotokról beszélsz?” Nehez megérteni. Eljönnek hozzám az emberek, és azt mondják: – Szeretnénk elérni egy csendes elmeállapotot.” Azt gondolják, hogy lehet csendes az elme; pedig soha nem lehet csendes. Az elme jelenti a zűrzavart, a betegséget, a kórt; a feszült, szorongó állapotot. Az elme nem lehet csendes. Amikor csend van, nincs elme. Amikor eljön a csend, eltűnik az elme; amikor ott az elme, nincs többé csend. Ennek értelmében nem létezhet olyan, hogy csendes elme, ahogyan nem létezhet olyan, hogy egészséges betegség. Lehet egészséges betegségünk? Amikor egészség van, eltűnik a betegség. A csend a belső egészség; az elme a belső betegség, belső zavar.

Tehát nem lehetséges a csendes elme, ez a tanítvány viszont azt kérdezi: „Milyen típusú, miféle, milyen állapotú elméhez kell eljutnom?” A mester kertelés nélkül felelte: „Nincs elme, ilyenformán nem érhetsz el semmilyen állapotot.” Vagyis dobod el ezt az

Az elme nem lehet csendes. Amikor csend van, nincs elme. Amikor eljön a csend, eltűnik az elme; amikor ott az elme, nincs többé csend.

illúziót; ne próbálj semmilyen állapotot elérni az illúzióban. Olyan ez, mintha a szivárványon akarnál utazni, és azt kérdeznéd tőlem: „Milyen lépést kell tennünk ahhoz, hogy a szivárványon utazzunk?” Azt válaszolom: „Nincs szivárvány. Csak látszat, tehát semmilyen lépést nem lehet tenni.” A szivárvány egyszerűen eltűnik; nincs ott. Nem valóság, csupán a valóság hamis interpretációja.

Az elme nem a valóságod; hamis interpretáció. Nem az elme vagy, sosem voltál, sosem lehetsz az elme. Ez a problémád – azonosulsz valamivel, ami nincs. Olyan vagy, mint egy koldus, aki azt hiszi, hogy királysága van. Folyton a királysága miatt nyugtalankodik – hogyan irányítsa, hogyan kormányozza, hogyan előzze meg az anarchiát. Nincs királyság, ő mégis aggódik.

Csuang-ce egyszer azt álmodta, hogy pillangóvá vált. Reggel nagyon lehangolt volt. A barátai megkérdezték:

– Mi történt? Sosem láttunk még ilyen lehangoltnak.

Csuang-ce azt felelte:

– Össze vagyok zavarodva, tanácstalan vagyok, nem értem. Éjszaka, amikor aludtam, azt álmodtam, hogy pillangóvá váltam.

A barátai nevettek:

– Senki sem nyugtalankodik az álmai miatt. Amikor ébren vagy, eltűnik az álom, akkor hát miért nyugtalanít?

Csuang-ce azt mondta:

– Nem ez a lényeg. Össze vagyok zavarodva: ha Csuang-ce pillangóvá válhat az álmában, lehetséges, hogy most a pillangó ment aludni, és azt álmodja, hogy ő Csuang-ce.

Ha Csuang-ce pillangóvá válhat álmában, miért ne volna lehetséges a másik is? Álmodhat a pillangó, és Csuang-ce lehet belőle. Akkor hát mi a valóság – vajon Csuang-ce álmodta, hogy pillangó lett belőle, vagy a pillangó álmodja Csuang-ce-nek magát? Mi a valóság? Ott vannak a szivárványok. Pillangóvá válhatsz álmodban. És elmévé váltál ebben a nagyobb álomban, amit életnek nevezel. Amikor felébredsz, nem egy felébredett elmeállapotot érsz el, egy nem-elmeállapotot érsz el, az elmenélküliséget.

Mit jelent az elmenélküliség? Nehéz felfogni. De néha, anélkül hogy tudnál róla, elérted már. Talán nem ismerted fel. Olykor, amikor a meg-

szokott módon ülsz, nem csinálsz semmit, nincs gondolat az elmében – mert az elme csupán a gondolkodás folyamata. Nem tartalom, csupán egy folyamat. Itt vagy ebben az előadótérben, ahol beszélek. Mondhatom, hogy tömeg van itt, de valóban létezik olyan, hogy tömeg? Tartalommal bíró jelenség a tömeg, vagy csak egyének vannak? Az egyének lassan-lassan elmennek, marad utánuk valamennyi tömeg? Amikor elmennek az egyének, nincs tömeg.

Az elme épp olyan, mint a tömeg; a gondolatok az egyének. És mivel a gondolatok folyamatosan ott vannak, azt gondolod, hogy a folyamat a lényegi jelenség. Dobj el minden egyéni gondolatot, és végül semmi sem marad.

Nincs elme, mint olyan, csak gondolkodás.

A gondolatok annyira gyorsan mozognak, hogy nem látod két gondolat közt a hézagot. Pedig a hézag mindig ott van. Az a hézag vagy te. Abban nincs sem Csuang-ce, sem pillangó – mert a pillangó egyfajta elme, ahogyan Csuang-ce is egyfajta elme. A pillangó egyfajta gondolatkombináció, Csuang-ce egy másfajta gondolatkombináció, de mindkettő elme. Amikor nincs ott az elme, ki vagy te – Csuang-ce vagy a pillangó? Egyik sem. És mi az állapot? Megvilágosodott elmeállapotban vagy? Ha azt gondolod, hogy megvilágosodott elmeállapotban vagy, az megint egy gondolat, és amikor ott a *gondolat*, *te* nem vagy. Ha úgy érzed, hogy buddha vagy, az egy gondolat. Belépett az elme; ott a gondolkodási folyamat, megint felhős az ég, elveszett a kékség. Nem látod többé a végtelen kékséget.

Két gondolat között próbálj éber lenni – nézz bele a hézagba, a köztük lévő térbe. Nem látsz elmét; az a te természeted. A gondolatok jönnek-mennek – esetlegesen –, de az a belső tér mindig megmarad. A felhők összegyűlnek, majd elmennek, eltűnnek – esetlegesen –, de az ég marad. Te vagy az ég.

Nincs elme,
mint olyan, csak
gondolkodás.
A gondolatok
annyira gyorsan
mozognak, hogy
nem látod két
gondolat közt
a hézagot. Pedig
a hézag mindig ott
van. Az a hézag
vagy te.

Történt egyszer, hogy egy kereső eljött Bajazidhoz, a szúfi misztikushoz, és azt mondta neki: – Mester, én nagyon dühös ember vagyok. Nagyon könnyen úrrá leszek rajtam a harag; teljesen megőrülök, és különböző dolgokat teszek. Később el sem tudom hinni, hogy ilyesmikre képes vagyok; nem vagyok eszemnél. Hogyan dobhatom el ezt a haragot, hogyan győzhetem le, hogyan szabályozhatom?

Bajazid a kezei közé fogta a tanítvány fejét, és belenézett a szemébe. A tanítvány kissé feszengett, Bajazid megkérdezte:

– Hol van az a harag? Szeretnék belenézni.

A tanítvány feszengve elnevette magát, és azt felelte:

– Ebben a pillanatban nem vagyok dühös. Néha megtörténik.

Erre Bajazid így szólt:

– Ami néha történik, az nem lehet a te természeted. Véletlen. Jön-megy. Olyan, mint a felhők – minek nyugtalankodnál a felhők miatt? Gondolj az égre, ami mindig ott van.

Ez a tudatosság, az *átman*, az Én meghatározása – az ég, ami mindig ott van. Minden, ami jön-megy, irreleváns; ne foglalkozz vele, csak füst. Az ég, ami örökké ott van, sosem változik, sosem lesz más. Két gondolat között hullj bele; két gondolat között mindig ott van. Nézz bele, és hirtelen felismered, hogy elmenékliségben vagy.

Igaza volt a mesternek, amikor azt mondta: „Nincs elme, tehát nem lehetnek elmeállapotok sem. Milyen képtelenségeket beszélsz?”

De a képtelenségnek megvan a maga logikája. Ha azt gondolod, hogy van elméd, elkezdesz „állapotokban” gondolkodni – közönyös elmeállapot, megvilágosodott elmeállapot. Amint egyszer elfogadod az elmét, amint egyszer elfogadod a megtévesztést, elkerülhetetlenül nekilátsz felosztani. És amint elfogadod, hogy létezik az elme, keresni kezdesz ezt-azt.

Az elme csak akkor létezhet, ha folyamatosan keresel valamit. Miért? A keresés vágy, mozgás a jövő felé, álmokat teremtet. Tudnivaló: egyesek hatalmat keresnek, politikát, mások gazdagságot, királyságokat, megint mások az igazságot. De ott a keresés, és maga a *keresés* a probléma, nem az, *mit* keresel. Sosem a tárgya a probléma, bármilyen tárgy megteszi. Az elme bármilyen tárgyba bele tud kapaszkodni. Bármilyen ürügy elegendő a létezéséhez.

A mester azt mondta: „Nincs elmeállapot, mert nincs elme. És nincs igazság, akkor hát miről beszélsz? Nem lehet keresés sem.”

Ez az egyik legnagyobb üzenet, amit valaha átadtak. Nagyon nehéz; a tanítvány nem tudja felfogni, hogy nincs igazság. Hogy érti ez a mester, amikor azt mondja, hogy nincs igazság? Úgy érti, hogy nincs igazság?

Nem, azt mondja, hogy számodra, aki kereső vagy, nem létezhet igazság. A keresés mindig a valótlanba vezet. Csupán nem-kereső elme ismeri fel a valóságot. Ha keresel, mindig elszalasztod a valóságot. A keresés mindig a jövőbe halad, nem lehet itt és most. Hogy kereshetnél itt és most? Itt és most kizárólag *lenni* tudsz. A keresés vágy – belép a jövő, behatol az idő –, és elszalasztod ezt a pillanatot, ezt az itt és mostot. Az igazság itt van, most.

Ha elmész a Buddhához, és megkérdezed: „Van Isten?”, azonnal tagadni fogja: „Nincs Isten.” Ha azt mondja, hogy van, keresőt teremt; ha azt mondja, hogy van Isten, keresni kezdesz. Hogyan maradhatsz nyugodt, amikor létezik egy megkeresendő Isten? Hova szaladj, hogy megtaláld? Egy másik illúziót teremtesz.

Életek millióin át kereső voltál, ezt vagy azt kutattad, ezt a tárgyat, azt a tárgyat, ezt a világot vagy azt a világot, de kerestél. Most az igazságot keresed, de a mester azt mondja, hogy nincs igazság. Magát a keresés talaját vágja el, kihúzza alólad a talajt, amin állsz, amin az elméd áll. Egyszerűen belelök a szakadékba.

Azt mondja a kérdező: „Akkor miért van körülöttem ez a sok kereső? Ha nincs mit kutatni, és nincs igazság, akkor miért ez a tömeg?” A kérdező továbbra is elszalasztja a lényegét. A mester körülnéz, és így felel: „Én nem látok senkit, nincs itt senki.” A kérdező továbbra is elszalasztja a lényegét, mert az intellektus folyton elszalaszt. Figyelhetett volna. Ez volt a tény: nem volt ott senki.

Ha nem keresel, *nem* vagy, mert a kereséstől kapsz egót. Ebben a pillanatban, ha nem keresel senkit, semmit, akkor nem vagy itt – nincs tömeg. Ha én nem tanítok semmit – mert nincs mit tanítani, nincs megtanítandó igazság –, ha én nem tanítok senkit, és te nem tanulsz semmit, akkor ki van itt? Csak az üresség létezik, és a tiszta üresség üdvössége. Eltűnnek az egóénekek, óceáni tudatossággá válnak.

Az egyének az egyéni elme miatt vannak. Különböznek a vágyak, ezért különbözik a szomszédodtól. A vágyak megkülönböztetéseket szülnek. Én keresek valamit, te mást keresel; az én ösvényem eltér a tiédétől, az én célom eltér a tiédétől. Ezért különbözöm tőled. Ha én nem keresek, és te sem keresel, eltűnnek a célok, nincsenek többé ott az ösvények. Akkor hogyan létezhetnek az elmék? Eltört a csésze. Beléd folyik a teád, a te teád pedig énbelém. Óceáni létezéssé válik.

A mester körülnézett, és azt mondta: „Én nem látok senkit – nincs itt senki.”

De az intellektus folyamatosan elszalaszt. A kérdező azt tudakolta: „Akkor kit tanítasz? Ha nincs senki, akkor kit tanítasz?” A mester pedig így felelt: „Nincs nyelvem, hogyan taníthatnék?” Újabb és újabb utalásokat tesz arra, hogy váljon éberebbé, nézzen, de a kérdezőt túlságosan elborítja a saját elméje. A mester folyamatosan üti, kalapálja a fejét; képzelenségeket beszél csak azért, hogy kihozza az elméjéből.

Ha ott lettél volna, a kérdező győzött volna meg, nem a mester. Úgy tűnt volna, hogy a kérdezőnek van tökéletesen igaza. A mester örülnektűnt, abszurdnak. Éppen beszélt! – mégis azt mondta: „Nincs nyelvem, hogyan beszélhetnék?”

Azt mondta: „Nézz rám, nincsen formám. Nézz rám, nincsen testem. Te látsz testet, de én nem az vagyok, akkor hogyan beszélhetnék?”

Az elme folyamatosan elszalaszt. Ez az elme rejtélye. Meglököd, megint összeszedi magát; megütöd, egy pillanatra ott a süllyedés és remegés, majd újra megszilárdul.

Láttad a japán babát? Úgy nevezik: *Daruma* baba. Eldobhatod bár, hogy – összevissza, fejjel lefelé –, de bármit teszel, a baba Buddha-pózban ül. Olyan nehéz az alsó rész, hogy semmit sem tehetsz. Bárhogy dobod el, a baba visszaül Buddha-pózba. A *Daruma* név Bódhidharmától ered; Japánban Bódhidharma neve *Daruma*. Bódhidharma mondta mindig, hogy az elméd pontosan olyan, mint ez a baba. Eldobta, megrúgta, de bármit tett, nem tudta megzavarni; olyan nehéz volt az alsó rész. Elhajítod fejjel lefelé, a jó felével érkezik meg.

Tehát ez a mester folytatta a lökdösést. Egy kis remegés, és a baba megint egyenesen ült, elszalasztotta a lényegét. Végül kétségbeesetten be-

vallja a kérdező: „Nem tudlak követni, nem értem.” És végső ütésenként a mester azt mondja: „Magam sem értem.”

Én folytatom a tanítást, miközben tudom, hogy nincs mit tanítani. Ezért folytathatom a végtelenségig. Ha lenne valami megtanítandó, már végeztem volna. Egyre csak mondják és mondják a buddhák, mert nincs mit tanítani. Végtelen történet, sosem jut végkövetkeztetésekhez, ezért folytathatom tovább. Soha nem végzek vele; te talán végzel, mielőtt az én történetem véget ér, mert annak nincs vége.

Valaki megkérdezte tőlem: „Hogyan tudsz egyre csak beszélni mindennap?” Azt feleltem: „Mert nincs mit tanítani.” Egy nap hirtelen megérzed – hogy nem beszélek, nem tanítok. Felismered, hogy nincs mit megtanítani, mert nincs igazság.

Milyen fegyelmre tanítalak? Semmilyenre. A fegyelmezett elme is elme, sőt még makacsabb, még hajthatatlanabb; a fegyelmezett elme még hülyébb. Menj, és nézd meg a fegyelmezett szerzeteseket szerte a világon – keresztényeket, hindukat, dzsainákat. Mindannyiszor, ha tökéletesen fegyelmezett embert látsz, ostoba elmét találsz mögötte. Megszűnt az áramlás. Annyira lefoglalja, hogy találjon valamit, hogy készen áll megtenni bármit, amit mondasz. Ha azt parancsolod: „állj fejen egy órán át”, hajlandó fejen állni. A vágy miatt van. Ha csak úgy lehet elérni Istent, hogy fejen áll egy órán át, hajlandó rá, de el kell érnie.

Én nem adok neked semmi elérendőt, semmi vágyat; nincs hová eljutni, és nincs mit elérni. Ha ezt felismered, elérted ezt a jelen pillanatot. Tökéletes vagy ebben a jelen pillanatban; semmit sem kell tenned, semmit sem kell megváltoztatnod.

Ezért mondja a mester: „Magam sem értem.” Nehéz olyan mestert találni, aki azt mondja: „Magam sem értem.” Egy mesternek azt kell állítania, hogy mindent tud, csak akkor fogod követni. Egy mesternek nem csupán azt kell állítania, hogy mindent tud, hanem azt is, hogy csak ő tudja, senki más: „Minden más mester téved, egyedül én tudom.” Akkor fogod követni. Tökéletesen biztosnak kell lenned, akkor válsz követővé. A bizonyosság adja meg az érzést, hogy itt a megfelelő ember, ha követed, eléred.

Elmondok neked egy esetet. Történt egyszer, hogy egy úgynevezett mester utazgatott. Betért minden faluba, és kijelentette:

– Elértem, megismertem az istenit. Ha akartok, gyertek, és kövessetek!

Azt mondták az emberek:

– Sok kötelezettségünk van. Egy nap, reméljük, követhetünk majd.

Megérintették a lábát, tisztelték, szolgálták, de senki nem követte, mert számtalan dolgot kellett elvégezni azelőtt, hogy elmehettek volna az istenit keresni. Mindent a maga idejében. Az isteni mindig az utolsó, és az utolsó dolog sosem következik el, mert az első végtelenek; sosem érnek véget. De az egyik faluban egy őrült – őrült volt, máskülönben ki követte volna ezt a mestert – azt felelte:

– Rendben. Megtaláltad Istent?

A mester tűnődött egy keveset az őrültet nézve – mert veszélyesnek látszott, talán követi, és bajt csinál –, de az egész falu előtt nem tagadhatta le, ezért azt válaszolta:

– Igen.

Az őrült azt mondta:

– Akkor avass be engem is. Követni foglak a végsőig. Én magam is fel akarom ismerni Istent.

Az úgynevezett mester aggódott, de mit tehetett? Az őrült követni kezdte, olyan lett, mint az árnyéka. Eltelt egy év. Az őrült megkérdezte:

– Milyen messze, milyen messze van a templom? – Így folytatta: – Nem sietek, de mennyi időbe telik?

Ekkorra a mestert már nagyon zavarta és feszélyezte a tanítványa. Mellette aludt, együtt mozgott vele; az árnyékává vált. És miatta az ő bizonyossága is foszladozóban volt. Bármelyik faluban jelentette ki: „Kövessetek!”, félni kezdett, mert az őrült ránézett, és azt felelte:

– Én követlek téged, mester, és még nem értem el.

Eltelt a második év, a harmadik – a hatodik év, és az őrült azt mondta:

– Nem értünk el sehová. Csak utazgatunk különböző falvakba, ahol te felszólítod az embereket: „Kövessetek!” Én követlek, bármit mondasz, megteszem, úgyhogy nem mondhatod, hogy nem követem a tanítást.

Az őrült igazán őrült volt – bármit mondott neki, megtette. Ennélfogva nem verhetette át a mester azzal, hogy nem próbálkozott elég keményen. Végül egy este azt mondta neki:

– Miattad elveszítettem a saját utamat. Mielőtt veled találkoztam, bizonyosság volt bennem; most már nincsen. Kérlek, hagyj magamra.

Ha valakiben bizonyosság van, és te elég őrült vagy, követni fogod. Tudnál követni egy ilyen embert, aki azt mondja: „Magam sem tudom. Magam sem értem”? Ha tudnád, el fogod érni. Már el is érted, ha úgy döntesz, követed, mert az elme az, ami bizonyosságot akar, az elme az, ami tudást akar. Az elme akar dogmatikus kijelentéseket, így tehát, ha készen állsz egy olyan ember után menni, aki azt állítja: „Magam sem tudom”, megszűnik a keresés. Már nem vágyasz tudásra.

Az, aki tudást kér, nem kérhet létezését. A tudás szemét; a létezés élet. Ha nem kérsz többé tudást, nem kérdezel többé az igazságról sem, mert az igazság a tudás célja. Ha nem kutatod, mi az, ami van, hanem csendesedé válsz, elmenéklülivé – feltáru előtted a valóság.

Minden elérhető, mindig is elérhető volt; soha nem szalasztottad el. De éppen a keresés miatt – a jövő, a cél miatt – nem tudtál ránézni. Körülvesz az igazság, benne létezel. Ahogyan a hal az óceánban létezik, úgy létezel te az igazságban. Az isteniség nem cél, az isteniség az, ami itt és most van. Ezek a fák, ez a kavargó szél, ezek a mozgó felhők, az ég, te – ez az isteniség. Nem egy cél.

Dobd el az elmét és az istent. Isten nem tárgy, hanem egyesülés. Az elme ellenáll az egyesülésnek, ellenzi az önmegadást; az elme nagyon számító és ravasz.

Ez a történet csodálatos. Te vagy a kérdező. Azért jöttél, hogy tudást szerezz, megoldd a rejtélyt, én pedig elismélem neked: Nincs elmeállapot, mert nincs elme. Nincs igazság, ezért nincs értelme a keresésnek.

Minden keresés haszontalan; a kutatás önmagában ostobaság. Keress, és veszíteni fogsz. Ne keress, és ott van. Rohanj, és elszalasztod. Állj meg – mindig ott volt.

És ne próbáld megérteni – légy.

Válj tudatlanná, válj olyanná, mint egy gyermek. Csak egy gyermek szíve tud bekopogni a túlán ajtaján, és csak egy gyermek szíve talál meghallgatásra.

Ki a dobozból! – Törj ki a neveltetésből!

Mindenféle kondicionálás mérge. Aki hindunak tekinti magát, az olyan, mintha az emberiséggel szemben állónak tekintené magát. Aki németnek, kínainak tekinti magát, az mintha az emberiséggel szemben állónak tekintené magát, ellenségességben gondolkodik, nem barátságosságban.

Kizárólag emberi lénynek tekints magad. Ha valamennyire intelligens vagy, egyszerű emberi lényként gondold magadra. És amikor fejlődik egy kicsit az intelligenciád, még az *emberi* jelzőt is eldobod; mindössze létezőként gondolsz majd magadra. A létező mindent magában foglal – a fákat és a hegyeket és a folyókat, a csillagokat, a madarakat, az állatokat.

Válj nagyobbá, válj óriásivá. Miért élsz alagutakban? Miért mászol apró, sötét, fekete lyukakba? Te azt gondold, hogy nagyszerű ideológiai rendszerekben élsz. Nem élsz nagyszerű ideológiai rendszerekben, mert nem léteznek olyanok. Egyetlen eszme sem elég nagyszerű ahhoz, hogy legátoljon egy emberi lényt; a „létezőséget” nem gátolhatja le semmilyen fogalom. Minden fogalom megnyomorít és lebéni.

Ne légy katolikus, és ne légy kommunista, légy csupán emberi lény. A többi mind mérge, mind előítélet. Az évszázadok alatt behipnotizáltak ezekbe az előítéletekbe. Beleivódott a véredbe, a csontodba, a csontvelődbe. Nagyon ébernek kell lenned ahhoz, hogy megszabadulhass az összes méregtől.

A tested nem annyira mérgezett, mint az elméd. A test egyszerű jelenség, könnyen megtisztítható. Ha eddig nem vegetáriánus ételt et-

Ne légy katolikus, és ne légy kommunista, légy csupán emberi lény. A többi mind mérge, mind előítélet. Az évszázadok alatt behipnotizáltak ezekbe az előítéletekbe.

tél, változtathatsz rajta, nem olyan nagy dolog. És ha felhagysz a húsevél-
sel, három hónap alatt teljesen megszabadul a tested az összes méregtől,
ami a nem vegetáriánus ételekkel jutott be. Egyszerű. A fiziológia nem
túl bonyolult.

A probléma a pszichológiával jelenik meg. A dzsaina szerzetesek so-
sem esznek mérgezett ételt, sosem esznek semmit, ami nem vegetáriánus.
Mégis olyan szennyezett és mérgezett az elméjük a dzsainizmus miatt,
mint senki másé.

A valódi szabadság szabaddá válni minden ideológiától. Nem tudsz
egyszerűen mindenféle ideológia nélkül élni? Szükség van rájuk? Miért
van akkora szükség ideológiára? Azért, mert segít korlátozni maradnod,
azért, mert segít unintelligensnek maradnod. Azért, mert ellát előre gyár-
tott válaszokkal, és így nem saját magadnak kell megtalálnod őket.

A valóban
intelligens ember
nem ragaszkodik
semmilyen
ideológiához
– minek? Nem cipel
magával előre
gyártott válaszokat.
Tudja, hogy van
elég intelligenciája,
így bármilyen
szituációba
kerül, képes lesz
válaszolni rá.

A valóban intelligens ember nem ragasz-
kodik semmilyen ideológiához – minek? Nem
cipel magával előre gyártott válaszokat. Tudja,
hogy van elég intelligenciája, így bármilyen szit-
uációba kerül, képes lesz válaszolni rá. Miért
cipeljen felesleges terhet a múltból? Mi értelme
cipelni?

Igazság szerint, minél többet cipelsz ma-
gaddal a múltból, annál kevésbé leszel képes
válaszolni a jelennek, mert a jelen nem a múlt
ismétlése, hanem mindig új – mindig, mindig
új. Sosem a régi; néha talán olyannak tűnik,
mint a régi, de nem az, alapvető különbségek
vannak közöttük.

Az élet sosem ismétli önmagát. Mindig
friss, mindig új, mindig fejlődik, felfedez, új
kalandokba indul. A régi, előre gyártott vála-
szaid nem fognak segíteni. Valójában inkább akadályoznak; nem engedik,
hogy meglásd az új helyzeteket. A helyzet új lesz, a felelet pedig régi.

Ezért látszol olyan ostobának az életben. De ez a helyzet viszont ol-
csóbbnak tűnik. Ahhoz, hogy intelligens légy, erőfeszítésre van szükség,

azt jelenti, hogy fejlődöd kell. A fejlődés pedig fájdalmas. Intelligens-
nek lenni szüntelen éberséget jelent; nem alhatsz el, nem élhetsz alva-
járóként.

És intelligensnek lenni veszélyekkel is jár. Nagyon nehéz dolog, mert
ostoba tömegekkel kell együtt élned. Vak emberekkel élni úgy, hogy van
szemed, veszélyes szituáció; óhatatlanul tönkreteszik a szemedet. Nem
tudnak tolerálni, sértést jelentesz számukra.

Ezért feszítették keresztre Jézust, mérgezték meg Szókratészt, gyil-
kolták meg Manszúr al-Halladsot, fejezték le Sarmadot. Ezek voltak
a legintelligensebb emberek, akik valaha a Földön jártak, és hogyan vi-
selkedtünk velük? Miért kellett egy Szókratész intelligenciájú embernek
meghalnia? Elviselhetetlenné vált. Sértéssé vált a jelenléte. A szemébe
nézni egyet jelentett a tükörbe nézéssel. És mi olyan csúnyák vagyunk,
hogy a csúnyaságunk tényének elfogadása helyett a könnyebb út elpusztí-
tani a tükröt, és megfélemlíteni a rútságunkról, majd folytatni az életet a
régi álomban, amelyben te vagy a leggyönyörűbb ember a világon.

Elpusztítottuk Szókratészt, mert tükör volt. Úgy döntöttek az embe-
rek, hogy jobb középszerűnek, unintelligensnek maradni.

Épp a minap olvastam egy jelentést. Angliában néhány pszicholó-
gus felfedezte, hogy mire a legnagyobb politikusok elérik a legmagasabb
posztokat, elfonnyad az intelligenciájuk. Gondolj bele, egy nyolcvannégy
éves ember miniszterelnök lesz! Azok a pszichológusok az egész világot
figyelmeztették arra, hogy ez veszélyes. Hatvanadik, hetvenedik, nyolc-
vanadik életévükön túljutott emberekből lesznek miniszterelnökök és
elnökök. Ez veszélyt jelent a világnak, mert nagyon nagy a hatalmuk,
miközben nagyon kevés intelligenciájuk maradt.

De azok a pszichológusok nincsenek tisztában egy dologgal, amit
szeretnék elmondani neked. Valójában éppen azért választják azokat az
embereket ezekre a posztokra, mert már nem intelligensek. Az emberek
nem szeretik az intelligens egyéneket. Azokat szeretik, akik úgy néznek
ki, mint ők, olyanok, mint ők; róluk úgy érzik, nem idegenek. Az intelli-
gens emberek lesznek idegenek.

Egyetlen országot sem tudnék mondani, ami Szókratészt választaná
miniszterelnöknek – képtelenség. Ő annyira más, az élethez való hozzáál-

lása annyira más, a bepillantása a dolgokba annyira mély. Egyetlen ország sem engedheti meg magának, vagy egyetlen ország sem lenne olyan bátor, hogy megválassza, mert káoszt hozna. Nekilátna megváltoztatni minden egyes dolgot, mert minden egyes dolgot meg kell változtatni.

Teljesen el kell pusztítani ezt a rohadt társadalmat; csak akkor lehet új társadalmat létrehozni. A felújítás nem segít. Évszázadok óta újítgatjuk ugyanazokat a régi romokat. Nem kell több támfa, nem kell több felújítás, nem kell több meszelés! Nincs másra szükség, mint letarolásra, azután

teremtsünk egy új társadalmat. Hozzunk el egy új emberi lényt, a *Homo novus*-t. Adjunk életet valami újnak, egy új elmének, egy új tudatosságnak.

Most tompa, halott embereket választanak hatalomra, mert azok mellett biztonságban vannak. Középszerű embereket választanak hatalomra az országok, mert azok megőrzik a hagyományaikat, a konvencióikat, az előítéleteiket. Megvédik a mérgeiket. Ahelyett hogy elpusztítanák, fokozzák és erősítik őket.

Egyértelműen veszélyes dolog unintelligens embereket helyezni hatalmi pozíciókba. Sőt egyre veszélyesebbé és veszélyesebbé válik, mert egyre több és több a hatalmuk, miközben egyre kevesebb és kevesebb az intelligenciájuk. De miért történik ez? Finom logika rejlik mögötte. Az emberek nem akarnak változtatni. A változás fáradtságos, a változás nehéz.

Egyértelműen veszélyes dolog unintelligens embereket helyezni hatalmi pozíciókba. Sőt egyre veszélyesebbé és veszélyesebbé válik, mert egyre több és több a hatalmuk, miközben egyre kevesebb és kevesebb az intelligenciájuk. De miért történik ez?

Másfajta engedetlenség

Fontos megérteni azt, mit értek *engedetlenség* alatt. Nem azt az engedetlenséget, amit a szótárakban találsz. Nem azt értem alatta, hogy gyűlölöd,

amire azt mondják, hogy tedd meg, vagy épp az ellenkezőjét teszed annak, amit mondtak, reakcióként.

Az engedelmisség nem igényel intelligenciát. Minden gép engedelmes; soha senki nem hallott engedetlen gépről. Az engedelmisség egyszerű is. Leveszi rólad mindenféle felelősség terhét. Nincs szükség reagálásra, egyszerűen azt kell tenned, amit mondtak. A felelősség azon a forráson nyugszik, ahonnan a parancs érkezik. Bizonyos értelemben nagyon szabad vagy; nem ítélezhetnek feletted a tetteidért.

A második világháború után a nürnbergi perben Adolf Hitler legfelsőbb emberei közül rengetegen állították egyszerűen azt, hogy ők nem voltak felelősek, nem érzik bűnösnek magukat. Mindössze engedelmeskedtek – megtették, amit parancsoltak nekik, még hozzá olyan nagy hatékonyssággal, amekkorára csak képesek voltak. Szerintem nem volt igazságos felelőssé tenni, elítélni, megbüntetni, akasztófára küldeni őket. Nem igazságszolgáltatás volt, hanem bosszú. Ha Adolf Hitler megnyerte volna a háborút, akkor Churchill, Roosevel, Sztálin – vagy a beosztottjaik – maguk lettek volna ugyanabban a helyzetben, és mondták volna pontosan ugyanazt – nem voltak felelősek.

Ha Sztálin állt volna a bíróság előtt, azt állította volna, hogy a kommunista párt felső vezetésének parancsára cselekedett. Nem az ő felelőssége volt, mert nem ő döntött; nem tett semmit saját akaratából. Tanulság: ha meg akarsz büntetni valakit, büntesd a parancs forrását. Te azonban olyan személyt büntetsz, aki mindössze azt teljesítette, amire minden valós tanít, amire a világ összes vezetője tanít – engedelmeskedett.

Az engedelmisségben egyszerűség rejlik; az engedetlenség az intelligencia egy kicsivel magasabb fokát igényli. Bármilyen idióta lehet engedelmes – tulajdonképpen csak az idióták lehetnek azok. Az intelligens ember óhatatlanul rákérdez a miéttre: „Miért kellene megtennem? Ha csak nem ismerem az okokat és a következményeket, nem fogok belefolyani.” Ezzel vállalja a felelősséget.

A felelősség nem játék. Hanem az élet egyik leghitelesebb módja – veszélyes is –, de nem jelent önmagáért való engedetlenséget. Az megint idiótaság.

Él egy történet egy szúfi misztikusról, Naszruddin molláról. Már a gyermekkorában is mindent fordítva csinált. Nagy gondban voltak a szülei. Ha azt mondták neki: „Menj jobbra”, ő balra indult. Idős apja végül úgy döntött, ahelyett hogy bajlódna vele, jobban teszik, ha azt parancsolják, hogy jobbra menjen akkor, ha balra akarják küldeni – úgy biztosan balra indul.

Egy nap egy folyón keltek át. Nagy táskát szállítottak tele cukorral a számár hátára szíjazva, és a táskát jobbra dőlt, ezért fennállt a veszély, hogy belecsúszik a folyóba. Egyensúlyban kellett tartani a számon. De azt mondani Naszruddinnak, hogy tolja balra a táskát, egyet jelentett volna a cukor elvesztésével – jobbra tolta volna.

Ezért az apa megkérte Naszruddint:

– Fiam, lecsúszik a táskád, told jobbra.

És Naszruddin jobbra tolta.

Az apa elcsodálkozott:

– Ez furcsa, életedben először engedelmességtől!

Naszruddin azt felelte:

– Életedben először ravaszkodtál. Tudtam, hogy azt akarod, hogy balra toljam; láttam, merre kell elmozdítani. Még ilyen rafinált módszerrel sem tudsz engedelmessegre bírni.

De azzal, ha egyszerűen szembefordulsz az engedelmesseggel, nem jutatsz magad magasabb szintre az intelligenciádat. Ugyanazon a síkon maradsz. Engedelmeskedsz vagy sem – nem történik változás az intelligenciában.

Számomra az engedetlenség nagy forradalom. De nem azt jelenti, hogy nemet mondasz minden szituációban. Egyszerűen azt jelenti, hogy eldöntöd: megteszed-e vagy sem, üdvös lesz-e vagy sem. Magadra vállalsz a felelősséget. Nem arról van szó, hogy gyűlölöd az illetőt vagy gyűlölöd a parancsot, mert abban a gyűlöletben nem tudsz engedelmesen vagy engedetlenül cselekedni; nagyon tudattalanul cselekszel. Nem tudsz intelligensen cselekedni.

Amikor azt mondják, hogy tegyél meg valamit, lehetőséget kapsz a válaszolásra. Talán helyes, amit kértek tőled – akkor tedd meg, és légy hálás az illetőnek, hogy a megfelelő pillanatban felkért a cselekvésre. Ta-

lán nem helyes – akkor tisztázd a dolgot. Állj elő az érveiddel, miért nem helyes. Segítsd az illetőt észrevenni, hogy amit kér, rossz irányba vezet. De gyűlöletnek nincs helye. Ha helyes, tedd meg szeretettel. Ha nem helyes, akkor még több szeretetre van szükség, mert meg kell majd mondanod, el kell magyaráznod annak az embernek, hogy nem helyes.

Az engedetlenség útja nem mozdulatlan, nem egyszerűen szembeszáll minden paranccsal, és haragot, gyűlöletet, bosszút érez az illető iránt. Az engedetlenség útja a hatalmas intelligencia útja.

Végso soron nem az engedelmeség vagy az engedetlenség a lényeg. Az alapokig lecsupaszítva egyszerűen intelligencia kérdése – viselkedj intelligensen.

Néha engedelmeskedned kell, néha viszont azt kell mondanod: „Sajnálom, nem tehetem meg.” De nincs szó gyűlöletről, nincs szó bosszúról, haragról. Ha gyűlölet, harag vagy bosszú támad benned, az egyszerűen azt jelenti, hogy tudod, amit mondtak neked, az helyes, de ellenkezik az egóddal, hogy megtesd; sérti az egódat. A sértettség érzése jelentkezik gyűlöletként, haragként.

De a kérdés nem az egóé; a kérdés a cselekedet, amit el kell végezned – elő kell hoznod minden intelligenciádat, hogy kitaláld. Ha helyes, akkor légy engedelmes; ha helytelen, légy engedetlen. De nincs konfliktus, nincsenek sértett érzések.

Ha engedelmeskedsz, az könnyebb; nem kell magyarázatot adnod senkinek. De amikor nem engedelmeskedsz, akkor magyarázattal tartozol. És talán nem helyes a magyarázatod. Akkor vissza kell lépned, meg kell tenned, amire felszólítottak.

Az embernek intelligensen kellene élnie – ennyi az egész. Akkor bármit teszs, az az ő felelőssége.

Megesik, hogy még a nagy intellektuelk sem élnek intelligensen. Martin Heidegger, kora egyik legnagyobb intellektuelje, Adolf Hitler követője volt. Adolf Hitler bukása és szörnyű állatiassága, brutalitása, kegyetlensége és erőszakossága napvilágra kerülése után még Martin Heidegger is meghátrált, és azt mondta: „Mindössze a nemzet vezetőjét követtem.”

De egy filozófusnak nem feladata a nemzet vezetőjét követni. Valójában egy filozófus alapvető kötelessége utat mutatni a nemzet vezetőjének,

nem neki kell követnie az ő útmutatását. Mivel kívül esik az aktív politikán, tisztábban kellene látnia nála. Távol áll, olyan dolgokat is meglát, amiket a tettekben részt vevő emberek nem vehetnek észre.

De könnyű másra hárítani a felelősséget...

Ha Adolf Hitler győzött volna, biztos vagyok benne, hogy Martin Heidegger azt mondta volna: „Azért győzött, mert az én filozófiámat követte.” Pedig Heidegger nyilvánvalóan nagy intellektuel volt Adolf Hitlerhez képest. Hitler egyszerűen szellemi fogyatékos volt. De a hatalom...

Úgy neveltek minket, hogy kövessük a hatalom birtokosait – az apát, az anyát, a tanárt, a papot, Istent. Lényegében arra tanítottak, hogy akinek hatalma van, annak igaza is van: „Az erősnek van igaza, neked pedig követned kell.” Egyszerű, mert nem igényel intelligenciát. Egyszerű, mert sosem kell vállalnod a felelősséged, sosem mondhatják azt, hogy ami történt, a te felelősséged.

Minden hadseregben szerte a világon egy dolgot tanítanak évekig tartó kiképzéssel: engedelmességet. Németországban a második világháborúban akadtak jó emberek – mégis ők vezették a koncentrációs táborokat! Jó apák voltak, jó férjek, jó barátok. Senki sem tudta elképzelni róluk,

amikor a családjukkal, a barátaikkal, a klubban látta őket, hogy ezek az emberek sok ezer zsidót gyilkolnak meg mindennap. És semmi büntudatot nem éreztek, mert csupán fentről érkezett parancsot követtek. Erről szólt az egész kiképzésük, hogy követni kell a parancsot. Beleivódott a vérükbe, a csontjukba, a csontvelőjükbe: amikor parancs érkezik, az engedelmeség az egyetlen út.

Így élt az emberiség a mai napig, ezért mondom, hogy az engedelmeség az egyik legnagyobb bűn, mert abból születik az összes többi bűn. Megfoszt az intelligenciától, megfoszt a döntéshozó képességedtől. Egyénként megsemmisít. Robottá változtat.

Az engedelmeség az egyik legnagyobb bűn, mert abból születik az összes többi bűn. Megfoszt az intelligenciától, megfoszt a döntéshozó képességedtől, megfoszt a felelősségedtől. Egyénként megsemmisít.

Ezért állok teljes mértékben az engedetlenség mellett. De ez nem egyszerűen az engedelmeség ellentéte. Az engedetlenség az engedelmeség és a szótárakban leírt, úgynevezett engedetlenség *fölött* áll. Egyszerűen az intelligenciád kinyilvánítása: „Vállalom a felelősséget, és meg fogok tenni mindent, amit helyesnek érez a szívem, a lényem. Nem fogok megtenni semmit, ami ellenkezik az intelligenciámmal.”

Egész életemben, gyermekkoromtól az egyetemig engedetlennek bélyegeztek. Pedig én erősködtem: „Nem vagyok engedetlen. Csupán a saját intelligenciámmal próbálok rájönni, mi a helyes, mit kell tennem. És vállalom érte minden felelősséget. Ha valami rosszul alakul, az én hibám. Nem akarok elítélni senkit azért, hogy az ő felszólítására tettem.” De ez nehézséget okozott a szüleimnek, a tanáraimnak, a professzoraimnak.

A középiskolában kötelező volt sapkát viselni, de én sapka nélkül érkeztem. Azonnal rám szólt a tanár:

– Tisztában vagy vele, hogy kötelező a sapka?

Azt feleltem:

– Egy olyan dolog, mint a sapka, nem lehet kötelező. Hogyan lehet kötelezővé tenni azt, hogy tegyél valamit a fejedre? A fej kötelező, de a sapka nem. A fejemet pedig elhoztam; ön talán csak sapkában jött.

Azt mondta:

– Te aztán furcsa vagy. Bele van írva az iskolai házirendbe, hogy sapka nélkül egy diák sem léphet be az intézménybe.

– Akkor meg kell változtatni a házirendet. Emberi lények írták, nem Isten; és az emberi lények hibázhatnak.

A tanár nem hitt a fülének:

– Mi a baj veled? Miért nem tudod feltenni a fejedre a sapkát?

Azt válaszoltam:

– Nem a sapkával van a baj; arra akarok rájönni, miért kötelező, az okára, az eredményére. Ha nem tudja megmagyarázni, elvihet az igazgatóhoz, hogy vele beszéljem meg.

El kellett vinnie az igazgatóhoz.

Indiában a bengáliak a legintelligensebb emberek; ők nem viselnek sapkát. És a pandzsábiak a legunintelligensebb, legegyszerűbb emberek, ők turbánt viselnek. Azt mondtam tehát az igazgatónak:

– Megvizsgálva a helyzetet – a bengáliak nem hordanak sapkát, és ők a legintelligensebbek az országban, míg a pandzsábiak nem csupán sapkát, de turbánt hordanak, és ők a legunintelligensebbek. Ha valóban összefügg valamiképpen az intelligenciával, inkább nem vállalnám a kockázatot.

Az igazgató végighallgatott, majd így szólt:

– Makacs ez a fiú, de van valami abban, amit mond. Sosem gondoltam még erre – ez igaz. Megváltoztathatjuk ezt a házirendi pontot. Mindenki, aki sapkát akar viselni, viselheti; aki nem akarja, annak nem kötelező – hiszen semmi köze a tanuláshoz.

A tanár nem hitt a fülének. A visszaúton megkérdezte tőlem:

– Mit tettél?

Azt feleltem:

– Nem tettem semmit, egyszerűen elmagyaráztam a helyzetet. Nem vagyok dühös, abszolút hajlandó vagyok sapkát hordani. Ha úgy érzi, hogy segíti az intelligenciát, miért csak egyet? Hordhatok kettőt, hármat, egymásba tornyozott sapkákat, ha segíti az intelligenciámat... nem vagyok dühös. De be kell bizonyítania a jelentőségét.

Azt mondta erre a tanár, még ma is emlékszem a szavaira:

– Folyton bajba fogod sodorni magad, egész életedben. Nem illesz majd be sehová.

Azt feleltem:

– Az teljesen rendben van, de nem akarok idióta lenni, aki minden-hová beleillik. Jobb „nem odaillőnek”, de intelligensnek lenni. Azért jöttem az iskolába, hogy intelligenciát tanuljak, így intelligensen lehetek kívülálló! Kérem, soha ne próbáljon többé egyénből átalakítani a gépezet egyik fogaskerekévé.

És másnapról eltűntek a sapkák; csak ez a tanár érkezett sapkával a fején. És körbenézve az osztályban, meg az iskolában... mert érvénybe lépett az új szabály, hogy nem kötelező viselni, mire az összes többi tanár, sőt az igazgató is sapka nélkül érkezett. Nagyon ostobán festett közöttük. Azt javasoltam neki:

– Még van idő. Leveheti, és beteheti a zsebébe.

És úgy is tett!

Azt felelte:

– Rendben van. Ha mindenki ellenzi a sapkát... én mindössze a törvénynek engedelmeskedtem.

Tanulásként: ne feledd, amikor engedetlenségről beszélek, nem arra gondolok, hogy cseréld le az engedelmességet engedetlenségre. Az nem fog jobba tenni. Csak azért használom az *engedetlenség* szót, hogy világossá tegyem előtted: tőled függ, te légy a döntő tényező életed minden cselekedetében. És ez hatalmas erőt ad, mert bármit teszel, bizonyosfajta racionális támogatással teszed.

Egyszerűen élj intelligensen.

Ha mondanak neked valamit; dönts el, hogy helyes-e vagy helytelen. Akkor elkerülhetsz minden bűntudatot. Máskülönben, ha nem teszed meg, bűntudatod lesz, de ha megteszed, akkor is ugyanazt érzed. Ha megteszed, úgy érzed, szolgálkú vagy, nincs elég öntudatod, nem vagy önmagad. De ha nem teszed meg, akkor is bűntudatod támad – mert talán az volt a helyes cselekedet, és te elszalasztottad.

Semmi szükség erre a szerencsétlenkedésre. Légy egyszerű. Ha kérnek tőled valamit, válaszolj intelligensen. És bárhogy dönt az intelligenciád, így vagy úgy – a *te* felelősséged. Akkor fel sem merül a bűntudat kérdése.

Ha nem fogod megtenni, magyarázd el az illetőnek az okát. És harag nélkül magyarázd el, mert a harag egyszerűen azt mutatja, hogy gyenge vagy, nincs igazán intelligens feleleted. A harag mindig a gyengeség jele. Csak simán és egyszerűen magyarázd el az egészet: talán rájön majd a másik, hogy igazad van, és hálás lesz érte. Vagy a másiknak esetleg jobb érvei vannak, mint neked; akkor te leszel hálás neki, amiért emelte a tudatosságodat.

Használd fel minden lehetőséget az intelligenciád, a tudatosságod emelésére.

Rendszerint nem teszünk mást, mint hogy minden lehetőséget megragadunk, hogy poklot teremtsünk önmagunk számára. Csak szenvedsz, és a szenvedés miatt másoknak is szenvedést okozol. Amikor sok ember él együtt, és mindannyian szenvedést okoznak egymásnak, a hatás megszorozódik. Így válik pokollá az egész világ.

Azonnal meg lehet változtatni.

Csak az alapvető dolgot kell megérteni: intelligencia nélkül nincs mennyország.

Az ártatlanság intelligenciája

A gyerek tiszta intelligencia, mert még nincs beszennyezve. A gyermek tiszta lap, nincs rajta írás. A gyerek abszolút üresség, *tabula rasa*.

A társadalom azonnal nekilát ráírni, hogy keresztény vagy, katolikus, hindu, mohamedán, kommunista. A társadalom azonnal nekilát rád írni a Bhagavad-gítát, a Koránt, a Bibliát. Nem tud várni. Attól fél, ha a gyerek intelligenciája érintetlen marad, soha nem fog részt venni semmilyen rabszolgaságban, semmilyen uralmi rendszerben. Sem uralkodni nem fog, sem alávetett nem lesz. Nem fog birtokolni, és nem lesz birtokolt. Tiszta lázadó lesz. Azonnal tönkre kell tenni az intelligenciáját. Le kell vágni a szárnyait, mankókat kell adni neki, hogy arra támaszkodjon, akkor sosem tanulja meg, hogyan járjon a saját lábán, így mindig valamilyen függőségben marad.

Először a szülőtől függ a gyerek, amit a szülők nagyon élveznek. Ha a gyerek függőségben van, a szülők nagyszerűen érzik magukat. Értelmet nyer az életük: tudják, hogy segítenek felnőni néhány új embernek, néhány csodálatos embernek. Nem értelmetlenek többé. Átélik a kreativitás helyettes élvezetét. Nem igazi kreativitás ez, de legalább elmondhatják, hogy csinálnak valamit, hogy elfoglaltak. A gyerekek felnevelésével járó aggodalomban megfeledezhetnek a saját problémáikról. Minél jobban függ tőlük a gyerek, annál boldogabbnak érzik magukat. Bár a felszínen azt mondják, hogy szeretnék, ha független lenne a gyerekük, ez csak a felszín. A valóban független gyerek fájdalmat jelent a szülőknek. Nem szeretik a független gyereket, mert annak nincs szüksége rájuk.

Ez ma az egyik legnagyobb probléma, amivel az idősebb generáció szembekerül: a modern kor gyermekei nem függnek tőlük, és emiatt nem tudnak rájuk erőltetni semmit. Nem mondhatod meg nekik, mit tegyenek, és mit ne, nem uralkodhatsz felettük. Az idősebb generáció nagyon

sokat szenved. Az emberiség történetében először érzik az idősebb generáció teljesen üresnek, értelmetlennek magát, mert minden elfoglaltságuk odavan, a gyerekek felnevelésével járó öröm darabokra hullott. Sőt büntudatot éreznek, attól félnek, hogy talán tönkreteszik a gyerekeket. Ki tudja? Talán nem helyes, amit tesznek.

A szülők tönkreteszik a gyerekek intelligenciáját, mert ez az egyetlen módszer a szolgaságba döntéshöz; majd a tanárok, az iskola, az egyetem is ugyanezt teszi. Senki sem akar lázadókat, az intelligencia viszont lázadás. Senki sem akar kérdéseket kapni, senki sem akarja, hogy megkérdőjelezzék a hitelességét, az intelligencia viszont kérdez. Az intelligencia tiszta kétség. Igen, egy nap ebből a tiszta kétségből megszületik a bizalom, de nem a kétség ellenében; kizárólag a kétségen keresztül jelenik meg.

A bizalom a kétségből születik, ahogy a gyerek az anya méhéből. A kétség a bizalom anyja. A valódi bizalom kizárólag a kétségen, kérdéseken, kutatáson keresztül születik meg. A hamis bizalom pedig, amelyet hiedelemként ismerünk, a kétség megölésével jön el, a kérdések elpusztításával, minden keresés, kutatás, kíváncsiság eltörlésével, azzal, hogy előre gyártott igazságokat adnak az embereknek.

A politikust nem érdekli a gyerek intelligenciája, mert a vezetők csupán az emberek ostobasága miatt lehetnek vezetők. És amikor nagyon ostobák az emberek, ostoba vezetőket találnak maguknak. Annnyira unintelligensek az emberek, hogy hajlandóak beleesni bárkinek a csapdájába, aki azt színleli, hogy vezeti őket.

Tiszta intelligenciával születnek a gyerekek, amit egyelőre képtelenek vagyunk tisztelni. A gyerekeké a legkiszármányoltabb osztály a világon, rosszabb a helyzetük a nőknél. A nők felszabadulása után előbb-utóbb el fog jönni a gyerekek felszabadulása; arra sokkal nagyobb

A valódi bizalom kizárólag a kétségen, kérdéseken, kutatáson keresztül születik meg. A hamis bizalom pedig, amelyet hiedelemként ismerünk, a kétség megölésével jön el, a kérdések elpusztításával, minden keresés, kutatás, kíváncsiság eltörlésével, azzal, hogy előre gyártott igazságokat adnak az embereknek.

szükség van. A férfiak rabszolgaságba döntötték a nőket, a férfiak és a nők pedig közösen döntötték rabszolgaságba a gyerekeket. Mivel a gyerekek annyira tehetetlen, természetes, hogy függ tőled. Nagyon aljas dolog kizsákmányolni a tehetetlenségét. De a szülők mind ez idáig aljasok voltak. Nem azt mondom, hogy szándékosan vagy tudatosan tették – szinte tudattalanul végzik, anélkül hogy tisztában lennének vele. Ezért van a világ ekkora nyomorúságban, ezért ekkora benne a zűrzavar. Tudattalanul, észrevétlenül minden generáció tönkreteszi a következő generációt.

Ez az első generáció, ami megpróbál kimenekülni a csapdából, ezzel veszi kezdetét egy totálisan új történelem. A gyerekek valóban végtelenül intelligensek. Csak figyeld őket, nézz a szemükbe, figyeld, hogyan válszólnak.

A kis Papo láthatóan nagyon jól érezte magát az állatkertben az apukájával. Amikor azonban az oroszlánokat nézték, gondterhelten kifejezés jelent meg az arcán, és az apja megkérdezte, mi bántja.

– Csak azon töprengtem, papa... Ha az oroszlán kiszabadulna, és felfalja téged, hányas busszal jutok haza?

Csak figyeld a gyerekeket, légy alaposabb megfigyelő.

Megkérte a tanár a kisgyerekekből álló osztályát, hogy rajzolják le azt az ótestamentumi történetet, amit a legjobban kedvelnek. Az egyik kislány egy férfit rajzolt, aki egy öreg autót vezetett. A hátsó ülésen két utas ült, mindkettő hiányosan öltözve.

– Szép kép – dicsérte meg a tanár. – De melyik történetet meséli el?

A fiatal művész láthatóan meglepődött a kérdésem.

– Ó! – kiáltott fel. – Hát nem azt mondja a Biblia, hogy Isten ki vezette Ádámot és Évát az Édenkertből?

Nincs szükség az intelligenciájuk bizonyítására! Csak nézz körül – mindenütt vannak gyerekek, figyeld!

Még egy történetet hallottam...

Egy másik iskolában a tanár ugyanezt kérte a gyerekektől: készítsenek képet bármelyik történetről, amit kedvelnek. Ez a gyerek autó helyett repülőgépet rajzolt. A repülőnek négy ablaka volt. Az egyik ablakból az Atya nézett ki, a másiktól a Szentlélek, a harmadikból Jézus Krisztus. A tanár tanácstalanul kérdezte:

– Ezt a hármat értem, de ki a negyedik?

A gyerek azt felelte:

– Az a Poncius Pilóta!

De senki nem figyel a gyerekekre. Valójában mindenki nyűgnek tartja őket. Jobb, ha nem hallhatóak, jobb, ha nem láthatóak; ez volt a felfogás évszázadokon át. Ki törődik azzal, mit kérnek? Ki törődik azzal, mit mondanak? Ki hallgatja meg őket?

A gyerek zihálva, levegőt kapkodva rohan haza az iskolából, és azt kiabálja az anyjának:

– Figyelj, mi történt! Egy tigris kergetett az iskolától hazáig! Valahogy sikerült megmenekülnöm, nagyon gyorsan futottam!

Az anya megharagszik:

– Idehallgass! Milliószer mondtam már, hogy ne túlozz – milliószer kértelek, hogy ne túlozz! És erre tessék, megint! Egy tigris találtál az utcán? Hol az a tigris?

– Kinézhetsz az ablakon, ott áll!

Egy kiskutya!

Az anya kinézett:

– Ez tigris? Pontosan tudod, hogy ez egy kutya! Menj fel, imádkozz Istenhez, és kérd a bocsánatát!

A gyerek felment. Néhány perccel később visszajött. Az anya megkérdezte:

– Imádkoztál? Megkérdted Istent?

– Igen! Azt mondtam neki: „Isten, bocsáss meg! Hatalmasat tévedtem, amikor azt a kiskutyát tigrisnek néztem.” Isten pedig azt felelte: „Ne aggódj! Amikor először láttam, én is tigrisnek hittem.”

Mérhetetlen intelligenciája van a gyerekeknek, de évezredek óta nem engedik továbbfejlődni.

Újfajta oktatást kell teremtenünk, amiben semmit nem erőltetnek a gyerekekre, de ahol segítik erősíteni természetes, Istentől kapott intelligenciájukat. Nem információkkal kell tömni őket, amelyek valójában szinte feleslegesek. A gyerekek elméjébe hajigált információk 98 százaléka egyszerűen ostobaság, ostobaság. Mégis olyan poggyászt, olyan súlyt jelentenek, hogy soha nem szabadul meg a terheitől a gyerek.

Én voltam egyetemi tanár, ahogy diák is általános iskolától egyetemig. Megfigyelésem szerint a gyerekekre hajigált információk 98 százaléka teljesen haszontalan; egyáltalán nincs szükség rájuk. Sőt nem csupán haszontalanok, hanem ártalmasak is, egyértelműen ártalmasak.

Abban kellene segíteni a gyerekeket, hogy újítóbak legyenek, ne ismétlők, mert jelen pillanatban ez utóbbin alapul az oktatás. Az egész oktatási rendszerünk az ismétlésre rendezkedett be.

Abban kellene segíteni a gyerekeket, hogy újítóbak legyenek, ne ismétlők, mert jelen pillanatban ez utóbbin alapul az oktatás. Az egész oktatási rendszerünk az ismétlésre rendezkedett be. Ha egy gyerek jobban tud ismételni a többenél, intelligensebbnek gondolják. Valójában csupán a memóriája jobb, nem intelligensebb. Szinte mindig úgy történik, hogy a nagyon jó memóriájú embereknek nincs túl jó intelligenciája, és fordítva.

Albert Einsteinnek nem volt nagyon jó memóriája. Newton, Edison és sok más nagy felhaláló kifejezetten feledékeny volt.

De az egész oktatási rendszerünk a memória köré összpontosul, nem az intelligencia köré. Tömj minél több és több információt a memóriába, tedd géppé az embert! Az egyetemeink gyárak, ahol gépekké alacsonyítják az embereket. Huszonöt elvesztegetett év – az életed egyharmada –, hogy géppé formáljanak! Amit azután igazán nehéz visszaalakítani, újra emberi lénné tenni.

Én ezen dolgozom. Eljössz gépként, nagyon feszülten, tele emlékekkel, információval, tudálékossággal, maximálisan a fejben, ott csüngve. Elvesztettél minden kapcsolatot a szíveddel és a lényeddel. Hogy lehú-

zalak a szív felé, azután a lényed felé – igazán nehéz feladat. De egy jobb világban nem lesz erre szükség. Az oktatásnak abban kellene segítenie az embereket, hogy egyre intelligensebbé váljanak, ne egyre ismétlőbbé. Jelen pillanatban ismétlés van: belegyömöszölsz a fejedbe minden képtelenséget, amit mondanak neked, azután visszaöklendezed a vizsgalapra – és minél jobban okádsz, annál jobb jegyet kapsz. Egyetlen dologra kell emlékezned: pontosan ismételd. Ne adj hozzá semmit, ne törölj ki semmit, ne légy újtó, ne légy eredeti.

Az eredetiséget megölik, az ismétlést dicsőítik. Pedig az intelligencia csak olyan légkörben tud fejlődni, ahol az eredetiséget dicsőítik.

Az ártatlanság a legbenső természeted. Nem kell ártatlanná válnod, már az vagy. Annak születesz. Utána erőltetik rá a kondicionálás rétegeit. Az ártatlanságod olyan, mint egy tükör, a kondicionálás pedig, mint a porrétegek. A tükröt nem kell elérni, már ott van – pontosabban, itt. Nem vészett el, csak a porrétegek alatt rejtőzik.

Nem kell valamilyen utat követned a természeted eléréséhez, mert nem hagyhatod el a természetedet, nem mehetsz sehová máshová. Még ha akarnád, akkor is lehetetlen lenne. Pontos az a meghatározása: a természet az, amit nem lehet magad mögött hagyni, amiről nem lehet lemondani. De megfeledekezhetsz róla. Elveszíteni nem tudod, de elfelejteni igen.

Pontosan ez történt. A tükör nem vészett el, de elfelejtődött – elfelejtődött, mert nem működik többé tükröként. Nem azért, mert valamilyen károsodás érte, mindössze porréteg fedi. Csúpn arra van szükség, hogy letisztítsd, hogy eltávolítsd a porréteget.

Az ártatlanná válás folyamata nem igazán átváltozási folyamat, inkább a lényed felfedezésének folyamata. Felfedezés, nem vívmány. Nem valami újat érsz el, egyszerűen ahhoz jutsz el, ami eleve voltál. Ez egy elfelejtett nyelv.

Számtalanszor megtörténik: látsz egy embert az úton, felismered, ismerősnek tűnik az arca. Hirtelen az is eszedbe jut, hogy tudod a nevét. Azt mondd: „itt van a nyelvemen”, de mégsem tudod felidézni. Mi történt? Ha ott van a nyelved hegyén, miért nem tudod kimondani? Tu-

dod, hogy tudod, mégsem tudsz visszaemlékezni rá. Minél jobban igyekszel, annál nehezebbé válik, mert az erőfeszítés még feszültebbé tesz, és amikor feszült vagy, távolabb kerülsz a természetedtől, távolabb kerülsz attól, ami már van. Amikor ellazult vagy, közelebb kerülsz; amikor teljesen ellazult vagy, magától felszínre bukkan.

Erősen próbálsz, de nem jön, ezért egészen megfeledkezel róla. Azután fekszel a kádban, vagy úszol a medencében, még csak nem is próbálsz emlékezni a fickó nevére, amikor hirtelen felbukkan. Mi történt? Nem próbáltál emlékezni, és ellazultál. Amikor ellazult vagy, széles vagy, amikor feszült, akkor elkeskenyedsz – minél feszültebb, annál keskenyebb. Annyira elkeskenyedik az átjáró közted és a között, ami benned van, hogy semmi nem tud keresztülhaladni rajta, még egy név sem.

Minden nagy felfedezést ezen a rejtélyes módon tettek – másként szólva, ezen a tudománytalan módon.

Madame Curie egy bizonyos matematikai problémán dolgozott folyamatosan már három éve, és minél jobban igyekezett, annál távolibbnak tűnt a megoldás. Megpróbált minden lehetséges módszert, de semmi nem működött, semmi nem történt. És élt benne valahol egy mély, néma érzés, miszerint: „létezik a megoldás. Nem valami képtelenséggel küszködöm.” Ez a néma érzés rejtve mindig ott élt benne; ezért nem tudott felhagyni az erőfeszítéssel. Kezdett elfáradni – három évet vesztegetett el egyetlen problémára. De mélyen belül valaki azt mondta: „Lehetséges a megoldás. Nem hiábavaló ez a munka. Folytasd.” És ment tovább makacsul, kitartott. Eldobott minden más projektet, teljesen abba az egy problémába vetette magát. De minél erősebben próbálta, annál lehetetlenebbé vált.

Egy éjszaka megtörtént, majdnem ahogy Gautama Buddhával; persze a problémáik különbözőek voltak, de a folyamat azonos. Buddha hat évig küzdött azért, hogy elérje a megvilágosodást, és semmit sem ért el. Aztán egy éjjel eldobta az egész erőfeszítést, aludni ment, és reggelre, amikor az utolsó csillag lenyugodott, megvilágosodott.

Aznap éjjel Madame Curie elejtette a problémát, az egész feladatot – lezárta a fejezetet. „Ami sok, az sok! Három évet fecsérelni egy problémára, túl sok!” Akadtak más, megoldásra váró kérdések is. Lezárta az

elméjében, bár a néma megértés még ott volt, mint valami állandó duruzsolás. De már túl sokáig követte, elég volt. Az embernek korlátozott az ideje; három év túl sok egy problémára. Szántszándékkal eldobta a feladatot. Eldöntötte, hogy lezárja a kérdést. Lefeküdt aludni, hogy soha többé ne nyugtalanítsa az a probléma.

Azután reggel, amikor felkelt, meglepődött. Az asztalán, egy papírlapon ott volt a megoldás a saját kézírásával. Alig hitt a szemének. Ki tette? A cseléd nem tehette – semmit sem értett a matematikához, és ha Madame Curie nem tudta megoldani három év alatt, hogyan tudta volna a szolgál? A házban nem volt senki más. És a cseléd nem léphetett be éjszaka – zárva voltak belülről az ajtók. Alaposan megnézte, és a kézírás az övére hasonlított.

Akkor hirtelen eszébe jutott egy álom. Az álomban látta, hogy felkel, odamegy az asztalhoz, ír valamit... Lassan-lassan felidéződött benne, hogy ő tette az éjjel. Nem álom volt, valóban megtette. És az volt a megoldás! Három éven át küzdött keményen, és semmi sem történt – majd aznap éjjel, hogy eldobta a problémát, megérkezett a megfejtés! Mi történt? Ellazult.

Amint egyszer eldobod az erőfeszítést, ellazulsz, nyugodttá válsz, lággyá, szélessé, nyitottá. Ott volt a bensőjében, felszínre bukkant. Nem talált már feszültséget az elmében, így felszínre bukkant.

Ott az ártatlanság, egyszerűen megfeledkeztél róla – elfelejtették veled. A társadalom számító. Évszázadok óta azt tanulja az ember, hogy csak úgy maradhat fenn ebben a társadalomban, ha számító vagy; minél inkább az vagy, annál sikeresebb leszel. Ez a politikai játszma lényege: légy számító, ravaszabb, mint a többiek. Állandó harc és versengés ez, ki tud számítóbb lenni. Akinek jobban megy, az lesz a sikeresebb, annak lesz több hatalma.

Több évszázadnyi ravaszság után egy dolgot megtanult az ember: ártatlannak maradni veszélyes, nem segíti a túlélést. Ezért igyekeznek a szülők kivetelni gyermekeiket az ártatlanságból. Tanárok, iskolák, főiskolák, egyetemek léteznek arra az egyszerű munkára, hogy számítóbbá, ravaszabbá tegyenek. Bár ők intelligenciának nevezik, valójában nem az.

Az intelligencia
nem áll szemben
az ártatlansággal,
ne feledd.

Az intelligencia
az ártatlanság íze,
illata. A ravaszság
ellentétes
az ártatlansággal.

olyan szerencsés, hogy rábukkan az egyikükre. Csak egy buddha segíthet intelligens egyénné válnod, de nem sok olyanra fogsz bukkanni közöttük, aki általános iskolai vagy középiskolai tanár, esetleg egyetemi professzor akarna lenni; képtelenség.

A számítás az
intelligencia
pótszere – de ne
feledd, nagyon
gyatra helyettes.
Nem csupán gyatra
helyettes, hanem épp
ellentétes vele.

Az intelligencia nem áll szemben az ártatlansággal, ne feledd. Az intelligencia az ártatlanság íze, illata. A ravaszság ellentétes az ártatlansággal; a számítás, az ügyeskedés pedig nem rokon értelmű az intelligenciával. De ahhoz, hogy intelligens légy, hatalmas utazást kell tenned befelé. Egyetlen iskola sem tud segíteni, egyetlen főiskola, egyetem sem segíthet. A szülők, a papok, a társadalom mind kifelé irányulók; nem tudnak segíteni a befelé haladásodban. A buddha pedig nagyon ritka, kevesen vannak és távol egymástól. Nem mindenki

Tehát létezik egy pótszer az intelligenciára. A számítás az intelligencia pótszere – de ne feledd, nagyon gyatra helyettes. Nem csupán gyatra helyettes, hanem épp ellentétes vele. Az intelligens ember nem számító; intelligenciája érintetlenül megőrizte ártatlanságát. Nem adja el világi dolgokért. A számító ember hajlandó apróságokért eladni a lelkét.

Júdás eladta Jézust harminc ezüstpénzért – mindössze harminc ezüstpénzért. Még Jézust is el lehet adni. Júdás bizonyára nagyon intelligensnek gondolta magát, pedig egyszerűen számító volt. Ha nem kedveled a *számító* szót, nevezheted ügyesnek is; mindössze egy jobb elnevezés ugyanarra a dologra, ugyanarra a csúnya dologra.

A társadalom arra készít fel, hogy számító légy, akkor leszel versenyképes a létezésért, a túlélésért folytatott küzdelemben. Gyilkos verseny ez, mindenki a másik vérét akarja. Készen állnak bármit megtenni a győzelemért, a hírnévért, hogy feljebb jussanak a siker, a név, a hírnév létráján.

Készen állnak ugródeszkaként használni téged. Ha nem vagy te is számító, egyszerűen kihasználnak, manipulálnak. Ezért nevel a társadalom minden gyereket számítóknak, melynek rétegei elfedik az ártatlanságodat.

Az ártatlanságot nem kell elérni, már ott van. Nem kell átváltoznod hozzá, az a lényed. Csak fel kell fedezni, újrafelfedezni. El kell dobnod mindent, amit másoktól tanultál, és azonnal ártatlan leszel.

Ezért ellenzek én minden kölcsönzött tudást. Ne idézd a Bibliát, ne idézd a Gítát. Ne viselkedj papagájként. Ne élj kölcsönzött információkon. Kezdd el keresni, kutatni a saját intelligenciádat. Egy negatív folyamat van szükség; *via negativán* keresztül kell elérni. Ez a Buddha útja. Semmivé kell tenned mindent, amit adtak neked. Azt kell mondanod: „Ez nem az enyém; nem formálhatok jogot rá. Talán igaz, talán nem. Ki tudja? Mások annak tartják; de mindaddig, amíg nem tapasztalom meg saját magam, nem tudom helyeselni vagy elutasítani. Nem fogom elhinni vagy tagadni. Nem leszek katolikus vagy kommunista, nem leszek hindu vagy mohamedán. Egyszerűen nem követek semmilyen ideológiát.” Mert bárkit követsz, port gyűjtesz magad köré. Hagyj fel a követéssel.

Az én munkám nem az, hogy megtanítsalak valamire, hanem hogy segítsék felfedezni önmagad. Dobj el minden tudást! Fájdalmas, mert nagyon régóta cipeled magaddal, és annyit kérkedtél már vele – a fokozataid, a kisdoktorik, nagydoktorik, kandidátusok, és te felvágsz mindcikkkel a fokozatokkal. Én meg hirtelen azt mondom: dobd el ezt az összes ostobaságot!

Légy olyan egyszerű, mint egy gyerek. Légy megint gyermek, amilyennek születted, ahogyan Isten ebbe a világba küldött. Abban a tükörszerű állapotban képes leszel visszasugározni azt, ami van. Az ártatlanság a megismeréshez vezető ajtó. A tudás akadály, az ártatlanság híd.

Az elevenség adománya

A szüleid, a tanáraid, a szomszédok, a társadalom sosem fogadott el olyannak, amilyen vagy. Mindenki javítani próbált rajtad, jobbá tenni. Mindenki a fogyatékosokra mutatott rá, a tévedésekre, a hibákra, a

gyengeségekre, a gyarlóságokra, amire minden emberi lény hajlamos. Senki nem hangsúlyozta a szépségedet, senki nem hangsúlyozta az intelligenciádat, a nagyszerűségedet.

Már csupán elevennek lenni hatalmas adomány, de soha senki nem mondta, hogy légy hálás a létezésnek. Épp ellenkezőleg, mindenki kellen volt, panaszkodó. Persze ha már a kezdet kezdetétől az életedet körülvevő összes dolog azt hangsúlyozza, hogy nem az vagy, aminek lenned kellene, és nagyszerű ideálokat ad, amiket követned kell, amivé át kell változnod... Sosem dicsérték a *vanságodat*. Amit dicsértek, az a jövőd – ha sikerül tiszteletre méltóvá, nagy hatalmúvá, gazdaggá, intellektuálisá, valamilyen módon híressé válnod, és nem egy senki maradsz.

Az önmagaddal szemben álló szüntelen kondicionálás hozta létre benned a meggyőződést: „Nem vagyok elég úgy, ahogy vagyok, valami hiányzik. És valahol máshol kellene lennem – nem itt. Ez nem az a hely, ahol lennem kell, az valahol magasabban van, nagyobb a hatalma, befolyásosabb, elismertebb, híresebb.”

Sok ember sokféleképpen formálta a fejed, az elméd annak megfelelően, hogy szerintük milyennek kellene lenned. Nem volt benne semmi rossz szándék. A szüleid szerettek, a tanáraid szerettek, a társadalmad azt akarja, hogy legyen belőled valaki. A szándékaik jók voltak, de a megértésük nagyon korlátozott. Elfelejtették, hogy nem sikerülhet a körömvirágot rózsává változtatnod, sem fordítva.

Mindössze annyit tehetsz, hogy segítesz a rózsáknak nagyobbra nőni, színesebbé, illatosabbá válni. Megadhatod az összes szükséges elemet a szín és az illat átváltoztatásához – a kellő trágyát, a hozzávaló talajt, a helyes mennyiségű és megfelelő időközönkénti locsolást –, mégsem tudsz lótoszvirágot növesztetni a rózsabokron. És ha nekilátsz bebeszélni a rózsabokornak: – Lótoszvirágokat kell növesztened – és persze a lótoszvirágok valóban nagyok és gyönyörűek –, rosszra kondicionálsz. Nemcsak azért, mert sosem lesz képes lótoszvirágokat növesztetni; hanem mert az egész energiája rossz irányba terelődik, és rózsákat sem gyárt többé, hiszen honnan venné a rózsahajtáshoz szükséges energiát? Azután amikor kiderül, hogy nincsenek se lótoszok, se rózsák, persze hogy állandóan üresnek, csaldortnak, meddőnek, értéktelennek érzi magát ez a bokor.

Ez történik az emberi lényekkel. Merő jó szándékból átformálják az elmédet. Egy jobb társadalomban, ahol több megértő ember él, senki nem próbál majd megváltoztatni. Mindenki abban segít, hogy önmagad légy – és önmagadnak lenni a leggazdagabb dolog a világon. Ha önmagad vagy, az megad mindent, ami a kiteljesedtség érzetéhez szükséges, mindent, ami értelmet, jelentőséget ad az életednek. Ha egyszerűen önmagad vagy, és a saját természetednek megfelelően fejlődsz, az el fogja hozni a sorsod kiteljesedését.

Ez a valódi gazdagság. Ez a valódi hatalom.

Ha mindenki önmagává fejlődik, az egész Föld tele lesz nagy hatalmú emberekkel, akik mérhetetlenül erősek, intelligensek, megértőek, kiteljesedettek és örömteliek, mert hazaérkeztek.

Egy jobb társadalomban, ahol több megértő ember él, senki nem próbál majd megváltoztatni. Mindenki abban segít, hogy önmagad légy – és önmagadnak lenni a leggazdagabb dolog a világon.

A „kikapcsoló” gomb felfedezése

Teremts egy kis távolságot. Figyeld az elmét, hogyan működik, és teremtsd meg a távolságot. A figyelés automatikusan távolságot teremt. Ezért hangsúlyozzák újra meg újra a buddhák – figyelj. Figyelj éjjel-nappal. Lassan látni kezded majd, hogy tudatosság vagy, és az elme mindössze egy rendelkezésre álló eszköz. Így akkor használod majd, amikor szükséges, és amikor nincs rá szükséged, kikapcsolhatod. Jelen pillanatban nem tudod, hogyan kapsz ki; mindig működik. Olyan, akár egy rádió a szobádban, ami folyton szól, és nem tudod, hogy kapcsolhatod ki – így bekapcsolt rádió mellett kell aludnod, ami mindenféle reklámokat üvölt, meg mindenféle zenét játszik, amit már ezerszer hallottál. De nem tudod, hogy lehet leállítani. Egész nap fáradt vagy, sokszor szeretnél megszabadulni a rádió zajától, de nem tudsz, mert fogalmad sincs róla, hogy zárható el. Olyan, mintha felkapcsolt villany mellett aludnál, mert nem tudod, hogy kapsz ki le.

Freud emlékszik arra, amikor megjelent Bécsben az elektromosság, és egy barátja faluról eljött hozzá látogatába. Freud gondosan ellátta a vendéget, elvezette a szobába, ahol ágyat vetett neki, jó éjszakát kívánt, majd magára hagyta.

A falusi ember egyetlen dolog előtt állt teljesen tanácstalanul – az elektromosság, a villanykörte előtt. Tudta, hogyan kell eloltani egy lámpát, elfűjni egy gyertyát, de mit tegyen ezzel a villanykörtevel? Megpróbálkozott mindennel, amit ismert: egy székre állva számtalanszor ráfűjt, de semmi sem történt. Megvizsgálta minden szögöl; nem volt rajta lyuk, sem semmi más.

Hogyan merülhetett volna fel benne, hogy van a falon egy kapcsoló? Ez elképzelhetetlen volt számára, sosem látott még elektromosságot. Attól azonban tartott, hogy megkérdezze Freudot vagy valaki mást, mert bolondnak néznék... „Még a villanyt sem tudod eloltani – miféle ember vagy te?” Így hát szégyenkezve megpróbált fény mellett aludni. Nem sikerült. Számtalanszor újra felállt a székre, újra próbálkozott. Így ment egész éjjel; nem jött az álom a világosság miatt – túl sok fény, ilyen éles világosság, sosem látott ilyen éles fényt. A gyertyát ismerte, de az izzó legalább száz gyertya fényét szórta szét a szobában. Reggel halálosan fáradt volt.

Freud megkérdezte tőle:

– Nagyon fáradtnak látszol. Nem tudtál aludni?

– Nincs értelme elhallgatni – felelte –, mert három napig szándékom maradni – az az izzó meg fog ölni! Már ha csak ránézek, végigfut a hideg a hátamon. Hogyan kell eloltani?

– Te bolond! – kiáltotta Freud. – Miért nem kérdeztél meg?

Azt felelte:

– Szégyelltem magam, micsoda ostobaság egy ilyen egyszerű dolgot megkérdezni!

Freud odavezette a falhoz, megmutatta neki a kapcsolót. A falusi ember kipróbálta, felkapcsolta, majd le, és nevetett:

– Ilyen egyszerű, én meg egész éjjel kerestem, és nem találtam meg!

Egész életében próbálkozhatott volna, és talán sosem hozza összefüggésbe a kapcsolót a lámpával.

Ez történik veled is; az elméd szüntelenül be van kapcsolva. Azt mondják, hogy az elme olyan nagyszerű gépezet, amely működésbe lép, amikor megszületsz, és folyamatosan dolgozik, amíg közönség elé nem állsz – akkor hirtelen leáll, történik vele valami. Más különben dolgozik, amíg meg nem halsz. És nagyon keveseknek kell közönség előtt állniuk, így az elme folyamatosan akadálytalanul dolgozik, amitől végtelenül fáradt vagy, kimerült, elcsigázott, unott. Ráadásul ugyanazokat mondogatja újra meg újra.

Miért olyan unottak az emberek? Ne feledd, az élet nem unalmas. Az élet mindig hatalmas rejtély, mindig meglepetés, mindig új, szüntelenül megújítja önmagát. Új levelek jönnek, a régi levelek lehullanak; új virágok jelennek meg, a régi virágok eltűnnek. De te nem látod az életet, mert állandó unalomban tart a saját elméd. Olyan dolgokat ismételsz, amiket már sok ezerszer elmondott. Rettenetesen fáradtnak tűnsz, egyszerűen azért, mert nem tudod, hogyan kapcsolod ki.

Nem kell kihajítani az elmét, a helyére kell tenni. Csodálatos cseléd, de nagyon csúnya úr. Vedd a kezébe a gyeplőt, légy te az úr – és első cselekedetként, első lépésként, különülj el az elmétől. Vedd észre, hogy nem vagy azonos vele, teremtsd meg a távolságot; minél nagyobb a távolság, annál inkább képes leszel kikapcsolni.

Még egy csodával találkozol majd, amikor kikapcsolod az elmét: frissebb és intelligensebbé válik. Csak gondold bele: dolgozni kezd a születésed napján, és megállás nélkül dolgozik a halálod napjáig – és nem lehet tudni, talán még akkor is dolgozik tovább, amikor a sírban fekszel, mert néhány dolog ott is zajlik tovább. A körömök a sírban is nőnek tovább, a haj is nő, tehát tovább él valamilyen mechanizmus. Még a halott testben is tovább nő a köröm és a haj, tehát valami még mindig dolgozik. Esetleg van valami helyi mechanizmus, nem maga az elme, de talán a testnek vannak apró,

Az élet mindig meglepetés, mindig új. De te nem látod az életet, mert állandó unalomban tart a saját elméd. Olyan dolgokat ismételsz, amiket már sok ezerszer elmondott. Rettenetesen fáradtnak tűnsz, egyszerűen azért, mert nem tudod, hogyan kapcsolod ki.

helyi elméi, amik segítik a nagy elmét – mint a nagy elme ügynökei. Ezek a kis ügynökök esetleg még nem értesültek róla, hogy a nagy fickó halott, és csinálják tovább a régi dolgukat! Nem tudnak semmi mást, ezért ismétlik tovább a régi munkájukat. Nő tovább a haj, a köröm – és ezek csupán apró, helyi elmék, minielmék!

A helyére kell tenni az elmét, és akkor használni, amikor szükség van rá. Ahogy a lábadat is akkor használod, amikor szükséged van rá – amikor nem szükséges, nem használod. Ha egy széken ülsz, és folyamatosan fel-le mozgatod a lábad, azt fogják hinni az emberek, hogy megőrültél. Pontosan ez történik az elmében, és még úgy gondolod, hogy nem vagy őrült?

A meditatív éberség ismeri a fortélyt. Amikor ki akarja kapcsolni az elmét, egyszerűen azt mondja: „most csend legyen!”, és kész. Az elme elnémul, és hatalmas csend uralkodik el belül. Az elme is pihenni tud azokban a pillanatokban; máskülönben minden elfáradna.

Minden fárad, minden elfárad – még a fémek is. Az elméd ráadásul nagyon finom szövetből épül fel, annyira finomból, hogy nem találsz finomabbat nála az egész létezésben. A kicsi koponyában apró rostok milliói működnek. Annyira vékonyak, hogy a hajszálad az agyadban működő idegekkel összehasonlítva nagyon vastag, több százszoros vastagabb. Ennyire finom jelenség, és mi nem tudjuk, hogyan használjuk. Pihenésre van szüksége.

Ezért válik intelligensebbé, épelméjűbbé egy meditatív ember. Bármit tesz, művészet van benne. Bármit érint meg, arannyá változik.

Az elme meditációval áldás, nélküle átok. Adj meditációt a lényednek, és eltűnik az átok; áldássá válik; az átok álruhás áldás.

Légy egyszerű!

Az egyszerűség azt jelenti, hogy ideálok nélkül élsz. Az ideálok szülik a bonyolultságot; az ideálok teremtenek megosztottságot benned, ami bonyolultsághoz vezet. Abban a pillanatban, hogy foglalkoztatni kezd a másvalakivé válás, bonyolulttá válsz. Ha elégedett vagy önmagaddal, ahogy vagy, az az egyszerűség. A jövő bonyolultságot hoz; amikor maradtalanul a jelenben vagy, egyszerű vagy.

Az egyszerűség nem azt jelenti, hogy szegény életet élsz. Végtelen ostobaság, mert aki szegény életet kényszerít magára, az egyáltalán nem egyszerű. Hanem álszent. A szegénység magára erőltetésének igénye azt jelenti, hogy mélyen belül épp az ellentétére vágysz; máskülönben miért lenne ott a ráerőltetés igénye? Azért kényszerítesz magadra egy bizonyos karaktert, mert épp az ellentéte vagy.

A dühös ember együtt érzővé akar válni; az erőszakos ember erőszak nélkülivé. Ha erőszak nélküli vagy, nem próbálsz azzá válni. Minek? Aki szegénységet erőltet magára, az egyszerűen mások szerint próbálja élni az életét, nem a saját legbelsőbb magja szerint, nem a saját spontaneitása szerint. És aki mások szerint él, nem lehet egyszerű.

Mások szerint élni azt jelenti, hogy utánzó életet élsz. Műanyag életet: mutatsz valamit a felszínen, mélyen belül pedig épp az ellenkezője vagy. És kizárólag a mélység számít, a felszín sohasem. Szent leszel a felszínen, mélyen belül pedig bűnös. Ez utóbbi lesz a döntő, mert Isten csak a mélységeddel áll kapcsolatban, a felszínnel nem.

A felszín a társadalommal áll kapcsolatban, a létezés a mélységeddel. A létezés csak azt tudja, mi vagy, azt soha nem tudja, mit színlelsz. A létezés soha nem ismeri a tetteidet. Talán azt színleled, hogy nagy szent vagy, egy mahátma, de a létezés semmit sem tud erről, mert semmi hamisat nem ismer. Minden, ami hamis, a létezésen kívül történik. Az kizárólag a valódit ismeri, az igazi önmagad.

Az egyszerűség azt jelenti, hogy önmagad vagy, bárki is légy, hatalmas elfogadásban, cél nélkül, ideál nélkül. Minden ideál ostobaság – selejtezd ki az összeset.

Az egyszerűséghez kurázs kell. Kurázs kell, mert folytonos lázadásban leszel. Kurázs kell, mert sosem fogsz beleilleni a körülötted létező, úgynevezett rohadt társadalomba. Állandóan kívülálló leszel, de egyszerű, és az egyszerűségben szépség rejlik. Tökéletes harmóniában élsz majd önmagaddal. Nem lesz benned konfliktus, hasadás.

Az egyszerűség azt jelenti, hogy önmagad vagy, bárki is légy, hatalmas elfogadásban, cél nélkül, ideál nélkül. Minden ideál ostobaság – selejtezd ki az összeset.

Az ideál hozza a hasadást. Minél nagyobb az ideál, annál nagyobb a hasadás is. Az ideál azt jelenti, hogy egy napon, valahol a jövőben, talán ebben az életben vagy egy másikban hatalmas szent leszel. Addig bűnös vagy. Segít fenntartanod a reményt, segít a felszínen hinned abban, hogy holnap minden rendben lesz, hogy holnap olyan leszel, amilyennek lenned kell. A más el lehet viselni. Nem veszel tudomást róla, felesleges észrevenned, felesleges egyáltalán felfigyelned rá. A valódi dolog holnap érkezik el.

De a holnap sosem jön el. Mindig ma van... mindig ma.

És az, aki ideálokban él, elszalasztja a valóságot, mert a valóság itt és most van. Most itt lenni egyet jelent az egyszerűséggel: olyannak lenni, mint a fák itt-most, mint a felhők itt-most, mint a madarak itt-most – mint a buddhák itt-most. Az ideál igényli a jövőt. Az egyszerűség nem ideál. Az emberek csináltak abból is ideált; ekkora az emberi ostobaság.

Az egyszerűség sosem lehet ideál, mert egyetlen ideál sem teremthet egyszerűséget. Az ideál az, ami megmérgez, ami bonyolulttá tesz, ami megoszt, ami két személlyé hasít – az egyik, aki vagy, a másik, aki lenni szeretnél. Egyfolytában, állandóan háború dúl, polgárháború.

Amikor önmagaddal harcolsz – az erőszakos ember erőszak nélküli próbál lenni, a csúnya ember gyönyörű és így tovább –, amikor folyamatosan próbálkozol, arra törekszel, hogy olyasvalakivé válj, aki nem vagy – felörlődik, elszívárogoz az energiád a konfliktusban. Pedig az energia gyönyörűség. Ha energiád van, eleven vagy, friss, fiatal.

Nézd meg az emberek arcát, milyen tompának látszanak. Nézd meg a szemüket: elveszítette minden ragyogását, minden mélységét. Érezd a jelenlétüket: nem találsz benne semmi sugárzást, nem áramlik semmi energia belőlük. Épp ellenkezőleg, úgy érzed, mintha belőled szívják ki. Ahelyett hogy túlsordulna bennük az energia, fekete lyukká válnak: kiszívják, kiszípolozzák az energiádat. Ha velük vagy, szegényebbé válsz. Ezért van, hogy amikor bemész egy tömegbe, majd visszajössz, fáradtnak, elgyötörtnek, kimerültnek érzed magad, pihenésre van szükséged. Miért? Miért érzed úgy, miután tömegben voltál, mintha elvesztettél volna valamit? Valóban elvesztettél valamit, mert a tömeg fekete lyukakból áll. És minél unintelligensebb a tömeg, minél inkább csőcselék, annál kimerültebbnek érzed magad.

Ezért van, hogy amikor egyedül vagy, és csendesen ülsz, nincs veled senki – tökéletesen magányos állapotban, teljesen egyedül –, újratöltödsz, megfiatalodsz. Ezért tesz a meditáció fiatalabbá, elevenebbé. Megosztasz valamit a létezéssel. Nem fagyott többé az energiád; áramolni kezd. Egyfajta táncban élsz, ahogy a csillagok. Dal születik benned.

De tömegben mindig veszítesz. A meditációban mindig nyersz. Miért? Mi történik a meditációban? Egyszerűvé válsz: nem aggodalmaskodsz többé a jövő miatt. Ez a meditáció lényege: eldobod a múlt és a jövő miatti aggodalmat, itt-most élsz. Kizárólag ez a pillanat létezik. És valahányszor megtörténik, valahányszor kizárólag ez a pillanat létezik – a napfelkeltét nézve, vagy az égen áruszó fehér felhőt figyelve, vagy egyszerűen egy fánál ülve, csendes egyesülésben, vagy egy repülő madarat szemlélve – valahányszor megfeledekezel a múlttól és a jövőről, és amikor teljesen birtokába vesz a jelen pillanat, úgy érzed, hogy megfiatalodtál. Miért? Eltűnik a hasadás, az ideálok teremtette hasadás. Egy vagy abban a pillanatban, egyszerűlt; tökéletesen egységes.

Az egyszerűség nem egy ideál; nem tudod magadra erőltetni. Ezért nem mondom soha, hogy az olyan emberek, mint Mahátma Gandhi, egyszerűek. Nem azok, nem lehetnek azok. Az ideáljuk az egyszerűség, azon igyekeznek, hogy elérjék. Az egyszerűség egy cél valahol a távoli, messzi jövőben, ők pedig küzdenek, erőlködnek, nagy erőfeszítésben vannak. Hogyan teremthetsz egyszerűséget erőfeszítéssel? Az egyszerűség egyszerűen azt jelenti, ami van. Erőfeszítéssel próbálsz javítani a létezésen.

A létezés úgy tökéletes, ahogy van, nem igényel jobbítást. Az úgynevezett szentek folyamatosan jobbítanak magukon – eldobják ezt, eldobják azt, elfojtják ezt, magukra erőltetik azt, ez nem jó, az jó... folyamatos erőfeszítés, és éppen ebben az erőfeszítésben vesznek el.

Valahányszor megfeledekezel a múlttól és a jövőről, és amikor teljesen birtokába vesz a jelen pillanat, úgy érzed, hogy megfiatalodtál. Miért? Eltűnik a hasadás, az ideálok teremtette hasadás. Egy vagy abban a pillanatban, egyszerűlt.

Az egyszerűség erőfeszítés nélküli állapot; alázat – nem az arrogancia ellenében, nem az ego ellenében teremtetett alázat, nem a büszke elmével ellentétes alázat. Nem, nem ellentétes a büszkeséggel. Az alázat egyszerűen a büszkeség hiánya. Próbáld megérteni a lényegét. Ha az alázatod a büszkeség ellen irányul, ha azért küzdesz, hogy eldobjd a büszkeséged, az egód, az arroganciádat, akkor nem teszel mást, mint csupán elfojtasz. Akkor büszke leszel az alázatosságodra; kérkedni kezdesz azzal, milyen alázatos vagy. Ez történik. Csak nézd meg az úgynevezett alázatos embereket – szüntelenül azt híresztelik, milyen alázatosak.

Az igazán alázatos emberek nem tudják magukról, hogy azok; hogyan kérkedhetnének vele? Honnan tudhatná magáról az alázatos ember, hogy alázatos? Az alázatos személy nem személy többé. A *fana** állapotában van: az alázatos személy szertefoszlik. Pusztá jelenlétté válik. Az alázatosság jelenlét, nem személyiségjegy, nem jellemvonás, hanem csupán jelenlét. Mások érzik, de te magad képtelen vagy megérezni. Ugyanez a helyzet az egyszerűséggel.

Az egyszerűség mindössze azt jelenti, hogy spontán módon pillanatról pillanatra élsz, nem valamiféle filozófia szerint, nem a dzsainizmus, a buddhizmus, a hinduizmus szerint, nem bármiféle filozófia szerint. Mindannyiszor, ha egy filozófia szerint élsz, becsapod önmagad, önmagad ellensége vagy. Az egyszerűség azt jelenti, hogy mély barátságban vagy önmagaddal, zavaró eszme nélkül éled az életet.

Ami kurázsit igényel, kétségkívül, mert folytonos bizonytalanságban fogsz élni. Az, aki ideálokkal él, biztonságban van. Kiszámítható; az jelenti a biztonságát. Tudja, mit fog tenni holnap. Tudja, ha egy bizonyos szituációval kerül szembe, ez a mód, ahogyan reagál rá. Mindig határozott. Az egyszerű ember semmit sem tud a holnapról, semmit sem tud a következő pillanatról, mert nem a múltjából fog cselekedni. A jelenlegi éberségéből fog cselekedni.

Az egyszerű embernek nincs „személyisége”, csupán a bonyolult embernek. Jó vagy rossz, nem számít. Vannak jó személyiségek és rossz személyiségek, de mind bonyolultak. Az egyszerű ember személyiség nélkü-

* A szűfizmus szerint a *fana* Istenbe való beolvadást, minden szenvedély és vágy kioltását jelenti – a Szerk.

li, se nem jó, se nem rossz, de szépség rejlik benne, mely sem a jó, sem a rossz emberben nem lesz soha. Amellett a jó és a rossz nem nagyon különbözik egymástól; ugyanannak az érmének a két oldala. A jó ember rejtve rossz, a rossz ember pedig rejtve jó.

Meglepődsz, ha megtudod: a szentek mindig azt álmodják, hogy bűnöket követnek el. Ha megnézed az úgynevezett szentjeid álmait, nagy meglepetés ér majd. Miféle álmokat látnak? Az elfojtott elméjük bugyog fel, tör felszínre bennük. A bűnösök mindig azt álmodják, hogy szentté váltak. A bűnösöknek vannak a legcsodálatosabb álmaik, mert egész életükben bűnöket követnek el. Belefáradnak. A megtagadott rész kezd beszélni hozzájuk álmukban.

Az álmokban a megtagadott rész beszél hozzád, a tudattalanod. A tudattalan a megtagadott rész. Ne feledd, ha jó vagy a tudatodban, ha jó személyiségvonásokat fejlesztettél ki a tudatodban, rossz leszel: minden, amit megtagadtál, a tudattalanoddá válik – és fordítva ugyanígy.

Az egyszerű embernek nincs tudata vagy tudattalanja; nincs benne megosztottság. Egyszerűen éber. Az egész háza tele van fénnel. Az egész lény egyetlen dolgot ismer: tudatosságot. Nem tagad meg semmit, ezért nem teremtette meg a tudattalant. Ezt kell megérteni.

Sigmund Freud, Carl Gustav Jung, Alfred Adler és mások úgy gondolják, hogy a tudatos és a tudattalan természetes jelenségek. Pedig nem. A tudattalan a civilizáció mellékterméke. Minél civilizáltabb valaki, annál nagyobb a tudattalanja, mert a civilizáció elfojtást jelent. Az elfojtás azt jelenti, hogy megtagadod a lényed néhány részétől, hogy feljöjjön a fénybe, letaszítod őket a sötétségbe, behajítod az alagsorba, hogy soha ne találkozz össze velük.

Az emberek lehajítják az alagsorba a szexüket, a haragjukat, az erőszakosságukat, és rájuk zárják az ajtót. De az erőszakosságot, a szexet, a haragot és a hozzájuk hasonló dolgokat nem lehet bezárni. Olyanok, mint a szellemek. Át tudnak menni a falakon, nem lehet kivédeni őket. Ha sikerül kivédened őket nappal, éjszaka jönnek el – az álmaidban fognak kísértetni.

A tudattalan miatt álmodnak az emberek. Minél civilizáltabb valaki, annál többet álmodik. Menj el a bennszülöttekhez, a természetes em-

berekhez – néhányuk még mindig létezik –, és megint meglepődsz, ha megtudod, hogy nem sokat álmodnak, csak nagyon ritkán, néha-néha. Múlnak az évek, és nem jelentkezik egyetlen álom sem. Egyszerűen alszanak, álmok nélkül, mert nem fojtanak el semmit. Természetesen élnek.

Az egyszerű embernek nem lesz tudattalanja, az egyszerű embernek nem lesznek álmai, a bonyolult embernek azonban igen.

Ez történik veled. Ha nappal böjtölsz, éjszaka lakomázol majd álmodban. A böjt szüli az álmod lakomáját. És azok, akik nappal lakomáznak, talán már a böjten gondolkodnak; mindig azon jár az eszük. Csupán a gazdag országok érdeklődnek a böjt iránt. Amerika foglalkozik böjttel, diétával meg effélékkel. Egy szegény ország nem gondolhat böjtölésre. A szegény ország mindig böjtöl, mindig diétázik, mindig alultáplált. Csupán a gazdagok gondolnak böjtölésre. Indiában a dzsainák a leggazdagabb közösség; a vallásuknak része a böjt. A mohamedánok a legszegényebbek, az ő vallásukban lakoma szerepel. Amikor egy szegény ember vallásos napot ünnepel, nagy lakomát csap. Amikor gazdag ember ünnepli a vallásos napot, böjtről.

Láthatod benne a logikát. Folyton ellensúlyozunk. Az álom ellensúlyozza ki az ébren élt életedet. Az egyszerű ember nem álmodik, az egyszerű embernek egyáltalán nem lesz tudattalanja.

Az egyszerű ember egyszerű. Pillanatról pillanatra él, nincsenek elméletei arról, hogyan éljen, nincsen semmilyen életfilozófiája. Bízunk az intelligenciájában. Mi szükség van életfilozófiára? Mire kell az életfilozófia? Hogy utat mutasson. Azt jelenti, hogy ha ostoba vagy, életfilozófiára van szükséged, hogy megmutassa az utat. Ha intelligens vagy, nincs szükséged semmilyen életfilozófiára. Az intelligencia elég önmagában, világít önmagának.

A vak embernek szüksége van útmutatásra: „Hol van az ajtó? Milyen irányba induljak? Hol van a kanyar?” Csupán a vak ember készíti fel magát, mielőtt bármilyen mozdulatot tenne. Akinnek szeme van, egyszerűen elindul, hiszen

lát. Amikor jön az ajtó, tudja, és amikor jön a kanyar, tudja. Bízhat a szemében.

Ugyanez a helyzet a belső világgal is. Bíz az intelligenciádban, ne bízz az életfilozófiákban; máskülönben ostoba maradsz. Az emberiség nagy része unintelligens maradt, mert életfilozófiákban bízott – keresztényben, hinduban, mohamedánban.

Ismét valami rendkívül fontosat kell megjegyezned: minden gyerek intelligensnek születik. Az intelligencia nem olyasvalami, ami néhány embernek van, néhánynak nincs. Az intelligencia magának az életnek az illata. Az élethez tartozik – ha eleven vagy, intelligens vagy. Ám ha soha sem bízol benne, lassan-lassan eltűnik az életedből. Ha nem használod a lábad, lassanként elveszíted a futás képességét. Ha nem használod a szemed három évig, szemkötőt hordasz, akkor megvakulsz. Kizárólag akkor tudod elevenen tartani az érzékeidet, ha folyamatosan használod őket.

Az intelligencia természetes jelenség; minden gyerekkel együtt születik. Nagyon kevesen élnek intelligensen, és nagyon kevesen halnak meg intelligensen. Az emberek 99 százaléka ostoba marad egész életében – pedig kezdetben nem voltak unintelligensek. Mi történik? Soha nem használják az intelligenciájukat. Kisgyermekkorukban a szüleikben és az ő útmutatásukban bíznak.

Egy jobb világban a szülők, ha valóban szeretik a gyermekeiket, azt tanítják nekik, hogy a saját intelligenciájukban bízzanak. Egy jobb világban a szülők abban segítik a gyermekeiket, hogy a lehető legnagyobb mértékben függetlenné váljanak, a saját lábukon álljanak.

Később az iskolában a tanáraikban kell bízniuk, a főiskolákon, egyetemeken a professzoraikban. Mire letelik az életük egyharmada, teljesen korlátozottan jönnek ki az egyetemről. Életük egyharmadában arra tanították őket, hogy valaki másban bízzanak: így akadályozták meg az intelligenciájuk működését.

Nézd meg a kisgyerekeket, milyen intelligensek, milyen elevenek, frissek, milyen szívesen tanulnak. És nézd meg az idősebb embereket: tompák, színtelenek, nem hajlandók semmit megtanulni, ragaszkodnak ahhoz, amit tudnak, az ismertbe kapaszkodnak, sosem készek semmilyen kalandra indulni.

Mire kell az életfilozófia? Hogy utat mutasson. Ha intelligens vagy, nincs szükséged semmilyen életfilozófiára. Az intelligencia elég önmagában, világít önmagának.

Egy jobb világban magukra hagyják a gyerekeket, amilyen gyorsan csak lehet; a szülőknek minden erejükkel arra kell törekedniük, hogy a gyerek használja az intelligenciáját. Ha az oktatás megfelelő – ha valóban oktatás és nem *tévk*oktatás –, akkor teljes egészében arra törekszik, hogy újra és újra visszadobja a gyereket a saját intelligenciájához, hogy működ-hessen, hogy használni tudja. Kezdetben talán nem lesz nagyon hatékony, ez igaz – a tanár minden bizonnyal ismeri a helyes választ, és ha a diáknak magának kell kidolgoznia a feleletét, talán nem lesz annyira helyes – de egyáltalán nem ez a lényeg. A felelet talán nem lesz annyira helyes, talán nem egyezik meg a könyvekben megadottal, de intelligens lesz. És ez a dolog valódi lényege.

Figyeld a gyerekeket, és szüntelen ámulatban leszel. Mi azonban tönkretesszük az intelligenciájukat, mert túl sokat foglalkozunk a helyes felelettel – nem az intelligens felelettel, hanem a helyessel. Ami téves aggodalom. Engedd, hogy intelligens legyen a felelet, engedd, hogy kicsit eredeti legyen, hogy a sajátja legyen. Ne törődj a helyessel, ne siess ennyire; az is eljön majd magától. Engedd, hogy a gyerek keresse meg, engedd, hogy saját maga tapogassa ki. Miért sietünk ennyire?

Egyszerűen elvetjük a gyerek intelligenciájának fejlődését; biztosítjuk számára a helyes feleletet. Csak gondold bele: az egész folyamat úgy épül fel, hogy sosem engedi a gyereknek saját magának megtalálni a választ. Megadjuk neki. Amikor a felelet kívülről adott, az intelligenciának nem kell fejlődnie, mert csupán akkor fejlődik, amikor magának kell rátalálnia a válasza.

Mi azonban a helyes eszméjének megszállottjai vagyunk. Soha nem szabad hibázni. Miért nem? Pedig az, aki sosem követ el hibát, sosem fejlődik. A fejlődéshez arra van szükség, hogy olykor tévútra fuss, hogy játszadozz, körbebóklássz, hogy eredeti dolgokra bukkanj,

A fejlődéshez arra van szükség, hogy olykor tévútra fuss, hogy játszadozz, körbebóklássz, hogy eredeti dolgokra bukkanj, amelyek talán helytelenek. A saját erőfeszítésed, a saját fejlődésed eredményeképpen kell elérkezned a helyeshez; akkor van jelen az intelligencia.

amelyek talán helytelenek. A saját erőfeszítésed, a saját fejlődésed eredményeképpen kell elérkezned a helyeshez; akkor van jelen az intelligencia.

Ha egyszerű vagy, intelligens vagy. Az egyszerűség intelligencia: ideálok nélkül élsz, útmutatás, térképek nélkül, pillanatról pillanatra bármiféle biztonság nélkül.

A helyes iránti aggodalmunk és a helytelentől való félelmünk nem más, mint a bizonytalantól való félelem. A helyes biztonságot ad, a helytelen bizonytalanná tesz, de az élet bizonytalan. Schol nincs semmi biztonság. Talán jelentős bankszámlád van, de a bank bármelyik pillanatban csődbe mehet. Talán biztonságban érzed magad a férjed vagy a feleséged mellett, de a feleség bármelyik pillanatban elhagyhat, beleszerethet valakibe; vagy meghalhat a férj.

Az élet bizonytalan. A biztonság csak illúzió, amit magunk köré teremtünk, kényelmes illúzió. És e miatt a kényelmes illúzió miatt megöljük az intelligenciánkat. Annak, aki egyszerűen akar élni, bizonytalanságban kell élnie, el kell fogadnia a tényt, hogy semmi nem biztos és bizonyos, hogy egy ismeretlen utazáson veszünk részt, senki nem tudhatja biztosan hová megyünk, és honnan jövünk.

Az ostobák kivételével valójában senkinek sincsenek illúziói a biztonságról. Minél intelligensebb vagy, annál bizonytalanabb vagy. Minél intelligensebb vagy, annál többet habozol – hiszen hatalmas az élet. Az élet óriási, felmérhetetlen, rejtélyes. Hogyan lehetnél bizonyos?

Bizonytalanságban, kétségekben élni egyszerűség. Ideálok nélkül, személyiség nélkül olyan életet élni, ami nem a múltban gyökerezik, és nem a jövő a célja; olyan életet, ami maradéktalanul itt és most van.

Fény önmagadnak

Ezek voltak Gautama Buddha utolsó szavai a Földön: *Légy fény önmagadnak!* Ne kövess másokat, ne utánozz, mert az utánzás, a követés ostobaságot szül. Az intelligencia mérhetetlen lehetőségével születtsz. Figyeld a nyugodt, csendes hangra önmagadban, az majd megmutatja az utat. Senki más nem mutathatja meg, senki más nem adhat mintát az életed-

hez, mivel egyedi vagy. Soha nem volt senki pontosan olyan, mint te, és soha nem is lesz senki. Ez a te dicsőséged, a nagyságod – hogy abszolút pótolhatatlan vagy, hogy kizárólag önmagad vagy, és senki más.

Aki másokat követ, hamissá válik, mű lesz, gépies. Nagy szent lehet mások szemében, de mélyen belül egyszerűen unintelligens, és semmi más. Talán nagyon tiszteletreméltó a személyisége, de az csupán a felszín, még a bőrénél sem jut beljebb. Karcold meg egy kicsit, és meglepetten látod, hogy belül totálisan más ember, a külsejének épp az ellentéte.

Mások követésével
gyönyörű
személyiséget
fejleszthetsz ki, de
nem lehet gyönyörű
tudatosságod, és
gyönyörű tudatosság
nélkül sosem lehetsz
szabad.

Mások követésével gyönyörű személyiséget fejleszthetsz ki, de nem lehet gyönyörű tudatosságod, és gyönyörű tudatosság nélkül sosem lehetsz szabad. Cserélgetheted a börtöncidet, váltogathatod a béklyóidat, a szolgáskáidat. Lehetsz hindu, mohamedán, keresztény vagy dzsaina – nem fog segíteni. Dzsainának lenni azt jelenti, hogy Mahávirát követed mintaként. Pedig nincs senki, aki olyan lenne, mint Mahávíra, és nem is lesz soha. Mahávirát követve hamis entitássá válsz. Elveszítesz minden valóságosságot, elveszítesz minden őszinteséget,

hűtlen leszel önmagadhoz. Mesterségessé válsz, természetellenessé, és mesterségesnek, természetellenesnek lenni a közepszerűek útja, az ostobáké, a bolondoké.

A Buddha meghatározása szerint az a bölcsesség, ha a saját tudatosságod fényében élsz, a bolondság pedig, ha másokat követsz, másokat utánzol, valaki más árnyékává válsz.

Az igazi mester mestereket teremt, nem követőket. Az igazi mester visszahajt önmagadhoz. Azon dolgozik, hogy függetlenítsen önmagától, mivel évszázadokon át éltél függőségben, és nem vezetett sehová. Még mindig a lélek sötét éjszakájában botorkálsz.

Csupán belső fényed válhat napfelkeltévé. A hamis mester rábeszél, hogy kövesd, utánozd, légy az ő indigomásolata. Az igazi mester nem engedi, hogy indigomásolat légy, azt akarja, hogy eredeti legyél. Szeret té-

ged! Hogyan változtathatna utánzóvá? Együtt érez veled, azt szeretné, ha tökéletesen szabad lennél – szabad minden külső függőségtől.

De a közönséges emberi lény nem akar szabad lenni. Függőséget akar. Azt akarja, hogy valaki más vezesse. Miért? Mert akkor az egész felelősséget áttolhatja valaki másra. És minél több felelősséget tolsz át másra, annál kisebb az esélyed arra, hogy valaha intelligenssé válsz. A felelősség, a felelősség kihívása szüli a bölcsességet.

Az életet minden problémájával együtt kell elfogadni. Védelem nélkül kell végigmenni az életben; meg kell keresned, fel kell kutatnod a saját utadat. Az élet egy lehetőség, kihívás önmagad megtalálására. De a bolond nem akar a nehéz úton menni, a bolond a levágó utat választja. Azt mondja magának: „A Buddha már elérte – minek bajlódjam vele? Egyszerűen megfigyelem a viselkedését, és leutánzom. Jézus már elérte, én minek keressek, kutassak? Egyszerűen Jézus árnyékává válhatok. Egyszerűen csak követem mindenhol, ahová megy.”

Védelem nélkül
kell végigmenni az
életben; meg kell
keresned, fel kell
kutatnod a saját
utadat. Az élet
egy lehetőség,
kihívás önmagad
megtalálására.

Valaki mást követve hogyan fogsz intelligenssé válni? Semmilyen esélyt nem biztosítasz az intelligenciádnak a kirobbanásra. Ahhoz kihívásokkal teli, kalandos életre van szükség, olyan életre, amely tudja, hogyan kockáztasson, hogyan menjen az ismeretlenbe, hogy feltörhessen az intelligencia. És csupán az intelligencia menthet meg – semmi más. A saját intelligenciád, ne feledd, a saját éberséged válhat a saját nirvánáddá.

Légy fény önmagadnak, és bölcs leszel; engedd, hogy mások vezessenek, mutassák az utat, és ostoba maradsz, elszalasztod az élet minden kincsét – ami a tiéd volt.

Tünetek, ugródeszkák és buktatók

Kérdések és válaszok

Át tudják venni a számítógépek az emberi lények munkáját?

A kérdés talán nem tűnik túl komolynak, pedig a létező legkomolyabb kérdések egyike. Először is, nem szabad elfelejteni, hogy meg fog történni. Nincs mód az elkerülésére; ahogy szükség sincs az elkerülésére. Talán én vagyok az egyetlen ember a világon, aki maximálisan támogatja, hogy a mesterséges agy átvegye az emberi intelligencia munkáját. Az okok nagyon egyértelműek, miért támogatok én egy ilyen furcsa dolgot.

Először is, amit emberi elmének hívunk, egy biokomputer. Az, hogy veled született, nem változtat a tényen. Jobb számítógépet is be lehet ültetni az elmédbe – sokkal hatékonyabbat, sokkal intelligensebbet, sokkal tehetségesebbet.

Vannak, akik félnek minden újdonságtól. Hevesen szembefordulnak az új dolgokkal a vallások, az egyházak, mert minden újdonság az emberi élet egész szerkezetét megváltoztatja. A számítógép például meg tudja változtatni az összes ostobaságot, amit az ember produkált a történelem során. Nem hiszem, hogy a számítógépek háborúkat akarnának kirobbantani, embereket akarnának bombázni, vagy különbséget tennének fekete és fehér, férfi és nő között.

Azonkívül mindig te vagy az úr, nem a számítógép. Bármikor megváltoztathatod a programozását. A komputer mindössze egy nagyszerű eszköz, ami mérhetetlen sok olyan lehetőséget ad, ami biológiailag nem lenne hozzáférhető számodra. Olyan dolgokat tudsz véghezvinni, amiről soha nem is álmodott az ember. A számítógép ezerszer kiválóbb lehet Albert Einsteinnél. A számítógép természetesen sokkal lényegibb, sokkal valószínűbb tudományt tud teremteni, ami nem változik mindennap,

mert folyamatosan új felfedezések történnek, a régiek pedig elavulttá válnak. A komputer el tudja érni a valóság legbenső középpontját.

Fel tudja tárni előtted, amit csak akarsz. Eszköz a kezvedben. Nem veszély.

Ugyanakkor, mivel el fogja végezni az összes intellektuális, mentális munkát, senki sem látott még olyan lehetőséget, amiről beszélek: te egyszerűen belelazulhatsz a meditációba. A számítógépet félre lehet tenni. Elvégez minden gondolkodást; nem kell folytatnod a szüntelen, felesleges fecsegést. És a számítógép nem keresztény, nem hindu, nem mohamedán. Egyszerűen az emberi tudatosság teremtette mechanikus eszköz. Cserében segíteni tud az emberi tudatosságnak lehetőségei csúcsának elérésében.

De minden új dolgot elleneznek, mert minden újdonság elavulttá teszi a régit. Bezárnak a régi gyárak, régi üzemek. Számptalan találmány van, amely sosem került piacra a világon, mert azok az emberek, akiknek veszélyeztetné az üzletét, megvették a szabadalmi jogot. A tudósoknak pedig nincs annyi pénzük, hogy valóra váltsák az elképzeléseiket.

Sok száz találmány van, ami segíthetne az emberiségnek, hogy kényelmesebben éljen, örömtelibb legyen, jobb ruhája, jobb étele legyen. De sosem fognak napvilágot látni, mert vannak emberek, akik tönkremennek, ha azok az új dolgok megjelennek a piacon. Így az újdonságok természetesen félelmet keltenek.

Manapság mégis sok gyárban dolgoznak már robotok. Sosem fáradnak el, sosem mennek nyugdíjba; nem kérnek sem fizetést, sem fizetésemelést; nem tömörülnek szervezetekbe, nem sztrájkolnak. Ők a lehető legkedvesebb emberek. Azonkívül napi huszonnégy órát dolgoznak – éjjel-nappal. Tökéletes a hatékonyságuk, 100 százalékos. De veszélyt is jelentenek, mert elvesztik a munkájukat az emberek. Akkor ezek a munkanélküliek okoznak zűrt; nem akarnak robotokat. Én azonban maximálisan a robotok pártján állok. Mindenkinnek munkanélkülinek kellene lennie fizetéssel – fizetett munkanélkülinek. A robotok végzik a munkát, te kapod a pénzt. Az élet pedig szintisza örömmé válik.

Akkor meditálhatsz, táncolhatsz, énekelhatsz, világ körüli útra indulhatsz. A probléma abból születik, hogy nem jut eszünkbe a megoldás.

Pedig nagyon egyszerű. Azért fizettek, mert termeltél. Most a robot többet termel, sokkal hatékonyabban, és nem kap fizetést. Nem kell, hogy munkanélküli légy, éhező, szegény. Fizetést kellene kapnod – több pénzt, mert üressé tettél egy helyet egy robot számára, ami százszor többet termel nálad. Ilyenformán: ha kétszeres fizetést kapsz, nincs veszteség.

Ha az egész világ munkanélküli lesz, elég pénzzel ahhoz, hogy élvezze, gondolod, hogy bárki be akarna lépni a hadseregbe? Karneválokba mennek az emberek, cirkuszokba... Mindenféle ünneplés folyik, nem lesz szükség háborúkra.

Ha az egész világ munkanélküli lesz, elég pénzzel ahhoz, hogy élvezze, gondolod, hogy bárki be akarna lépni a hadseregbe? Karneválokba mennek az emberek, cirkuszokba... Mindenféle ünneplés folyik, nem lesz szükség háborúkra. De ha mégis feltétlen szükséglet lenne egy háború, ott vannak a robotok; hadd harcoljanak ők. Senki sem fog győzni. Mindkét oldalon robotok állnak; senkit sem fognak megölni. Mindennap úgy jönnek vissza, hogy hiányzik néhány darabjuk; javítsd meg őket, és mehetnek újra. Még a háború is csodálatos örömmé válhat – nem merül fel a vereség vagy a győzelem kérdése.

Az emberek azonban félnek, mert nem tudnak olyan világot elképzelni, amiben nincs

szenvadás. Te amiatt aggódsz, hogy ezek a számítógépek átveszik az intelligencia helyét. Sokkal kiválóbb intelligenciájuk lesz, de egy dolgot jól jegyezz meg: azokat a számítógépeket te irányítod. Nem ők irányítanak téged, úgyhogy nincs probléma.

Mindmáig a memóriád szerint éltél, ami felesleges teher, mégis a fejedben cipeled. Huszonöt év tanítás az iskolákban, főiskolákon, egyetemeken; doktori fokozatok... Mit művelsz? Létrehozol egy számítógépet, de régi, elavult módszerrel – kisgyerekeket kényszerítesz memorizálásra. Semmi szükség rá. A számítógép mindent el tud végezni, mindössze információt kell adni neki.

Vásárolhatsz egy komputert, ami mindent tud az orvostudományról. Felesleges elmened egy orvosi egyetemre; mindössze megkérdezed a gépet, és azonnal ott a válasz. A memóriád nem ennyire megbízható.

Ráadásul a számítógépbe mindig be lehet táplálni új adatokat, hiszen mindennap új felfedezéseket tesznek. A komputert csatlakoztatni lehet az egyetem központi számítógépéhez, így még bajlódnod sem kell vele, mégis azonnal rátöltődik a gépedre a területedet érintő összes új felfedezés. Ott vár, keresel valamit, és a gép megmondja.

Lehet sokdimenziós számítógéped, amelyben megtalálható az összes memóriatípus, vagy egydimenziós, amelyben csak történelem van, az emberiség egész története. Most nem lehet a birtokodban az emberiség egész története. Tudod, melyik napon vette feleségül Szókratész Xantippét? A komputer azonnal megmondja. Az a szerencsétlen nap... Én mindig gyanítottam, hogy Szókratész a felesége miatt fogadta el olyan könnyen a mérget, mert annyira gyötrelmes volt az élete – a halál sem lehetett rosszabb nála.

Mennyit tudsz memorizálni? Korlátai vannak a memóriádnak. A számítógép viszont szinte korlátlan mennyiségű dolgot tud tárolni. És még nagyon sok más lehetőség adódik: az egyik komputert össze lehet kapcsolni egy másikkal, és ki lehet dolgozni velük új találmányokat, új gyógyszereket, az egészség új útjait, új életmódokat.

Nem kellene szörnyeknek tekinteni őket. Nagy áldások. És amit az emberi intellektus tett, az nagyon kevés. Amint előtérbe lépnek a számítógépek, annyi mindent lehet majd tenni, hogy senkinek nem kell éheznie többé, senkinek nem kell szegénynek lennie, tolvajnak vagy bírának, mert ezek mind ugyanahhoz a szakmához tartoznak – bírák és tolvajok, bűnözők és törvényhozók. Senkinek nem kell szegénynek lennie, sem gazdagnak. Mindenki dúskálhat.

De talán egyetlen kormány sem engedi, hogy ez bekövetkezzen. Egyetlen vallás sem engedi, mert ellentétes lenne a szent iratokkal, ellentétes lenne a doktrínáikkal. A hinduk abban hisznek, hogy szenvedned kell, mert az előző életedben gonosz cselekedeteket követtél el. Senki sem ismeri az előző életeit. Nem fogadhatnak el olyan újítást, ami eltünteti a nyomorúságot, szegénységet, betegséget, mert akkor mi lesz a reinkarnáció elméletével, mi lesz a jó és rossz cselekedetek jutalmával és büntetésével? Értelmét veszti a hinduizmus egész tana.

Egy fiatal ember orvosi diplomával fejezte be az egyetemet. Idős apja nagyon várta, mert fáradt volt már, végigdolgozta az egész életét. Három fia tanult az orvosi egyetemen – ha legalább egy visszatér, átveheti a helyét, és támogathatja a másik kettőt. A fiatal ember azonnal vállalkozott itt is:

– Nem kell aggódnod. Pihenj és lazíts, majd én gondoskodom mindenről.

A harmadik napon odament az apjához, és eldicsekedett:

– Apa, meggyógyítottam azt a nőt, akit harminc évig kezeltél!

Az apa ráripakodott:

– Te idióta! Az a nő fizette a tanítást és a másik két bátyád tanítását. Én tartottam ebben az állapotban. Annyira gazdag volt, hogy megengedhette magának, hogy beteg legyen. Nem volt szegény.

Gazdagnak és betegnek lenni nagyon veszélyes. Szegénynek és betegnek lenni nem olyan veszélyes. Nagyon gyorsan meggyógyítanak, mert nem tudsz sokat fizetni. Épp ellenkezőleg, talán azt kérdezed az orvostól: „Mi lesz a gyógyszerrel, mi lesz az étellel, amit felírt? Nincs semmi pénzem.” A doktor azt fogja gondolni: „Jobb, ha meggyógyítom, és megszabadulok tőle.” De amikor a gazdag ember beteg, akkor szakmai szempontból nagyon furcsa dilemma támad az orvos elméjében: meggyógyítsa, vagy sýnlődni hagyja – mert minél tovább sýnlődik, ő annál több pénzt kap. Ha meggyógyítja, nem kapja meg azt a pénzt.

Viszont ha a számítógépek teret nyerhetnek, az nagyon sok szakmára kihat majd. És épp ezek lesznek azok a szakmák, amelyek megakadályozzák; ezer és egy ürgggyel állnak elő: Isten nem teremtett számítógépet, a komputer veszélyesek, mert el fognak venni tőled minden intelligenciát.

Mit teszel az intelligenciáddal? Nyomorult vagy, féltékeny? A számítógépek legalább nem

Mit teszel az intelligenciáddal? Nyomorult vagy, féltékeny? A számítógépek legalább nem lesznek nyomorultak, sem féltékenyek.

lesznek nyomorultak, sem féltékenyek. Mit teszel az intelligenciáddal? Rombolást, mindenféle háborút, mindenféle erőszakot.

A komputer teljes szabadságot adhatnak egész életedre. Lazíthatsz. Meg kell majd tanulnod, hogyan lazíts, mivel mindenki munkamániássá vált. Évezredek óta munka, munka, kemény munka! A számítógépek szembefordulnak minden munkával kapcsolatos kondicionálással. Most először spirituális minőséggé válik a lustaság: áldottak a leglustábbak, mert ők ennek a bolygónak a királysága. És lustaságukban, ha akarják, gyönyörű kerteket hozhatnak létre. Pusztán az öröm kedvéért, nem valamilyen cél érdekében. Feshetnek – nem eladásra, csak azért, hogy örömeiket leljék a színekben, a színek keverésében, a színek táncában. Zenélhetnek – nem anyagi okból, nem üzletként, hanem egyszerűen a játékos öröméért.

Amit az ember a Paradicsomról megálmodott, valósággá válhat itt, ezen a bolygón. Nem kell olyan messzire menni. Senki sem ismeri az utat, soha senki nem ment még oda. És akik odamentek, még egy képeslapot sem küldtek: „Megérkeztünk!” Milyen fukar emberek – legalább egy karácsonyi üdvözlőlapot... De a Paradicsomot meg kell teremteni; a létezésben nincs Paradicsom. Az ember éberségéből, tudatosságából kell megszületnie.

A számítógép is része az ember kreativitásának. Nincs szükség versengésre; te vagy az úr. És első ízben különállóak vagytok te és a komputer. Ezt mondja a misztikusok minden tanítása, hogy az elme és te különállóak vagytok. De nehéz dolog ez, mert az elme a fejedben van, a tudatosságod pedig nagyon közel hozzá, ezért misztikusok ezrei tanították, mégsem hallgat rájuk senki. Nem túl nagy a távolság. A számítógépekkel viszont nagyon egyértelmű lesz a távolság; nem lesz szükség misztikusokra, hogy azok mondják el.

Mindenkinck ott van a zsebében a saját számítógépe, és tudja, hogy különálló dolog. Megszabadulsz a gondolkodástól – a komputer végzi. Ha gondolni akarsz valamire, megmondod a gépnek, hogy gondoljon rá. Ha régi szokásod, a csevegés merül fel, megmondod a gépnek: „csevegi!”, és csevegni fog. Te pedig első ízben azzá válhatsz, amiről a buddhák beszélnek – éberré, csendessé, békéssé, a tudatosság tavává.

A komputer nem lehet éber. Lehet intellektuális, nagy tudású; lehet olyan nagy tudású, hogy megtalálható benne a világ összes könyvtárának minden tudása – egyetlen gépben, amit a zsebedben hordhatsz. Sok millió embert megszabadít felesleges dolgok memorizálásától. Sok millió embert távol tart attól, hogy diákokat tanítson és győztesen. Eltűnnek a vizsgák és az összes ostobaság.

A számítógép lehet az egyik legnagyobb jelenség, ami valaha történt. Kvantumugrássá válhat. Elszakíthat a múlttól és a múlt minden kondicionálásától.

Hymie Goldberg válaszol egy apróhirdetésre az újságban, ami így szól: „Életre szóló lehetőség!” Kap egy címet, és szemtől szembe találja magát az öreg Finkelsteinnel.

– Akit én keresek – magyarázza az öreg Fink –, olyasvalaki, aki magára vállalja minden aggodalmamat. Az lesz a munkája, hogy a vállára vegye minden gondomat.

– Ez aztán a munka! – ámul Hymie. – Mennyi pénzt kapok érte?

– Húszezer dollárt kap évente – feleli az öreg Fink –, azért, hogy átvesszi minden aggályomat.

– Oké – közli Hymie. – Mikor kapok fizetést?

– Aha! – bólint Fink. – Ez az első aggodalma!

Miért tűnik úgy, hogy az emberiség kifejezetten készségesen halad előre a globális öngyilkosság felé vezető úton?

Az ok egyértelmű. Felismerték az emberek, hogy nincs értelme az életüknek, hogy a nyomorúságon kívül semmi sem történik; gyötrelmen, szorongáson kívül semmit sem nyújt az élet.

Egyének öngyilkosságára mindig volt példa. Meg fogsz lepődni: azok, akik öngyilkosságot követtek el, mindig egy kicsit intelligensebbek voltak az átlagnál. Kétszer annyian ölik meg magukat a pszichológusok között, mint bármelyik másik szakmában. Idiótákról sosem hallani, hogy öngyilkosságra vetemednek, ahogy nem is örülnek meg. Az idióták sosem kö-

vetnek el öngyilkosságot, mert nem is gondolnak értelemre, jelentőségre, célra. Egyáltalán nem gondolkodnak; egyszerűen élnek, vegetálnak. Minél kiválóbb az intelligencia, annál veszélyesebb, mert ráébredt: sekélyes, teljesen üres életet él. Nincs semmi, amibe kapaszkodhatna. Tudod, hogy a holnap a ma ismétlése lesz, akkor mi értelme a folytatásnak?

Egyének követnek el öngyilkosságot, mert csak egyének tudnak eljutni az intelligencia, a megértés egy bizonyos fázisába: van-e értelme az életnek? Most először szerte a Földön emberek milliói érték el azt az érettséget, amikor értelmetlennek érzik az életet. Ezért halad az emberiség a globális öngyilkosság felé. Látszólag nincs ok a folytatásra – minnek? Leélt az életed, és nem találtál semmit. Most a gyerekeid fognak élni, és ők sem találnak majd semmit: generáció generáció után, és csak üresség van a kezdedben – nincs kiteljesülés, nincs elégedettség.

De az én szememben ez hatalmas lehetőséget ad az embereknek. Kizárólag a nagyon kiváló intelligenciájú emberek követnek el öngyilkosságot vagy örülnek meg, mert ők nem képesek együtt élni ezzel az elmebeteg világgal. Nem tudnak alkalmazkodni a mindenféle örültséghez, ami körülöttük zajlik. Úgy érzik, darabokra hullanak – ez az örültségük. De kizárólag az ugyanilyen emberek világosodhatnak meg.

Tehát három lehetőség áll nyitva az intelligencia számára. Az egyik, hogy az intelligens ember megőrül, mert nem tudja megfejtetni, mi és miért történik körülötte, miért kellene ezt vagy azt tennie. Vagy látva a helyzetet, ami örületbe kergeti, öngyilkosságot követ el, véget vet az életének. Többnyire ez az eset jelentkezik Nyugaton.

Keleten ugyanezek a típusú emberek valami mással próbálkoznak – nem örülettel, hanem meditációval. A Nyugat szegény ezen a területen. Nem ismeri a meditáció gazdagságát. Nem tudja, hogy a meditáció át tudja alakítani az egész életszemléletedet; mérhetetlen nagy értelmet, szépséget, áldást adhat. Akkor szent az élet, nem tudod elpusztítani.

Most először szerte a Földön emberek milliói érték el azt az érettséget, amikor értelmetlennek érzik az életet. Ezért halad az emberiség a globális öngyilkosság felé. Látszólag nincs ok a folytatásra – minnek?

Csak figyeld meg: Keleten az öngyilkosságok száma nagyon alacsony a Nyugathoz viszonyítva, a beteg elméjű emberek száma nagyon alacsony a Nyugathoz képest. És még valami: Keleten a megháborodott emberek nem túl intelligensek. Pszichológiailag betegek. Nem az intelligenciájuk vezette őket örületbe, hanem hiányzik valami az elméjükben. Talán az értendjük nem megfelelő, nem elegendő ahhoz, hogy segítsen az elméjüknek érettebbé válni. A vegetarianizmusuk következtében hiányoznak bizonyos proteinek, amelyek nélkülözhetetlen fontosságúak az intelligenciájuk fejlődéséhez.

Tehát Keleten és Nyugaton teljesen más az örület. Keleten valami pszichológiai jelenség: hiányzik belőlük néhány dolog, visszamaradt a fejlődésük, az elméjük nem növekedett ugyanúgy, ahogy ők.

A Keleten öngyilkosságot elkövetők is különböznek a Nyugat öngyilkosaitól. Keleten azért ölik meg magukat az emberek, mert éhesek, mert éheznek, mert nem boldogulnak az életben – így gyötrelmévé válik az életük. Tehát minőségi a különbség.

Az intelligens emberek Keleten mindig a meditáció felé fordultak. Ha úgy érezték, hogy nincs értelmük az életnek, igyekeztek önmagukban megtalálni az értelmet; ez a meditáció útja.

De az intelligens emberek Keleten mindig a meditáció felé fordultak. Ha úgy érezték, hogy nincs értelmük az életnek, igyekeztek önmagukban megtalálni az értelmet; ez a meditáció útja. Megpróbálták megtalálni az élet, a szeretet legvégső forrását, és meg is találták. Bárki, aki befelé tekint, óhatatlanul rátalál. Nincs mese, ott van a bensőben. Mindig ott hordod magaddal!

A nyugati intelligencia kívül keresi az értelmet, de kívül nincs értelem. Kívül keresi az üdvösséget. Ne feledd, a szépség a néző szemében rejtőzik; nem kívül. És ugyanez igaz az értelemre, az üdvösségre, az áldásra. A te tekintetben van, benned. Ha a birtokodban van, ki tudod

vetíteni az egész létezésre. De először önmagadban kell rátalálnod.

Ha Jean-Paul Sartre, Marcel Proust, Martin Heidegger, Ludwig Wittgenstein, Bertrand Russell és a hozzájuk hasonló emberek Keleten szü-

lettek volna, mindannyian megvilágosodtak volna. De Nyugaton mind egyiküket mérhetetlenül leterhelte a gyötrelme, a szorongás. Úgy találták, hogy minden esetleges és értelmetlen, nincs célja az életnek, az öröm csak álom, csak remény; a valóságban nem létezik.

A Nyugatnak meditációra van szüksége. A Keletnek gyógyszerre: a testük beteg. Nyugaton a lélek beteg. Amint egyszer tisztán értjük a problémát... Most nem a Kelet az, ami veszélyt jelent a világnak; ők legfeljebb éhezni tudnak, és meghalnak, ahogy Etiópiában teszik. De ez nem veszély a világra nézve. A Kelet éhezése tulajdonképpen bizonyos szempontból segíti a Nyugatot a sok halottal. Csökkenti a világ népességét. Mindenkit gazdagabbá tesz anélkül, hogy tudnánk róla. Ezer etiópiai hal meg minden nap – talán nem veszed észre, hogy a kényelmetet segítik elő valamiképpen, pedig azt teszik, mert ha csökken a világ népessége, kényelmesebben élhetnek az emberek, könnyebben, örömtelbben.

A probléma nem Keletről érkezik, hanem Nyugatról. A problémát az jelenti, hogy a nyugati intelligencia megelégtelte az életet, ezért nem tiltakozik igazán a nukleáris fegyverek ellen, egy harmadik világháború ellen. Mintha a nyugati elme valójában mélyen belül abban reménykedne, hogy hamarosan bekövetkezik, mert az élet értelmetlen.

Ahelyett hogy te magad is vállalnád az öngyilkosság kockázatát, ha a politikusoknak sikerül elpusztítani az egész világot, az sokkal könnyebb lesz. Nem kell megoldanod a dilemmát: lenni vagy nem lenni. Nem kell azon gondolkodnod, vajon megold-e magad vagy sem, azon tanakodnod, vajon más lesz-e a holnap?

Az öngyilkosság egyéni felelősség, egy globális háborúnál, egy nukleáris háborúnál azonban eltűnik minden személyes felelősséged. Nem te teszed, egyszerűen megtörténik.

Miért nem harcol igazán a nyugati intelligencia a nukleáris fegyverek ellen? Miért szolgálják a tudósok – akik az intelligencia részét képezik – még mindig a kormányokat? A legegyszerűbb az lenne, ha a nukleáris fegyvereket gyártó összes tudós lemondana. Azt kellene mondaniuk: „Ami sok, az sok. Nem állíthatjuk elő ezeket a fegyvereket, amelyek el fogják pusztítani az életet a Földön.” És a költők, a filozófusok, a festők – nem látszik, hogy ellenkeznének. Egyszerű nézőkké váltak. Megvan az

oka. A nyugati emberiség lassan-lassan nézővé alakult át – minden területen.

Nem te focizol, hanem huszonkét ember, akiknek ez a szakmája, ez az üzlete. Sok millióan pedig egyszerű nézői a játéknak, és annyira izgattak... ugrálnak a széjükben, sikoltoznak, kiabálnak. Ha nincsenek a stadionban, akkor az otthonukban ülnek a televízió képernyője előtt, és ott hajtják végre ugyanazokat a gesztusokat. Valaki más játszik; te csak szemlélő vagy.

Az átlagos amerikai naponta öt-hat órát nézi a televíziót: hat órán át szemlélő, és nem résztvevő. Azután vannak filmek, ahol te vagy a néző, és vannak bokszmeccsek, ahol te vagy a néző. Mintha elveszítettél volna a kapcsolatot az élettel. Másokat nézel, hogyan élnek; a te életed mindössze megfigyelés. Valaki a sakkvilágbajnoki címért versenyzik, te meg figyeled. Te magad nem tudsz sakkozni? Te magad nem tudsz focizni?

Nincs messze, máris történik... nem te szeretkezel a feleségeddel, a barátnőddel – valaki más teszi, te meg csak figyeled ugrándozva: „Aha! Nagyszerű! Így tovább!”

Másokra hagyta az egész életet, hogy helyetted éljék, azután megkérdedez, hogy hová tűnt az értelem, miért nem érzed elevennek magad, miért nem találsz valami fontosat az életedben? A nézőknek semmi sem lehet fontos – csak a résztvevőknek, akik totálisan belefolyanak, intenzíven belevonják magukat minden cselekedetbe.

Tehát a nyugati intelligencia egyszerűen a szemlélő helyzetébe helyezkedett, figyel, mikor jelentik be a televízióban, hogy elkezdődött a harmadik világháború. Hallgatja a rádiót, olvassa az újságot... Szándékozik tenni valamit vagy sem?

A *cselekvés* az, ami mozgásban tartja a testnedveidet. Ha egyszerűen szemlélődsz, kiszáradnak testnedveid. Csontvázvá válsz.

Nagyon meglep, hogy a Nyugat egyszerű, iskolázott, intelligens többséggel bír a világban, mégsem tesznek semmit, nem hajlandóak egyetlen lépést sem tenni. Térd az AIDS – te meg csak nézed. A kormányaid halmozzák a nukleáris fegyvereket, építik a halottégető máglyákat – te meg csak nézed.

Ki kell kerülnöd a pusztá szemlélődés hipnotikus állapotából. Nincs sok ember, aki nukleáris fegyvereket készít. Mindössze néhány tudós ismeri a mikéntjét. Nem mondhatnák egyszerűen azt: „Nem, nem leszünk a halál szolgái!”

És az összes költő, festő, minden nagyszerű Nobel-díjas, író, színész, zenész, táncos – mit tesznek? Óriási tiltakozásnak kellene zajlania – minden nukleáris fegyvert bele kellene hajítani a Csendes-óceánba. Akárki nevezte el „csendesnek”, mély bepillantást nyerhetett a jövőbe. Engedjük, hogy valósággá váljon a név.

De a probléma az, hogy amíg nem érzel valami értelmet az életben, amíg nem ébred valamennyi öröm benned, nem támad valami illat körülötted, nem tudsz harcolni az életért. Pedig az életnek szüksége van arra – az emberiség történetében először –, hogy harcoljanak érte.

A meditáció meg fogja teremteni a szükséges légkört. Visszahoz a cselekvéshez, a szeretethez, az értelemhez. És akkor, természetesen, látni fogod, hogy eljött az idő tenni valamit. Nem lenne szabad meghalnia ennek a gyönyörű Földnek.

Egyedi bolygó ez, nagyon apró. Ebben a hatalmas univerzumban, ami nem ismer határokat, egyedi ez az apró Föld – egyedi, mert itt madarak énekelnek, virágok nyílnak, egy új szintet ért el az élet: a tudatosságot. És néhány emberben a tudatosság elérte a végpontját: a megvilágosodást.

Ezzel a Földdel összehasonlítva az egész univerzum halott. Óriási, hatalmas, de egyetlen rózsza értékesebb, mint a legnagyobb csillagok. Mindenki, aki el akarja pusztítani a Földet, egy kibontakozó, egyedi jelenséget akar elpusztítani. Ezer évbe telt eljutni a tudatosságnak erre a fokára. Bár csupán néhányaknak sikerült elérni a legvégső üdvösséget és ekstázist, ez is elég, hogy a legnagyobb kincsé tegye ezt a Földet.

Amíg nem érzel
valami értelmet az
életben, amíg nem
ébred valamennyi
öröm benned, nem
támad valami illat
körüötted, nem
tudsz harcolni az
életért. Pedig az
életnek szüksége van
arra – az emberiség
történetében
először –, hogy
harcoljanak érte.

Sok millió naprendszer létezik, de egyetlen más naprendszer sem büszkélkedhet Gautama Buddhával, Lao-cével, Bódhidharmával, Kabírral. Ez a Föld véghezvitt valami mérhetetlenül nagyszerűt: gazdaggá tette az egész univerzumot. Nem lehet elpusztítani.

Meg kell állítani a háborúkat – és rajtunk áll, hogy megtegyük. Ne csak néző légy! Ahelyett hogy egyszerűen megmaradnál nyomorúságodban, találd meg önmagadban az élet forrásait és a rejtélyeket. Ez az egyetlen lehetőség arra, hogy megmentjük az egész világot.

Képtelen vagyok elboldogulni sok társasági helyzetben. Pszichiáter segítségére van szükségem?

Az elméd tökéletesen rendben van. Ez a helyzet valójában minden olyan emberrel előfordul, aki rendelkezik bizonyos intelligenciával. Nem arról van szó, hogy hiányzik belőled valami, hanem éppen az átlagnál több intelligenciával bírsz. Ez a probléma nem hiányból fakad, hanem valami többletből: több intelligenciád van az átlagnál.

Amikor az elme kicsit intelligensebb, akkor sosem elégedett, mert mindig el tud képzelni jobb helyzeteket; ez a probléma. Ha van ezer rúpiád, és ostoba vagy, elégedett lehetsz! De hogyan lehetne elégedett egy intelligens ember? Ő kétezerre, háromezerre, ötezerre gondol; bármennyire van, mindig el tud képzelni többet.

Van egy gyönyörű nő; az intelligens ember több gyönyörű nőn kezd gondolkodni, megindul a fantáziája. Az idióta elégedett, mert nem tud fantáziálni... el sem tud képzelni jobb helyzetet, miért legyen elégedetlen, hogyan legyen elégedetlen?

Tehát a pszichiáterek nem segíthetnek, mert nincs veled semmi baj! Nem javíthatnak meg semmit, mert nem romlott el semmi! Nagyobb az intelligenciád az átlagnál. Így ezt az intelligenciát sokkal mélyebben kell alkalmaznod a problémádnál. Ahelyett hogy valaki mástól kérsz segítséget, a saját intelligenciádat kell hasznosítanod a problémádhoz.

Például amikor elégedetlen vagy egy bizonyos dologgal, éberen tudatosítsd magadban, miért vagy elégedetlen – lásd az egész kényelmetlen-

séget, menj bele mélyen. Rétegről rétegre nyiss ki minden ajtót, vizsgáld meg minden helyzetet, minden hangulatot. Az éberség segíteni fog, mert intelligens vagy, és az intelligenciát át lehet alakítani éberséggé.

A prédikációk nem segítenek – ha valaki azt mondja. „Csak légy elégedett”, az nem fog segíteni; nem tudod megtenni. Mélyen ki kell elemezned a saját hangulataidat. Tehát mindannyiszor, ha elégedetlennek érzed magad, nincs semmi baj – először is azt kell megértened, hogy nincs semmi baj! Szerencsésnek kellene érezned magad, mert lehettél volna ostoba is – az ostobáknak sosincsnek problémáik, az idiótáknak nincs semmi problémája. A probléma jó jel.

Amikor az életről gondolkozol, amikor éberré válsz vele szemben... az élet értelmetlen, hogyan lehetnél elégedett vele? Ha ebbe mélyen belemész, lassanként érezni kezded, az életben nincs semmi lehetőség az elégedettségre. Akkor belebotlasz az első alapigazságba – hogy az élet értelmetlen. Akkor befelé fordulhatsz; felesleges kifelé menni, mert kívül nincs lehetséges értelem. Csupán gyötrelmem van és szorongás.

A hozzád hasonló emberek követnek el öngyilkosságot. Amikor túl nehézé válik az élet, semmi nem ad kielégülést, semmi nem hoz boldogságot, azt kezded érezni: „Minek folytatni? Inkább pusztítsd el magad!” A hozzád hasonló emberek vagy megölik magukat, vagy nagy keresőkkel válnak; mindkét út nyitva áll. Ha nem pusztíttják el magukat, befelé fordulnak, és új életet hoznak létre. Az érzékeken keresztül hozzáférhető élet értelmetlen, de nem az az egyetlen. Van még egy élet, sokkal nagyobb, sokkal dicsőbb, mégpedig egy belső tudatosság élete.

Tehát éppen most válsz keresővé, ott állsz az ajtajában, úgyhogy ne gondold betegnek magad. Ha olyan keretek között gondolkodsz, betegnek kezded majd érezni magad, belehipnotizálsz magad abba a hiedelembe, hogy megbetegedtél. Egyáltalán nem vagy beteg. Dobd el ezt a képzetet teljes egészében! Soha ne menj pszichiáterhez, mert ha elmész, találhatnak benned valami bajt még akkor is, ha semmi sincs. Meg kell találniuk – nekik is élniük kell, ezért ha jön valaki, találniuk kell valami bajt, amit kikezelhetnek.

Én mélyen beléd látok, ezért tudom, hogy nincs semmi gond. Mindössze szerencsétlen vagy abban az értelemben, hogy több intelligenciád van az átlagnál. Kihozhatsz belőle nyomorúságot vagy áldást – rajtad áll.

Úgy érzem, elegendem van önmagamból, nem érzem a kapcsolatot a belső világgal és a külvilág között. Valaha sok minden érdekelt, de már nem kötődöm semmihez sem.

Így érez minden intelligens ember. Az unalom az ár, amit az intelligenciáért fizetni kell. Nem lenne szabad negatívan fogadni. Jó dolog, mert ezt megértve megjelenik a túllépés lehetősége. Ha nincs elegendő, sosem tudsz majd túllépni önmagadon. Áldottak azok, akiknek igazán elegendő van, mert ők túlléphetnek. Persze ez nehéz és fáradságos munka; nem könnyű. Olyan, mint megmászni a Mount Everestet – nehéz –, de, amint egyszer igazán elegend van, akkor még a nehézségben is kihívás rejlik.

Az első dolog, hogy ne nyugtalankodj miatta – jó, hogy így van. Ne fogadd negatívan – az intelligencia része, te pedig intelligens vagy, tehát természetes, hogy óhatatlanul eljutsz az unalom eme állapotába.

A második pedig...

Amikor lassanként megelégedsz mindent, természetes, hogy elkezdesz azon tanakodni, hogyan indulj befelé, mert a külvilágból elegend van, ott már mindent ismersz. Épp ma olvastam egy nagyon ősi történetet egy királyról – Bhartihari volt a neve.

Amikor király lett, összehívta a minisztereit, és azt mondta nekik:

– Ez lesz a törvényem és ez lesz a parancsom számotokra: mindent meg akarok tapasztalni egyszer, de kétszer soha. Tehát ugyanazt az ételt nem szabad újra felszolgálni nekem, ugyanazt a nőt nem lehet még egyszer elém hozni – mindent csak egyszer!

Az év végén elé járultak, és közölték vele:

– Véget értek a lehetőségek. Amit tudtunk, mindent megtettünk.

Most kezdünk beleőrülni, nem találunk új dolgokat!

A király azt felelte:

– Rendben van: lemondok mindenről!

És szannyászivá vált. Kijelentette:

– Végeztem! Mindent megízleltem egyszer, mi értelme kétszer megízlelni? Nem vagyok ostoba! Egyszer rendben van – most már ismerem az ízét –, de mi értelme megismételni?

Nagyon tetszett ez a történet... végtelenül csodálatos.

Ilyen lesz minden intelligens ember! Tehát nincs miért aggódni – ne vedd olyan komolyan. Jó, tökéletesen rendben van, ha megelégedtél mindent.

Azok, akik nem csömörlenek meg maguktól, rossz helyzetben vannak; fennáll a veszélye, hogy sosem fognak megváltozni. Nincs szükségük rá, hogy megváltozzanak. Továbbforognak a mókuserékben – gépies emberek.

Ez a tudatosság első sugara benned – hogy elegendő lesz.

Ki ez, aki megcsömörlést érez? Ez az éberség vagy te – ez a tudatosság első sugara. Tehát a mód, ahogyan mostanáig éltél, és az összes dolog, amit mostanáig tettél, értelmét veszti.

A második dolog pedig... Felmerül a probléma, hogy ha most a külvilággal csaknem végeztél – hogyan indulj befelé? Ha küzdeni kezdesz érte, nem jutsz be. Ha igyekszel, és erőfeszítéseket teszel, hogy befelé indulj, nem jutsz be, mert minden, amit erőfeszítéssel teszünk, kifelé vezet, kívülre visz; amit erőfeszítéssel teszünk, kifelé halad.

A befelé lépés ellazulást jelent, elengedést – nincs más út. Amikor ellazulsz, bemész, amikor tenni kezdesz valamit, kimész. A cselekvés ki-lépést jelent, a nemcselekvés belépést. Ezért fáradságos. Ha lenne valami tennivaló, azt mondtam volna: „Tedd ezt, és bent leszel.” De ez nem cselekvés kérdése. Türelmet kell tanulnod, meg kell tanulnod a végtelen türelmet.

Kezdj el egyszerűen ülni. Mindannyiszor, ha idő van rá, ülj csendesen, lehunyj szemed, és ne tégy semmit. Megelégedtél a külvilággal? Lassan-lassan el fognak tűnni a külvilág álmai, mert nincs szükség rá, hogy folytatódjanak.

Azok, akik nem csömörlenek meg maguktól, rossz helyzetben vannak; fennáll a veszélye, hogy sosem fognak megváltozni.

Nem fogsz ételre gondolni – ha ételre gondolsz, jobb, ha tudod, hogy nem csömörlöttél meg. Ha nőkre gondolsz, jobb, ha tudod, hogy még nem csömörlöttél meg. Az álmaid megmutatják, vajon igazán elegend van-e, vagy akad még némi kósza érdeklődés. Ha még akad kósza érdeklődés, akkor végezz azzal is; nem okozhat bajt. Ha igazán megcsömörlöttél, lassan-lassan érezni kezded majd, hogy magától befelé indul az energia. Te nem teszel semmit, egyszerűen ott ülsz, az pedig befelé indul, bezuhan.

És a befelé fordulás révén megszületik az összpontosultságod. A befelé fordulás révén új érdeklődések jönnek, új lelkesedés, új stílus, új életmód. Nem tudod kifejleszteni – mindaz, amit ki tudsz fejleszteni, csak a régi ismétlése lesz... talán egy kicsit módosítva itt-ott, de nem lesz nagy különbség. Tehát kezdj el passzívan ülni, és végezz több passzív meditációt.

A munkám során mindig attól félek, hogy elveszítem a magabiztosságomat. Valójában nincs szükségünk annyi önbizalomra, mint amennyit szükségesnek hiszünk.

Sok millió lehetőség van, sok millió alternatíva, és választani kell közülük. Minden választás önkényes, tehát óhatatlanul körülveszi valamennyi önbizalomhiány. Minél intelligensebb vagy, annál jobban érzed ezt.

Az önbizalom lehet egyszerű minőség, de némelyek számára akadállyá is válhat. A bolond emberek, például, mindig magabiztosabbak az intelligens embereknél. Az ostobaság magában foglal bizonyos mennyiségű önbizalmat. A bolond emberek makacsabbak, mert vakok, mivel nem látnak, bárhová elrohannak – még oda is, ahová az angyalok sem merészkednek.

Az intelligens ember óhatatlanul bizonytalanodik egy keveset. Az intelligencia bizonytalan. Egyszerűen azt mutatja, hogy sok millió lehetőség van, sok millió alternatíva, és választani kell közülük. Minden választás önkényes, tehát óhatatlanul körülveszi valamennyi önbizalomhiány. Minél intelligensebb vagy, annál jobban érzed ezt.

Tehát nem minden önbizalom jó. A magabiztosság 99 százaléka bolondság. Csupán egy százalék jó, és az az egy százalék sosem abszolút. Az az egy százalék mindig bizonytalan, mert valóban nagyon sok alternatíva van. Mindig keresztúton állsz, nem tudva, melyik út lesz az igazán helyes. Hogyan lehetnél magabiztos? Miért vársz magabiztosságot?

Szinte egyformának tűnik minden út, mégis választani kell. Hazárd-játékos döntés. De ilyen az élet – és jó, hogy ilyen. Ha minden egyértelmű lenne, előre eltervezett, előre gyártott, és te csak utasításokat kapnál – „Fordulj jobbra, azután balra, majd tedd ezt meg azt” – az magabiztosságot adna, de mire lenne jó? Elveszne a borzongás. Akkor nem lenne fény az életben. Halott rutin volna.

Az élet mindig borzongató, mert minden egyes lépés egy újabb keresztúthoz visz... megint annyi sok út, megint választani kell. Remegni kezdesz. Helyes lesz a döntés vagy sem? Hogyan lehetsz helyesen magabiztos? A helyes magabiztosság az, ha végig-gondolod az összes alternatívát, és amelyiket egy kicsit jobbnak érzed a többinél...

Ne keresd az abszolút jót és az abszolút rosszat. Az életben nem létezik ilyesmi. Csak százalékarány van; az egyik mindössze egy kicsivel jobb a másiknál, ennyi az egész. Az élet nem oszlik két olyan pólusra, mint a jó és a rossz között. Ezért egyszerűen csak nézz körül objektíven, csendesesen, érzéssel, vedd észre az összes lehetőséget aggodalmak nélkül, és amelyiket egy kicsit jobbnak érzed a többinél, indulj afelé. Amint egyszer az indulás mellett döntöttél, felejtse el az összes többi alternatívát, mert már nem számítanak. Akkor haladj magabiztosan.

Ez az igazán intelligens magabiztosság. Nem öli meg teljesen a bizonytalanlankodást. Hasznosítja. Nem öli meg az alternatívákat. Az alternatívák ott vannak. Tudatosan töpreng, és

Egyszerűen csak nézz körül objektíven, csendesesen, érzéssel, vedd észre az összes lehetőséget aggodalmak nélkül, és amelyiket egy kicsit jobbnak érzed a többinél, indulj afelé. Amint egyszer az indulás mellett döntöttél, felejtse el az összes többi alternatívát, mert már nem számítanak. Akkor haladj magabiztosan.

elmereng az összes alternatíva fölött olyan csendesen, amennyire emberként lehetséges. Az intelligencia sosem követel semmi embertelent.

Ezek az utak. Sokan indulnak jobbra; úgy gondolják, az a jobb. Te mégis érezheted azt, jobb lenne balra indulni, tehát természetesen lesz bizonytalankodás, mert tudod, hogy sok intelligens ember megy az ellenkező irányba. Hogyan lehetnél magabiztos? Nem vagy egyedül. Sok intelligens ember megy arra, te mégis úgy érzed, hogy számodra ez a helyes.

Állj a kereszttúton, gondolkozz, meditálj, de amint egyszer döntöttél, felejtse el az összes többi alternatívát – indulj. Amint egyszer eldöntötted, hogy indulsz, minden energiádra szükséged lesz. Ne legyen benned hasadás, és ne engedd, hogy az elméd fele alternatívákon töprengjen. Így kell hasznosítanod a bizonytalanságot.

És nem lehetsz biztos abban, hogy helyesen döntöttél. Azt nem állítom. Sehogyan sem tudsz bizonyosságot szerezni. Talán tévedsz, de ezt egyetlen módon derítheted ki, hogy elmész egészen végig, a legvégéig.

De meglátásom szerint, helyesen kell döntened. Éppen a gondolkodás révén fejlődsz. Haladsz az úton – helyes vagy helytelen, nem számít. Éppen a haladás révén fejlődsz. Az én szememben nincs jelentősége annak, hová mész. Számomra az a legfontosabb, hogy nem ragadtál le, hogy haladsz.

Még ha zsákutcába torkollik is az út, ha sehová sem vezet, és vissza

kell jönnöd, nincs miért aggódnod. Jó, hogy elmentél. Maga, a haladás ruházott fel tapasztalatokkal. Megismertél egy rossz utat. Most már jobban ismered a rosszat, mint korábban. Most már tudod, mi a hamis; segíteni fog az igazság megtalálásában.

Megtudni a hamisról, hogy hamis, egyszerű tapasztalat, mert az egyetlen mód arra, hogy lassan-lassan megismerd, mi az igazság. Az igazság igazságként való megismeréséhez vezető út a hamis hamisként való megtapasztalásától indul. És számtalan rossz úton kell járnod, mielőtt eljutsz a helyeshez.

Az igazság igazságként való megismeréséhez vezető út a hamis hamisként való megtapasztalásától indul. És számtalan rossz úton kell járnod, mielőtt eljutsz a helyeshez.

Tehát ami engem illet, ha a pokol felé mész, én akkor is megáldalak, mert nincs más mód a pokol megismerésére. És ha nem ismered a poklot, sosem leszel képes megismerni, mi a mennyország. Menj be a sötétbe, mert az a módja a világosság megismerésének. Menj be a halálba, mert az a módja az élet megismerésének.

Az egyetlen lényeges dolog, hogy sose ragadj le sehhol. Ne álldogálj a kereszttúton bizonytalankodva, nem indulva semerre. Ne váljon szokássá a bizonytalankodás.

Használd – jó eszköz. Gondold végig az összes alternatívát. Nem azt mondom, hogy egyáltalán ne gondolkodj, ne bizonytalankodj. Ne haladj úgy, mint egy ostoba, becsukott, bekötött szemmel rohanva, mintha nem lenne probléma, és nem tudnál róla, hogy más utak is léteznek. Ezért nagyobb az ostobák önbizalma, de rendkívül sokat ártottak a világnak. Jobb lenne a világ, ha kevesebb lenne a magabiztos ember.

Nézd meg az Adolf Hitlereket – nagyon magabiztosak. Úgy gondolják, Isten egyszerű feladatot adott nekik: változtassák meg az egész világot. Ostobák, de nagy az önbizalmuk. Még a Buddha sem olyan magabiztos, mint Adolf Hitler, mert Buddha nem ostoba. Ő érti az élet bonyolultságát. Az élet nem olyan egyszerű, mint ahogy Hitler gondolja, ő mégis rohan, az emberek pedig követik.

Miért követi annyi ember az ilyen ostoba vezetőket? Miért követi annyi ember a politikusokat? Mi történik? Ritkán esik meg, hogy intelligens egy politikus – mivel ha intelligens, nem megy politikusnak. Az intelligencia sosem választ ilyen ostobaságot. De miért követi őket annyi ember?

Azért, mert nincs sok önbizalom az emberekben. Nem tudják, merre menjenek, ezért várnak valami messiásra, valakire, aki megmondja nekik, hogy ez a helyes út, és aki ráadásul olyan bizonyossággal, olyan megszállott bizonyossággal mondja, hogy szertefoszlanak a félelmeik. Akkor azt mondják: „Igen, itt a vezető. Mi most követni fogjuk. Itt jön a megfelelő ember – olyan magabiztos!”

A vezető magabiztossága – ami az ostobaságának a következménye – segít sok követőt gyűjtenie, mert hiányzik az emberekből a bátorság, az önbizalom. Leragadtak. Félnak elindulni. Szinte megbénultak a bi-

zonytalanzkodás miatt. Szükségük van valakire, aki fáklyává tud válni, és aki annyira magabiztos, hogy nem háborgatja őket többé a saját féltük és önbizalomhiányuk. Ezzel az emberrel együtt tudnak menni. Azt mondhatják: „Igen, mi nem vagyunk magabiztosak, de te az vagy. A te magabiztosságod pótolja a miénket.”

A magabiztosság
nem mindig erény.
Az intelligencia
mindig erény.
Ezért ragaszkodj
az intelligenciához.
Olykor nagyon
bizonytalanra fog
tenni, nyugtalanra.
Így kell lennie... így
természetes.

Azt állítom, a magabiztosság nem mindig erény.

Az intelligencia mindig erény. Ezért ragaszkodj az intelligenciához. Olykor nagyon bizonytalanra fog tenni, nyugtalanra. Így kell lennie... így természetes. Annyira bonyolult az élet, és szüntelenül az ismeretlenbe indulunk. Hogyan lehetnénk magabiztosak? Már maga a kívánság is abszurd.

Tehát legyen az intelligencia a célod, és akkor a bizonytalanzkodást, a nyugtalanságot, mindent kreatívan tudsz hasznosítani.

Látom, hogy az elmém még mindig gyerekes. Mit tehetek?

Vannak dolgok, amelyekkel szemben ébernek kell lenni. Maga az éberség hozza el az átalakulást; nem úgy történik, hogy először éber vagy, azután tenned kell valamit a változásért.

Látva, hogy gyerekes az elméd, azt is láthatod, hogy te nem az elme vagy – másképpen ki látja gyerekesnek? Van valami az elmén túl – a hegyn álló megfigyelő.

Csak az elmét nézed. Teljesen megfedkezted arról, ki nézi. Figyeld az elmét, de ne feledkezz meg a figyelőről – mert a valóságod a megfigyelőben összpontosul, nem az elmében. És a megfigyelő mindig félig felnőtt, érett, összpontosult tudatosság. Nincs szüksége fejlődésre.

Amint egyszer tudatosul benned, hogy az elme csupán eszköz a megfigyelő lélek kezében, akkor nincs probléma; megfelelő módon lehet

hasznosítani az elmét. Most ébren van az úr, utasítani lehet a cselédet, hogy azt tegye, ami szükséges.

Általában alszik az úr. Megfedkezted a megfigyelőről, és a cseléd úrrá vált. Pedig a szolga csak szolga – nyilvánvalóan nem túl intelligens.

Eszedbe kell idéznem egy alapvető tényt: az intelligencia a megfigyelő tudatosságához tartozik, a memória az elméhez.

Az emlékezet egy dolog – az emlékezet nem intelligencia. De átverték az egész emberiséget évszázadokon át, és közvetve azt mondták neki, hogy a memória intelligencia. Az iskoláid, a főiskoláid, az egyetemeid nem az intelligenciát igyekeznek megtalálni; azt próbálják kitalálni, ki képes többet memorizálni.

Pedig pontosan tudjuk, hogy az gépies dolog. Egy számítógépnek lehet memóriája, intelligenciája azonban nem. Sőt a számítógépnek jobb memóriája lehet nálad. Az emberi emlékezet nem annyira megbízható. Felejtethet, összezavarodhat, elzáródhat. Ahogy már e könyvemben említettem is, néha azt mondod: „Emlékszem rá, itt van a nyelvem hegyén.” Furcsa, ott van a nyelvem hegyén, akkor miért nem beszélsz?

De te azt mondod, nem jön: „Itt van a nyelvem hegyén... Tudom, hogy tudom, és nincs nagyon messze – nagyon közel van.” Mégis van valami gát – talán csak egy függöny –, ami nem engedi felszínre bukkanni.

És minél jobban próbálsz, annál feszültebbé válsz, annál kisebb az esélye, hogy eszedbe jut. Végül egészen megfedkezel róla, valami más tevékenységbe kezdesz – készítesz egy csésze teát, vagy ásol egy gödröt a kertben –, és hirtelen ott van, mert ellazultál, megfedkezted róla, nem volt feszültség. Felszínre bukkant.

A feszült elme elkeskenyedik. Az ellazult elme kiszélesedik – sokkal több emlék tud áthaladni rajta. A feszült elme annyira elkeskenyedik, hogy csak nagyon kevés emlék fér át.

De évezredek át folytatódott a félreértés, és még mindig tart: hogy a memória intelligencia. Nem az.

A feszült elme
elkeskenyedik.
Az ellazult elme
kiszélesedik
– sokkal több
emlék tud áthaladni
rajta. A feszült
elme annyira
elkeskenyedik, hogy
csak nagyon kevés
emlék fér át.

Indiában – ahogy Arábiában, Kínában, Görögországban, Rómában, az összes régi országban – minden régi nyelv az emlékezetre épül, nem az intelligenciára. Nagy szanszkrit tudóssá lehetsz egy szemernyi intelligencia nélkül – intelligenciára nincs szükség, csak a memóriának kell tökéletesnek lennie. Épp, mint a papagáj... a papagáj nem érti, mit mond, de tökéletesen pontosan tudja mondani, helyes kiejtéssel. Azt tanítsz meg neki, amit csak akarsz. Minden régi nyelv a memóriára épül.

Ahogy az egész oktatási rendszer a memóriára épül. A vizsgákon nem olyasmit kérdeznek a diáktól, ami az intelligenciáját mutatja, hanem olyasmit, ami a memóriáját, mennyire emlékszik a tankönyvekből. Ez az egyik oka annak, hogy visszamaradt az elméd. Úgy használtad az emlékezetet, mintha az intelligenciád lenne – ami nagyon súlyos félreértés. Minthogy ismered, megjegyezted, és idézni tudod a szent iratokat, egyre inkább azt gondolod, hogy felnőtt vagy, érett, nagy tudású, bölcs.

Ez a probléma, hogy érzel.

Én nem vagyok a memória embere. És azon dolgozom itt, hogy ki-provokáljam belőled: mozdulj az intelligenciád felé.

Semmi haszna sincs annak, mennyi mindenre tudsz emlékezni. Az a lényeges, mennyit tapasztaltál meg saját magad. És a belső világ meg-tapasztalásához hatalmas intelligenciára van szükséged – a memória nem segít. Igen, ha tudós akarsz lenni, professzor, pandit, memorizálhatod a szent iratokat, és büszke lehetsz arra, mennyi mindent tudsz. Ahogy mások is azt fogják gondolni, hogy nagyon sokat tudsz, pedig mélyen belül a memóriád nem más, mint tudatlanság.

Előtte nem tudod elrejtetni a tudatlanságodat. Én megpróbálom minden lehetséges módon eléd hozni a tudatlanságodat, mert minél előbb ragadod meg, annál hamarabb szabadulhatsz meg tőle. És a megismerés olyan csodálatos élmény, hogy a kölcsönzött tudás hozzá képest idiótaság.

Hallottam Japán érsekeről. Át akart téríteni egy zen mestert a kereszténységre. Egyáltalán nem ismerte, nem értette a belső világot, úgy ment el a mesterhez. Hatalmas szeretettel és tisztelettel fogadták.

Kinyitotta a bibliáját, és olvasni kezdte a Hegyi beszédet. El akarta kápráztatni a zen mestert: mi ezt az embert követjük. Mit gondolsz ezekről a szavakról, erről az emberről?

Mindössze két mondatot olvasott el, de a zen mester közbeszólt:

– Ennyi elég lesz. Jó embert követtek, de ő más jó embereket követett. Te sem tudsz semmit, és ő sem. Jobb, ha hazamész.

Az érsek megdöbben:

– Legalább engedd meg, hogy felolvassam az egészet.

A zen mester azt mondta:

– Nem kellenek ostobaságok. Ha tudsz valamit, mondd! Csukd be a könyvet! Mert mi nem hiszünk a könyvekben. Ott hordod a lényedben az igazságot, és közben halott könyvekben keresed? Menj haza, és nézz befelé. Ha találtál belül valamit, akkor gyere vissza. Ha azt gondod, hogy ezek a sorok, amiket elismételtél nekem, Jézus Krisztustól származnak, akkor tévedsz.

Jézus Krisztus egyszerűen az Ótestamentumot ismételte. Egész életében azon igyekezett, hogy meggyőzze az embereket: „Én vagyok a zsidók utolsó prófétája.” Sosem hallott a *keresztény* szóról, sosem hallotta a *Krisztus* szót. Zsidónak született, zsidóként élt, zsidóként halt meg. És minden erejével azon dolgozott, hogy meggyőzze a zsidókat arról: „Én vagyok a várva várt próféta, a megmentő, akit Mózes megígért. Eljöttem.”

A zsidók megbocsáthattak volna neki... a zsidók nem rossz emberek. És nem is erőszakos emberek. Aki olyan intelligens, mint egy zsidó ember, nem lehet erőszakos. A Nobel-díjasok 40 százaléka közülük tartozik; teljesen aránytalan a népességükhöz képest. A Nobel-díjasok csaknem fele zsidó, és mindössze a másik felük érkezett a világ többi részéből. Ilyen intelligens emberek nem feszítették volna keresztire Jézust, ha a saját tapasztalatából mondott volna valamit. Ő azonban olyan dolgokat mondott, amit önmaga nem tapasztalt meg – mindent kölcsönzött. Mégis azt színlte, hogy a sajátja. A zsidók nem tudták megbocsátani ezt a becsstelenséget.

Máskülönben Jézus nem ártott senkinek. Kissé kellemetlen jelenség volt. Éppúgy, ahogy a Jehova tanúi vagy a Hare Krisna-hívők; kissé kellemetlen emberek. Ha a markukba kaparintanak, egyáltalán nem hallgatnak meg, csak ontják rád a bölcsességüket, a tanácsaikat – pedig téged nem érdekel; más dolgod lenne, szeretnéd, ha magadra hagynának. Ők azonban elhatározták, hogy megmentenek. Akár akarod, hogy megmentenek, akár nem, nincs jelentősége – ők meg akarják tenni.

Történt egyszer, hogy a Gangesz mellett ültem, Alláhábádban, épp lenyugvóban volt a nap. Egy férfi kiabálni kezdett a vízből: „Mentsenek meg! Mentsenek meg!” Engem nem hoz lázba senkinek a megmentése. Ezért körülnéztem... ha valakinek lenne kedve megmenteni, hadd legyen az övé a lehetőség. De senkit sem láttam, így végül nekem kellett ugranom.

És nagy nehezen... súlyos ember volt, kövér. Indiában a legkövérebb embereket Alláhábádban és Váránasziban találod – a brahminokat, a hindu papokat, akik az évésen kívül nem csinálnak semmit. Valahogy kihúztam. Mire nagyon megharagudott:

– Miért húztál ki?

Elcsodálkoztam:

– Hát ez nem semmi! Segítséget kértél, azt kiabáltad: „Mentsenek meg!”

– Azért volt, mert félni kezdtem a haláltól – magyarázta. – De valójában öngyilkos akartam lenni.

– Elnézést – feleltem –, fogalmam sem volt róla, hogy öngyilkos akartál lenni.

És visszalöktem! Mire újra kiabálni kezdett:

– Segítség!

Azt mondtam neki:

– Most már várd meg, amíg valaki más erre jár. Én itt fogok ülni, és végignézem, ahogy öngyilkos leszel.

Felháborodott:

– Miféle ember vagy te? Haldoklom!

– Halj meg! – válaszoltam. – Az a dolgod!

De vannak emberek, akik megvesznek azért, hogy megmentessenek másokat.

Azt mondta a zen mester az érseknek: „Jézus a régi prófétákat ismételte. Te Jézust ismétled. Az ismétlés nem segít senkinek. A saját tapasztalatra van szükséged – az az egyetlen megszabadulás.”

Jó, hogy kezdted megérteni: az elméd gyerekként, éretlenül viselkedik. Emlékezz arra is, ki figyel a gyerekes, éretlen elmét, és légy a figyelővel. Vond meg minden kötődésedet az elmétől – mert az elme csupán egy

gép –, és akkor tökéletesen jól fog működni. Amint egyszer éber a megfigyelő, életedben először nőni kezd az intelligenciád.

Az elme munkája az emlékezet, amit nagyon jól végezhet. De a társadalom leterhelte az intelligenciával, ami nem az ő munkája. Megbénította a memóriáját. Nem tett intelligensebbé, egyszerűen csak hibássá, gyarlóvá tette a memóriádat.

Sose feledd: a szemed látásra való, ne próbálj hallani vele. A füled hallásra való, ne próbálj látni vele. Máskülönben elmeháborodott állapotba kerülsz. Miközben a szemeid tökéletesen rendben vannak, a füleid tökéletesen rendben vannak, olyasvalamit próbálsz végezni egy gépezettel, ami nem a feladata.

Ha tiszta a megfigyelésed, akkor gondoskodik a test a saját működéséről, gondoskodik az elme a saját működéséről, gondoskodik a szív a saját működéséről. Senki nem avatkozik bele a másik munkájába.

És az élet harmóniává válik, zenekarrá.

Néha tökkeltüöttnek érzem magam, mintha elveszíteném a memóriámat.

Egy nap teljesen el kell tűnnie a memóriának. Ha eltűnik, az jó jel. A memóriától való megtisztulás a múlttól való megtisztulást jelenti, a múlttól való megtisztulás után pedig tökéletesen nyitott vagy, elérhető a jövő számára. Az emlékezet nem a jövőhöz tartozik, hanem a múlthoz; mindig sírbolt. A jövő pedig az élethez tartozik, az intelligenciához, a csendhez, a meditativitáshoz. Nem az emlékezethez.

Amint egyszer megvilágosodik az ember, nem a memóriából működik, hanem spontán módon. Sőt már a megvilágosodás felé vezető úton felváltja lassanként a spontaneitást a memóriát. Az emlékezet az unintelligens ember útja. Aki nem tud válaszolni a valóságnak, annak azonnal memóriarendszere van szüksége, hogy emlékezhessen a régi feleletekre, régi helyzetekre – mit tett korábban. De akkor a válasza nem válasz többé, reakcióvá válik. És minden régi reakció kevésnek bizonyul az előtted álló szituációban, mert a szituáció folyamatosan változik, az emlékezetedben tárolt feleletek azonban nem változnak. Halott árucikkek csupán, ugyanazok maradnak.

Ezért kapja magát azon az idősödő ember, hogy elveszíti a kapcsolatot a felnövekvő, új generációval. A hiba nem az új generációban van, hanem az öregemberben, akinek nincs semmije, csupán emlékezete, ami a múlthoz tartozik, de a múlt nincs többé. Az új generáció sokkal válasz-képesebb a jelennel szemben – ez teremti a szakadékot. A régi generáció mindig régi válaszokat akar, régi szenteket; minél öregebbek, annál igazabb ez rájuk.

Minden vallás azt próbálja bizonyítani, hogy az ő szent irataik a leg-
régebbiek. Furcsa, hogy ezt akarják bizonyítani. És kérkednek az ősisé-
gükkel. Valójában, minél ősbbe, annál haszontalanabbak, mert teljesen
elvesztették a kapcsolatot a valósággal. A tudatosság és bölcsesség embere
eleven, valóban a szituációra válaszol. Máskülönb minden válasz kevés-
nek bizonyul, és az élet egyre zavarosabbá és zavarosabbá válik.

Tehát felesleges nyugtalankodni amiatt, ha elveszíted a memóriádat,
és azt veszed észre, hogy nem érzed helyette felbugyogni az intelligenciát.
Nem fogod érezni. Az intelligencia annyira finom, hogy nem fogod hal-
lani a léptei zaját. De lassan-lassan átalakítja az egész lényedet, és akkor
hirtelen, amikor befejeződött a munka, felébredsz egy mély álomból, és
azt látod, hogy új lény lettél, újjászületél.

Ha elkezdesz egyre élesebbé, intelligensebbé válni, honnan fogsz ener-
giához jutni? Az emlékezetbe engedett, fektetett energiát kell visszavon-
nod, ami nem okoz semmi kárt. A hétköznapi piacán talán veszélyes
lehet, ha nincs jó memóriád. De ha a világ zsenijeit nézed, meglepetten
fogod látni, hogy az összes nagy zseni egyik legjellemzőbb közös vonása
az emlékezetkihagyás.

Edison tanulmányútra megy néhány egyetemre. Elbúcsúzik a fele-
ségétől, a cseléd lány is ott áll mellettük. Megcsókolja a cseléd lányt, azt
gondolva, hogy a felesége, majd int a feleségének, azt gondolva, hogy a
cseléd lány. A rá várakozó autó sofőrje döbbenetben nézi, mi történik.

Azt mondja:

– Uram, összekeverte őket. Az a nő, akinek intett, a felesége, a másik
nő a cseléd.

– Istenem! – kiált fel Edison. – Semmi baj, ki tudok szállni az autó-
ból, és rendbe hozom a dolgokat. – Megcsókolja a feleségét, int a cse-

lédlányának, majd megjegyzi: – Gyakran megesik, hogy nagyon lényeges
dolgokról megfeledkezem.

Egyszer George Bernard Shaw vonaton utazott. Jött a kalauz, és Ber-
nard Shaw mindent végignézett, már az ideg-összeroppanás szélén érezte
magát, mert nem találta a jegyét. A kalauz nyugtatni próbálta:

– Ne aggódjon, uram. Ismerem önt, az egész világ ismeri. Ott kell
lennie a jegynek valahol a poggyászában, teszek majd egy újabb kört,
ráér akkor megmutatni, és ha még mindig nem lesz meg, akkor sem kell
aggódnia.

Nem akarta meghallani, amit Bernard Shaw magyarázott neki:

– Fogja be a száját! Maga nem érti a problémámat. Ki foglalkozik
magaival? Az a problémám, hogy ha nem találom meg a jegyemet, akkor
nem tudom, hová megyek. A jegyre van ráírva. Maga fogja eldönteni?
Hatalmas bajban vagyok, meg kell találnom.

A kalauz bizonyára hátrahőkölt – furcsa helyzet volt. Shaw-t nem az
aggasztotta, hogy rajtakapják jegy nélkül, az ő aggodalma sokkal mélyebb
volt. Az volt a kérdés, hová megy? És mivel nem találta a jegyet, vissza kell
utaznia az otthonába a következő vonattal. Képtelen volt emlékezetébe
idézni a helyet, ahová útnak indult.

De többnyire minden pillanatban intelligenciára van szükség, nem
memóriára. Meglátásom szerint, ha tudatosabbá, éberebbé, megvilágoso-
dottabbá akarjuk tenni az emberiséget, akkor el kell venni az emlékezet-
től a hangsúlyt; és át kell helyezni az intelligenciára.

De az egyetemek, professzorok, pedagógusok számára egyszerűbb a
memóriára helyezett hangsúly. Csak felteszel öt kérdést, és ha az illető
memorizálta a könyveket, meg tudja válaszolni őket.

Az én professzorom nagyon aggódott – mivel annyira szeretett en-
gem –, mert én sosem foglalkoztam az előírt könyvekkel. A szívén viselte
a dolgot:

– Ha nem válaszolod pontosan azt, ami a könyvekben le van írva,
az nagyon meg fog viselni mindannyiunkat. Megvan benned a képesség
arra, hogy az egész egyetem legjobbjá légy, de a jelenlegi viselkedéseddel
még a bukást sem fogod tudni elkerülni.

Azt válaszoltam:

– Ne aggódjon!

De ő annyira szívén viselte a sorsomat, hogy mindig eljött kora reggel a szállásomra, hogy elkísérjen a vizsgaterembe. Nem volt biztos benne, hogy elmegyek-e vagy sem, hogy eszembe jut-e elmenni vagy sem. Ott állt, amíg be nem léptem, és elmondta minden vizsgáztatónak: – Tartsa rajta a szemét ezen a diákon, ne engedje ki a teremből, mielőtt lejár a három óra, mert megírhatja a feleletet egy óra alatt, aztán eltűnik. Kényeszerítse, akár válaszolt, akár nem, hogy itt legyen három órát.

Megjegyeztem:

– Ez furcsa...

De a vizsgáztatók hallgattak rá, mert ő volt a bölcsészkar dékánja.

Az összes professzorom, a rektorok, mindenki nagyon meglepődött, amikor az egyetem legjobbjá lettem, és megkaptam az aranyérmet. Senki sem számított rá. De egy véletlen – az alláhábádi egyetem egyik leghíresebb tanára, Ranade professzor... Közismert tény volt, hogy életében mindössze két embernek adott kitűnő minősítést. Mindössze kettőnek. Egyébként nagyon nehéz volt még átcsúszni is nála. Nem csupán professzornak tartották, hanem bölcsnek. Nagyszerű könyveket írt, bennük nagyszerű felismerésekkel; kétség sem férhetett az intellektuális képességeihez. Egészen véletlenül az ő kezébe jutottak a válaszaim. Írt hozzá egy jegyzetet, amit a rektor megmutatott nekem, „Ezt a jegyzetet meg kell mutatni a diáknak.” Ranade professzor írta. Ez írta a jegyzetben: „Té vagy az egyetlen személy az életemben, aki beteljesítette a vágyamat. Mindig gyűlöltem a memorizált válaszokat; a te válaszaid annyira frissek és annyira rövidek, lényegre törőek. Nem az emlékezet embere vagy. 100 százalékot akartam adni rá, de az egy kicsit gyanúsnak tűnhet – talán kivételezek veled –, ezért adok 99 százalékot. De ha bármikor Alláhábádban járnál, szeretnék találkozni veled. Egész professzori pályafutásom alatt rád vártam. Ilyen típusú válaszokat akartam. Ezt a bátorságot akartam – a kérdés megválaszolása helyett megkérdőjelezted a kérdést, amivel megdöntötted az egész rendszert. Nem válaszoltad meg, mert nincs mit megválaszolni; abszurd a kérdés. És amikor felelsz egy kérdésre, a lényegre felelsz. Nem akarok hosszú válaszokat olvasni, amik mind ismétlőek. Mindenki más olyanokat ír, senki sem használja az intelligenciáját.”

Tisztában volt a ténnyel, hogy a memória csupán gépies; az intelligencia a valódi kincs. Ez most abszolút ténnyé vált. A jövőben egyáltalán nem fogják használni az emlékezetet, mert magaddal tudsz hordani a zsebedben egy kis számítógépet benne az összes feltehető kérdés összes válaszával. Még az abszurd kérdésekre is... például: melyik napon nősült meg Szókratész? Vagy: ki volt az első ember, aki fűt és nyilat használt? Mindent le lehet gyártani előre. Bármilyen választ megkaphatsz a komputertől.

És a komputernek annyira aprók lehetnek, hogy a zsebedben tarthatod őket. Annyira aprók lehetnek, hogy karórát csinálhatsz belőlük. A felszínen karórának fog tűnni, de mélyen belül minden választ magában hord, amire szükséged van. Csak tedd fel a kérdést, és ott a felelet.

Nem kell nyugtalankodnod a memóriád miatt. Ami lényeges, az az intelligencia. És az egész energiának az intelligencia felé kell mozdulnia. Attól nagyon könnyűnek érzed majd magad. Ami pedig a memóriát illeti, használj jegyzetfüzetet. Bármilyen lényeges, alapvető fontosságú, jegyezz le. Akkor nincs szivárgás. Olyasmi, hogy szivárgás, nem történhet.

Paddy, Sean és Mick egy nap vadászni voltak, amikor valamilyen nyomokra bukkantak. Közelebbi vizsgálat után Paddy kijelentette:

– Ezek medve nyomai.

– Nem, nem – ellenkezett Sean –, szarvasnyomok.

– Hé, Mick – kérdezték egyszerre –, szerinted mik ezek?

De mielőtt válaszolhatott volna, mindhármat elgázolta egy vonat.

Az intelligencia lesz a megmentő, nem az emlékezet.

Hogyan viselkedhetnek intelligensebben a szerelmesek?

Amikor mély kapcsolatba lépsz valakivel, nagy igény támad az egyedüllétre. Elhasználtak, kimerültek, fáradtnak kezded érezni magad – örömtelenül fáradtnak, boldogan fáradtnak, de minden izgalom kimerítő. Méretlenül gyönyörű volt kapcsolódni, de most szeretnél egyedüllétbe

vonulni, hogy újra összeszedhesd magad, hogy megint túlsorduló lehess, megint gyökeret verhess a saját lényedbe.

A szerelemben belépsz a másik lényébe, elveszíted a kapcsolatot önmagaddal. Elsüllyedsz, megrészegülsz. Ilyenkor újra rá kell találnod önmagadra. De amikor egyedül vagy, újra létrehozod a szerelem igényét. Hamarosan annyira eltelsz, hogy szeretnél adni belőle, annyira túlsordulsz, hogy szeretnéd magad beleönteni valakibe, odaadni magad. A szeretet az egyedüllétből születik.

Az egyedüllét tesz túltelítetté. A szeretet kapja az ajándékaidat. A szeretet kiűrít, hogy újra megtelhess. Mindannyiszor, ha kiűrít a szeretet, ott az egyedüllét, hogy tápláljon, egységesítsen. Ez a ritmus.

Tedd a partneredet is éberré a ritmus iránt. Meg kellene tanítani az embereknek, hogy senki nem tud napi huszonnégy órát szeretni; pihenési időszakokra van szükség. És senki sem tud parancsra szeretni. Spontán jelenség: ha megtörténik, megtörténik, ha nem jön, akkor nem jön. Semmit sem lehet tenni érte. Ha TESZEL valamit, áljelenséget teremtess, színjátékot.

Az igazi szerelmesek, az intelligens szerelmesek éberré teszik egymást a jelenség iránt: „Amikor egyedül akarok lenni, az nem azt jelenti, hogy elutasítalak téged. Valójában, éppen a szerelmed miatt teszed lehetővé számomra, hogy egyedül legyek.” És ha a nő egyedül akar maradni egy éjszakára vagy néhány napig, nem fogod megbántva érezni magad. Nem mondd azt, hogy elutasítottak, hogy nem fogadták örömmel a szereteted. Tiszteletben tartod a döntését, hogy néhány napig egyedül marad. Tulajdonképpen boldog leszel! Annyira sok volt a szerelmed, hogy üresnek érzi magát; pihenésre van szüksége, hogy újra elteljen.

Ez az intelligencia.

Mostani állapotodban azt gondold, hogy elutasítottak. Odamész a nőhöz, és ha ő nem akar veled lenni, nem igazán szeretetteljes veled, hatalmas elutasítást érzel. Megbántotta az egódat. Ez az ego nem túl intelligens dolog. Minden ego idióta. Az intelligencia nem ismer egót; az intelligencia egyszerűen a jelenséget látja, megpróbálja megérteni, miért nem akar veled lenni a nő. Nem arról van szó, hogy elutasít – tudod, hogy nagyon szeretett, nagyon szeret –, de ebben a pillanatban egyedül akar

lenni. És ha szeretted, egyedül hagyod; nem fogod kínózni, nem kényszeríted arra, hogy szeretkezzen veled.

És ha a férfi akar egyedül maradni, nem fogja azt gondolni a nő: „Nem érdeklődik már irántam – talán már egy másik nő érdekli.” Az intelligens nő magára hagyja a férfit, hogy újra összeszedhesse a lényét, hogy újra legyen megosztható energiája. Ez a ritmus olyan, mint a nappal és az éjszaka, a nyár és a tél; folyamatosan változik.

Ha két ember igazán tiszteli egymást – és a szeretetben mindig tisztelet van, nagyrabecsülés a másik iránt; rendkívül hódolattal teli, ájtatos állapot –, akkor lassanként egyre jobban és jobban megértitek egymást. Éberré válsz a másik ritmusa és a saját ritmusod iránt. Azután hamarosan azt veszed észre, hogy a szeretet, a tisztelet révén egyre közelebb és közelebb kerül egymáshoz a ritmusotok: amikor te szeretetet érzel, ő is szeretetet érez. Kialakul. Kialakul saját magától. Szinkronba kerül.

Megfigyelted már? Ha két valódi szerelmessel találkozol, sok hasonlóságot találsz közöttük. Az igazi szerelmesek olyanná válnak, mintha testvérek lennének. Meglepő – még a testvérek sem hasonlítanak annyira. A kifejezőmódjuk, a járásuk, a beszédstílusuk, a mozdulataik – két szerelmes hasonlóvá válik, és mégis nagyon különböznek. Ez természetesen következik be. Az együttlét révén lassanként egymásra hangolódnak. Az igazi szerelmeseknek semmit sem kell mondaniuk egymásnak – azonnal érti a másik, átlátja, intuitíven megérti.

Ha szomorú a nő, talán nem mondja ki, de a férfi megérti, és magára hagyja. Ha a férfi szomorú, a nő megérti, és magára hagyja – talál valami ürügyet a távozásra. Az ostoba emberek épp az ellenkezőjét teszik: sosem hagyják egyedül a másikat – szüntelenül együtt vannak, fárastják és untatják egymást; sosem engednek semmi teret a másiknak a létezésre.

A szeretet szabadságot ad, és segít a másiknak, hogy önmaga lehessen. A szeretet nagyon

A szeretet szabadságot ad, és segít a másiknak, hogy önmaga lehessen. A szeretet nagyon ellentmondásos jelenség. Egyrészt egy lelekké tesz két testben; másrészt egyéniséget, egységiséget ad.

ellentmondásos jelenség. Egyrészt egy lélek képe tesz két testben; másrészt egyéniséget, egyediséget ad. Segít ledobnod az apróbb énjeidet, de abban is segít, hogy elérd a legfőbb ént. Akkor nincs probléma: a szeretet és a meditáció két szárny, egyensúlyban tartják egymást. És a kettő között tudsz fejlődni.

Néha kételkedem az intelligenciámban.

Ne kezdj azon gondolkodni, hogy ha nem vagy intelligens, akkor hogyan tovább? Mindenki intelligensnek születik. Belső minőség – ahogy mindenki lélegezve születik, mindenki intelligensnek születik.

Az az elképzelés, hogy egyes emberek intelligensek, mások nem, abszolút tévedés – mégis sok-sok embert fosztott meg emberi mivoltáról. Nagyon sértő, lekicsinylő. Mindenki intelligensnek születik, bár eltérhet a kifejeződésében. Van, aki zenében intelligens, valaki más a matematikában, de ha a matematikát választod ismértvnek, akkor a zene unintelligensnek tűnik. Ha közös vizsgára bocsátod őket, ahol a matematika az ismértv, megbukik a zenész. Változtasd meg az ismértvet, válaszd a zenét, bocsásd mindkettőt egy olyan vizsgára, ahol a zene fog dönteni, akkor a matematika fest hülyén.

Választunk egy bizonyos ismértvet, ezért ítélték hülyének sok-sok em-

Soha nem
találkoztam egyetlen
olyan emberrel sem,
aki ostoba lett volna
– nem történhet
meg –, csak talán
másfajta volt az
intelligenciája.

bert – pedig nem azok. Soha nem találkoztam egyetlen olyan emberrel sem, aki ostoba lett volna – nem történhet meg –, csak talán másfajta volt az intelligenciája. A költészet másfajta intelligenciát kíván, mint az üzletemberség. Egy költő nem lehet üzletember, és az üzletembernek is nagyon nehezére esne verset írni. Az intelligencia egy bizonyos típusát igényli a politikusság, egy másik fajtát a festőség. És sok millió lehetőség van.

Ne feledd: mindenki intelligensnek születik, senki sem kivétel. Csak meg kell találnod a saját intelligenciádat – hol rejtőzik. És amint egyszer megtaláltad, kitisztultsz.

Homályban élnek az emberek, mert téves képzeitek vannak önmagukról. Valaki azt mondta neked – egy tanár, egy professzor, egy munkaadó –, hogy nem vagy intelligens. De az ismértv csupán egy választott ismértv, nem alkalmazható mindenkire. Még nem egyetemesek az egyetemek. Nem engedik az intelligencia minden fajtáját, nem fogadják el minden megnyilvánulását.

Amint egyszer elfogadta az intelligenciádat, és elkezdted tisztelni, tiszta leszel; nem lesz probléma.

A költő hülyének érzi magát, mert nem tud jó üzletember lenni. Ez zavaró teremt. Értéktelenné válik önmaga szemében, nem tiszteli, elítéli önmagát. Megpróbál sikerre jutni az üzletben, de nem tud. Ez nagy füstöt von köré. Ha egyszerűen megértené, hogy ő költő, és nem üzletembernek született, hogy üzletemberként sikerre jutnia öngyilkosságot jelentene számára, költőként kell sikerre jutnia... Az az ő intelligenciája, aminek a saját módján kell kivirágoznia. Nem szabad másokat utánoznia. Talán a társadalom nem fizet érte, mivel költészetre nincs akkora szükség, mint bombákra. Szeretetre nincs akkora szükség, mint gyűlöletre.

Ezért engedélyezett a gyilkosság a filmekben, a rádióban, a televízióban; nem nevezik obszcénnek. De a szeretkezést obszcénnek minősítik. Ha gyilkol valaki, az tökéletesen rendben van. Ha tört dőf valaki a szívedbe, és úgy fröcsköl belőled a vér, mint egy szökőkút, az tökéletesen rendben van. De ha megölel valaki, megcsókol, szeret, attól fél a társadalom.

Ez furcsa, hogy a szerelem obszcén, a gyilkosság viszont nem, hogy a szerelmeseket elítélik, a katonákat megjutalmazták, hogy a háború jó, a szerelem rossz.

Ha elfogadod az intelligenciádat, ha elfogadod önmagadat, kitisztultsz, tökéletesen tiszta leszel; eltűnik minden felhő.

Hogyan tudom elősegíteni az intelligenciám fejlődését?

Először is, válj egyre éberebbé a kis dolgokban. Az úton sétálva válj éberebbé, próbáld meg. Egy ilyen egyszerű folyamathoz, mint az úton sétálás, nincs szükség nagy éberségre. Ostoba maradhatsz, és mégis jól sé-

tálsz. Mindenki ezt teszi. Az ostobaság egyáltalán nem akadályoz. *Kezdd* kis dolgokkal. Légy éber fürdés közben; a zuhany alatt állva légy nagyon éber. Záporozik rád a hideg víz, élvezi a tested... válj éberré, tudatosul magadban, mi történik, légy ellazult, mégis tudatos.

A tudatosságnak ezt a pillanatát kell behozni újra meg újra, ez az egy módon: amikor eszel, beszélgetsz, egy baráttal találkozol, engem hallgatsz, meditálsz, szeretkezel. Minden szituációban próbálj egyre-egyre éberebbé válni. Lassanként el fog tűnni a por, és felfedi önmagát a tükörszerű tudatosságod; intelligensebb leszel.

Akkor élj intelligensen. Annyira zavarodottan élsz, olyan ostobán, hogy ha valaki mást látnál így élni, azonnal lehülyéznéd. De te ugyanazt teszed, csak valahogyan sikerül megoldanod, hogy nem nézel rá a saját életedre.

Eljött hozzám egy férfi, és azt kérdezte: „Mit tegyek, Osho? Két nőbe vagyok szerelmes.” Egy is elég, egy is okoz elég bajt, de ő kétfőbe szeretni bele. Így mindkettő szenved, őt pedig felőrlik. Azt panasolja: „Nyomórútságban élek. Mindketten harcolnak értem.” És persze hogy mindkét oldalról őt ütik! Ha azt mondom neki: „válassz egyet”, azt feleli, hogy nehéz. Ez azt jelenti, hogy egy ember két lovon lovagol. Azt feleli, nehéz egyet választani. Akkor legyen, csináld a magad módján. Tönkre fogod tenni az életedet. Két férfit vagy két nőt választani a szerelmed tárgyul óhatatlanul hasadást okoz benned. Darabokra hullasz.

Ami ostobaság. Annyira egyszerű belenézni a jelenségbe. Talán nehézkes néha – igen, nehéz –, de akkor is választani kell. Nem haladhasz egyszerűen minden irányba.

Ha belenézel az életedbe, látni fogod, mennyire unintelligensen viselkedsz. Olvasol egy könyvet, összegyűjtöd a tudást, és azt kezdted gondolni, hogy mindent tudsz. Megismerted az *Isten* szót, és azt gondolod, hogy ismered Istent. Készen állsz a vitára – nem csak a vitára, készen állsz gyilkolni és meghalni. Mennyi mohamedánt, mennyi hindut, mennyi keresztényt öltek meg valamiért, amit csupán egy könyvben olvastak! Rettenetesen ostoba emberek. Az egyik a Koránért harcol, a másik a Gítáért, a harmadik a Bibliáért – könyvekért harcolsz, gyilkolsz meg élő embereket, és áldozod fel a mérhetetlenül értékes életedet! Mit művelsz?

De mindig is hülyén viselkedett az ember. Pusztán az, hogy mindenki más is ugyanúgy viselkedik, még nem teszi intelligenssé. Ha mind bolondok, attól nem leszel intelligens, ha követed őket.

Hallottam:

Egy madárraj repült az égen, és az egyik madár megkérdezte a másikat:

– Miért követjük mindig ezt az ostoba vezért?

A másik azt felelte:

– Nem tudom. Azt hallottam, hogy csak neki van térképe.

Térképe! Senkinek nincs térképe. Te mégis követed a pápát, a panditot, a politikust, és azt gondolod, hogy van térképük, azt gondolod, hogy ők tudják. Csak nézz bele az életükbe – mit tudnak? Talán még sokkal hülyébbek, mint te vagy. Csak nézd meg, milyen unintelligensen élnek. Figyeld meg az életüket. Boldogok? Van tánc az életükben? Van illat az életükben? Ha rájuk nézel, érzed, hogy csend záporozik rád? Szó sincs róla. Csak azért, mert van egy könyvük, amit elolvastak, és éveken át tanulmányoztak, nem lesz értelme annak, hogy kövesd őket.

Ne a tudás embere légy, válj a megismerés emberévé. Akkor élsz intelligensen.

Számomra az intelligencia az alaperkölc, az alaperény. Ha intelligens vagy, nem okozol kárt senkinek, mert az bolondság. Ha intelligens vagy, nem okozol kárt önmagadnak, mert az bolondság. Annyira értékes az élet, nem szabad elfecsérelni; mély ünneplésben kell élni, mély hálában.

Nagyon óvatosnak és figyelmesnek kell lenni, mert ha elszáll egy pillanat, elszáll örökre. Sosem tér vissza. Ezért ha ostobán elvesztegeted, hatalmas lehetőséget vesztesz el. Él meg

Élj meg minden pillanatot olyan totálisan, olyan teljes éberséggel, hogy később soha ne bánkódj azon: nem éltem, többet élhettem volna, jobban élvezhettem volna. Ez az intelligencia: olyan totálisan élni az életet, hogy ne legyen benned megbánás soha.

minden pillanatot olyan totálisan, olyan teljes éberséggel, hogy később soha ne bánkódj azon: nem éltél, többet élhettél volna, jobban élvezhetted volna. Ez az intelligencia: olyan totálisan élni az életet, hogy ne legyen benned megbánás soha. Mindig elégedett vagy. Mindig tudod, hogy a maximumon éltél.

UTÓSZÓ

Az intelligencia újrafelfedezése meditáció segítségével

Van egy kapcsoló az elmében. A kapcsoló neve figyelem, éberség, tanúság. Ha elkezded tanúvá válni, lassanként leáll az elme. Minél erősebb a tanúság, annál inkább tudatosul benned a titkos kulcs, hogy az elmét könnyen meg lehet állítani. Az a pillanat a hatalmas felszabadulás, amikor órákra le tudod kapcsolni az elmét. És amikor visszatér, amikor visszahívod, megfiatalodva, frissen tér vissza.

Ezért sokkal intelligensebbek a meditálók más embereknél. Ha nem azok, akkor hamis a meditációjuk, akkor nem tudják, mi a meditáció; valami mást végeznek meditáció néven. A meditatív ember óhatatlanul sokkal érzékenyebb, intelligensebb, kreatívabb, szeretetteljesebb, együtt érzőbb. Ezek a minőségek saját maguktól fejlődnek ki. És az egész titok egyvalamiben rejlik: tanuld meg leállítani az elmét. Abban a pillanatban, hogy tudod, hogyan állíthatod le, te leszel az úr, és akkor az elme csodálatos gépezet. Akkor használod, amikor te akarod, amikor szükséged van rá, és félreteszed, ha felesleges.

Mi a meditáció? Egy technika, amit be lehet gyakorolni? Erőfeszítés, amit meg kell tenni? Olyasvalami, amit az elme tud elérni? Nem.

Mindaz, amit az elme meg tud tenni, nem lehet meditáció – mert az túl van az elmén, ott az elme tökéletesen teheretlen. Az elme nem tud meditációba merülni; ahol véget ér az elme, ott kezdődik a meditáció. Ezt kell megjegyezned, mert bármit teszünk az életünkben, az elmén keresztül tesszük; bármit értünk el, az elmén keresztül érjük el. Ezért, amikor befelé fordulunk, megint csak technikákban gondolkodunk, módszerekben, cselekvésben, mert az élet összes tapasztalata azt mutatja, hogy mindent az elme révén tudunk megtenni. Igen. A meditáció kivételével mindent az elme révén tudunk megtenni; mindent az elme végez, ki-

A meditáció nem egy eredmény – hanem maga az ügy, a természeted. Nem kell elérni; csupán fel kell ismerni, csak emlékezni kell rá. Ott várakozik rád – elég egy befelé fordulás, és elérhető. Mindig is ott hordtad magadban.

véve a meditációt. Mivel a meditáció nem egy eredmény – hanem maga az ügy, a természeted. Nem kell elérni; csupán fel kell ismerni, csak emlékezni kell rá. Ott várakozik rád – elég egy befelé fordulás, és elérhető. Mindig is ott hordtad magadban.

A meditáció a legbenső természeted – te vagy, a lényed, semmi köze a cselekedeteidhez. Nem lehet a tiéd, nem lehet nem a tiéd, nem birtokolhatod. Nem egy dolog. Te vagy. A te lényed.

Amint egyszer megérted, mi a meditáció, nagyon tisztává válnak a dolgok. Máskülönből tovább tapogatózhatsz a sötétben.

A meditáció a tisztaság egy állapota, nem elmeállapot. Az elme zűrzavar. Sosem tiszta. Képtelen rá. A gondolatok felhőket alkotnak körülötted – finom felhőket. Homályt képeznek, és elvész a tisztaság. Amikor eltűnnek a gondolatok, amikor nincs több felhő körülötted, amikor egyszerűen létezel, megjelenik a tisztaság. Akkor messzire elláthatsz; akkor elláthatsz a létezés legvégéig; áthatóvá válik a tekinteted – lelát a lényed legbenső magjáig.

A meditáció tisztaság, a látás abszolút tisztasága. Nem tudsz gondolkodni róla. El kell dobnod a gondolkodást. Amikor azt mondom: „el kell dobnod a gondolkodást”, ne vonj le sietve következtetéseket, mert használnom kell a nyelvet. Tehát azt mondom: „dobjd el a gondolkodást”, de ha megpróbálsz eldobni, elszalasztod, mert ismét cselekvéssé alacsonyítod.

A „dobjd el a gondolkodást” egyszerűen azt jelenti: ne csinálj semmit. Ül. Engedd, hogy maguktól leülepedjenek a gondolatok. Engedd, hogy magától dobja el az elme. Te csak ülj a falat bámulva egy csendes sarokban, ne csinálj semmit. Lazíts. Engedd el magad. Erőfeszítés nélkül. Nem mérs sehová. Mintha ébren elaludnál – ébren vagy, és lazítás, de az egész test alszik. Belül éber maradsz, de mélyen ellazul az egész test.

A gondolatok maguktól leülepsznek, nem kell középük ugranod, nem kell helyre tenned őket. Mint amikor egy patakban felkavarodik

a sár... mit teszel? Beleugrasz, és segítesz a pataknak kitisztulni? Azzal még jobban felkavarod. Egyszerűen leülsz a partra. Vársz. Nincs mit tenni. Hiszen bármit teszel, még jobban felkavarod a sár. Ha valaki átkel egy patakon, és felszínre bukkannak a halott levelek, felkavarodik a sár, mindössze türelemre van szükség. Egyszerűen üldögélsz a parton. Könnyösen figyelsz. És ahogy továbbáramlik a víz, elúsznak a halott levelek, és leülepszik a sár, mert nem úszkálhat örökké.

Egy idő után hirtelen azt veszed észre – újra kristálytisza a patak.

Mindannyiszor, ha egy vágy halad át az elmén, felkavarodik a patakban a sár. Tehát csak ülj. Ne próbálj semmit tenni. Japánban ezt a „csak ülést” nevezik úgy: *zazen*; csak ülsz, és nem teszel semmit. Azután egy nap megtörténik a meditáció. Nem azért, mert te eléred; eljön hozzád. És amikor eljön, azonnal felismered; mindig ott volt, de te nem a jó irányba néztél. Veled volt a kincs, de te valami mással voltál elfoglalva: gondolatokkal, vágyakkal, ezeregy dologgal. Egyetlenegy dolog nem érdekelt csupán – a saját lényed.

Ne feledd, a meditáció egyre több és több intelligenciát hoz, végtelen, sugárzó intelligenciát. A meditáció elevenebb és érzékenyebb tesz; gazdagabbá válik az életed.

Beléphetsz a meditációba azzal, ha csak ülsz, de akkor csak ülj; ne csinálj semmi mást. Ha képes vagy csupán ülni, meditációvá válik. Légy teljesen az ülésben; a mozdulatlanság legyen az egyetlen mozgásod. A *zen* szó valójában a *zazen*-ből ered, ami azt jelenti: csupán ülsz, nem csinálsz semmit. Ha képes vagy rá, és nem teszel semmit sem a testeddel, sem az elmédrel, meditáció válik; de nehéz dolog.

Nagyon könnyű ülni, ha valami mást csinálsz, de abban a pillanatban, hogy csak ülsz, és nem teszel semmit, problémává válik. Belül a test minden rostja mozgásba lendül; minden véna, minden izom mozogni kezd. Finom remegést kezdesz érezni; a tested számos olyan pontja tudatosul benned, aminek sosem voltál tudatában azelőtt. És minél jobban igyekszel mindössze ülni, annál több mozgást érzel a bensődben. Tehát az ülést csupán akkor tudod használni, ha előbb elvégeztél más dolgokat.

Egyszerűen csak sétálj, az könnyebb. Csak táncolj, az még könnyebb. És miután elvégeztél olyan dolgokat, amelyek könnyebbek; nekiláthatóbbak. A Buddha-póz igazán a legutolsó pont; sosem szabad azzal kezdeni. Csupán azután érezhetsz teljes azonosulást a mozdulatlanossággal, ha teljes azonosulást kezdte érezni a mozgással.

Ezért én soha nem mondom azt az embereknek, hogy kezdjék a mozdulatlan üléssel. Kezdd ott, ahol könnyű elkezdni, máskülönben számtalan felesleges dolog fogsz érezni – olyan dolgokat, amelyek nincsenek ott.

Ha az üléssel kezdod, nagy nyugtalanságot fogsz érezni. Minél erősebben igyekszel, annál nagyobb nyugtalanságot érzel; csupán megbomlott elmédnek leszel tudatában, semmi másnak. Ami lehangoztságot eredményez, frusztráltságot. Nem fogsz üdvösséget érezni; helyette azt érzed, hogy megháborodtál. És néha talán valóban megháborodsz.

Ha komoly erőfeszítéseket teszel azért, hogy „csak ülj”, talán valóban megháborodsz. Mindössze azért nem gyakoribb az elmebaj, mert nem próbálják igazán komolyan az emberek. Ülő testhelyzetben annyi örültséget ismersz meg magadban, hogy ha komolyan veszed, és folytatod, talán valóban megtébolyodsz. Megesett már korábban, nagyon sokszor ezért én sosem tanácsolok olyasmit, ami frusztráltságot, lehangoztságot, szomorúságot eredményez – semmit, ami túlságosan tudatosulni enged benned az örültségedet. Talán még nem állsz készen arra, hogy tudatosítsd magadban a benned rejlő tébolyt; bizonyos dolgokat csak fokozatosan szabad megismerned. A tudás nem mindig jó; lassan kell kibontania magát, ahogy fejlődik a képességed a magadba szívására.

Én a tébolyultságoddal kezdem, nem az ülő testhelyzettel; utat engedek a tébolyodnak. Ha örülten táncolsz, éppen az ellentéte történik a bensődben. Örült tánc közben tudatára ébredsz egy nyugodt pontnak a bensődben; ha csendesen ülsz, az örültséged tudatosul. Mindig az ellentét a tudatosuló pont. Az örült, kaotikus táncsal, a sírással, a kaotikus légzéssel az örültségednek engedek utat. Akkor tudatosul benned egy finom pont, egy mély pont a bensődben, amely nyugodt és mozdulatlan a felszín örületéhez képest. Nagyon üdvözlőnek érzed majd magad; belső csend uralkodik a középpontodban. De ha csak ülsz, akkor a belső lesz az örült; kívül csendes vagy, de belül örült.

Ha valami aktívvá kezdod – valami pozitívvá, elevenné, mozgóvá –, az jobb; akkor érezni kezdod, hogy növekedésnek indul a belső nyugalom. Minél nagyobbra nő, annál inkább lehetőséged lesz az ülő vagy fekvő testhelyzet használatára – annál nyugodtabb meditációra leszel képes. De addigra mások lesznek már a dolgok, egészen mások.

Egy olyan meditációs technika, ami mozgással, cselekvéssel kezdődik, más módon is segítségére lesz. Katarzissá válik. Amikor csak ülsz, frusztrált vagy; az elméd mozogni akar, de te csak ülsz. Mozdul minden izom, minden ideg. Megpróbálsz magadra kényszeríteni valamit, ami nem természetes számodra; amivel kettéosztod magad: az egyik kényszerít, a másik a kényszerített. De valójában a kényszerített, az elnyomott rész a hitelesebb darab; jelentősebb része az elmédnek, mint az elnyomó, és elkerülhetetlenül a nagyobb rész győz.

Azt, amit elnyomsz, valójában ki kellene hajítani, nem elnyomni. Felhalmozódik benned, mert folyamatosan elfojtod. Elnyomó az egész neveltetésed, a civilizáció, az oktatás. Sok mindent elfojtottál, amit nagyon könnyedén ki lehetett volna hajítani más oktatással, tudatosabb oktatással, éberebb szülőkkel. Ha jobban ismerné az elme belső működését, sok dolog kihajítását engedte volna a kultúra.

Például amikor dühös egy gyerek, azt mondjuk neki: – Ne légy dühös. És ezzel elkezd elfojtani a haragját. A pillanatnyi történés lassanként állandóvá válik. Most már nem fog dühösen viselkedni, de dühös marad. Annyi sok haragot gyűjtöttünk össze abból, ami csupán pillanatnyi dolog volt; senki nem lehet folyamatosan dühös, hacsak nincs elfojtva a haragja. A düh pillanatnyi jelenség, ami jön-megy: ha kifejezésre jut, akkor nem düh többé. Ezért, ami engem illet, engedném a gyereknek, hogy hitelesebben haragudhasson. Légy dühös, de menj bele mélyen; ne fojtsd el.

Persze lesznek problémák. Ha azt mondjuk: „légy dühös”, akkor te valakire leszel dühös. De egy gyerek formálható; adhatunk neki egy párnát, mondván: „A párnára légy dühös. A párnával légy erőszakos.” Már a kezdetektől lehet úgy nevelni egy gyereket, hogy egyszerűen eltérítjük a dühét. Adhatunk neki valamilyen tárgyat: a tárgyra zúdíthatja a dühét mindaddig, amíg el nem száll. Perceken, másodperceken belül eloszlik a haragja, és nem fog felhalmozódni.

Te felhalmozod a haragot, szexet, erőszakot, mohóságot, mindent! Ez a halom lesz az örület benned. Ott van, a bensődben. Ha valamilyen elfojtó meditációval kezdesz – például a mozdulatlan üléssel –, elfojtod az egészet, nem engeded ki magadból. Ezért én katarzissal kezdek. Először engedd ki a levegőbe az elfojtást; és amikor a levegőbe tudod hajítani a haragodat, érettebbé válsz.

Ha nem tudok egyedül szeretetteljes lenni, ha csak azzal tudok szeretetteljes lenni, akit szeretek, valójában még nem vagyok érett. Akkor még a szeretethez is függök valakitől; valakinek ott kell lennie, csak akkor tudok szeretni. Akkor az a szeretet csak nagyon felszínes jelenség lehet, nem a természetem. Ha egyedül vagyok egy szobában, és egyáltalán nincs bennem szeretet, akkor a szeretet minősége nem jutott mélyre; nem vált a lényem részévé.

Egyre érettebbé és érettebbé válsz, ha egyre kevésbé és kevésbé vagy függésben. Ha egyedül is tudsz dühös lenni, érettebb vagy. A haragodnak nincs szüksége tárgyra. Ezért teszem én a kezdésnél kötelezővé a katarzist. Mindent az égbe kell hajítanod, a nyílt térbe, anélkül hogy tudatosítanál magadban valamilyen tárgyat hozzá.

Légy dühös a nélkül a személy nélkül, akire haragudni szeretnél. Sírj anélkül, hogy ürügyet találnál rá; neved, egyszerűen csak neved anélkül, hogy vicceset látnál. Akkor ki tudod hajítani az egész felhalmozott dolgot – egyszerűen ki tudod hajítani. És amint egyszer ismered a módját, megszabadulsz az egész múlt terhéértől.

Pillanatok alatt levetheted magadról az egész élet terhéért – sőt életek terhéért. Ha készen állsz mindent kihajítani, ha ki tudod engedni az örületedet, pillanatok alatt mély tisztulás történik. Megtisztulás: friss vagy, ártatlan – újra gyerek. Most az ártatlanságodban elvégezhető az ülő meditáció – csak ülsz vagy fekszel, vagy bármi –, mert most már nincs örület belül, aki megzavarná az ülést.

A tisztulásnak kell lennie az első dolognak – a katarzissal –, más különben a légzőgyakorlatokkal, az üléssel, a jóga-ásanák, testhelyzetek gyakorlásával csak elfojtasz valamit.

Amikor eljön hozzád a csend, amikor leszál rád, az nem hamis jelenlét. Nem kifejeztetted, eljön hozzád; megtörténik veled. Érezni kezded,

ahogy nő a bensődben éppúgy, ahogy az anya érzi a gyerek növekedését. Mély csend növekszik benned; terhes leszel vele. Csupán akkor van átalakulás; máskéülönben önámítás az egész. És áramlik magad életeken és életeken át – végtelen a képességed rá.

Újra fel lehet fedezni az intelligenciát. Az újrafelfedezés egyetlen módja a meditáció. A meditáció mindössze egy dolgot tesz: lerombolja az összes gátat, amit a társadalom hozott létre azért, hogy ne lehess intelligens. Egyszerűen eltávolítja az akadályokat. Negatív a működése: eltávolítja a sziklákat, amelyek megakadályozzák a víz áramlását, a forrásaid megelevenedését. Mindenki hatalmas lehetőségeket hord magában, de a társadalom óriási sziklákat helyezett az útjába. Felépítette köréd a kínai nagy falat; börtönbe zárt.

Ha keresztény vagy, a keresztény papok zártak börtönbe. Ha hindu vagy, a hindu papok börtönöztek be. Különböznek a börtönök; talán az építészeti stílusuk eltérő, talán a szobák mások, talán a felhasznált anyag. És néhány börtön talán kényelmesebb, modernebb a többinél. Az amerikai börtön természetesen jobb az indiainál, sokkal jobb, sokkal kényelmesebb, rádióhoz, televízióhoz juthat a rab. Az indiai börtönnek óhatatlanul indiainak kell lennie. Az indiaiak annyira kényelmetlenül élnek, hogyan biztosíthatnának televíziót, rádiót vagy kényelmet a foglyoknak? Képtelenség. Büntetésből vannak ott; nem engedhetnek élvezetet nekik.

A kereszténység talán egy kicsivel jobb börtön, mint a mohamedán, de a börtön az börtön. A jobb börtön valójában sokkal veszélyesebb, mert megeshet, hogy ragaszkodni kezdesz hozzá, esetleg nem akarsz kijönni belőle; talán elkezded otthonodként szeretni. Pedig ezek mind börtönök.

Az is megesik, hogy megelégednek az emberek egy rabságot, és felerősítik egy másikra. A hinduból keresztény lesz, a keresztényből hindu. Sok bolond keresztény akad, aki Hare Krisna-hívővé válik – ugyanaz az ostobaság, de új formába maszkírozva. Sok hindu van, akiből keresztény lesz, de megmaradnak ugyanazok a babonák; nincs semmi különbség. Láttam azokat a hindukat, akikből keresztény lett – semmi változás. Láttam azokat a keresztényeket, akikből hindu lett – semmi változás. Csak a börtönt cserélték fel.

Ha minden börtönből kijössz, az az intelligencia – és azután soha nem lépsz be egyetlen másikba sem. Az intelligenciát a meditáción keresztül lehet újrafelfedezni, mert a börtönök mind az elmédben léteznek. Szerencsére nem tudják elérni a lényedet. Nem tudják beszennyezni a lényedet, csak az elmédet – csak az elmédet tudják elfedni. Ha ki tudsz lépni az elméből, ki fogsz lépni a kereszténységből, a hinduizmusból, a dzsainizmusból, a buddhizmusból és mindenféle szemét egyszerűen véget ér. Elérhetsz a teljes leálláshoz.

És amikor kívül vagy az elmén, figyeled, tudatosítod, egyszerű tanú vagy – akkor vagy intelligens. Felfedezted az intelligenciádat. Eltörölted, amit a társadalom tett veled; elpusztítottad a gonoszágot; megsemmisítetted a papok és a politikusok összeesküvését. Kijöttél belőle, szabad vagy. Valójában életedben először vagy valódi emberi lény, hiteles emberi lény. Most már az egész ég a tiéd.

A SZERZŐRŐL

Osho kortárs misztikus, akinek az élete és a tanításai emberek millióira vannak hatással. A londoni *The Sunday Times* szerint egyike annak az ezer embernek, akik igen jelentős hatással voltak a 20. század alakulására; s az indiai *Sunday Mid-Day* szerint azon tíz ember egyike – Gandhi, Nehru és a Buddha mellett –, aki megváltoztatta India sorsát.

Osho munkája – a saját szavaival élve – az, hogy segítsen megteremteni a feltételeket egy újfajta ember megszületéséhez. Ezt az új embert ő gyakran „Zorba a Buddha”-ként, azaz egy olyan emberként írta le, aki ugyanúgy képes élvezni Zorba földi örömeit, mint a Buddha csöndes nyugalmát. Osho egész munkásságának alapelve szerint egyesíteni kívánja a Kelet időtlen bölcsességét a nyugati tudomány és technika legnagyobb vívmányaival.

Jól ismert forradalmi munkássága a belső átalakulás területén is. Olyan meditációs technikákat fejlesztett ki, amelyek figyelembe veszik a mai világ felgyorsult életritmusát. Egyedi „aktív meditációi” segítenek megszabadulni a test és az elme felgyűlt feszültségeitől, lehetővé téve ezzel a meditáció ellazult, gondolatoktól mentes állapotának könnyebb meg tapasztalását.

OSHO® MEDITÁCIÓS KÖZPONT

Az Osho Nemzetközi Meditációs Központ (Osho International Meditation Resort) egy olyan hely, ahol mindenki közvetlen módon tapasztalhat meg egy újfajta, tudatossággal, éberséggel, nyugalommal és örömmel teli életmódot. A Mumbaitól (Bombaytól) mintegy százhatvan kilométerre fekvő Pune melletti központ számos különféle programot kínál a világ minden tájáról odalátogató évi több ezer ember számára.

Pune, ez az eredetileg a maharadszák, illetve gazdag brit gyarmatosítók számára épült nyári rezidencia mára élettől nyüzsgő modern várossá nőtte ki magát, és számos egyetemnek, illetve magas színvonalú ipari létesítménynek ad otthont. A Meditációs Központ a Koregaon Park néven ismert, hatalmas külvárosi területen fekszik. Az ide látogató vendégek a központ újonnan épült vendégházában, illetve a számos közeli szálloda valamelyikében is megszállhatnak, néhány naptól akár több hónapon át is.

A központ összes programját Osho látomásai alapján alkottuk meg, és mind azt a célt szolgálja, hogy segítsük életre hívni azt az általa megálmodott újfajta emberi lényt, aki egyaránt képes kreatív módon részt venni a mindennapi életben, illetve elmerülni a csendes meditáció művészetében. A legtöbb rendezvényre modern, légkondicionált épületekben kerül sor, ahol vendégeinknek alkalmuk nyílik részt venni a különféle egyéni beszélgetéseken és tanfolyamokon, illetve a kreatív művészetektől vagy a holisztikus egészségmegőrzéstől a zen sportokon és a párkapcsolati problémákon keresztül egészen a személyiségfejlődésig vagy az ezoterikus tudományokig terjedő különféle témaköröket lefedő foglalkozásokon. A központ területén belül található szabadtéri kávézókban és éttermekben az ide látogatók egyaránt megtalálhatják a tradicionális indiai konyhaművészet remekait, illetve különféle nemzetközi ételeket, amelyek egytől egyig a központ saját gazdaságában termesztett zöldségek

felhasználásával kerülnek elkészítésre. A központ saját, biztonságos, szűrt ivóvízkészlettel is rendelkezik. www.osho.com/resort

További információkért, kérjük, keresse fel a www.osho.com weboldalt. A több nyelven elérhető oldalon a látogatók részt vehetnek egy online túrán a Meditációs Központban, megtalálhatják különböző programjaink részletes időbeosztását, az általunk kiadott könyvek és audioanyagok, illetve a világ különböző pontjain található Osho-központok listáját, valamint egy rövid válogatást Osho-előadásaink szövegeiből.

Osho International

New York

E-mail: oshointernational@oshointernational.com

www.osho.com/oshointernational

„Először is jól jegyezd meg: az intellektualitás nem intelligencia. Az intelligencia a belső tudatosságod kifejlődése. Semmi köze a tudáshoz – a meditativsághoz van köze. Az intelligens ember nem a múltbeli élményei alapján cselekszik, hanem a jelenben működik.”

Osho megkérdőjelezi azt az elméletet, miszerint az intelligencia fejlesztésének legjobb módja az intellektus tréningezése. Az intellektus darabjaira bontja a dolgokat, hogy lássa, hogyan működnek; az intelligencia összerakja a részeket, hogy lássa az egész működését. Osho azt állítja, hogy csupán az intelligencián keresztül válaszolhatunk kreatívan a változó világ kihívásaira.

Ez a kötet – ahogyan a teljes sorozat is – arra törekszik, hogy rávilágítson azokra a tévhitre és nézőpontokra, amelyek nem engedik, hogy igazán önmagad lehess. Arra ösztönöz, hogy nézz szembe mindazzal, amit leginkább próbálsz elkerülni, hiszen ez adja meg a kulcsot a valódi felismerésekhez és az erőhöz.

Az intellektus és az intelligencia elkülönítésével segítséget kapsz ahhoz, hogy tudatosítsd magadban, miként közelíts a problémákhoz – legyen az logikai, érzelmi vagy gyakorlati kérdés –, és miként oldd meg őket.

„Az élet intelligens. Csupán az ember vált unintelligenssé. Tönkretette az élet természetes áramlását. Az emberen kívül semmiben nincs unintelligencia. Láttál-e már olyan madarat, amelyet hűlyének nevezhettél? Láttál-e már olyan állatot, amelyet idiótának nevezhettél? Nem, ilyen dolgok csupán az emberrel történnek. Valami elromlott. Tönkretették az ember intelligenciáját, megrontották, megnyomartották.”

ISBN-13: 9789635289899

9 789635 289899

ÉDES VÍZ KIADÓ

www.edesviz.hu

2590 Ft